

משרד הכלכלה והתעשייה

דו"ח חוק חופש המידע משרד הכלכלה והתעשייה

יעדים, מבנה, תקציב ופעולות דיווח הממונה על יישום חוק חופש המידע
עפ"י סעיף 5(א) לחוק חופש המידע התשנ"ח 1998

2016

מרץ 2017

תוכן העניינים

7	דיווח הממונה על חוק חופש המידע שנת 2016
9	חוקים שעליהם מופקד שר הכלכלה והתעשייה
11	מדען הראשי
12	הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה
17	הרשות לש"פ תעשייתי וקידום השקעות זרות (מרכז השקעות)
19	מינהל סחר חוץ
21	הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים
25	אגף בכיר תקציב תמחיר ופיקוח על המחירים
26	אגף בכיר תקשורת, הסברה, פרסומים ופניות הציבור
28	נתוני פניות הציבור לשנת 2016
30	פרסומי המשרד
31	אגף בכיר לאסטרטגיה ותכנון מדיניות
33	אגף בכיר למערכות מידע
35	הגנה על מאגרי מידע
37	מנהל אזורי תעשייה
40	מינהל התקינה
42	רשם האגודות השיתופיות
44	היטלי סחר ומינהל יבוא
46	משנה ומ"מ מנכ"ל וראש מטה כחול לבן
47	מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא
50	מינהל תעשיות
52	מינהל יהלומים, אבני חן ותכשיטים
54	מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
57	נציבות שוויון ההזדמנויות בעבודה
67	ממונה על התעסוקה
75	מינהל הסדרה ואכיפה
81	יחסי עבודה
82	הכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם
88	מעונות יום ומשפחתונים לגיל הרך
90	דו"ח בין חודשים 1/2016-12/2016 (שנת תשע"ו) על פעילות המחלקה לרישום המהדסים והאדריכלים
91	אישור תמיכה לשנת 2016
92	מחוזות משרד
96	בעלי תפקידים בכירים וראשי אגפים

משרד הכלכלה והתעשייה

דבר מנכ"ל המשרד

אזרחים יקרים,

משרד הכלכלה והתעשייה באמצעות כלי הסיוע השונים פועל לעידוד הפריון במשק, הצמיחה הכלכלית של ישראל, קידום התעשייה המקומית, פיתוח כלכלי וטיפול בסוגיות הקשורות ליוקר המחיה והגברת התחרות. פעילותו של המשרד נוגעת בכל התחומים הכלכליים והחברתיים בישראל החל מעסקים קטנים, יזמות, חדשנות, חיזוק והגברת הצמיחה בפריפריה, עידוד השקעות מקומיות וזרות, צרכנות ועוד

משרד הכלכלה והתעשייה מעניק חשיבות רבה להנגשת מכלול השירותים והמידע לציבור האזרחים וקהלי היעד הרלבנטיים ופועל רבות להגברת השקיפות לפעילות הענפה של המשרד.

אני שמח להביא בפניכם, כבכל שנה, דוח זה כחלק מתהליכי הגברת השקיפות והנגשת המידע. אנו לרשותכם בערוצי התקשורת השונים ונמשיך לשפר ולקדם את העברת המידע, הזכויות וכלי הסיוע לקהלי היעד השונים.

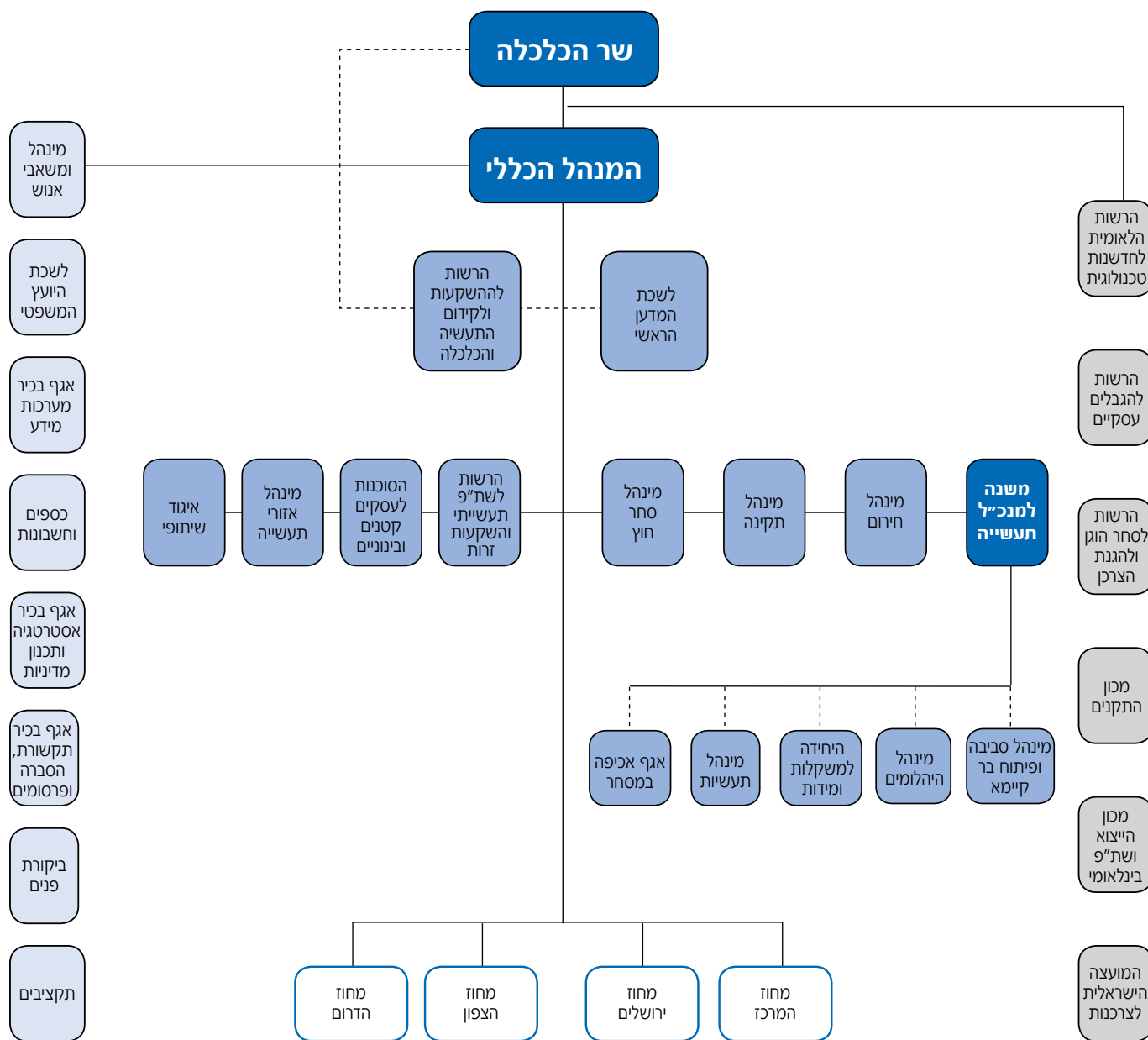
בברכה צמיחה ורווחה כלכלית.

עמית לנג

משרד הכלכלה והתעשייה

משרד הכלכלה והתעשייה
מבנה ארגוני פונקציונלי

מקרא: תאגידים, רשויות ויחידות סמך המשרד מחוזות יחידות מטה יחידות קו

דיווח הממונה על חוק חופש המידע שנת 2016

משרד הכלכלה והתעשייה הינו משרד המוביל את הכלכלה החברתית בישראל על מנת לעודד צמיחה ולהביא לפיתוח בר קיימא של המשק בכלל והפריפריה בפרט. המשרד פועל לעודד את המעבר מהתעשייה המסורתית לתעשייה מתקדמת וקידום מעמדם של עובדים, מעסיקים וצרכנים. חיזוק והעצמת אפיקי הסחר והתעשייה.

בשנת 2016 טיפל הממונה בכ-423 בקשות. רוב הבקשות אשר התקבלו הינם בתחום:

מעונות יום ומשפחתונים: מידע על תעריפי מעונות יום משפחתונים וצהרונים. תמיכות לבינוי מעונות ומכרזים להפעלת צהרונים.
מדען ראשי: תמיכות ומענקים לתוכניות מו"פ.
הכשרה מקצועית: פתיחת מכללות להכשרת מבוגרים ודורשי עבודה בהם חיילים משוחררים מובטלים עולים חדשים ואקדמאים במטרה לשלבם בשוק העבודה.
תקינה: אכיפת מילוי הוראות התקן הרשמי עפ"י הוראות החוקים והתקנים. בקשות ומידע על תקנים רשמיים.
אזורי פיתוח: מידע על מענקים אשר ניתנים למפעלי תעשייה באזורי הפיתוח, בפריפריה ובישובי המעוטים.
עסקים קטנים ובנויים: מידע על מימון לעסקים קטנים ובינוניים, תוכניות, תנאי זכאות.

מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית: תאונות עבודה, חשיפת עובדים לרעש ולחומרים מסוכנים.
מרכז השקעות: אישורים ומענקים אשר נתנו לחברות במסגרת חוק השקעות הון.
מינהל הסדרה ואכיפה: נתונים על מפעלים אשר קיבלו היתרים לעבודה בשעות נוספות בשבת ויום מנוחה, מתן רישיונות לחברות כוח אדם. העסקת בני נוער בחופשות.
צרכנות: נתונים על קנסות אשר הוטלו על חברות ובתי עסק בגין אי הצגת מחירים, ואי עמידה בסחר הוגן.
יחסי עבודה: רישום הסכמים קיבוציים, נתונים על סכסוכי עבודה והשבתת המשק.
איגוד שיתופי: מידע על פירוק איגודים שיתופיים.
רישם מהנדסים ואדריכלים: מידע על מהנדסים ואדריכלים הרשומים בפנקס המהנדסים ואדריכלים.

העילה	מספר הבקשות שנדחו בשל עילה זו
9(א)(2) - צו	5
9(א)(3) - פגיעה בפרטיות	45
9(א)(4) - איסור על פי דין	9(א)(4)
9(ב)(1) - שיבוש תפקוד הרשות	4
9(ב)(2) - מדיניות בעיצוב	5
9(ב)(3) - משא ומתן	7
9(ב)(4) - דיונים פנימיים	5
9(ב)(5) - ניהול פנימי	5
9(ב)(6) - סוד מסחרי	73
9(ב)(7) - תנאי לאי מסירה	9(ב)(7)
9(ב)(8) - רשות אכיפה	9(ב)(8)
9(ב)(9) - ניהול פנימי	9(ב)(9)
9(ב)(10) - פרטיות הנפטר	9(ב)(10)
14 - החוק אינו חל	6
סה"כ	200

הערה: המידע אשר נמסר כמידע חלקי כולל בתוכו יותר מסעיף 1

מידע אודות בקשות

מספר	הרשות מסרה את כל המידע המבוקש	מספר
1.	185	
2.	127	
3.	73	
4.	4	
5.	4	
4.	30	
סה"כ	423	

מידע אודות בקשות שנדחו

העילה	מספר הבקשות שנדחו בשל עילה זו
8(1) - הקצאת משאבים	20
8(2) - נוצר לפני 7 שנים	8(2)
8(3) - לא ניתן לאתר	2
9(א)(1) - פגיעה בבטחון	1

מידע אודות זמני טיפול בבקשות שגענו

במספר	זמן הטיפול
100	עד 15 יום
110	בין 16 ל-30 יום
85	בין 31 ל-60 יום
73	בין 61 ל-120 יום
17	מעל 120 יום
385	סה"כ

התקשרות עם הממונה על חוק חופש המידע

טלפון: 6662305 • פקס: 02-6662923

דוא"ל: hofesh.meda@economy.gov.il

דו"ח חוק חופש מידע יפורסם

באתר אינטרנט של משרדנו

אתר המשרד: <http://www.economy.gov.il>

חוקים שעליהם מופקד שר הכלכלה והתעשייה

משרד הכלכלה והתעשייה אחראי על ביצועם של חוקים רבים מאד – יותר מכל משרד ממשלתי אחר. ישנם 80 חוקים (וחיקוקים בעלי תוכן שווה ערך לחוק) באחריות ישירה של שר התמ"ת בין לבדו ובין בשיתוף עם שר אחר (23 בתחום משפט העבודה) + מאות תקנות כללים וצווים מכוחם.

רוב החוקים בנוסחם המלא, על תקנותיהם, מצויים באתר המשרד.

להלן רשימת החוקים והחיקוקים בעל תוכן שווה ערך לחוק:

25. חוק הפיקוח על מעונות, התשכ"ה-1965.
26. צו הפיקוח על יהלומים, יבואם ויצואם, תשל"ט-1979.
27. חוק התקנים, התשי"ג-1953 – כולל חקיקת משנה.
28. חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, התשנ"ז-1997.
29. חוק למניעת מפגעים (בטיחות מקררים), תשכ"ה-1965 – כולל חקיקת משנה.
30. פקודת מחלקת העבודה.
31. פקודת התאונות ומחלות משלוח יד (הודעה) 1945.
32. חוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954.
33. פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תשל"ל-1970.
34. חוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954 – כולל חקיקת משנה.
35. חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 – כולל חקיקת משנה.
36. חוק רישוי בעלי מלאכה, התשל"ז-1977 – כולל חקיקת משנה.
37. חוק הצבת מכשירי החיאה, התשס"ח-2008.
38. חוק איסור אלימות בספורט, התשס"ח-2008.
39. צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (איסור ייצור, יבוא ומכירה של צעצועים מסוכנים), תשמ"ז-1986.
40. צו פיקוח על מצרכים ושירותים (סימון קוד של מוצר מזון ארוז מראש), התשמ"ד-1983.
41. חוק להגברת האכיפה על דיני העבודה, התשע"ב-2012 – כולל חקיקת משנה.
42. חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כח אדם, התשנ"ו-1996 – כולל חקיקת משנה.
43. חוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדון והבטחת תנאים הוגנים), התשנ"א-1991 – כולל חקיקת משנה.
44. חוק דמי מחלה, התשל"ו-1976 – כולל חקיקת משנה.
45. חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד), תשנ"ד-1993.
46. חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת בן זוג), תשנ"ח-1988.
47. חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת הורה), תשנ"ד-1993.
48. חוק דמי מחלה (היעדרות עקב היריון ולידה של בת זוג), תש"ס-2000.
49. חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 – כולל חקיקת משנה.
50. חוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 – כולל חקיקת משנה.
51. חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 – כולל חקיקת משנה.
52. חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951 – כולל חקיקת משנה.
53. חוק יישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957 – כולל חקיקת משנה.
1. חוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד-1984 – כולל חקיקת משנה.
2. חוק הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתיים, תשל"ח-1978.
3. חוק עידוד השקעות הון, תשי"ט-1959 – כולל חקיקת משנה.
4. חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 – סעיף 3א(א)2 – רכש גומלין.
5. חוק היטלי סחר ואמצעי הגנה, התשנ"א-1991 – כולל חקיקת משנה.
6. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957 – כולל חקיקת משנה.
7. חוק פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996 – כולל חקיקת משנה.
8. חוק בשר ומוצריו, התשנ"ד-1994.
9. פקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], תשל"ט-1979.
10. צו יבוא חופשי, תשע"ב-2012.
11. צו יבוא חופשי, תשס"ז-2006.
12. צו היבוא והיצוא (פיקוח על יצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים), תשס"ו-2006.
13. צו היבוא והיצוא (פיקוח על ייצוא בתחום הכימי, הביולוגי והגרעיני), תשס"ד-2004.
14. חוק לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו תשי"ד-1954 סעיף 2(א) לחוק (רק בהיבט היתר מוצרים לייצוא)
15. חוק החניכות, תשי"ג-1953 – כולל חקיקת משנה.
16. חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949 – הוראות מסוימות.
17. חוק עבודת נוער, התשי"ג-1953 – כולל חקיקת משנה.
18. חוק ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, תשע"ג-2012.
19. חוק הגבלת המשקל בעולם הדוגמנות, התשע"ב-2012.
20. חוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח-1958 – כולל חקיקת משנה.
21. צו המהנדסים והאדריכלים (עבירות שלגביהן לא יחול סעיף 19 לחוק), תשל"ז-1977.
22. חוק החשמל, התשי"ד-1954.
23. חוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז-1967.
24. חוק ביטוח בריאות ממלכתי, תשנ"ד-1994 – (הסדרים כלכליים והוראות שונות).

54. חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963 – כולל חקיקת משנה.
55. חוק לעידוד של שילוב וקידום של נשים בעבודה ושל התאמת מקומות עבודה לנשים, תשס"ח-2008.
56. חוק שוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988 – כולל חקיקת משנה.
57. חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 – כולל חקיקת משנה; פרק התעסוקה והסדרת מורשים לנגישות.
58. חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים (הוראת שעה), תשס"ז-2007.
59. חוק איסור הפליית עיוורים המלווים בכלבי נחייה, תשנ"ג-1993.
60. חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 – כולל חקיקת משנה.
61. חוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 – כולל חקיקת משנה (רק היבטים התעסוקתיים) (ממנו).
62. חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954 – כולל חקיקת משנה.
63. חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז-1997.
64. חוק הגנה על עובדים בשעת חרום, תשס"ו-2006.
65. חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), התשס"ב-2002 – כולל חקיקת משנה.
66. חוק הזכות לעבודה בישיבה, התשס"ז-2007.
67. חוק איסור קבלת בטחונות מעובד, התשע"ב-2012.
68. חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001.
69. חוק מידע גנטי, תשס"א-2000 – סעיף 29 לחוק.
70. חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, התשנ"ו-1996.
71. חוק גיל פרישה, תשס"ד-2004 – הוראות מסוימות.
72. חוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה), תשנ"ה-1994.
73. חוק משפחות חד-הוריות, תשנ"ב-1992.
74. חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים (הוראת שעה), התשס"ז-2007.
75. חוק שירות התעסוקה, התשי"ט-1959 – כולל חקיקת משנה.
76. חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981 – כולל חקיקת משנה.
77. צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון), תשנ"ט-1998.
78. צו הגנת הצרכן (סימון טובין), תשמ"ג-1983.
79. פקודת האגודות השיתופיות – כולל חקיקת משנה.
80. חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 – כולל חקיקת משנה.

* התאם להחלטת ממשלה חוקים הקשורים לתחום תעסוקה עברו לסמכות שר העבודה והרווחה.

מדען הראשי

הנובעת מרעיון של היזם הבודד בשלבים הראשונים של גיבוש הרעיון, Pre-seed דרך חברות חממה והזנק ועד לחברות הפועלות בכוחות עצמן. לשכת המדען הראשי תומכת בפיתוח טכנולוגיות חדשניות למוצרים חדשים בכל ענפי המשק, בחברות ותיקות ובחברות חדשות, בתעשייה עילית (היי-טק), ובתעשייה מסורתית, וכן באמצעות תמיכה בשת"פ בינלאומי, פיתוח תשתיות טכנולוגיות לידע, ועוד.

בשונה מתמיכה ממשלתית במדינות אחרות בעולם, חברות אשר מצליחות במכירת מוצרי מו"פ שנתמכו על ידי לשכת המדען הראשי, משלמות תמלוגים אשר משמשים כמענקים לחברות אחרות.

מגוון מסלולי התמיכה בלשכת המדען הראשי מכוח חוק המו"פ והוראות מנכ"ל, מביאים לגידול בפעילות המו"פ בישראל ולשיפור כושר התחרות של התעשייה בישראל. מסייעים להגברת הצמיחה הכלכלית בישראל, ולשמירת האינטרסים המשקיים המקומיים על ידי השארת הייצור והפעילות העסקית בישראל.

לשכת המדען הראשי מנהלת את תקציבה בכ-40 תקנות תקציביות שונות והיא הגורם המיישם את החלטות הועדות המקצועיות של: קרן המו"פ, השת"פ הבינלאומי, תכניות החממות הטכנולוגיות, תכנית תנופה, תכניות מגנט ותכניות מיוחדות. יישום ההחלטות בא לידי ביטוי בתקצוב ההחלטות, בדיקות לעמידה בתנאי האישור, הוצאת כתבי אישור לתעשייה, בדיקת דיווחים שוטפים, תשלומי מקדמות ותשלומים בגין הוצאות המדווחות בהתאם לתוכנית העבודה, מעקב אחר התניות ואבני דרך, הפעלת בודקים מקצועיים טכנולוגיים ופיננסיים, בדיקת ואישור ההוצאות המדווחות, סגירת תיקים וגביית תמלוגים.

עפ"י חוק המו"פ, חברה אשר קיבלה תמיכה מלשכת המדען הראשי מחויבת בתשלום תמלוגים במידה והפרויקט מגיע למסחר. התמלוגים מחושבים בשיעור של 3.5%-3% ממכירות המוצרים המבוססים על הידע שנתמך. התמלוגים נושאים ריבית לייבור. התמלוגים הנגבים מתווספים לתקציב קרן המו"פ לסיוע לתכניות מו"פ חדשות.

המדען הראשי (המינהל למחקר ופיתוח תעשייתי) במשרד הכלכלה והתעשייה פועל מתוקף החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה, התשמ"ד - 1984. הלשכה מופקדת על עידוד המחקר והפיתוח בתעשייה הישראלית על כל ענפיה, בדרך של עידוד החדשנות הטכנולוגית והתעשייתית, במטרה להביא להגדלת התועלת הכלכלית וצמיחת המשק הנובעת ממחקר ופיתוח או מפירותיהם (תשואה עודפת), לקדם את היצוא, ליצור מקומות עבודה ולשפר את כושר התחרות של התעשייה בישראל. כמו כן, מופקדת לשכת המדען הראשי על כריתת הסכמים בינ"ל לקידום מטרות החוק לשת"פ בינ"ל טכנולוגי.

לשכת המדען הראשי תומכת במו"פ טכנולוגי עסקי על ידי סיוע כספי ישיר בהתאם לחוק המו"פ, הלשכה מובילה לפיתוח מודלים חדשניים ארוכי טווח ומודלים כתגובה לצורכי השוק, תוך ראייה ארוכת טווח, לפיתוח תשתיות הידע ולהטמעת החדשנות והמו"פ במספר סקטורים ייחודיים, ובכלל זה תמיכה ייעודית ותמיכה בתחומים וסקטורים מועדפים כגון תעשייה מסורתית, בני מיעוטים, חרדים, ננוטכנולוגיה, ביוטכנולוגיה, קלינטק, התאמת מוצרים לשוק הסיני ועוד. במקביל, מופעלות תכניות תמיכה הכפופות לחוק המו"פ ומופעלות על פי הוראות מנכ"ל כמו: פיתוח והרחבה של תשתית טכנולוגית לתעשייה באמצעות סיוע למו"פ גנרי במסגרת תכנית "מגנט", טיפוח שיתופי פעולה בינלאומיים בתחום המו"פ התעשייתי, תמיכה ביזמים באמצעות חממות טכנולוגיות כדרך למימוש רעיונות טכנולוגיים חדשניים, עידוד יזמים בתחילת דרכם במסגרת תכנית "תנופה", מסלול חברות מתחילות, מרכזי מו"פ פיננסיים, תכנית חלל, מו"פ מוכוון אתגרי בריאות הומניטריים הקיימים במדינות המתפתחות, מו"פ עסקי בחקלאות ועוד.

לשכת המדען הראשי עברה שינוי מבני מגובה בהחלטת ממשלה שנתקבלה באוגוסט 2015 - חוק לעידוד מחקר, פיתוח וחדשנות טכנולוגית בתעשייה, ולהקמתה של הרשות הלאומית לחדשנות טכנולוגית החל מה-1 בינואר 2016.

מסגרות התמיכה של לשכת המדען הראשי תומכות מדי שנה, במאות תכניות לחדשות ומו"פ בכל שלבי המו"פ, החל מחדשנות טכנולוגית

הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה

אודות

בשנת 2017 נכנסו לתוקף תיקוני חקיקה שיזמו הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה ומשרד האוצר, העוסקות במתן הטבות במס על הכנסה הנובעת מקניין רוחני שבבעלות מפעל מועדף טכנולוגי, הפחתת שיעור מס חברות בפריפריה למפעל מועדף, במקום 9% ל-7.5%, הטבות במס למשיכת דיבידנד של מפעל טכנולוגי, ביטול ועדת ערר והגבלת משך זמן למתן החלטה בדבר, שינוי שם מרכז ההשקעות, לרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה, שינוי אופן מדידת "בר-תחרות" (יצוא), באופן שיקל על עמידה בתנאי זה. מתן מענק של עד 10% נוספים למפעלים השוכנים בעומק הפריפריה במחוז צפון (אשכול פריפריאלי 4-1), וכן למפעלים השוכנים ביישובי שדרות ועוטף עזה, הכללת מפעל עם יצור מתקדם, המקדם חדשנות, בהגדרת "מפעל טכנולוגי מועדף", שינוי תקנות יצוא עקיף.

הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה פועלת מכוח החוק לעידוד השקעות הון תשי"ט – 1959. ביום 1.1.2017 שונה שם "מרכז ההשקעות" ל"רשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה" וזאת במסגרת תיקוני חקיקה של החוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959.

ברשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה מספר מסלולי סיוע עיקריים והם: מסלול מענקים מכוח החוק לעידוד השקעות הון, מסלולי תעסוקה (מנהלי), מסלולי איכות הסביבה (מנהלי)¹, מסלולי תחרות / יוקר מחייה (מנהלי), ומסלולי תיעוש הבנייה (מנהלי).

המסלולים המנהליים פועלים מכוח החלטות ממשלה וסיכומים בין-משרדיים במסגרת הוראות מנכ"ל.

תפקידי מנהלת הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה:

1. ליזום ולארגן פעולות למען **עידוד השקעות הון בישראל**, לרבות השקעות זרות.
2. ליתן אישור לתכניות.
3. לקיים את **הקשר בין המשקיעים ובין משרדי ממשלה ורשויות אחרות** הנוגעות בדבר, לתת ידיעות בעניני השקעות הון בישראל ולהפיצן, ולסייע למשקיעים בהגשמת תכניותיהם.
4. להמליץ לפני כל רשות המוסמכת לכך שתעניק במסגרת החיקוקים שבתחום סמכותה או שהיא ממונה על ביצועם, פטור, הנחה, הקלה או רישיון למפעל, לנכס, להשקעה, או להלוואה העשויים לסייע להשגתה של מטרת חוק זה.
5. להציע לשרים מסלולי תמיכה וכללים להפעלתם, לפי הוראות סעיף 18ג.
6. **לייעץ לממשלה** בכל דבר הנוגע להגשמתה של מטרת חוק זה, בעניינים הנוגעים לתעשייה, ובמיוחד בדבר קווי היסוד לעידוד השקעות הון, דרכים לביצועם ותחיקה לעידוד השקעות הון, לרבות השקעות זרות.

מנהל הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה – מוקבל מנכ"ל

מנהל הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה מונה על ידי הממשלה וכפוף לשר, מתוקף תפקידו משמש כיו"ר מנהלת הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה ויו"ר ועדות ההקצאה השונות במסגרת הוראות מנכ"ל. הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה פועלת באופן אוטונומי על-פי חוק לעידוד השקעות הון.

יעדי הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה ותפקידיה

- עידוד השקעות הון ויזומה כלכלית, באופן שבו תינתן עדיפות לחדשנות ולפעילות באזורי פיתוח לשם פיתוח כושר היצור של משק המדינה.
- שיפור יכולתו של המגזר העסקי להתמודד בתנאי תחרות בשווקים בין לאומיים ויצירת תשתית למקומות עבודה חדשים ובני קיימא.

החוק לעידוד השקעות הון מהווה אמצעי מרכזי במדיניות עידוד והגברת הצמיחה הכלכלית בישראל בכלל ובפריפריה בפרט.

בחוק ובתקנות שהותקנו לפיו נקבעו שני סוגי תמריצים והם הטבות מס ומענקי הון:

1. תמריצי הטבות מס ומענקי הון, שמטרתם העיקרית הינה **הגברת הצמיחה במשק**: תמריצים אלו מכוונים לעודד השקעות במשק כולו לשם הגברת הצמיחה הכלכלית, במרכז ובפריפריה.
2. **תמריצים לפריפריה**: תמריצים (מענקים ומס חברות מופחת של 7.5% בפריפריה לעומת 16% במרכז הארץ) שנועדו להשפיע על פיזור התעשייה ברחבי הארץ והגברת פעילות והשקעות בפריפריה, במטרה לצמצם את אי-השוויון האזורי ולעודד צמיחה בת-קיימא. ההטבות לעידוד התעשייה ניתנות בהקמה ובהרחבה של מפעל תעשייתי, בשני מסלולים מרכזיים מסלול מענקים ומסלול הטבות מס. כל מסלול פועל בנפרד מהמסלול האחר וללא תלות באחר, מפעל ששוכן באזור פיתוח א' יכול לקבל גם הטבות מס וגם מענקים.

פירוט המסלולים

- **מסלול המענקים** נותן מעמד "מפעל מאושר" לתכניות השקעות, המזכות במענקים וההטבות מכוח חוק עידוד השקעות הון התשי"ט-1959. שיעור המענקים בגין השקעות המוכרות ברכוש קבוע הוא 20%, בנוסף ניתן לקבל עד 10% מענק נוסף בנגב, בפריפריה בצפון וביישובי שדרות ועוטף עזה. מסלול המענקים מופעל על ידי הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה, ומכוחו ניתן מענק השקעה לחבר בני אדם שהוא בעל "מפעל מאושר", במסלול זה, ניתן ליהנות, גם מהטבות מס למפעל מועדף על פי החוק, ללא צורך לבחור באחד מבין השניים בלבד.
- **מסלול הטבות המס** מופעל על ידי רשות המסים, ומכוחו ניתנות ל"חברה מועדפת" שיעור מס מופחת. להלן עיקרי הטבות המס ל"חברה המועדפת":

1 מכוח החלטות ממשלה והוראות מנהליות

מתקדמות, בשיטות עבודה, בציוד בניה משוכלל ובמוצרי חרושת המיוצרים מחוץ לאתר, בהשוואה לבניה הקונבנציונלית, שבה נעשה שימוש בטכנולוגיות עתירות עבודה המבוצעות ברובן באופן ידני באתר הבניה עצמו.

בהמשך להחלטת ממשלה מספר 204 מיום 9 ביולי 2015, הוקם צוות בינמשרדי, בראשות מנכ"ל משרד הבינוי והשיכון ובהשתתפות נציגי משרד האוצר, משרד הכלכלה, המשרד להגנת הסביבה והמשרד לבט"פ, שמטרתו הייתה לגבש תכנית לעידוד התייעוש והגדלת הפריון בענף הבניה.

מסלול לתמיכה ברכש ציוד לבנייה מתועשת – הפעלת מסלולים לעידוד תיעוש הבניה ולשיפור הפריון לעובד בענף הבניה בשיטות משרד הבינוי והשיכון.

קיימים שני תתי מסלולים:

- מסלול לתמיכה ברכש ציוד לבנייה מתועשת (צב"מ) הוראת מנכ"ל 4.40. מסלול להגדלת תיעוש במבני מגורים בנייה מרקמית רוויה, הוראת מנכ"ל 4.39
- הפעלת המסלול תחול בשנת 2017, תקציב שני המסלולים 51 מיליון שקלים.

פעילות הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה

הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה מאשרת מדי שנה מאות תכניות מאושרות, לעניין החוק לעידוד השקעות הון, מפעילה הרשות להשקעות מנגנון רחב יותר אשר עוסק בהליכי הטיפול הנגזרים מן החוק, כדוגמת המנהלים המקצועיים במשרד הכלכלה, החברה הממשלתית ענבל המספקת לרשות לפיתוח התעשייה והכלכלה שירותי חשבות ומיכון, והגופים המלווים הנוטלים חלק במסלול המענקים, ואי חשבון ושמיים. בשנה האחרונה פעלה הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה לחידוש ועדכון של עשרות נהלים וביטולם של נהלים ישנים, כמו כן נערכו ימי עיון והסברה, כנסים, סדנאות, פרוסום דיגיטלי באינטרנט וקשר ישיר עם התעשייה והתעשיינים, וזאת במטרה להנגיש את הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה ללקוחותיה. בשנת 2017 נכנסו לתוקף תיקוני החקיקה שיזמה הרשות, על מנת להתאים את החוק ולהנגישו לתעשייה.

פעילות הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה כוללת טיפול בכל הבקשות הן ברמת תאגיד והן ברמת תכנית השקעות החל מרישום בקשה להקמה/הרחבה, קליטתה, בחינת הבקשה והבאתה לדיון במנהלת הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה וכלה בטיפול שוטף של הבקשות לעדכון הן ברמה של תאגיד (שינויי בעלות, הסבות כתבי אישור, שינוי צורת התאגדות וכו') והן ברמה של תכנית השקעות (כגון, עדכון רשימת השקעות, הארכת מועד ביצוע, שינוי הגדרת מוצר, שינוי מיקום המפעל, שינוי בתנאי כתב האישור) של כלל הבקשות.

הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה מפעילה מערך פיקוח ובקרה לאורך כל חיי התכנית ועד לסיום התכנית. במהלך ביצוע השקעות של התכנית מבצעת הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה ביקורות יזומות במפעלים, בשנת 2016 בוצעו 2 ביקורות שלב א', 35 ביקורות שלב ב', טופלו 127 בקשות להסרת שעבודים, 4 בקשות להחרגת נכסים משעבוד ו-4 בקשות ליצירת שיעבוד לטובת

שיעור מס מופחת למפעלי תעשייה מייצאים (לפחות 25% מהמחזור):
16% במרכז הארץ ו-7.5% בפריפריה (אזור פיתוח א'). מס מופחת על משיכת דיבידנד בשיעור 20% פחת מואץ.

מסלול בניה להשכרה למגורים: מסלול זה ניתן על פי הפרק השביעי לחוק עידוד השקעות הון. זכאי להטבה מי שבונה בנין אשר מחציתו מיועד להשכרה למגורים, כאשר הדירות להשכרה מושכרות 5 שנים מתוך 7 השנים הראשונות. ההטבה הניתנת במסגרת מסלול זה הינה פחת מואץ בשיעור 20% לשנה ומס מופחת על הכנסה חייבת מהשכרה או מכירה של דירה בבניין חדש להשכרה בשיעור של 20% ליחיד ו-11% לחברה. בשנת 2016 אושרו 45 תכניות במסלול זה בהיקף השקעות של 2.6 מיליארד ש"ח, לבניית 1,221 יחידות דור.

מסלולי תעסוקה עיקריים

מסלולי תעסוקה נותנים הטבות למפעלים ע"פ מתווה של השתתפות בעלות העסקת עובדים חדשים באזורי הפריפריה, וכן השתתפות בעלות העסקת עובדים חדשים של אוכלוסיות ששיעור השתתפותן בשוק התעסוקה נמוך.

- (הוראת מנכ"ל 4.18) – מטרת המסלול לעידוד ליצירת משחות בשכר גבוה והעלאת שיעור הצמיחה באזורי עדיפות לאומית.
- (הוראת מנכ"ל 4.17) – מטרת המסלול לתמרץ מעסיקים לשלב ולקלוט אוכלוסיות ממוגדרים ששיעור השתתפותן בתעסוקה נמוך.
- (הוראת מנכ"ל 4.28) תכנית סיוע לקליטת עובדים עם מוגבלויות בעסקים בישראל.
- (הוראת מנכ"ל 4.20) תכנית לשילוב מתמחים מהאוכלוסייה הערבית בתעשייה עתירת הידע.
- (הוראת מנכ"ל 4.32) תכנית סיוע להעסקת סטודנטים המשתתפים בתכנית הטובים לתעשייה.
- (הוראת מנכ"ל 4.22) תכנית סיוע לקליטת עובדים נוספים בירושלים בעלות העסקה גבוהה.

מסלולי איכות הסביבה

מסלול סיוע במימון חיבור למערכת חלוקת גז טבעי (הוראת מנכ"ל 4.5) – המסלול מיועד לעודד ולתמרץ צרכני גז גדולים להתחבר לרשת הגז הטבעי. התמרוץ יהיה באמצעות השתתפות בעלויות חיבור למערכת החלוקה של הגז הטבעי ובעלויות הסבת מערכות פנימיות של מתקני הלקוח לשימוש בגז טבעי.

מסלולי איכות הסביבה פועלים במשותף עם משרד הגנת הסביבה, משרד התשתיות, רשות הגז והרשות לחדשנות, אשר מעודדים חיבור למערכות גז טבעי וסיוע להפחתת פליטות. בשנת 2016 מסלול הפחתת פליטות לא היה פעיל.

מסלולים מיוחדים

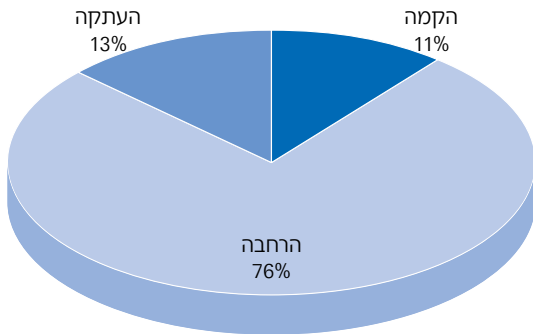
מסלול לעידוד תחרות יוקר מחייה – במסגרת מסלול זה הופעל מסלול לעידוד תחרות בענף החלב בשנת 2015, בשנת 2016 הופעלו מסלולים לעידוד תחרות / יוקר מחייה בענף הבשר הטרי הכשר, וכן בתחום של מוצרים ללא גלוטן.

מסלול תיעוש הבניה

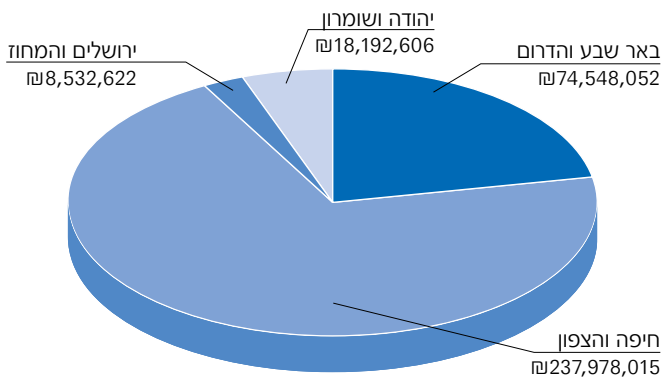
תיעוש הבניה הוא שם כולל לבנייה שבה נעשה שימוש בטכנולוגיות

גודל המענק הממוצע לתכנית במסלול המענקים עמד על כ-3.8 מיליון ₪ כאשר 85% מהאישורים היו אישורים להרחבות, ו-15% מהאישורים היו להקמות והעתקות של פעילות חדשה.

התפלגות מספר אישורים לפי מעמד התכנית

זכאות למענק לפי מחוזות

מסלולי תעסוקה

אישורים במסלולי תעסוקה

שם המסלול	מס' חברות	תוספת עובדים	סכום המענקים (בשקלים)
מסלול כללי 4.17	113	1,797	102 מיליון ₪
מסלול אנשים עם מוגבלויות 4.28	16	43	2.7 מיליון ₪
סה"כ	129	1,840	105 מיליון ₪

במסגרת מסלולי התעסוקה בשנת 2016 במסלולים לאוכלוסיות ששיעור השתתפותן בתעסוקה נמוך. אושרו כ-129 בקשות בעלות תקציבית של 105 מיליון ₪, אשר יביאו לתוספת של כ-1,840 משרות ישירות ומספר דומה של משרות עקיפות וכן התחייבות לשמור על המשך העסקתם של 5,811 עובדים קיימים. בשנת 2016 לא הופעל מסלול שכר גבוה.

צד ג'. כמו כן הוצאו 52 דרישות להחזר מענקים. בשנה זו נגבו 10 מיליון שקלים בגין החזר מענקים מתכניות שבוטלו.

בשנת 2016 אושרו 88 תכניות במסלול מענקים מתוכן 67 תכניות הרחבה, 10 תכניות הקמה ו-11 העתקות, בהיקף השקעה של 1.7 מיליארד ₪ ובעלות תקציבית של כ-339 מיליון ₪. תכניות אלו יביאו לתוספת תעסוקה של כ-1,538 עובדים ישירים ומספר זהה של עובדים עקיפים. כמו כן הוצאו 38 אישורי ביצוע ובטלו 35 תכניות.

במסגרת מסלולי התעסוקה בשנת 2016 במסלולים לאוכלוסיות ששיעור השתתפותן בתעסוקה נמוך. אושרו כ-129 בקשות בעלות תקציבית של 105 מיליון ₪, אשר יביאו לתוספת של כ-1,840 משרות ישירות ומספר דומה של משרות עקיפות וכן התחייבות לשמור על המשך העסקתם של 5,811 עובדים קיימים. בשנת 2016 לא הופעל מסלול שכר גבוה.

השקעות זרות

הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה מטפלת באופן שוטף בכ-100 בקשות שונות במסגרת התכניות השונות של ההשקעות הזרות. להלן פירוט סוגי הבקשות השונות לענין ההשקעות הזרות.

- הקמה והרחבה של מפעלים
- עידוד תעסוקה בשכר גבוה בפריפריה
- שינוי בעלי מניות
- הסבות
- רכישות
- מיזוגים
- הארכות מועד ביצוע
- אישורים עקרוניים
- שינויים פנימיים בסעיפי השקעות
- שינוי מקום אתר
- סיוע באיתור מיקום למפעלים בשיתוף עם אד"ת

להלן נתוני ביצוע נבחרים של תכניות בבעלות זרה:

מסלול מענקים (שנים 2011-2016)
השקעות מאושרות 37 מיליארד שקלים, מענקים 2.5 מיליארד שקלים

מסלול תעסוקה (שנים 2009-2016)
תמיכה של כ-260 מיליון שקלים לתמיכה עבור שכר גבוה ואוכלוסיות ששיעור השתתפותן בתעסוקה נמוך.

דירות להשכרה למגורים (שנים 2014-2016)
אישור השקעות בסך של 50 מיליון שקלים

נתוני ביצוע לפי מסלולים לשנת 2016

אישורים במסלול מענקים

מסלול מענקים	מס' חברות	תוספת עובדים	סכום המענקים	סכום ההשקעה
מסלול מענקים	88	1,538	339 מיליון ש"ח	1.7 מיליארד ש"ח

מסלול מענקים (מסלול חוק) - הסיוע ניתן למפעלים תעשייתיים ברי-תחרות כהגדרתם בחוק.

נוספות טרם הסתיים תהליך הבדיקה בגינן. החיוב התקציבי בגין מסלול זה יחול ב-2017.

משימות הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה

- המשך ביצוע הרה-ארגון ברשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה, והגדלת מצבת כוח האדם המקצועי ברשות לפיתוח התעשייה והכלכלה, וזאת לאור גידול משמעותי בהיקף פעילות הרשות.
- קביעת תקציב, בבסיס תקציב המשרד, באופן שיאפשר לפעול ולתכנן את הפעילות להשגת יעדי החוק ומטרותיו.
- יישום תיקוני החקיקה, לקידום השקעות הון, במסגרת החוק לעידוד השקעות הון כולל תיקוני חקיקה לעניין IP.
- מעורבות הרשות בעניין מעבר בסיס צה"ל לנגב, בהינתן תקציב לסיוע
- "תכנית צפון" לחיזוק הפריפריה בצפון
- תכנית נגב מזרחי
- הפעלת "מסלול לעידוד התחרות" בענפים ריכוזיים
- הפעלת מסלולים לעידוד תיעוש הבניה ולשיפור הפריון לעובד בענף הבניה בשיתוף משרד הבינוי והשיכון.
- הפעלת מסלול לעידוד להיערכות של מפעלי תעשייה חיוניים לאומי סיבר בשיתוף עם משרד רו"מ מטה הסיבר.
- מסלול לקידום הפריון והחדשנות בתעשייה המקומית.
- מסלול משותף של הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה - סחר חוץ (שילוב של מסלול מענקים וכסף חכם)
- מסלול משותף למפעל ראשוני, של הרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה עם הרשות לחדשנות, לעידוד הקמת מפעלים שנתמכים על ידי הרשות לחדשנות, על מנת ליצור רצף תהליכי של ההשקעות בין המופ"פ ליצור.
- מסלול משותף לעידוד לקוחות הרשות להשקעות ולפיתוח והתעשייה הכלכלה, שקיבלו כתבי אישור, לפנות לסחר חוץ לקבלת סיוע לעידוד יצוא. הדבר מיועד למפעלים קטנים ובינוניים, שטרם מיצו את פוטנציאל הגדילה (פיתוח שווקים) שלהם מחוץ לגבולות המדינה. ומעוניינים לגדול באמצעות אסטרטגיית פיתוח שווקים. עבודה ממוקדת מול 3 נספחויות

משימות מסלולי תעסוקה בתקופה הקרובה

- מסלול תמרוץ מעסיקים בעוטף עזה - תת מסלול 4.17
- תמרוץ מעסיקים להעסקת אנשים עם מוגבלויות - תת מסלול 4.17
- מסלול תעסוקה כללי (הוראת מנכ"ל 4.17)
- מסלול שכר גבוה ירושלים (הוראת מנכ"ל 4.22)
- עידוד העסקה במשרות איכותיות בשכר גבוה בפריפריה (הוראת מנכ"ל 4.18)

סוג אוכלוסייה	סיוע מאושר בש"ח	תוספת מועסקים	מספר עובדים קיימים
אנשים עם מוגבלויות	2,733,982	43	1,166
חרדים	25,911,453	448	898
אקדמאים חרדים/ מיעוטים	3,775,175	73	8
חד הוריים	310,600	10	24
כללי	17,002,918	293	1,337
מיעוטים	53,484,942	951	2,125
בדואים	1,738,410	23	254
סה"כ	104,957,479	1,840	5,811

מסלולי איכות הסביבה

אישורים במסלול סיוע במימון חיבור למערכת גז טבעי

שם המסלול	מס' חברות	סכום המענקים
גז טבעי	15	11 מיליון ש"ח

מסלול סיוע במימון חיבור למערכת חלוקת גז טבעי (הוראת מנכ"ל 4.5) - המסלול מיועד לעודד ולתמרץ צרכני גז גדולים להתחבר לרשת הגז הטבעי. התמרוץ יהיה באמצעות השתתפות בעלויות חיבור למערכת החלוקה של הגז הטבעי ובעלויות הסבת מערכות פנימיות של מתקני הלקוח לשימוש בגז טבעי.

בשנת 2016, **15 חברות** קיבלו תמיכה במסלול זה **בהיקף כספי של כ-11 מיליון שקלים**.

מסלולים מיוחדים

מסלול לעידוד תחרות יוקר מחייה - בשנת 2016 הופעל מסלול לעידוד תחרות בענף הבשר הטרי הכשר.

מסלול לקידום התחרות בענף הבשר הטרי הכשר, מטרתו מיקסום כושר התחרות של בתי מטבחים ומשחטות, במסלול הושם דגש על הגברת התחרות בענף, באמצעות מתן מענקים למשקיעים המעוניינים להקים או להרחיב בתי מטבחים ומשחטות, ומבקשים לבצע השקעות הוניות לשם הגדלה של נתח השוק, תוך הגברת התחרות בענף.

מסלול לקידום התחרות בענף הבשר הטרי הכשר	מס' חברות	סכום המענקים	סכום ההשקעה
	4	14 מיליון ש"ח	60 מיליון ש"ח

מסלול לעידוד התחרות בשוק המזון ללא גלוטן

המסלול מיועד להגברת התחרות בתחום המזון ללא גלוטן. המסלול תוקצב ב-9 מיליון ש"ח, עד כה אושרה בקשה אחת, ועוד 3 בקשות

- מסלול לעידוד העסקת מתמחים ממגזר המיעוטים בתעשיות עתירות ידע, (הוראת מנכ"ל 4.20)
- מסלול "הטובים לתעשייה" (הוראת מנכ"ל 4.32) – לעודד מעסיקים להעסיק סטודנטים ובוגרי אוניברסיטאות ומוסדות אקדמאים במקצועות ההנדסה והטכנולוגיה בתעשייה באזורי עדיפות לאומית וירושלים.
- מסלול לעידוד העסקת בדואים (נגב)
- דגש במתן תמיכה, במסלולי תעסוקה, למעסיקים שיעסיקו אנשים עם מוגבלויות, גברים חרדים ונשים וסטודנטים ממגזר המיעוטים, ואתיופים.

התפתחות תקציב הרשאה להתחייב בשנים 2013-2017 (מליוני ₪)

שנה	2013	2014	2015	2016	2017
מענקים לפי החוק לעידוד השקעות הון	205	321.5	280	372	363
מענק לאינטל	0	1122	0	0	0
מענקים למפעלים יוצאי גוש קטיף	0	0	0	5	0
מסלול תעסוקה כללי	116	113.5	82	112.4	88.9
מסלול תעסוקה בשכר גבוה	10	113.5	0	76.7	78.8
מסלול למפעלים מחוללי שינוי	0	0	0	0	0
מסלול להגדלת הפיריון בתעשייה	0	0	0	0	20
מסלול להגברת התחרות בענפים ריכוזיים	0	0	10	30	29.5
מסלול לתיעוש הבנייה	0	0	0	0	51
מסלול לעידוד העסקת מתמחים ממגזר המיעוטים בתעשייה עתירת ידע	0	0	0	0	5
הטבות באזורי תעשייה מרחביים	11	0	0	22	7.5
מסלול להתייעלות אנרגטית	0	6.7	0	0	74
מסלול לסיוע בחיבור מפעלים לגז טבעי	3	20	20	20	20
בקרה על תוכניות במרכז השקעות	0	20	9	13	14
סה"כ	345	1717.2	401	651.1	751.7

הרשות לשת"פ תעשייתי וקידום השקעות זרות

35% לפחות מערך העסקה (או 20% מחברות במדינות החתומות על הסכם ה-GPA). דרישה זו מעוגנת בתקנות והחוקים הבאים:

- חוק חובת המכרזים התשנ"ב, 1992.
- תקנות חובת המכרזים (שיתוף פעולה תעשייתי), התשס"ז-2007.
- תקנות העיריות (חובת שיתוף פעולה תעשייתי), תש"ע-2010.
- GPA - הסכם הרכישות הממשלתיות במסגרת ארגון הסחר העולמי (WTO).

גופי הרכש העיקריים הכפופים לתקנות הם משרדי הממשלה והחברות הממשלתיות, מינהל הרכש הממשלתי, הנמלים, רכבת ישראל, חברת החשמל, החברות הביטחוניות, קופות החולים, העיריות והתאגידים העירוניים.

התקנות מחייבות את הגופים הרוכשים לדווח לרשפ"ת בתחילת כל שנה על ההתקשרויות בהיקפים של מעל 5 מיליון דולר הצפויות לשנה הקרובה, וכן לדווח 60 יום לפני ביצוע כל התקשרות כזו. תפקידה של הרשפ"ת הוא מינוף ההוצאה הממשלתית ליצירת הזדמנויות עסקיות ותעסוקתיות, להבאת טכנולוגיות חדשות מחו"ל, להגברת השקעות זרות במחקר ופיתוח, להגברת היצוא ולפתיחת שווקים חדשים. כמו כן, פועלת רשפ"ת באמצעות הכלים שבידיה לחיזוק תעשיות ועסקים בפריפריה ובאזורי עדיפות לאומית ול"פתיחת דלתות" לתעשיות בינוניות וקטנות.

שיתוף פעולה תעשייתי של החברות הזרות מבוצע בישראל באופנים שונים ובהם: קניית מוצרים ושירותים כחול-לבן, קבלנות משנה, מימון פעילויות מו"פ, העברת ידע, השקעות וכן סיוע שיווקי ליצואן הישראלי בחו"ל.

הרשפ"ת קשורה בהסכמי שיתוף פעולה תעשייתי עם כ-200 חברות ותאגידים זרים, מהמובילים בעולם, בתחומי הביטחון, תעופה, אנרגיה ואקולוגיה, חשמל ואלקטרוניקה, מחשבים, ציוד רפואי, רכב, תחבורה ועוד. לרשפ"ת קשר ישיר למקבלי ההחלטות ואנשי הרכש באותן החברות והתאגידים.

היקף שיתוף הפעולה התעשייתי של החברות הזרות שבוצע בישראל הסתכם בשנת 2015 בסכום של כ-1.275 מיליארד דולר. רובו הגדול של סכום זה הוא תוצאה של פעילות יצוא ישיר לחברות זרות עמן קשורה רשפ"ת בהסכמי שיתוף פעולה תעשייתי. התוצאות העסקיות של שנת 2016 יימסרו ברבעון השני של שנת 2017.

רשימת החברות והתאגידים המלאה נמצאת באתר האינטרנט של הרשפ"ת שכתובתו
www.ica.gov.il

פעילויות עיקריות של הרשות

- סיוע בקביעת מדיניות המשרד בתחומי ההשקעות
- הפקת "ארגז כלים" שיווקיים לעידוד השקעות זרות
- ליווי פרטני ומתמשך של משקיעים זרים לפני, במהלך ואחרי ההשקעה

הרשות לשיתוף-פעולה תעשייתי וקידום השקעות זרות הינה איחוד של שני גופים שהתקיימו במשרד הכלכלה והתעשייה - המטה לקידום השקעות זרות (Invest in Israel) והרשות לשיתוף-פעולה תעשייתי (רשפ"ת, ICA). האיחוד נולד מתוך רצון למנף את שיתופי-הפעולה התעשייתיים לא רק לרכש ממפעלים ישראלים, אלא גם להשקעות בפעילויות בישראל, בדגש על ייצור ועל מחקר ופיתוח שמוביל לייצור.

הרשות הינה הגוף הממשלתי המתכלל, המוביל והממנף את תחום ההשקעות הזרות ורכש הגומלין, ופועלת תוך מיתוג מדינת ישראל בעולם כיעד אטרקטיבי להשקעה, מימוש האסטרטגייה הממשלתית וסדרי העדיפויות הלאומיים, ושיתוף פעולה מלא ומתמשך עם יחידות המשרד ומשרדים וגופים אחרים.

הרשות פועלת למשיכת השקעות זרות איכותיות (FDI) לישראל, ממשקיעים פרטיים ומחברות רב-לאומיות, מתוך הבנה שמדובר בכלי משמעותי לשיפור היבטים רבים בכלכלה המקומית, ובראשם הפריין. הרשות מהווה תחנה-בודדת (One Stop Shop) למשקיע הזר, החל משלב המשיכה, באמצעות כנסים, אתרי אינטרנט, חומרים שיווקיים, הנגשת מידע על חברות ישראליות ופגישות; המשך לליווי פרטני של תהליך ההשקעה של כל חברה רב-לאומית, כולל ממשקים עם גורמי ממשל רבים, במשרד ומחוצה לו; וכלה בטיפול בחסמים להמשך ולהרחבת פעילות של חברות שכבר יושבות בישראל.

אגף נוסף ברשות מופקד על ניהול רכש הגומלין של מדינת ישראל מתוקף תקנות חובת מכרזים (חובת שת"פ תעשייתי) התשס"ז, 2007. החברות המחויבות לרכש גומלין הינן ספקים זרים שזכו במכרזים של משרדי הממשלה, חברות ממשלתיות או כל גוף ממשלתי שהתקנות חלות עליו.

רכש גומלין הינו שיתוף פעולה תעשייתי המבוצע באופנים שונים ובהם: קניית מוצרים ושירותים כחול-לבן, קבלנות משנה מקומית, שתוף פעולה במו"פ, השקעות וסיוע שיווקי של החברה המחויבת ליצואן הישראלי בחו"ל, הכל על בסיס תחרותי.

תפקידה של הרשות הוא למנוף ההוצאה הממשלתית ליצירת הזדמנויות עסקיות ותעסוקתיות, לגרום להבאת טכנולוגיות חדשות מחו"ל, להגברת השקעות זרות במו"פ, להגברת היצוא ולפתיחת שווקים חדשים. האגף פועל באמצעות הכלים שבידיו ובידי הרשות כולה לחיזוק תעשיות ועסקים בפריפריה ובאזורי עדיפות לאומית ול-"פתיחת דלתות" אצל חברות מחויבות עבור תעשיות קטנות ובינוניות ישראליות.

האגף שוקד על ייזום, מעקב, בקרה ותאום פעילויות של שיתוף-פעולה תעשייתי הנובעות מהתחייבויותיהם של ספקים זרים לרכש גומלין בישראל ופועלת כגוף מגשר בין הספקים המחויבים וחברות ישראליות שמעוניינות להשתלב בפעילות רכש הגומלין.

מעמד סטטוטורי

התקנות מחייבות את גורמי הרכש לדרוש מחברות זרות שזכו במכרזים ממשלתיים וציבוריים לבצע שיתוף פעולה תעשייתי בארץ בהיקף של

- סיפורי הצלחה כחול לבן – חברות ישראליות, אשר נחלו הצלחה רבה בזירה הבין-לאומית
- ידיעות שיווקיות על פריצות דרך ישראליות – מוצרים ופיתוחים ישראלים, ששינו את פני העולם
- ממצאים מרכזיים על מיקומה של ישראל בסקרי תחרותיות מובילים עולמיים

תוכנית Israel NewTech

בנוסף לפעולות אלו, מובילה הרשות את התכנית הממשלתית לקידום תעשיות המים והסביבה ומיצובן כמובילות עולמיות – Israel NewTech.

לאור ההזדמנות שזוהתה בשוק המים העולמי מחד, והיתרון היחסי של המשק הישראלי מאידך, אימצה ממשלת ישראל ביוני 2006 'תוכנית לאומית לקידום תעשיית המים' בישראל.

תכניות המים והאנרגיה המתחדשת אוחדו לתוכנית Israel NewTech, אותה מובילה היחידה לקידום השקעות במשרד הכלכלה. התוכנית מרכזת את פעילותם של משרדי ממשלה, גופי אקדמיה ורשויות שונות, וביניהם: משרד הכלכלה, משרד התשתיות הלאומיות האנרגיה והמים, משרד רוה"מ, משרד האוצר, המשרד להגנת הסביבה, משרד החוץ, משרד המדע והטכנולוגיה, המועצה להשכלה גבוהה, המכון ליצוא ולשיתוף פעולה בינלאומי, רשויות המים והחשמל מכון התקנים ועוד.

מטרת התוכנית היא מיצוי הפוטנציאל העסקי של ענפים אלו בשוק העולמי. מטרה זו מושגת על ידי סיוע לענפים לעבור משלב המחקר והפיתוח לשלב הייצור והשיווק, ביסוס מעמדן כגורם מרכזי בשווקי טכנולוגיות המים והאנרגיות המתחדשות העולמיים והפיכת ישראל למובילה עולמית בתחומים אלו.

תחת הכותרת "מטרה אחת – שותפות נרחבת" פועלים יחד משרדי ממשלה, רשויות רגולציה, גופי אקדמיה ותעשייה בכדי לעודד ולפתח את תעשיות אלו. שילוב ידיים זה בין הגופים השונים, יוצר שלם הגדול מסך חלקיו ומקדם את תעשיית המים ותעשיית האנרגיות המתחדשות הישראליות ומעניק להם יתרון תחרותי בשוק הגלובלי.

על מנת להשיג את יעדי התכנית, הפעילות מתקיימת במספר רבדים: פיתוח ההון האנושי וגיוס דור המחר, עידוד מו"פ עם קשר הדוק לתעשייה, קידום השקעות זרות ייעודיות לתחומים ושיתוף פעולה בינלאומי, הטמעת טכנולוגיות ישראליות חדשניות בשוק המקומי וסיוע לחברות ישראליות לפרוץ לשוק העולמי.

אנו רואים בתחומי המים והאנרגיה המתחדשת כמנועי צמיחה של המשק הישראלי ומעמידים לרשות תעשיינים, יוצאים, יזמים ואנשי אקדמיה תמיכה וכלים שונים על מנת להמשיך ולקדם תעשיות אלו.

- תמיכה ושירות למשקיעים קיימים
- קידום והרחבת השקעות חברות רב לאומיות בישראל
- בניית תשתית בתחומי המידע וההסברה למשקיעים זרים
- בקרה על תכניות מימוש רכש גומלין בתעשיות המקומיות
- עבודה מאומצת בסקטורים שנים: אוטומטיב, מדעי החיים, מתכות, טכנולוגיות מים ואנרגיה מתחדשת (תכנית Israel NewTech, פירוט בהמשך).

פרסומים מהשנה החולפת (כולם בשפה האנגלית)

- חוברת שיווקית (SHINE)
- מדריך לעשיית עסקים בישראל (Doing Business in Israel)
- שינויי ה-BEPS והחוק לעידוד השקעות הון
- סקירה עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום האוטומטיב בישראל
- סקירה שיווקית עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום האוטומטיב בישראל
- סקירה עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום מדעי החיים בישראל
- סקירה שיווקית עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום מדעי החיים בישראל
- סקירה עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום המתכות, תעופה וחלל בישראל
- סקירה שיווקית עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום המתכות, תעופה וחלל בישראל
- סקירה עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום טכנולוגיות המידע והתקשורת בישראל
- סקירה שיווקית עבור משקיעים פוטנציאליים על תחום טכנולוגיות המידע והתקשורת בישראל
- סרטון לקידום השקעות בישראל
- סרטון על התעשייה המתקדמת בישראל

ארגז הכלים השיווקיים (רשימה חלקית)

- אתר אינטרנט, המהווה שער כניסה למשקיעים זרים: <http://investinisrael.gov.il>
- חשבונות LinkedIn, Twitter פעילים
- סרטונים שיווקיים שונים של "Invest in Israel", המבליטים את הפוטנציאל העסקי הגלום בישראל
- חוברות ועלוני מידע שיווקיים
- מצגות על אקלים ההשקעות והפוטנציאל העסקי הגלום בישראל
- מידע על ההטבות והתוכניות השונות של ממשלת ישראל למשקיעים זרים
- סיפורי הצלחה של משקיעים זרים והשקעות בישראל

אתר אינטרנט: <http://www.investinisrael.gov.il>

טלפון: 02-6662410

דוא"ל: investinisrael@economy.gov.il

מינהל סחר חוץ

אגף מדיניות סחר והסכמי סחר בין לאומיים

פעילויות האגף למדיניות והסכמי סחר בשנת 2016

- המו"מ לשדרוג ההסכם לאזור סחר חופשי (אס"ח) עם קנדה הושלם וממתינים לחתימת ההסכם ואשרוחו.
- המו"מ על הסכם אס"ח עם פנמה הושלם, ואנו מקווים שייחתם במהלך השנה הקרובה
- עדכון הפרק החקלאי בהסכם עם אפ"א כמעט והושלם וצפוי להסתיים במהלך 2017.
- המו"מ על הסכם אס"ח עם אוקראינה חודש ואנו מצפים להשלמתו במהלך 2017.
- המו"מ על הסכם אס"ח עם סין נפתח.
- נפתח המו"מ על כינון הסכם אס"ח עם איחוד המכסים של רוסיה, בלארוס, קזחסטן, ארמניה וקירגיסטן.
- נפתח המו"מ על כינון הסכם אס"ח עם וייטנאם.
- נפתח המו"מ על כינון הסכם לאזור סחר חופשי עם קוריאה ומקווים לסיימו בשנת 2017.
- האגף היה שותף פעיל במו"מ עם האיחוד האירופי על כללי מקור חדשים לכלל מדינות אזור הים התיכון הצפוי להימשך ב-2017.
- במסגרת הפעילות בארגון הסחר העולמי (WTO) נכנס לתוקף הסכם ה-ITA למתן פטור ממכס על 200 מוצרי תקשורת ואלקטרוניקה. כמו כן ישראל השתתפה במו"מ ה-EGA (Environmental Goods Agreement) למתן פטור ממכס למוצרים התורמים לסביבה. מו"מ זה נמצא בשלבים מתקדמים מאוד.
- לצד ה-WTO, מתקיים מו"מ בתחום הסחר בשירותים (Trade in Services Agreement) ואנו שותפים בו. המו"מ נמצא בשלבים מתקדמים.
- בתחום ה-OECD נעשתה פעילות בכל הוועדות המקצועיות באחריות המשרד תוך קידום נושאים בעלי חשיבות למשרד והמשך הפעילות להנגשת תוצרי העבודה של הארגון בין השאר באמצעות הבלוג.
- בנוסף, האגף שותף לתכנית עידוד התעשייה להשתתפות בוועדות תקינה בין לאומיות על מנת לאפשר לתעשייה לשלב ביתר קלות את מוצריה בשווקי חו"ל. את הפרוייקט רכז מכון התקנים (אגף התקינה).

מערכת כלי סיוע לתעשייה

- מאימונים תקציביים נפתחו תוכניות הסיוע ב-2016 להגשות רק באמצע אפריל.
- **תכנית "כסף חכם"** – סיוע לפריצה לשוק חדש במהלך 2016 הוגשו 199 בקשות (מתוך 14 למקצה ייעודי למגזר המיעוטים). מתוך בקשות אלו, אושרו 100 בהיקף כספי של 42,721,385 ₪.
- **תכנית מאגדי תשתית** – הקמת מתקן הדגמה שיווקי בינ"ל בשנת 2016 הוגשו והתקבלו 3 בקשות לתוכנית מאגדי תשתית:

מינהל סחר חוץ מגבש ומוביל את מדיניות סחר החוץ של מדינת ישראל, במטרה להגביר את התחרותיות של התעשייה הישראלית ולמצב את תדמיתה החדשנית בשווקים הבין-לאומיים. במסגרת פעילותו לקידום הסחר והיצוא עוסק המינהל בסיוע לתעשייה הישראלית בהעמקת הפעילות בשווקים קיימים ובפתיחת שווקים חדשים.

המינהל מפעיל מערך של 44 נספחים מסחריים בפריסה עולמית, הנמצאים במדינות היעד של הייצוא הישראלי כמו גם בארגונים הכלכליים הבין לאומיים, אשר תפקידם לסייע לתעשייה הישראלית בשווקי חו"ל במגוון דרכים, למשל: יזום פעילויות, ארגון משלחות, תערוכות ועריכת סמינרים מקצועיים, פתיחת דלתות בחברות וגופי ממשל בשווקי היעד, ליווי חברות בשלבי הכניסה לשווקים וכן סיוע בנושאי רגולציה, פתרון חסמי סחר ונושאים אחרים.

המינהל יוזם ומנהל מו"מ על הסכמי סחר חדשים, מעדכן באופן שוטף הסכמי סחר קיימים, פועל להסרת חסמי סחר ומייצג את מדינת ישראל בארגונים הכלכליים הבינלאומיים – WTO, OECD ובנציגות ישראל לאיחוד האירופאי. המינהל מפעיל מערך של כלים וקרנות המסייעים לחברות ישראליות לפעול בחו"ל. בין הכלים – תכנית כסף חכם המסייעת לפריצה לשוק חדש, קרן הפרוייקטים והמכרזים הבינ"ל המסייעת לחברות לגשת למכרזים ולהקים בטא סייט שיווקי, תכנית הודו-סין-יפן המסייעת בהקמת נציגויות שיווקיות בשווקים אלה, ותכנית המאגדים, המסייעת להקמת מתקן הדגמה שיווקי בינ"ל. בנוסף המינהל פועל מול מוסדות פיננסיים בינלאומיים, להגברת החשיפה של התעשייה הישראלית.

המינהל עורך סקרים ומשובים על השירות שהוא מעניק ללקוחותיו, מפיק לקחים ומיישם. למינהל פעילות ענפה במרחב המקוון – באתרים, בבלוגים וברשתות החברתיות. המינהל לסחר חוץ עורך סקרים כלכליים וסטטיסטיים בתחום פעילותו

יעדי המינהל

- הגדלת וגיוון הייצוא (סקטוריאלי וגיאוגרפי)
- הגדלת מספר החברות היצואניות

אגף קידום הייצוא

הנספחים המסחריים מבצעים מגוון פעילויות במהלך השנה, במטרה לענות על צרכי התעשייה הישראלית המשתנים, ובדגש על היתרון היחסי במדינת היעד.

ב-2016 בוצעו על ידי מערך הנספחים כ-500 פעילויות לקידום הייצוא הישראלי.

ב-2016 טופלו כ-4,500 פניות שהגיעו מ-1,373 חברות לכלל הנספחיות והנציגויות באמצעות המערכת הממוחשבת ERM.

בשנת 2016 נפתחו שלוש נספחיות כלכליות חדשות: בסין (צ'נגדו), בצ'ילה (סנטיאגו) ובפרו (לימה). אנו מעריכים כי במהלך 2017 תיפתח גם נספחות מסחרית מלאה בניירובי (קניה).

גופי מימון בין לאומיים לפיתוח. מטרת הפעילות הינה לעודד השתתפות חברות ישראליות בפרוייקטים בשווקים מתעוררים.

בשנת 2016 בוצע השלב הראשון בתוכנית TECEMERGE המשותפת לישראל, פינלנד קרן IFC מקבוצת הבנק העולמי. TECEMERGE מקשרת בין חברות חדשניות בתחום טכנולוגיות הבריאות מרחבי העולם ובין ספקי שרותי בריאות הודיים מובילים, במטרה לשפר את הגישה לשרותי בריאות איכותיים בהודו.

הסכמי מסגרת (EFO) עם הבנק העולמי בתחומי מים וטכנולוגיות מידע (IT) הגיעו אל סיומם בשנה זו לאחר שבמסגרתם הגיעו לארץ מספר משלחות עסקיות בדרג בכיר. מינהל סחר חוץ פועל להארכת ההסכמים, תוך מיקוד הפעילות ביבשת אפריקה, וזאת כחלק מיישום החלטת הממשלה בעניין אפריקה מיוני 2016.

משרד הכלכלה, בשיתוף מטה הסייבר הלאומי הוביל הסכם שיתוף פעולה עם הבנק לפיתוח אמל"ט (IDB) במסגרתו תספק ישראל סיוע טכני למספר מדינות נבחרות ביבשת. משלחת של מנהלי מערכות הגנת סייבר ממספר מדינות לטיניות לקחה חלק בכנס הבינלאומי לסייבר ובטחון מולדות (נובמבר 2016) ונפגשה עם עשרות חברות ישראליות וגורמים מקצועיים שונים.

2 מאגדים המורכבים מ-5 חברות כל אחד ועוסקים בתחומי החקלאות- אחד בברזיל והשני בקליפורניה ומאגד נוסף של חברות בתחום ה"ערים חכמות" שיפעל בשוק הצ'כי. היקף התמיכה במענקים אלו הינו 8,475,519 ₪.

• **קרן הפרוייקטים והמכרזים הבינלאומיים** - הוכחת התכנות והגשה למכרז בינ"ל. ב-2016 הוגשו 24 בקשות ואושרו 11 בהיקף של 2,930,772 ₪

בסה"כ אושרו תמיכות לפרוייקטים בהיקף של 54,127,676 ₪ שיינתנו כסיוע על ידי מינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה.

פעילות מול מוסדות פיננסיים בינ"ל

בספטמבר 2016 הוקמה במינהל סחר חוץ מחלקת שווקים מתעוררים ומוסדות פיננסיים המרכזת, בין היתר, את מכלול ממשקי העבודה עם

הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים

פעילויות שנעשו בשנה האחרונה

הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים מקיימת פעילות נרחבת לקידום מגזר העסקים הקטנים והבינוניים, הן על ידי קידום חקיקה ייעודית וייצוג קולם של העסקים הקטנים והבינוניים מול הממשלה והן על ידי הפעלת מערך של כלי סיוע מגוונים להתמודדות עם החסמים המקשים עליהם. פרק זה סוקר את עיקר הפעילויות שביצעה הסוכנות ב-2016. פעילויות עיקריות שביצעה הסוכנות כללו הפעלה של מערך הסיוע של מעוף עם 39 סניפים ותכניות סיוע מיוחדות כדוגמת תכנית מסחר מקוון ותכניות יוזמים עסק בהשתתפות 500 קבוצות, הסוכנות מימונה שבעה מרכזי עסקים ומהם הקימה שלושה מרכזים חדשים בסחנין, באקה אל גרביה ובני ברק, הקימה 2 קרנות פרייבט אקוויטי אשר גייסו 950 מיליון ₪, אישרה כ-314 ערבויות בסכום כולל של 101 מיליון ₪ דרך הקרן הלהוואות בנקאיות בערבות המדינה, ביצעה מחקרי הערכה על שלוש תכניות של הסוכנות, סייעה להכין ולהפיץ בישראל את דו"ח ה-OECD בנושא "מדיניות בנוגע לעסקים קטנים ובינוניים ויזמות 2016", ארגנה סדנה בינלאומית בישראל בשיתוף האיחוד האירופי בנושא ממשל דיגיטלי והנגשת כלים דיגיטליים ועוד. להלן ריכוז של עיקרי הפעילויות של הסוכנות ב-2016 בחלוקה על פי תחומי העשייה:

פעילויות בתחום הייצוג, החקיקה והרגולציה

במטרה לייצר סביבה רגולטורית שמתאימה לעסקים קטנים ובינוניים ומקדמת צמיחה, הסוכנות פועלת באופן שוטף לניטור חקיקה ורגולציה בעלות השפעה על מגזר העסקים הקטנים והבינוניים. הסוכנות מכינה חוות דעת להצעות חקיקה, להחלטות ממשלה ולתוצרי מדיניות אחרים ומתייחסת להשפעות המדיניות על עסקים קטנים ובינוניים הכוללות מתן המלצות לחלופות מתאימות. כמו כן הסוכנות יוזמת או לוקחת חלק בדיונים בממשלה ובכנסת בנושאי מדיניות בעלי השפעה על עסקים קטנים ובינוניים.

במסגרת זו הפיקה הסוכנות עשרות ניירות עמדה, ונציגיה השתתפו בוועדות הכנסת, בוועדות בין-משרדיות וכן במפגשים עם גופים רגולטוריים בממשלה.

ניטור חקיקה ורגולציה בעלות השפעה על עסקים קטנים ובינוניים – מתן חוות דעת על החלטות ממשלה, הצעות חוק, תקנות ורפורמות ועל השפעתם על מגזר העסקים הקטנים והבינוניים; ייצוג העסקים הקטנים והבינוניים בוועדות הכנסת ובפורומים בין-משרדיים וכן בפני גורמים ממשלתיים בנושאים הנוגעים לרגולציה על עסקים קטנים ובינוניים. במסגרת זאת הכינה הסוכנות בשנה החולפת חוות דעת לכ-70 הצעות חוק שעלו לדין בוועדת שרים לענייני חקיקה או בוועדות הכנסת. דוגמאות:

- הצעת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון – חובת שימוש במסמכים ממוחשבים), התשע"ה-2015
- הצעת חוק פיקוח על רווחי שיווק בתוצרת חקלאית, התשע"ה-2015
- הצעת חוק הגנת הצרכן (תיקון – הצגת נפח משקאות), התשע"ז-2016
- הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – גמול עבודה ביום עבודה מקוצר), התשע"ה-2015
- הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – התליית מספר ימי היעדרות במספר ילדי העובד), התשע"ז-2016

- הצעת חוק הגנה על עובדים בעת אירוע אסון המוני, התשע"ז-2016
- הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – חישוב דמי מחלה בעת היעדרות לסיוגין של העובד וכן זוג), התשע"ז-2016
- הצעת חוק שעות עבודה ומנוחה (תיקון – איסור התניה בחוזה על פתיחת עסק או מתן שירות), התשע"ז-2016

הסוכנות קיימה עשרות דיונים יוזמים עם משרדי ממשלה ובמסגרת ועדות בין-משרדיות במטרה לייצג את קולם של העסקים הקטנים והבינוניים ולהציג דרכים להתאמת רגולציה לעסקים קטנים, וכן לתאם התאמות רגולציה בפועל.

קידום ההכנה של מבחן עסקים קטנים במסגרת ניטור השפעת רגולציה על עסקים (RIA) – שילוב שיקולים של עסקים קטנים ובינוניים בתורת הרגולציה הממשלתית והנחיית המשרדים בנוגע לאופן הבחינה של השפעות הרגולציה על עסקים אלו בעת קביעתה.

הכנסת מדד "ידידותיות לעסקים" ברמה של רשויות המקומית – מדד לבחינה של רמת הידידותיות של רשויות מקומיות לעסקים קטנים ובינוניים בתחומן. המדד מתבסס על נתוני ארנונה, על נגישות למידע של הרשות וכן על סקר עסקים ובודק את תפיסותיהם בנוגע לממשקים עם הרשות המקומית.

בקרה על רכש ממשלתי – בקרה על מכרזים ממשלתיים על מנת להביא לכך שיהיו נגישים לעסקים קטנים בהתאם להוראות התכ"מ.²

חקיקת חוק עסקים קטנים ובינוניים – המשך קידום של הצעת החוק בוועדת הכלכלה של הכנסת ה-21 בהכנה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק מוסר תשלומים – קידום הצעת חוק ממשלתית להסדרת מוסר התשלומים ותנאי האשראי במשק.

פעילויות בתחום המחקר, המדיניות והקשרים הבין-לאומיים

במסגרת פעילות המחקר אוספת הסוכנות נתונים על מצב העסקים הקטנים והבינוניים בישראל, מבצעת מחקרים וסקרים על עסקים וכן מבצעת מחקרי הערכה על הפעילויות השונות של הסוכנות במטרה לבחון את נחיצותן ולשפרן. נוסף על כך, הכינה הסוכנות ניירות עמדה ומדיניות בנושאים הנוגעים לעסקים קטנים ובינוניים והייתה מעורבת בעיצוב המדיניות של משרד הכלכלה בנושאים אלו.

במסגרת קשריה הבין-לאומיים הסוכנות נמצאת בקשרי עבודה עם ארגונים בין-לאומיים, כגון האיחוד האירופי וה-OECD, והיא קיימה יחד איתם פעילות השוואתית על מצב העסקים הקטנים והבינוניים בישראל לעומת מדינות אחרות בעולם.

ב-2016 הסוכנות עסקה בנושאים האלה:

מחקרי הערכה

- **הערכת הקרן הלהוואות בערבות מדינה** – מחקר הערכה שכלל בדיקה של התוספתיות של הקרן (עד כמה הקרן מוסיפה אשראי לעסקים, מעבר להחלפה של אשראי שיכול להינתן על ידי השוק

1 Regulatory Impact Assessment.

2 ראשי תיבות – תקנון, מספיק ומשק. מדובר בהוראות מחייבות של החשב הכללי.

ובינוניים במדינות ה-OECD. כמו כן קבוצת העבודה מקדמת פרויקטים משותפים לפיתוח מודים, לביצוע השוואות בין המדינות השונות, לשיפור האחידות של נתונים סטטיסטיים ועוד. בשנת 2016 השתתפה ישראל בפעילות הקבוצה באיסוף מידע ובניתוח משווה של מדדי מימון לעסקים קטנים ובינוניים, בפרויקט לפיתוח מדד משווה של ביצועי מגזר העסקים הקטנים והבינוניים, פיתוח מדד על פרויקט בעסקים לפי קבוצות גודל, בדיקה על השתתפות נשים ביזמות ועוד.

- **הכנת נתונים לפרויקטים בינלאומיים** – הכנת דו"ח על מצב המימון של עסקים בישראל עבור ה-OECD (סקורבורד)
- **הערכה של המדיניות ומצב העסקים הקטנים בישראל** – זו השנה השלישית שהסוכנות משתפת פעולה עם צוות המומחים המיוחד של ה-OECD, שביצע הערכה של המדיניות ומצב העסקים הקטנים בישראל. היחידה סייעה השנה בהכנת הדו"ח של ה-OECD ובהפצתו בישראל.
- **שיתופי פעולה עם האיחוד האירופי** – הסוכנות משתפת פעולה עם האיחוד האירופי במסגרת פעילויות של קבוצת עבודה משותפת לעסקים קטנים ובינוניים באיחוד האירופי ובמדינות דרום-מזרח הים התיכון. במסגרת פרויקט זה האיחוד האירופי תומך בפעילויות שונות לקידום עסקים קטנים ובינוניים בישראל ובמדינות האזור. הפעילות העיקרית בשנת 2016 הייתה בתחום הנגישות למימון של עסקים קטנים, ממשלה דיגיטלית ופערי מגדר וסיוע ליזמות ופתיחת עסקים של נשים.
- **תיאום עם האיחוד האירופי** – הכנה וביצוע דיאלוג עם האיחוד האירופי לגבי שיתופי פעולה ולימוד הדדי על סקטור העסקים הקטנים והבינוניים.
- **ארגון סדנאות בין-לאומיות** – ארגון סדנה בין לאומית על ממשלה דיגיטלית ביחד עם האיחוד האירופי והתקשוב הממשלתי.

פרסום מסמכי מידע ומדיניות

- עריכת ופרסום של דו"ח מצב תקופתי בנוגע לעסקים קטנים ובינוניים בישראל – דו"ח זה.
- **תרגום ופרסום דו"חות בין-לאומיים** – תרגום דו"ח ה-OECD "מדיניות בנוגע לעסקים קטנים ובינוניים בישראל ויזמות 2016" מאנגלית לעברית והכנתו לפרסום.
- **פרסום שלושה דוחות על מחקרי הערכה** של תכניות סיוע לעסקים קטנים ובינוניים (הקרן להלוואות בערבות מדינה, יוזמים עסק והתייעלות אנרגטית).
- בניית תכנית למדיניות כלפי עסקים קטנים ובינוניים על בסיס המלצות מומחי ה-OECD והכנה של מסגרת לבניית תכנית פעולה אסטרטגית לסוכנות על בסיס דו"ח ה-OECD.

פעילויות השטח של הסוכנות בסיוע לעסקים

הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים פועלת כדי לקדם תכניות סיוע חדשות במטרה לשפר את מצבם של עסקים קיימים ושל יזמים חדשים לצד המשך הפעלה של תכניות וכלי סיוע קיימים תוך כדי שיפורם ועדכוןם. עיקר פעילויות השטח מבוצעות באמצעות מערך המעוף – המערך הארצי לסיוע לעסקים וליזמים של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים הכולל 39 סניפים הפזורים ברחבי הארץ, שהחל פעולתו במחצית שנת 2014.

הפרטי). כמו כן, המחקר בדק מה התרומה לכלכלה הישראלית של ההלוואות שניתנו על ידי הקרן ביחס לעלות של הקרן למדינה.

- **הערכת תכנית יוזמים עסק** – תכנית יוזמים עסק הנה תכנית הדגל של מעוף לעידוד יזמות ופתיחת עסקים. המחקר בדק את שיעור פתיחת העסקים בתכנית, שיעור השרידות של העסקים, והעלות למדינה בהוספת מועסקים על ידי העסקים שנפתחו.
- **הערכת התכנית להתייעלות אנרגטית** – ביצוע מחקר הערכה לתכנית להתייעלות אנרגטית – התכנית סייעה לעסקים לבצע ניתוח התועלת הכלכלית שתהיה להם מהתייעלות אנרגטית והמלצות על כיווני פעולה כלכליים. מחקר הערכה בדק את התועלת לעסק, מול העלות למדינה, של התכנית.
- **ניהול מחקרים** – מימון וליווי מחקר GEM על יזמות ועסקים קטנים בישראל
- **הידוק שיתופי פעולה עם הלמ"ס** – ייעול והגברת שיתוף הפעולה השוטף בהוצאת נתונים תומכי מחקר לגבי עסקים קטנים ובינוניים. הגברת הנגישות לנתונים הרלוונטיים ביותר לקבלת תמונה מדויקת על העסקים הקטנים והבינוניים שתאפשר קבלת החלטות מיטביות בסוכנות ומחוצה לה.
- **מדד "ידידותיות הרשויות המקומיות לעסקים"** – סיוע ליחידת הרגולציה בסוכנות בהכנת המדד וביצועו, פעם שנייה, של סקר עסקים ופרמטרים נוספים המודדים את המדד.

ביצוע סקרים

- **סקר עסקים כללי**: ביצוע סקר תקופתי שבחן את מצב העסקים הקטנים והבינוניים בישראל. סקר זה נערך זו השנה הרביעית ברציפות. נתונים נבחרים מהסקר מפורסמים בדו"ח זה תוך השוואה לממצאי סקרים משנים קודמות במטרה לאתר מגמות ולאסוף מידע באופן בלתי אמצעי מבעלי העסקים בשטח. כמו כן בוצע סקר על גורמים המשפיעים על פרויקט בעסקים תעשייתיים וכן סקר על שימוש בכלים דיגיטליים.
- **סקרי שביעות רצון מהמערך של המעוף**: בוצעו ארבעה סקרים כפולים (סקר מיד לאחר ההשתתפות וסקר לאחר זמן) למדידת שביעות הרצון של עסקים ממערך הייעוץ וההדרכות של המעוף.
- **סקר שביעות רצון ממרכזי העסקים**: בוצע סקר שביעות רצון על מרכזי עסקים שהסוכנות מפעילה.
- **סקר שביעות רצון בקרב עסקים שפנו לקרן להלוואות בערבות מדינה בבקשה לקבל ערבות מדינה להלוואה**: זו שנה שנייה שהסוכנות מבצעת סקר שביעות רצון בקרב עסקים שפנו לקרן להלוואות בערבות מדינה בבקשה לקבל ערבות מדינה להלוואה. הקרן להלוואות בערבות מדינה מופעלת במשותף על ידי הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים ואגף החשכ"ל במשרד האוצר.
- **סקרים מיוחדים**: ביצוע סקר יועצים ומרצים לעסקים בקרב היועצים והמרצים של מעוף.

שיתופי פעולה ופרויקטים בין-לאומיים

- **שיתופי פעולה עם ה-OECD** – הסוכנות משתפת בקבוצת העבודה של ה-OECD לעסקים קטנים ובינוניים. קבוצת העבודה עוסקת בהחלפת מידע על מדיניות ובתכניות סיוע לעסקים קטנים

זעירים וקטנים בתחילת דרכם בשילוב ליווי עסקי, הדרכה ותמיכה מקצועית ובתשלום שכר דירה סמלי ללא מחויבות ארוכת טווח. במסגרת זו תוקצבה הפעילות של שבעה מרכזי עסקים בערים הבאות: באר שבע, ראש פינה, ירכא, נצרת, סחנין, באקה אל גרביה, ובני ברק בתקציב של כ-5 מיליון ש"ח. נוסף לכך, הסוכנות מתעתדת בשנה הקרובה להקים מרכזים נוספים בשדרות, ברהט, בדימונה ובגולן.

הסוכנות מציעה לדיירי המרכז מכלול רב של שירותים לרבות, בנייה של תכנית עסקית, חשיפה להדרכות רלוונטיות המתקיימות לפחות אחת לחודש במרכז העסקים וסיוע בשיווק.

• סיוע להתארגנויות חקלאים – הסוכנות בשיתוף פעולה עם משרד החקלאות ופיתוח הכפר הפעילה תכנית לעידוד הקמה של התארגנויות חקלאיות לצורך יצירת יתרון לגודל והקטנת העלויות לחקלאי הבודד. במסגרת זו הופעלו מספר מסלולים שסיפקו סיוע מימוני להקמת ההתארגנות וכן שירותי ייעוץ במגוון תחומים לצורך ליווי פעילותה של ההתארגנות. התכנית התוכנית סיעה לכ-40 התארגנויות חקלאיות בתקציב של 5 מיליון ₪.

• מסחר מקוון – בשנת 2016 הסוכנות מפעילה, בשיתוף עם מטה "ישראל דיגיטלית", תכנית לפיתוח המסחר המקוון בעסקים קטנים ובינוניים. במסגרת תכנית זו מבוצע מיפוי לעסק, ניתנים לו שירותי ייעוץ בתחום השיווק באינטרנט והקמת חנויות באינטרנט, הדרכות בתחומי הדיגיטל השונים, וכן ניתנים לעסק מענקים להקמת פלטפורמה למסחר מקוון ולשיווק ברשת האינטרנט.

עד כה הצטרפו לתכנית 1,755 בעלי עסקים המיועדים לקבל סיוע בהיקף של כ-25 מיליון ₪ ומעל 500 פלטפורמות/אתרים כבר באוויר.

• הפרויקט להגברת הפריון והחדשנות לחברות מעל 10 מועסקים – בשנת 2016 הפעילה הסוכנות את פרויקט פריון וחדשנות. הפרויקט יועד לחברות להן מעל 10 עובדים, שאינן משתייכות לתעשיית העילית ולשירותים הפיננסיים. במסגרת הפרויקט הוצעו לעסקים בינוניים שירותי ייעוץ נוספים בנושאים הקשורים לפריון וחדשנות: תקינה, חדשנות, מערכות מידע, עיצוב תעשייתי ותפעול. במהלך 2016 השתתפו 650 עסקים ברחבי הארץ בפרויקט פריון וחדשנות.

• המאיץ העסקי – תכנית המאיץ העסקי הינה תכנית ליזמים במגזר הערבי המציעה מעטפת ייעוצית כוללת ליזמים בכל הרבדים הרלוונטיים לפיתוח היוזמה לכדי חברת הזנק פעילה – סטארט אפ. במהלך 2016 השתתפו בתכנית זו מעל 10 משתתפים שסיימו את מסלול ההאצה ובשלב זה נתמכים על ידי הסוכנות בהמשך ליווי הפרויקט שלהם.

• סיוע לעסקים בתוואי הרכבת הקלה בת"א – במסגרת פעילותה הממוקדת של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, מסייעת הסוכנות לעסקים הפעילים בתוואי בו מתבצעות עבודות בניית מסלולי ותחנות הרכבת הקלה וזאת באמצעות מתן אפשרות לקבלת שירותי סיוע ממוקדים וייעודיים לשיפור מצבם של העסקים אשר ניזוקו וניזוקים. במסגרת התכנית, כ-60 עסקים בתוואי הרכבת הקלה בת"א קיבלו סיוע.

• פיתוח אזורי בדרום (מוסדות עוגן) – תכנית מוסדות העוגן מטרתה למנף את הרכש של המוסדות המרכזיים בנגב כדוגמת בית חולים סורוקה, אוניברסיטת בן-גוריון, מפעלי כ"ל, רשויות מקומיות ועוד לטובת פיתוח הכלכלה המקומית וטיפול מוצינות בקרב עסקים

באמצעות סניפי המעוף הסוכנות מעניקה לעסקים וליזמים את מכלול הכלים והשירותים הנדרשים להתאמה לצורכי העסק והפיתוח האזורי, לרבות ליווי העסק לאורך זמן.

סניפי המעוף מספקים לעסקים שירותים שונים, בהם: מתן מידע על כלל כלי הסיוע הקיימים בשוק, אבחון ומיפוי צרכים, הפניה לשירותי ייעוץ מקצועי מסובסדים, ליווי בתהליכים ביווקרטיים, ארגון הדרכות וכנסים מקצועיים והפניה למקורות מימון.

השירותים העיקריים הניתנים על ידי סניפי המעוף של הסוכנות:

• ייעוץ וליווי עסקי – ניתן להיעזר ביועצים מקצועיים במגוון תחומים במטרה לשפר את תהליכי העבודה והניהול, לסייע למנהלים להחזיר שיטות ניהול חדשניות ולעודד את השימוש בטכנולוגיות מתקדמות. כמו כן ניתנים ייעוץ ראשוני לקראת קבלת החלטה על פתיחת עסק; ייעוץ עסקי וייעוץ להכנת תכנית עסקית; ייעוץ בתחום השיווק והמכירות; ייעוץ פיננסי; ייעוץ בתחום הארגוני; ייעוץ בנושא איכות הסביבה; ייעוץ בתחום התקינה ועוד. אופי ומשך הייעוץ מותאמים אישית לכל פונה בהתאם לצורכי העסק.

• כמו כן במטרה להטמיע את **התכנון העסקי** ככלי ניהולי לפיתוח עסקים, סניפי המעוף מסייעים ליזמים ולעסקים קיימים להכין תכנית עסקית אשר תשמש תכנית פעולה של העסק לשנים הבאות.

• במהלך 2016 בוצעו כ-21,470 מיפויים. כ-18,400 מיפויים ליזמים ועסקים זעירים, 1420 מיפויים לעסקים קטנים ו-1650 מיפויים לעסקים בינוניים.

• **פעילויות הדרכה** – סניפי המעוף מציעים קורסים וסדנאות במגוון רחב של נושאים המותאמים ספציפית לעסקים קטנים ובינוניים וליזמים. בין הנושאים הנלמדים: שיווק דיגיטלי, הקמת עסק וניהול, ניהול משאבי אנוש, ניהול פיננסי, סחר אלקטרוני, נטוורקינג ועוד. בשנת 2016 בוצעו כ-13,800 שעות הדרכה.

• **מידע והכוונה** – בסניפי המעוף ידע רב בנוגע לכלים רלוונטיים שגורמים אחרים מפעילים למען עסקים ויזמים. הסוכנות רואה ערך להפוך את המעוף למרכז מידע שיספק ללקוחותיו מידע עסקי ממוקד ומפולח. ב-2016 החל פיילוט המאפשר ללקוחות בקשת דו"חות בעלות סמלית מחברת B&D.

• **תכנית "יוזמים עסק"** – תכנית זו מיועדת ליזמים המעוניינים בהקמת עסק באמצעות לימוד עקרונות תאורטיים ומעשיים כיצד להקים עסק וכיצד לנהלו בדרך אפקטיבית. למשתתפי התכנית מוצע מסלול הכשרה ייחודי ומקיף הכולל קורס מתוגבר ליזמות עסקית, ייעוץ עסקי, סיוע בקבלת מימון מקרנות, השתתפות בפורום וכמובן ליווי ומעקב.

במהלך הפעילות של מערך המעוף הופעלו קבוצות רבות של "יוזמים עסק" – כ-400 קבוצות.

בעקבות סקר שבוצע נמצא כי מעל 45% ממסיימי מסלול יוזמים עסק פותחים עסקים.

• **ליווי לקבלת מימון והכנת תכניות עסקיות** – סיוע ליזמים ולעסקים קיימים בהגשת בקשות לקבלת מימון מקרנות ומגופים פיננסיים משלב מילוי הטפסים ועד לשלב של ניהול הכספים שהתקבלו.

• **מרכזי עסקים** – הסוכנות פעלה השנה רבות בפיתוח מרכזי עסקים בישראל. מרכזי העסקים מספקים מקום פיזי לפעילות של עסקים

3 העלויות אשר יציגו בחלק זה כולן ללא מע"מ ובקיזוז השתתפות הלקוחות.

שפותחה בחו"ל. ההלוואות ניתנות דרך בנק הדואר לתקופה של עד שנה. קהל היעד – עסקים חדשים או עסקים מצויים בשלבי פיתוח ראשוניים.

במסלול א (עד 10,000 ש"ח) ניתנו 1,050 הלוואות בסכום כולל של כ-7.2 מיליון ש"ח.

- מסלול ב' – מתן הלוואות חוץ – בנקאיות אישיות בהיקף של עד 30,000 ש"ח. קהל יעד – נשים שקיבלו הלוואה במסגרת מסלול א או נשים שמעוניינות להקים עסק חדש וקיבלו הכשרה מתאימה. במסלול ב (עד 30,000 ש"ח⁴) ניתנו 150 הלוואות בסכום כולל של כ-2.8 מיליון ש"ח.

בתקופה שבין ינואר לבין דצמבר 2016 ניתנו סך הכול 1,200 הלוואות בסכום כולל של כ-10 מיליון ש"ח.

תכנית סיוע לעסקים חברתיים – הסוכנות מפעילה תכנית עידוד לעסקים שיש להם מטרה חברתית של קידום העסקה של אוכלוסיות שהממשלה מעוניינת לתת להם עדיפות. הסיוע ניתן על מנת להגביר את שרידות עסקים אלו, לסייע להם בהתפתחותם ובמימוש המטרה החברתית שלהם. הסוכנות נותנת, במסגרת תכנית זו, השתתפות חלקית, לתקופה קצובה, בהוצאות (עלויות) אשר להן נדרש העסק לצורך העסקתם של העובדים מהאוכלוסיות המעודפות. העסקים שמקבלים סיוע בתכנית נבחרים מתוך מקצים שנעשים בתאריכים קבועים (עד ארבעה מקצים בשנה) על בסיס קול קורא שהסוכנות מפרסמת. התכנית החלה בסוף שנת 2016, ובשנה זו זכתה חברה אחת בסיוע של 344,281 ש"ח. הסוכנות יצאה לאחרונה בקול קורא למקצה שני.

פעילויות בתחום המטה והנגשת המידע

נעשו פעילויות לפיתוח וביסוס תשתיות לניהול ידע בנוגע לעסקים קטנים ובינוניים, בין היתר, באמצעות אפיון של מערכת מחשוב אינטגרטיבית לטובת כלל פעילויות הסוכנות, ליצירת מאגר של חברות לניהול מחקרים וסקרים, לפיתוח מערך הדרכה מקוון להעברת ידע לעסקים וליזמים שיכלול קורסים סינכרוניים וא-סינכרוניים, להנגשת מידע לקוראי השפה הערבית (פיתוח אתר אינטרנט מקביל מוגש בשפה הערבית בשיתוף עם הרשות לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים) ועוד.

- **פיתוח מערך מחשוב אינטגרטיבי לסוכנות ולמערך המעוף.**
- **הפעלת נוהל "הנגשת שירותים ומוצרים לעסקים קטנים ובינוניים"** – העלאת הנגישות לשירותים ולמוצרים עבור מגזר העסקים הקטנים והבינוניים באמצעות פרסום בלוח ההטבות באתר האינטרנט של הסוכנות והפצה ליועצי המעוף. זוהו כשלי שוק שבהם נדרשה העלאת הנגישות, והוזמנו גופים עסקיים להציע פתרונות אשר מהווים הטבה לעסקים במגזר זה.
- **פרסום פעילות הסוכנות** – פרסום פעילות הסוכנות בתקשורת הכתובה והאלקטרונית.
- **ליווי ותכנון התפתחות ארגונית של הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים** – בהקשר למדדי שכר עידוד וכוח אדם.
- **טיפול שוטף בפניות הציבור** – לרבות הפעלת צוות ייעודי לשיפור השירות.
- **הפעלת חברת בקרה** – על פעילות הסוכנות ועל הפעלת כלי הסיוע השונים.
- **הפעלת מאגר חברות לביצוע סקרי עסקים.**
- **הפעלת מאגר חברות לביצוע יעוץ כלכלי וארגוני.**

קטנים ובינוניים בדרום. בשנת 2016 נעשתה פעילות שטח נרחבת לקידום ויצירת שת"פ בין מוסדות עוגן לספקים בדרום.

- **פורום חברה הבדואית בנגב** – פורום הבדואים נוצר על רקע הצורך לייצר השפעה מערכתית על קובעי מדיניות ולקדם פעולות למען הרחבה והעמקה של הקהילה העסקית בחברה הבדואית. הפורום כולל אנשי עסקים מהמגזר הבדואי שהמחזור הכספי בעסק שלהם הוא מעל 10 מיליון ש"ח. תפקיד הפורום הינו קידום עסקים, הובלת שינוי עסקי ותרבותי בחברה הבדואית, הסרת חסמים והבאת פתרונות לעסקים בדואים, פיתוח מנהיגות ומינוף השותפויות והמשאבים תוך לקיחת אחריות, יוזמה והובלה במגזר.
- **קורס יזמות לעסקים חברתיים** – הסוכנות בשיתוף עם הג'וינט מפתחת תכנית ליזמויות של עסקים חברתיים. עד כה נערכו 2 קורסים ליזמות חברתית בסניפי המעוף בהשתתפות של כ-15 יזמים. במהלך 2017 תוטמע במעוף תכנית סדורה ליזמים של עסקים חברתיים.
- **יזמות ירוקה** – יזמות ירוקה הינו פרויקט של האיחוד האירופי שמטרתו הינה קידום עסקים ויזמויות בתחום הירוק באגן הים התיכון, בשת"פ של המעוף. במהלך 2016 בוצעו 4 קורסים ביזמות ירוקה ברחבי הארץ.
- **שבוע היזמות** – שבוע היזמות הינו חלק מפרויקט עולמי שמטרתו לעודד יזמים צעירים לבחור במסלול היזמי כדרך להתפתחות אישית וחברתית. המעוף לוקח חלק נרחב בפעילות הארצית ומציע מגוון רחב של הדרכות יזמות ועסקים ברחבי הארץ. בשבוע היזמות השנה, שצוין ב-20-13 לנובמבר 2016, התקיימו מעל 250 שעות הדרכה בהן השתתפו מעל 3,300 יזמים ועסקים.

פעילויות סיוע באמצעות מימון

הקמת שתי קרנות פרייבט אקוויטי (PE) לתמיכה בעסקים בינוניים

– מגזר העסקים הבינוניים, אשר תורם רבות לתוצר הישראלי ומעסיק עובדים רבים, אינו נגיש להון צמיחה (הון המיועד להרחבה או לבנייה מחדש של פעילות, לכניסה לשווקים חדשים או למימון רכישה משמעותי). הקרנות נועדו לטיפול בכשל זה על ידי יצירת כלי ייחודי. נבחרו במרכז שתי הקבוצות אשר גייסו 950 מיליון ש"ח.

מתן הלוואות בערבות מדינה דרך המערכת הבנקאית – הלוואות

להון חוזר לעסקים קטנים ובינוניים בצמיחה אשר סובלים מקשיי תזרים והלוואות סיוע להקמת עסקים קטנים ובינוניים חדשים או להרחבת עסקים קיימים. הסוכנות אחראית לכינוס ועדות ההיגוי של הקרן ולעבודת יושבי הראש של ועדות האשראי של הקרן. בשנת 2016 אשרה הקרן 5,974 ערבויות הלוואות של עסקים קטנים ובינוניים בהיקף של 1,990 מיליון ש"ח.

מיקרו-מימון, קרן קורת SAVA – מיזם משותף של הסוכנות לעסקים

קטנים ובינוניים וקרנות קורת ישראל, בשיתוף הרשות לפיתוח המגזר הערבי, הפועל מאז שנת 2011 (התכנית של קרנות קורת פועלת מאז 2006). מטרת התכנית היא פיתוח עסקים זעירים על ידי מתן הלוואות חוץ – בנקאיות לנשים מהמגזר הערבי והבדואי במטרה לשפר את מצבה הכלכלי והתעסוקתי של אוכלוסיית הנשים הערביות בישראל. תקציב התכנית ממומן בחלוקה שווה בין הסוכנות ובין קרנות קורת. המיזם פועל בשני מסלולים:

- מסלול א' – מתן אשראי של עד 10,000 ש"ח וליווי עסקי לפיתוח פעילויות עסקיות שונות על בסיס של שיטת ה"ערבות ההדדית"

4. בחודש מאי הוחלט להגדיל את הסכום עד 91,111 ש"ח

אגף בכיר תקציב תמחיר ופיקוח על המחירים

חלוקת תקציב המשרד לשנת 2016 במיליוני ₪

הנושא	תקציב מזומן	תקציב הרשאה	סה"כ
הרשות לחדשנות	400	1,830	2,230
מרכז ההשקעות		870	870
סחר חוץ	125	70	195
עסקים קטנים		100	100
אזורי פיתוח		200	200
שכר ותפעול המשרד	250		250
פעולות כלליות לקידום התעשייה (מנהל תקינה, תקינה ישראלית, מכון היהלומים, הסמכת מעבדות, מלאי חירום וכד')	125		125
סה"כ	900	3,070	3,970

אגף בכיר תקשורת, הסברה, פרסומים ופניות הציבור

אגף תקשורת, הסברה, פרסומים ופניות הציבור במשרד הכלכלה (להלן: "האגף") מטפל במכלול עבודת התקשורת, יחסי הציבור, ההסברה, הפרסומים ופניות הציבור השוטפות של משרד הכלכלה.

החומר מופץ באמצעות חוברות, אתר אינטרנט, דף פייסבוק, הודעות לעיתונות ופרסומים בעיתונות המודפסת והמשודרת.

מחלקת פניות הציבור – בכפופות לאגף, פועלת מחלקת פניות הציבור במשרד הכלכלה, המספקת מענה לעשרות אלפי פניות מדי שנה המגיעות אל מערכת פניות הציבור וזוכות למענה מקצועי מטעם נאמני פניות הציבור המשרתים ביחידות המשרד השונות.

חוק חופש המידע – האגף אמון גם על נושא חוק חופש המידע ויישומו.

מדור תקשורת דיגיטלית וניו מדיה

בשנת 2011 הוקם באגף תקשורת, הסברה, פרסומים ופניות הציבור במשרד התמ"ת (לימים – משרד הכלכלה והתעשייה) מדור המתמקד בפעילויות בתחום התקשורת הדיגיטלית והמדיה החדשה.

בשנת 2016 הפעיל המדור שני עמודי פייסבוק ("משרד הכלכלה והתעשייה", ועולם העבודה"), חשבון טוויטר פעיל, פרופיל לינקדאין, אינסטגרם, ערוץ YouTube ופעילות נוספת בערוצים נוספים. בשנה הבאה, לאור פיצול המשרד ומעבר תחום תעסוקה למשרד העבודה והרווחה, דף הפייסבוק "עולם העבודה" ינוהל ע"י הממונה על התעסוקה במשרד העבודה והרווחה.

בשנת 2016, יזמה מחלקת ניו מדיה מספר קמפיילים אשר קודמו ברשתות החברתיות ביניהם:

העסקת עובדים עם מוגבלות, קמפיין העסקת חרדים וקמפיין זכויות בני נוער עובדים – הסרטון קודם בדף הפייסבוק והאינסטגרם של הפרזנטורית. קמפיין זה היה מוצלח וקיבל חשיפה גדולה בקרב בני נוער.

פרויקט חדש שהמדור יזם בשנת 2016, הפקת סרטונים קצרים "חדשות המשרד בדקה" – סרטוני חדשות קצרים המדווחים על פעילות המשרד.

נוסף על האמור, מחלקת ניו מדיה מלווה באופן שוטף את יחידות המשרד השונות בכל הנוגע לפעילויותיהם ברשתות החברתיות ואפיקי המדיה החדשה, אמון על עדכון והעברת תכנים בזמן אמת באמצעים השונים (Live Bloging / Live Broadcasting), ושותפה לייזום והובלת מיזמי חדשות רבות אפליקציות, אתרים נגישים, שירותים חדשניים ופעילות פרסומית שוטפת של יחידות המשרד השונות.

האגף מספק מענה שוטף במגוון נרחב של נושאים בהם עוסק משרד הכלכלה על אגפיו השונים, הכוללים (בין השאר) אחריות ו/או מעורבות הנוגעת לקידום עסקים קטנים ובינוניים, פיקוח על מוסדות להכשרה מקצועית, עידוד תעסוקה בקרב אוכלוסיות יעד ובכלל, קידום היצוא וסחר החוץ של ישראל, פיקוח על מעונות יום וסבסוד שכר לימוד להורים זכאים, חקירת תאונות עבודה קטלניות ופיקוח על מתקני ספורט הומי אדם, תקינה, יבוא, יישום חוק הסופרים, קידום השקעות בינלאומיות, השקעות הון באזורי עדיפות לאומיים, הסרת חסמי סחר ביבוא, הגנה על הצרכן, אכיפת דיני עבודה והגנה על זכויות עובדים, הסדרת שוק העבודה, רישום מקצועות, מניעת אפליה תעסוקתית ועוד.

האגף מחולק למספר מחלקות / מדורים שונים:

יחסי ציבור ודוברות – האגף אמון על ריכוז הטיפול בפניות ושאלות הנוגעות ליחסי הציבור והדוברות של המשרד ובתוך כך – מגיב, יוזם ומתכנן את פעילויות ההסברה והדוברות, אודות מדיניות המשרד, תפקידיו ודרכי פעולתו כפי שנקבעו על ידי השר, המנכ"ל והנהלה הבכירה. רכזי לשכת הדובר/ת אמונים על הטיפול השוטף בפניות לדוברות, ריכוז, העברתן לגורמים המקצועיים במשרד והחזרתן כתגובה לפניות העיתונאים לאחר אישור הדובר/ת. רכזי הלשכה אמונים על הוצאת ההודעות לעיתונות ומשמשים כעוזרי הדובר/ת.

תקשורת דיגיטלית ומדיה חדשה – תחת האגף, פועל מדור תקשורת דיגיטלית וניו מדיה, המאגד תחתיו את פעילות האגף בכל הנוגע לאפיקי המדיה החדשה. מדור זה מפעיל מגוון ערוצי פעילות דיגיטלית ברשתות חברתיות מובילות, פורומים, בלוגים, ניוזלטרים וכיו"ב.

פרסומים – האגף אחראי על הפקת פרסומים ואמצעי קד"מ הסברתיים הנוגעים למכלול הנושאים עליהם מופקד המשרד, לרבות חוברות מידע אינטרנטיות ומודפסות, עלוני הסברה, יישומוני (אפליקציות) מידע ושירות, סרטוני הסברה וכיו"ב. לצד זאת, אמון האגף על קידום והובלת קמפיילים פרסומיים לחשיפת שירותי המשרד ומידע לציבור באמצעות פרסומות באפיקי המדיה השונים.

מודעות – האגף אמון על פרסום מודעות בעיתונות (לרוב מודעות שפרסומן מהווה חובה משפטית) בנושאים בהם עוסק המשרד. המדור פועל בשיתוף פעולה הדוק עם לשכת הפרסום הממשלתית (לפ"מ) בפרסום מודעות אלו ועיצובן.

פעילות המשרד ברחבי הרשת מתמקדת ברשתות החברתיות הבאות:

<p>במסגרת פעילות המדור בפייסבוק, מקפיד מדור ניו מדיה לעדכן את הציבור הרחב בפעילות השוטפת של המשרד, לרבות רפורמות חדשות שיצאו לפועל, החלטות שהתקבלו, מידע בנושאי פעילות המשרד ועוד. יתר על כן, מספק המדור מענה ראשוני שוטף ויום-יומי לפניות הגולשים באמצעות ההודעות הפרטיות בפייסבוק. ברוב המקרים, מסתיים הטיפול בהעברת תשובה מהימנה מטעם גורמי המקצוע במשרד - באמצעות הודעה פרטית בפייסבוק - או ייזום שיחה של גורם מקצוע מטעם המשרד אל הפונה.</p>	<p>פייסבוק</p>
<p>מדור הניו מדיה מהווה חלק ממערך הדוברות הנרחב של משרד הכלכלה והתעשייה. ככזה, אמון המדור, בין השאר, על ניטור וניטורול משברים תקשורתיים עוד בטרם התפתחו לכאלה. בתוך כך, פועל מדור הניו מדיה בדוברות המשרד לאתר טרונות, טענות וקובלנות הנוגעות לפעילות המשרד במרחבי הרשת, לעודד את הגולש/ת לפנות לקבלת מענה באמצעות הודעה פרטית ולגבש תשובה רשמית מטעם משרד הכלכלה לטענות המועלות בפוסט / תגובה / פרסום במרשתת. אנו פועלים בכל עת להישאר עם האצבע על הדופק' בכל הנוגע לפרסומים אודותינו ברחבי הרשת החברתית - להגיב, לסייע, לעזור ולשרת את הציבור הכי מהר שאפשר.</p>	<p>ניטור מידע תקשורתי בזמן אמת מכלל הרשת</p>
<p>גם כאן אנו מעדכנים את קהל העוקבים שלנו בנעשה יחידות המשרד, רפורמות שונות שיצאו לפועל ויושמו וכן החלטות שהתקבלו. בתוך כל - אנו מקפידים להגיב לציצים אודות המשרד על ידי מתן מענה מקצועי (או אחר J) לזקוקים לו.</p>	<p>טוויטר</p>
<p>מדור ניו מדיה במשרד הכלכלה מפעיל ערוץ YouTube אליו מועלים סרטונים שנוצרו עבור יחידות המשרד בכדי שיהיו נגישים לציבור. זאת לצד העלאת סרטונים וכתבות הנוגעות לפעילות המשרד באמצעי התקשורת השונים.</p>	<p>יוטיוב</p>
<p>פרופיל האינסטגרם של המשרד לא ממש פעיל למרות שהגדלנו השנה את מספר העוקבים. השנה השתמשנו בפלטפורמה זו כדי להנגיש את נושא עבודת בני נוער בחופש הגדול בקרב בני הנוער. העלנו לדף האינסטגרם תמונות המלוות בחוקי עבודה לבני נוער עובדים.</p>	<p>אינסטגרם</p>
<p>לינקדאין היא רשת חברתית אשר מטרתה להוות לאדם הפרטי קורות חיים ברשת ולהנגיש לחברות ומשרדים את המידע אודות עובדים פוטנציאליים ושיתופי פעולה אפשריים בין חברות, תאגידים ומשרדי ממשלה. ככזו, היה חשוב לנו לקחת חלק ולהנגיש לקהל הרלוונטי את הכלים אשר המשרד מציע לרשות חברות ועסקים בארץ ובעולם. השנה נפתח עמוד לינקדאין רשמי הפועל באנגלית ופונה לאנשי העסקים ולמנהליות/ות משאבי אנוש הפועלים ברשת זו. אנו מקפידים לעדכן את העמוד בתכנים רלוונטיים.</p>	<p>לינקדאין</p>

אגף הדוברות במשרד הכלכלה והתעשייה עושה כל שביכולתו בכדי להישאר עם האצבע על הדופק בכל הנוגע למתן מענה מקצועי לפונים בפלטפורמות השונות, ושם דגש רב על הנגשת המידע של המשרד לציבור הרחב.

נתוני פניות הציבור לשנת 2016

מח' פניות הציבור עוסקת במתן מענה לאזרחים הפונים אלינו בנושאים שתחת אחריות משרד הכלכלה והתעשייה. דרכי התקשורת עם המחלקה מגוונות, הן באמצעות מערכת פניות הציבור הממוחשבת, המוקד הטלפוני, הדוא"ל, דף הפייסבוק של המשרד, הפקס והדואר. בכל היחידות, המחלקות, האגפים ומחוזות המשרד, ישנו נאמן פניות ציבור ראשי מטעם היחידה, שתפקידו לספק מענה מקצועי, ייצוגי והולם לפונים בתחומו. ביחידות ומינהלים גדולים יותר, קיימים גם נאמני-משנה, בהתאם לחלוקה הפנימית של היחידה. כיום, מס' נאמני פניות הציבור עומד על כ-120 איש. נהלי פניות הציבור מנחים את כלל הנאמנים להשיב לפניות בתקופה שלא תעלה על 14 יום, עם זאת, ישנן פניות הדורשות בדיקה מעמיקה יותר, או טיפול מתמשך ולא ניתן להשיב עליהן במסגרת ה-14 יום ועל כן, אנו נדרשים לתת תשובות ביניים, מעת לעת, האומרות כי הפנייה נמצאת בטיפול מתמשך ועם סיום הטיפול בפנייה, תישלח תשובה סופית. אנו משתדלים לעשות כל מאמץ לתת את השירות המיטבי לכלל האזרחים הפונים אלינו ופתוחים תמיד לקבל הצעות ייעול והצעות לשיפור. להלן סקירת פעילות המחלקה לשנת 2016:

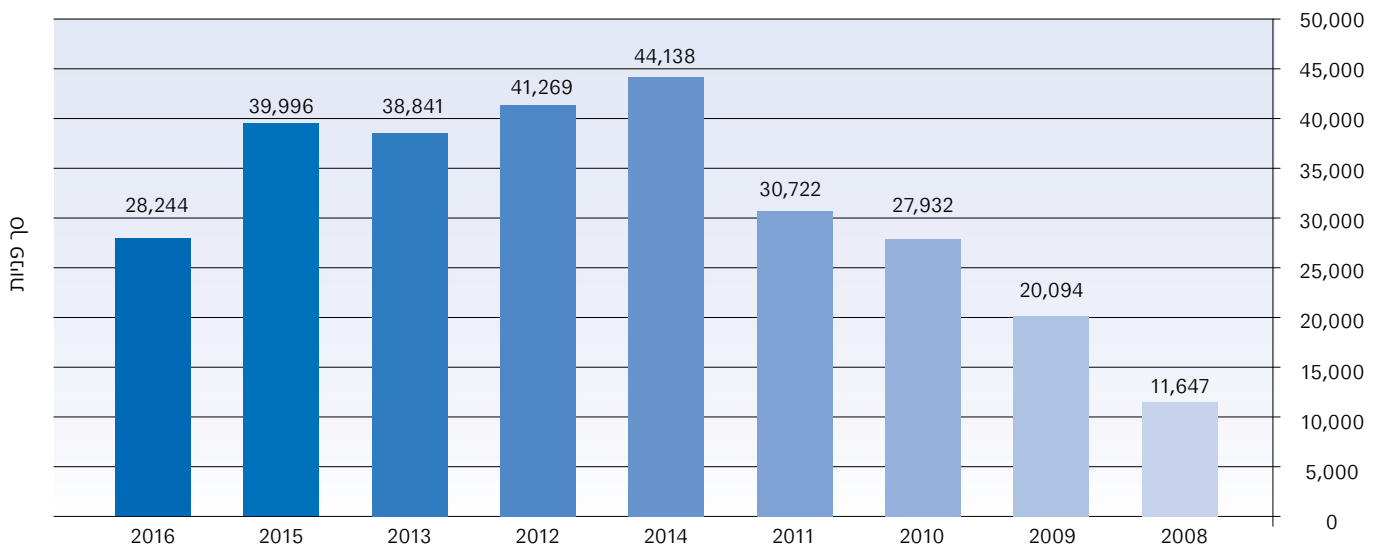
אמצעי קבלת הפניה לשנת 2016

סה"כ פניות	אמצעי קבלת הפניה
6	לא מסווג
8,170	אינטרנט
2,015	דוא"ל
257	טופס משוב
15,760	טלפון
776	מכתב
65	פייסבוק
715	פקס
480	קבלת קהל

סוגי הפניות לשנת 2016

סוג פניה	סה"כ פניות
לא מסווג	49
אחר	686
בקשה לקבלת מידע	17,373
בקשת סיוע	9,297
המלצה לשיפור	78
הערכה / הוקרה	24
לידיעה בלבד	55
פניה שלא בטיפול המשרד	447
תלונה על גורם חיצוני	148
תלונה על שרותי המשרד	87

השוואת פניות בין השנים 2008-2016

יחידות הנותנות מענה תוך 14 יום -
לשנת 2016

ממוצע זמן טיפול	יחידה
5.0	דוברות ופרסומים
5.0	הסוכנות לסיוע לעסקים קטנים ובינוניים
5.0	מחוז באר שבע והדרום - הכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם
6.0	המדען הראשי
6.0	המטה לקידום השקעות
6.0	מחוז באר שבע והדרום - סחר פנים וצרכנות
6.0	סחר חוץ
6.0	מינהל תעשיות עתירות ידע
6.0	מעונות יום ומשפחתונים
7.0	אכיפה והסדרה
7.0	ממונה תעסוקה
7.0	מחוז באר שבע והדרום - מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
7.0	מחוז תל אביב והמרכז - מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
7.0	מחוז תל אביב והמרכז - מעונות יום ומשפחתונים
7.0	מינהל מחקר וכלכלה
8.0	רישום הנדסאים וטכנאים מוסמכים
8.0	תקציבים
9.0	המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית - מה"ט
9.0	מינהל היבוא
9.0	משאבי אנוש
10.0	משקלות ומידות
12.0	תקינה
13.0	מחוז תל אביב והמרכז - תעשייה רישוי יבוא
14.0	אגף אכיפה במסחר
14.0	הסדרה
14.0	מחוז ירושלים - מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית

ממוצע זמן טיפול	יחידה
1.0	חשמל
1.0	רישום ורישוי מהנדסים ואדריכלים
1.0	חשמל
1.0	יהלומים אבני חן ותכשיטים
1.0	יחסי עבודה
1.0	לשכת מנכ"ל
1.0	מחוז חיפה והצפון - יחסי עבודה
1.0	מחוז חיפה והצפון - לשכת ממונה המחוז
1.0	מחוז ירושלים - יחסי עבודה
1.0	מחוז תל אביב והמרכז - כוח אדם לשעת חירום
2.0	פניות הציבור
2.0	הכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם
2.0	מחוז ירושלים - הכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם
2.0	מחוז תל אביב והמרכז - יחסי עבודה
3.0	מחוז חיפה והצפון - הכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם
3.0	מחוז ירושלים - מעונות יום ומשפחתונים
4.0	איגוד שיתופי
4.0	יישום חוק חופש המידע
4.0	כוח אדם לשעת חירום
4.0	מחוז באר שבע והדרום - מעונות יום ומשפחתונים
4.0	מחוז חיפה והצפון - כוח אדם לשעת חירום
4.0	מחוז חיפה והצפון - מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
4.0	מחוז חיפה והצפון - מעונות יום ומשפחתונים
4.0	מחוז חיפה והצפון - משקלות ומידות
4.0	מחוז ירושלים - תעשייה
4.0	מחוז תל אביב והמרכז - הכשרה מקצועית ופיתוח כח אדם
4.0	מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית
4.0	מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא
5.0	אגף בכיר מערכות מידע-יישומים

פרסומי המשרד

קמפיינים

- כנס מדען ראשי
- כנס נספחים מסחריים
- נציבות שיון הזדמנויות
- סוכנות לעסקים קטנים
- קמפיין משקולות ומידות

- פנקס קשר
- דו"ח הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים
- דוח חוק חופש מידע
- חדשות אגף להכשרה מקצועית
- רשימת יצואנים מצטיינים
- נספחים מסחריים בעולם
- שיוון הזדמנויות בעבודה
- עלונים וכרזות - צעצועים מסוכנים
- עלון - השקעות זרות ושיתוף פעולה תעשייתי
- מרכז השקעות - מסלול סיוע לתעסוקה
- קטלוג נתוני יהלומים
- מינהל כימיה ופיתוח בר קיימא
- רישום ורישוי עיסוקים

אגף בכיר לאסטרטגיה ותכנון מדיניות

יעוד האגף

אגף אסטרטגיה ותכנון מדיניות אמון על גיבוש האסטרטגיה המשרדית ועל תהליכי התכנון בשיתוף היחידות תוך סנכרון מהלכי מדיניות חוצי משרד באופן העולה בקנה אחד מטרות ויעדי המשרד. כמו כן, באחריות האגף לספק נתונים ומידע בסוגיות שונות העומדות על הפרק ולעסוק במחקר על אודות תחומי האחריות המשרדיים. הקמתו ושילובו בשדרת המטה נועדה לאפשר ניהול אפקטיבי ולחזק את יכולות המדיניות של ההנהלה, ובכלל זה יכולות התכנון, המעקב והבקרה, ההערכה והסנכרון. האגף פועל לצד הגופים המקצועיים הקיימים במשרד והוא מהווה פונקציית מטה אשר אינה עוסקת בביצוע.

יעדי האגף הינם:

- גיבוש אסטרטגיה משרדית אחודה וסנכרון בין כלל יחידות המשרד
- ליצירת סינרגיה משרדית אשר תוביל להשגת היעדים המשרדיים
- ניהול מערך התכנון ומעקב אחר ביצוע מתוך חשיבה תוצאתית
- מתן ליווי מקצועי להנהלת המשרד בגיבוש המדיניות המשרדית
- בניית תשתית מחקרית התומכת בתהליך קבלת החלטות מבוסס נתונים
- איסוף, שימור וניהול הידע המשרדי

עיקרי תכנית העבודה האגפית

האגף לאסטרטגיה ותכנון מדיניות נועד לשפר את איכות גיבוש המדיניות המשרדית, תהליכי קבלת החלטות המעצבים אותה ויישומה בהתאם לתכנון ובאופן קוהרנטי וחוצה משרד. הקמתו ושילובו בשדרת המטה נועדה לאפשר ניהול אפקטיבי ולחזק את יכולות המדיניות של ההנהלה, ובכלל זה יכולות התכנון, המעקב והבקרה, ההערכה והסנכרון. האגף פועל לצד הגופים המקצועיים הקיימים במשרד והוא מהווה פונקציית מטה אשר אינה עוסקת בביצוע.

על מנת לחזק את עמידת המשרד ביעדיו, פועל האגף במספר מישורים, להלן עיקרם:

ניהול תהליכי תכנון אסטרטגי ארוך-טווח

האגף מקדם תהליכי תכנון מדיניות חוצי משרד וממשלה למדיניות כלכלית-חברתית שמקודמים על ידי לשכת השר והמנכ"ל (Top down). מן העבר השני האגף יוזם, מציע ומתכלל תהליכי תכנון אסטרטגי בנושאי מדיניות שעולים מתהליכי הערכת מצב ומהעבודה השוטפת בשיתוף יחידות המשרד (Bottom up). בין נושאי המדיניות בהם נעשים תהליכי תכנון אסטרטגיים: עדכון התכנית האסטרטגית המשרדית לחומש הקרוב, גיבוש תכנית להגברת ייצור מתקדם בתעשייה, גיבוש תכנית לשיפור הפרייון בענפי המשק השונים, פיתוח מתודולוגיה ובחינת אפקטיביות של כלי המשרד, תכנית אסטרטגית דיגיטלית של המשרד בשיתוף ישראל דיגיטלית ועוד.

במהלך שנת 2016 החל אגף אסטרטגיה ותכנון מדיניות בכתיבת עבודה לטובת גיבוש תכנית להטמעת ייצור מתקדם בתעשייה הישראלית. מטרת התכנית היא לפעול לחיזוק התעשייה המייצרת ושיפור כושר תחרותה באמצעות תמיכה בהטמעת טכנולוגיות ייצור מתקדמות בתעשייה זו.

בשנתיים האחרונות יזם וקידם אגף אסטרטגיה ותכנון מדיניות עבודה אסטרטגית מקיפה וניתוח מעמיק של תכנית כלכלית לפיתוח אזורי של הצפון. העבודה כללה שיתוף גורמים רבים מהשטח, וככזו היא משלבת צרכים עמוקים של השטח יחד עם ראייה אסטרטגית רחבה. מטרת התכנית הינה ליצור עוגנים משמעותיים לקידום הצפון ולהובילו למסלול של צמיחה והעלאת רמת החיים ואיכות החיים של תושביו. הפרק הכלכלי של התכנית, אשר שולב בהחלטת ממשלה 2262 - פיתוח כלכלי של מחוז הצפון, כולל את כיווני הפעולה הבאים: עידוד מעבר חברות לצפון בדגש על התעשייה עתירת הידע, יצירת מקומות תעסוקה בענפים בפרייון גבוה, חיזוק התעשייה באמצעות הגדלת שיעורי המענק בעומק הצפון ובאמצעות תכניות של משרד הכלכלה והתעשייה לעידוד הפרייון והקמת מכוני לייצור מתקדם בתעשייה, הראשון מסוגו בארץ. פעילות למשיכת השקעות איכותיות לאזור וחיזוק פעילות המחקר והפיתוח בתחומי מדעי החיים והמזון.

ניהול תהליכי תכנון משרדיים: תכניות עבודה ותהליכים חוצי משרד

האגף אחראי על תהליכי התכנון המשרדיים, בשני היבטים מרכזיים - ניהול תהליך גיבוש תכניות העבודה של כלל יחידות המשרד, וריכוז תהליכי מדיניות ותכנון כלל משרדיים.

כחלק מהמעבר לחשיבה תוצאתית במשרד, פועל האגף להטמעת תהליך התכנון במסגרת מעגל התכנון הממשלתי וליצירת מערך תכנון מוסדר.

מעגל התכנון הממשלתי כולל את הרצף הבא:

המשרד מתנהל במעגל תכנון מוסדר לפיו מוגשות ומאושרות תכניות עבודה ומבוצע עליהן מעקב ובקרה באופן שוטף על ידי האגף לאסטרטגיה ותכנון מדיניות וועדת ההיגוי לתכניות עבודה. תכנון וניהול תכניות העבודה נעשה באמצעות מערכת תמ"ר (תכנון ממשלתי רוחבי) שפותחה על ידי האגף, בשיתוף אגף מערכות מידע, ואומצה על ידי משרד ה"מ והתקשוב הממשלתי לשימוש על ידי כל משרדי הממשלה.

בעקבות פעילות זו התחזקו תהליכי התכנון והבקרה במשרד ובאגפים השונים באופן משמעותי. התקדמות זו באה ביצירת קוהרנטיות בתכנון ובקיומם של הליכי מעקב ובקרה המהווים חלק מרכזי בתהליך העבודה המשרדי ומקשרים בין תכנון, עשייה, פתרון בעיות ולמידה. במסגרת התהליך מבוצעת מדידה תוצאתית לאגפי המשרד השונים ונוצרה הלימה בין רמת-הצלחה לרמת-תגמול העובדים, באמצעות קישור נתוני הביצוע של תכניות העבודה ביחידות למערך התגמול-תמרוץ.

בנוסף לניהול תהליך תכניות העבודה, מוביל האגף תהליכי תכנון כלל משרדיים, הנעשים הן כחלק ממעגל התכנון, והן אד-הוק לצורך מתן מענה לסוגיה קונקרטיית.

במטרה להנגיש בצורה טובה יותר את כלי המשרד האגף מבצע מיפוי של כלי ולקוחות המשרד על מנת ליצור תמונה מלאה של העשייה המשרדית ולגבש מערכת של "שער אחד לכלכלה" אשר תהווה ריכוז

הובלת תהליכי טיוב הרגולציה במשרד

האגף מנהל את תהליך הפחתת הנטל הרגולטורי המשרדי ומלווה את יחידות המשרד בהטמעת תהליכי הערכת השפעות רגולציה, בכפוף להחלטת ממשלה בנושא הפחתת הנטל הרגולטורי (החלטה 2118 מיום 14.10.2014). תהליכי טיוב הרגולציה נעשים בשני מישורים: הפחתת נטל של רגולציה קיימת והערכת השפעות של רגולציה חדשה (RIA).

הפחתת נטל של רגולציה קיימת: האגף גיבש תכנית חומש (2015-2019) להפחתת הנטל הרגולטורי, ופועל ליישומה. במסגרת התכנית השנתית של שנת 2017 נבחנות רגולציות היצוא הדו-שימושי, נוהל יבוא ומשקלות ומידות. כמו כן האגף מלווה את התכנית התלת שנתית להסרת דרישות לאומיות ייחודיות (National Deviations) בתקנים רשמיים. החלטת הממשלה קבעה יעד של הפחתה בשיעור של 25% מעלות הנטל הביורוקרטי של הרגולציות הנבחנות בכל שנה.

הערכת השפעות של רגולציה חדשה: על פי החלטת הממשלה כל רגולציה חדשה חייבת בביצוע RIA טרם התקנתה. האגף אחראי על ליווי תהליכי ה-RIA ביחידות המשרד בפן המתודולוגי. ליווי תהליכי ה-RIA ביחידות כולל, בין היתר, את הגדרת שלבי העבודה, קיום שיח עם בעלי עניין, ניהול סיכונים וביצוע אומדנים כלכליים.

בנוסף, האגף אחראי על ריכוזו של פורום הרגולטורים המשרדי, המשמש כפלטפורמה להעברת תכנים רלוונטיים ולהקניית כלי עבודה לשיפור תהליכי קבלת ההחלטות של יחידות המשרד העוסקות ברגולציה. בין הנושאים בהם עסקו מפגשי הפורום בעת האחרונה: שיקולים כלכליים וחברתיים בתכנון והפעלת רגולציה, שימוש בתובנות התנהגותיות בקביעת מדיניות רגולטורית, יישומים דיגיטליים בשימוש רגולטורים ועוד.

ריכוז הנהלים וההנחיות המשרדיות ושימור ידע

ריכוז הטיפול בהוראות מנכ"ל ונהלי העבודה של המשרד, החל בליווי היחידות המקצועיות בגיבושם ועד פרסומם והפצתם. תהליך הטיפול בהוראות מנכ"ל מבוסס על תיאום וסנכרון בין היחידות השונות במשרד, מתוך מטרה לאתר מוקדי כשל אפשריים ולתקן ליקויים בתהליך העבודה. תהליך דומה מתחיל להיות מיושם גם על נהלי עבודה של יחידות במשרד. בתחום שימור הידע, פועל האגף ליצירת מערך ניהול ידע משרדי ומאגר נתונים תומכי החלטה.

של שירותי המשרד ללקוחותיו השונים. האגף מפתח כלי מדידה ומוביל תהליכי שיתוף ציבור. האגף מקדם הכנסת טכנולוגיות שישפרו את התנהלות המשרד הן ברמה הפנים משרדית והן מול הלקוחות כגון מערכות CRM, BI, מערכות לניהול לניהול תהליכים כגון כלכלה התנהגותית.

תכנון, מעקב ובקרה אחר החלטות ממשלה

האגף אחראי על ריכוז וסנכרון התכנון של החלטות ממשלה חוצות משרד, ולקוח חלק פעיל בגיבוש החלטות אלו. כמו כן, מרכז האגף את המעקב והבקרה אחר יישום החלטות ממשלה הנוגעות לפעילות המשרד ומוודא הטמעתן בתכנית העבודה המשרדית. האגף ביצע מיפוי של כלל החלטות הממשלה הנוגעות למשרד ומבצע מעקב אחר יישומם באופן שיטתי ומובנה הכולל מעקב תקציבי, ניתוח חסמים ועוד. בנוסף, מייצג האגף את המשרד בוועדות היגוי, ומייצר דוחות ביצוע שוטפים של החלטות הממשלה.

בחינת אפקטיביות של כלי הסיוע של המשרד

במסגרת המלצות ה-OECD, מוביל האגף את תהליך הערכת כלי המשרד. מטרת המהלך היא להטמיע בקרב יחידות המשרד תרבות של בחינת אפקטיביות הכלים שמפעיל המשרד ושיפורם ובהתאם לכך, הקצאה אופטימלית של משאבי המשרד באופן שישאיר את התשואה המקסימלית למשק. תהליך ההערכה כולל בחינה מעמיקה של כלי המשרד השונים, והשוואת התוצאות שהשיגו המשתתפים בתוכניות השונות שמפעיל המשרד (חברות/פרטים), אל מול קבוצת ביקורת שלא נעזרה בכלי המשרד.

בהתאם לתוצאות יוצעו דרכים ליעולם ושיפורם. באופן הדרגתי ישולבו כלי הסיוע של כל יחידות המשרד בהליך זה תוך התאמה לשיטות המקובלות ב-OECD. בין תהליכי הערכת האפקטיביות ניתן למנות את: הערכת האפקטיביות לתכנית ניוטק, למסלולי מרכז השקעות, לסבסוד אזורי תעשייה ולתכניות הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים.

בנוסף לתהליך הערכת האפקטיביות מקדם האגף בחינה של פיתוח מדדים ליחידות השונות. מדדים אלו יגדירו תוצאות קצרות וארוכות טווח אליהן שואפות היחידות להגיע, ויאפשרו לאחרונות לבדוק בתדירות גבוהה יחסית את מידת השפעתם על המשק.

אגף בכיר למערכות מידע

האגף למערכות מידע ממקד את פעילותו בשנת 2016 בשיפור השירות לאזרח, ובייעול ושיפור תהליכי עבודה. תחומי המיחשוב שאושרו לשדרוג ופיתוח במסגרת התקציב של 2016:

- מרכז פעילויות: שרתים מרכזיים, אחסון וגיבוי מרכזי, ניהול מרכזי של סביבות מחשב ותהליכי מחשוב.
- טכנולוגיית אינטרנט כטכנולוגיה מובילה ושדרוג אתר המשרד תוך מתן דגש על ממשל זמין.
- הרחבת כל נושא הטפסים הממוחשבים וחיבורם ויישומים ייעודיים תוך שימוש בתשתית המטפלת בתהליכי עבודה ממוחשבים.
- שדרוג ושיפור אבטחת המידע ורמת השירות הניתנת למשתמשי המשרד.

פעילות מתוכננת 2016

תחזוקה ופיתוח תשתיות

- תחזוקה שוטפת תשתיות
- שרתים כ-250
- תחנות עבודה 1800
- מחשבים ניידים כ-200
- ניהול שירות טכני לתחנות עבודה – תחזוקת ציודי
- תקשורת, תחזוקת VAX
- אבטחת מידע
- מעבר להר חוצבים והקמת חדר מחשב בירושלים
- תכנון הקמת אתר dr

סיוע טכני ותמיכה במשתמשים

- תמיכה לכ-40 אתרים בארץ
- תמיכה לכ-54 ניספחיות בחו"ל ברשת המשרד
- תמיכה לכ-1800 משתמשים מוקד פניות כ-23000 קריאות בשנה

אבטחת מידע

- התקנת עמדות הלבנה רשתית
- התקנת תכנה MDM לניהול רכיבים ניידים המתחברים למשרד.
- לכלל משתמשי המשרד
- בצוע מכרז להקמת מערך אבטחה והגנה חדש למערכות המידע של משרד הכלכלה והתעשייה.

תקשורת

- שדרוג נתבים באתרים המרכזיים
- שידרוג ציודי תקשורת בנספחיות
- שדרוג מוצר שו"ב על קווי התקשורת
- הטמעה למוצר לחלוקת עומסים
- שדרוג מהירות קווים
- שינוי תצורת התקשורת

חומרה ותוכנה

- הוספת שרותי הדפסה מרכזיים באתרים
- תחזוקת מערך VMWARE/ HYPERV
- שדרוג מערך גיבוי מרכזי
- שדרוג מערכת אחסון
- הוספת שרתים וירטואלים

התקנת מערכת שליטה ובקרה

- המשך הטמעה מערכת scom
- שדרוג מערכת גיבוי מרכזית
- הטמעה מערכת מוקד Service Desk

כלי סיוע – סחר חוץ

- ניהול קרנות הסיוע במערכת
- שיפור תהליכי העבודה במערכת
- הפעלת תכניות לילה
- תחזוקת המערכת

משקלות ומידות

- שלבי סיום פיתוח טפסים מקוונים ועלייה לאוויר של מערכת שחרור מהמכס.
- סיום פיתוח והעברה של המערכת מ-dotnet1 ל-dotnet4.
- כרגע בתהליך בדיקות והעלאה לייצור.
- סיום תהליך ממשק גביה.
- המשך פיתוח טפסים מקוונים + מערכת שחרור מהמכס וכניסה למערכת מסלול.
- סיום בדיקת המערכת המשודרגת והתאמה לדפדפן ie11.
- תחזוקה שוטפת במערכת, שיפורים ושינויים ותחזוקה שוטפת של ממשקים עם מרכבה.

שכר עידוד במחוזות

- בתחזוקה

שחט

- עליה ליצור מותאם לדור ב'

קנסות מנהליים

- תחזוקה שוטפת
- פיתוח עבודה מול הגבייה באמצעות כספת בתהיל"ה.
- פיתוח מסמכים ומספר דוחות Reporting Services
- חשיבה לגבי שרת התשלומים.

רישיון יבוא

- עליה לאוויר

ועדת יבוא

החל אפיון המערכת אך מחכים למכס, לפיתוח טפסים על ידם לצורך ניהול הועדה

דו שימושי

• שושים ותחזוקה.

מכסות

• סיום אפיון ופיתוח טופס מכסות.
• המשך אפיון ופיתוח המערכת תלוי במכס ומסלול.

טפסים

• הסבת טפסים קיימים לטופס ללא סרגל, מותאם מובייל / טאבלט עם ממיר.
• פרסום 20 טפסים.
• תחזוקה.
• בדיקות מול ממשל זמין והמשרד.
• שיפור ה-UI.

יהלומים

• סיום פיתוח מערכת יצוא
• סיום פיתוח עמדת שירות ליצוא
• סיום התאמת מערכת לדור ב'.
• כל הנושאים יבצעו ע"י החלטה של האגף ומכס.

חיילים משוחררים

• שינויים ותחזוקה על פי דרישות.
• בחינת פיתוח מחדש בתשתיות של sapiens.

ולת"ם

• תחזוקה מול צה"ל
• סיום שינוי ושיפורים בתהליך לפי תפקידים בטופס ובמערכת שדרוג המערכת ל-6 seq.

DESK

• תחזוקה.

רשפ"ת

• תחזוקה שוטפת.

הגנה על מאגרי מידע

רישום והגנה על מאגרי המידע במשרד הכלכלה והתעשייה, הרשומים עפ"י חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981, פרק ב' "הגנה על הפרטיות במאגרי מידע". סה"כ 30 מאגרי מידע. (ראה בנספח ה' לדו"ח זה)

נספח ה' לדו"ח חופש המידע

מאגרי המידע במשרד הכלכלה והתעשייה הרשומים עפ"י חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981, פרק ב' "הגנה על הפרטיות במאגרי המידע" – נכון ל-1.1.2017 תחומי העבודה והתעסוקה:

שם המאגר	מנהל מאגר	תיאור המאגר
נוכחות עובדים	רועי פישר	רישום פרטי נוכחות עובד.
פיקוח על העבודה	ורדה אדוארדס	ניהול פיקוח על מפעלים, תאונות עבודה, מעליות, חומרים מסוכנים, מפעלי עגורנים (משותף גם לאכיפת חוקים והמחלקה המשפטית).
קב"ט	פיני לוי	מערכת אישורי קב"ט.
שרותי רווחה	רועי פישר	טיפול בפניות עובדים בנושאי רווחה של עובדי המשרד וגמלאי המשרד.
קנס מינהלי	יפה סולימני	קנסות מנהלתיים על עוברי חוקי עבודה.
הדרכה	רועי פישר	מעקב השתלמויות עובדי המשרד ואישורי תשלום למדריכים.
תעודות	שמעון ברונר	הפקת תעודות עובד.
הכשרה מקצועית ופיתוח כ"א	שולי אייל	מעקב אחר הסבות והכשרה מקצועית של עובדים מתן אישורים ותעודות לבעלי זכות מעבר הכשרה מקצועית.
מעונות יום ומשפחתונים לגיל הרך	איטה עטייא	קביעת זכאות לרישום וקבלה למעונות יום ומשפחתונים של המשרד.
מהנדסים ואדריכלים	מיכל אבגנים	מעקב ומתן אישורים למהנדסים בישראל. פיתוח תהליכים למאמנים והתמחויות.
חשמלאים	מיכל אבגנים	מעקב ומתן אישורים ותעודות לעיסוק בנושא חשמל לחשמלאים בישראל.
כ"א בשעת חירום	גבי בר	רישום מפעלים ומוסדות עובדים לצורך הפקת צווי גיוס בשעת חירום.
לשכות תעסוקה פרטיות	יפה סולימני	רישום מפעלים ומוסדות לצורך מתן רישוי להעסקת כ"א.
אכיפת חוקי עבודה ישראלים	יפה סולימני	רישום אחר מעסיקים ישראלים העוברים על חוקי העבודה כגון: שכר מינימום, עבודה נוער, שוויון הזדמנויות, שעות עבודה ומנוחה, עבודת נשים, מניעת הטרדה מינית, זכויות לאנשים עם מוגבלויות, מידע גנטי, הגנת שכר, חופשה שנתית, הודעה לעובד על תנאי עבודה, הודעה מוקדמת לפיטורין או התפטרות, חיילים משוחררים, הסכמים קיבוציים, ועוד.
מאגר חברות ועסקים	שמעון ברונר	מספר ישות משפטית, נתונים כללים על החברה, פרטי קשר ובעלים, נתוני סיוע ונתונים כלליים בהתאם ליחידות המשרד הפועלות מולם.
נאשמים בתחום הצרכנות	יצחק קמחי	פרטים אישיים ופרטי קשר, נתוני העבירות והחלטות בית המשפט.
יבואנים	דורון אברהמי	מספר יבואן, כתובת, נתוני יבוא.

שם המאגר	מנהל מאגר	תיאור המאגר
יצואנים	דורון אברהמי	מספר יצואן, כתובת, נתוני ייצוא.
נתוני חונכות וחברת ייעוץ	אבי חסון	חונכים: שם, פרטי קשר, השכלה, התמחות, ניסיון, הערכות, חברת ייעוץ: פרטי החברה.
ייצוא – יבוא יהלומים	שמואל מרדכי	פרטי קשר, נתוני ייצוא ופרטים כלכליים.
מרכז ההשקעות	נחום איצקוביץ	תאגידים המקבלים סיוע בהשקעות והנחות מס על פי חוק עידוד השקעות הון.
תקני רכב	רועי פישר	קובץ נתוני תקני רכב לעובדי המדינה: דרגה ותאריך תחילה.
שכר עידוד	רועי פישר	נתונים חודשיים ומצטברים בגין זכאות לשכר עידוד.
מה"ט רישום הנדסאים וטכנאים	מיכל אבגנים	רישום כל הטכנאים, ההנדסאים, האדריכלים והשרטטים.
תעסוקת אתיופים והורים יחידים	יעקובי גל	נתונים על יוצאי אתיופיה, הורים יחידים וצעירים בסיכון ודורשי עבודה בני +45 הדורשים להשתלב בשוק העבודה
תעסוקת מיעוטים	אלה אייל בר דוד	נתונים על בני מיעוטים ערבים, דרוזים הדורשים להשתלב בשוק העבודה
תעסוקת אנשים בעלי מוגבלויות	דפנה מאור	נתונים על אנשים עם מוקבלות הדורשים להשתלב בשוק העבודה
תעסוקת חרדים	שירה ברלינר	חרדים שקבלו פטור משרות צבאי הדורשים להשתלב בשוק העבודה
נתוני מרשם אוכלוסין	שמעון ברונר	נתוני מרשם בסיסיים.

מנהל אזורי תעשייה

חזון המנהל

הקטר המוביל קדימה את אזור התעשייה והתעסוקה בפריפריה

להוביל, ליזום, לתכנן, לפתח ולקדם אזורי תעשייה ותעסוקה באזורי הפיתוח, על פי מדיניות ותכנון העדיפות הלאומית, להשגת פיתוח כלכלי מקומי ואזורי

- עבודה משותפת עם הגופים הרלוונטיים בתוך המשרד ומחוצה לו
- בחינת אפקטיביות הכלים הקיימים ויצירת כלים נוספים שיעודדו פיתוח תעשייה באזורי עדיפות לאומית

שיווק מגרשים באזורי תעשייה

החל משנת 2011 פועלת שיטת תקצוב ושיווק חדשה על פי מודל תעדוף שנבנה בשיתוף עם משרד האוצר. המודל מאפשר לשווק בהתאם במגבלת התקציב הקיימת.

בשנת 2016 הומלצו לרשות מקרקעי ישראל כ-600 דונם ברחבי הארץ

אזורי תעשייה במגזרי המיעוטים

בשנים האחרונות מנהל אזורי פיתוח שם דגש על פיתוח אזורי תעשייה במגזרי המיעוטים, זאת בהתאם למדיניות הממשלה ומשרד הכלכלה, המיישם החלטות ממשלה בנושא מגזר המיעוטים:

- החלטה 1539** – תוכנית חומש מגזר מיעוטים לשנים 2014-2010
- החלטה 2861** – תוכנית להעצמת האוכלוסייה הדרוזית והצ'רקסית.
- החלטה 3708** – תוכנית לחיזוק האוכלוסייה הבדואית בדרום.
- החלטה 4193** – תוכנית לפיתוח תעסוקה במגזר המיעוטים (טרקטנברג).
- החלטה 1052** – שדרוג אז"ת במגדל שמש.
- החלטה 59** – פיתוח והרחבת אז"ת בישובים הדרוזים והצ'רקסים.
- החלטה 1298** – תכנית להעצמה ולפיתוח של העיר טייבה
- החלטה 2365** – פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי במגזר המיעוטים בשנת 2015
- החלטה 922** – פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020

בשנים האחרונות פותחו מספר אזורי תעשייה חדשים, בהם עידן הנגב-להבים שמהווה מוקד תעסוקה גדול בנגב הצפוני, אום אל פחם, כסרא-סמיע פקיעין, מע'אר והחל פיתוח אזור תעשייה באבו קרינאת ובסח'נין

עידן הנגב – אזור משותף יהודי בדואי שהוקם ע"י 3 רשויות: רהט, בני שמעון ולהבים על מנת לנהל, לקדם, לפתח ולתכנן את אזור התעשייה המשותף שהוקם. רוב עבודות הכנת התשתית התבצעו בשטח בגודל של כ-500 דונם, שווקו רוב המגרשים וכ 360 דונם מתוכם כבר הומלצו לרמ"י. בשנת 2015 נמשכו עבודות להשלמת הפיתוח ליזמים. החל

רקע

מינהל אזורי תעשייה מהווה זרוע ביצוע ליישום מדיניות המשרד והחלטות הממשלה הבאות לתת מענים לצמצום הפערים הכלכליים/חברתיים, צמצום ממדי האבטלה והגדלת התעסוקה בפריפריה. המינהל מופקד על יזום, איתור, תכנון, הקמה ואכלוס אזורי תעשייה אזוריים בעלי עדיפות לאומית. פעילות המינהל נפרשת על פני תחומים רבים הדורשים תיאום עם משרדי הממשלה השונים: פנים, איכות הסביבה, בריאות, רשות מקרקעי ישראל ועוד.

מנהל אזורי תעשייה אחראי על יצירת תשתית לפיתוח תעשייה באזורי עדיפות לאומית במסגרת זו מבצע מנהל אזורי תעשייה תכנון ועבודות פיתוח באזורי תעשייה וממליץ על שווק קרקע לתעשיינים בפטור מכרז.

בשנת 2016 פעלה היחידה בכ-120 אזורי תעשייה באזורי הפריפריה וביישובי המיעוטים.

תקציב

תקציב הרשאות שניתנו לביצוע עבודות ותפעול (לא כולל החזרים ליזמים) – באלפי ש"ח.

2015

הרשאה להתחייב	215,362
ביצוע הרשאה להתחייב	212,985
ביצוע מזומן	212,496
הכנסות	63,718

2016

הרשאה להתחייב	267,814
ביצוע הרשאה להתחייב	245,535
ביצוע מזומן	137,580
הכנסות	68,643

עקרונות העבודה

- הובלה, נקיטת יזומה, חדשנות ואקטיביות
- "מינהל של מינהלות" – ייצוג הצרכים והאינטרסים של אזורי התעשייה
- התווית מדיניות בכל הנוגע לתשתיות תעשייה בישראל
- התאמת המדיניות לסביבה ולצרכים המשתנים

לפעול מפעל סודה סטרים" (כ-1,000 עובדים) ובשלביו בניה שונים נמצאים כ-20 מפעלים ביניהם מפעל קרגל שצפוי להעסיק כ-400 עובדים.
פקיען-כסרא סמיע - עבודות התשתית לצורך שיווק הושלמו והחל השיווק
אום אל פאחם - הושלמו עבודות התשתית ראשוניות לשיווק של כ-50 דונם (שלב א') והחלו עבודות פיתוח ראשוניות על כ-25 דונם. (שלב ב').
 שיווק צפוי השנה.

מס החלטה	החלטה	סטטוס החלטה
1539	מיעוטים 2014	סיום מחצית מהפרויקטים (מרבית עבודות הפיתוח)
4193	טרקטנברג 2015	תחילת תכנון אזור התעשייה ע"פ תוצאות סקר פינני מטרדים
2861	דרוזים 1 2014	קביעת תכנית לכסרא סמיע
3708	בדואים 2016	א. הפעלת מנהלות ב. ממשק בין אזורי תעשייה להסדרה
1298	טייבה 2017	א. הקמת מנהלת ב. שדרוג אזור התעשייה
1052	דרוזים 2 2017	קביעת תכנית לשדרוג אזור התעשייה מג'דל שמס
59	דרוזים צ'רקסים	פיתוח והרחבת אז"ת בישובים הדרוזים והצ'רקסים

החלטת ממשלה של מעבר צה"ל לנגב

יישום החלטת ממשלה של מעבר צה"ל לנגב בתקציב של 60 מיליון ₪ לשנים 2013 עד 2017. במסגרת החלטה זו ניתן סבסוד גבוה יותר לאזורי תעשייה ביישובי המטרה (באר שבע, דימונה, ירוחם וערד) ותקצוב למנהלת אזור תעשייה אופקים.

החלטת ממשלה בעקבות מבצע "צוק איתן"

מס' החלטה	החלטה	סטטוס החלטה
546	מעבר בסיסי צה"ל דרומה 2017	א. תמיכה בפעולות השיווק לאזורי תעשייה. ב. תמיכה במינהלת אז"ת אופקים. ג. תחילת תכנון ופיתוח אז"ת בצומת שוקת
1846	עוטף עזה "צוק איתן" 1 2016	א. פינוי והשמשת בריכות תמלחת. ב. חיבור אזור תעשייה שדרות לכביש הצפוני.
2017	עוטף עזה "צוק איתן" 2	א. אושרה תמיכה למינהלת אזור תעשייה במ.א. אשכול (1.5 מלש"ח לשלוש שנים) ב. תכנית לשדרוג אזור התעשייה. ג. אפשרות לקידום אזור תעשייה חדש בשדרות.
2025	דרום "צוק איתן"	א. תכנית לקידום ושיווק אזורי תעשייה. ג. אז"ת נ.ע.מ. ד. תכנון הקמת מחלפון לנ.ע.מ.

היקף ואופן חישוב החזר תשלום הוצאות הפיתוח, הוספת הרשומ"ק כגורם מבצע, הסרת מגבלת השטח לצורך בקשה במתקני חלון והדגמה אנרגטית, שינוי מודל הסבסוד ועוד), הרחבת תחומי הפעילות של מפעלים זכאים (מלאכה), מניעת החזקה של הקרקעות ששווקו בידי גורם אחד, פישוט ההוראה והנגשתו ליזם (הצגת סוגי הבקשות ותנאי הסף באופן נגיש, מתן מידע על חלקו של היזם לאחר הסבסוד, פירוט רשימת אזורי התעשייה הזכאים ועוד).

2. תפיסת פתרון חדשנית לאזורי תעשייה – הקמת מערכת GIS ומערכת ניהול קרקע

בשנת 2014 הוכנסה לשימוש מערכת גאוגרפית GIS, המערכת נועדה לצורכי ניהול מצבת הקרקעות והתבעו"ת תוך מעקב ובקרה על שיווק ופיתוח של מגרשים באזורי התעשייה. המערכת עוקבת באופן דינמי על הנעשה באזורי התעשייה ומספקת מידע עדכני למקבלי ההחלטות. בשנת 2015 הושק טופס מקוון להגשת בקשות להקצאת קרקע שמאפשר שקיפות, מעקב אחר הטיפול בבקשה וטיפול יעיל ואפקטיבי יותר מבעבר.

4. מאגר מתכננים ומאגר קבלנים

מאגר הקבלנים – קיים ומסייע לקיצור הליכי הזמנת עבודות הפיתוח.
מאגר מתכננים – קיים ומסייע לקיצור הליכי הזמנת עבודות הפיתוח.

הטמעת היבטים סביבתיים באזורי תעשייה

בשנת 2016 המשיך מהלך לתכנון אזורי תעשייה "ירוקים". בשיתוף עם מנהל סביבה ופיתוח בר קיימא, פורסם "מפרט לתכנון אזורי תעשייה ברי קיימא". המפרט נותן כלים לשילוב עקרונות לתכנון ידידותי לסביבה באזורי תעשייה, ושם דגש על נושאים סביבתיים כמו הגברת המחזור, הפחתת הפסולת וטיפול בה, יעול אנרגטי, אוויר נקי ועוד.

נעשתה עבודה לסקירת הצעדים שיש לבצע על מנת לעמוד במפרט באזור תעשייה אחד שנבחר לפיילוט – אזור התעשייה של ירוחם.

התייעלות ושיפור השרות

כחלק מתהליך ייעול הליכי התכנון והפיתוח ושיפור השירות ליזמים ולרשויות המקומיות בהן אנו פועלים, מתבצעים מספר מהלכים כלהלן:

1. שינוי הוראת מנכ"ל 6.2 למתן המלצות להקצאת קרקע בפטור ממכרז באזורי תעשייה

במהלך שנת 2016 שונתה הוראת המנכ"ל. בהוראה החדשה מינהל אז"ת נקט בצעדים שמשמעותם הפחתת הנטל הבירוקרטי וייעול התהליכים הפנים יחידתיים (כגון: הארכת תוקף ההמלצה, שיפור תהליך הפיתוח, הסדרת סוגי הבקשות ותהליך הבדיקה של כל אחת מהן, ריכוז ההצהרות וההתייבויות של היזם לכדי מסמך אחד, הסדרת

מינהל התקינה

קיום המסחר עפ"י כללי אירגון הסחר העולמי (WTO) תוך הבטחת כניסה לשוק של מגוון מוצרים שאינם פוגעים בבריאות ובבריאות הציבור ובאיכות הסביבה. אכיפת התקנים הרשמיים עפ"י הוראות חוק התקנים.

תקציב 2016 (אלפי ₪)			
תקציב על שינוי כולל עודפים	ביצוע תשלומים בפועל	יתרת התחייבויות	שריון
6743	3533	3210	0

מתאימים לדרישות התקנים הרשמיים החלים עליהם, וזאת באמצעות פיקוח והתראה.

- במהלך שנת 2016 הופעל מסלול אכיפה מינהלי ובמסגרתו הוצאו 720 הודעות, שימועים וצווים ליבואנים, יצרנים וספקים של המוצרים, אשר לא עמדו בדרישות תקנים רשמיים.
- נערכו ביקורות פיקוח ב-2998 בתי עסק, כולל מפעלי ייצור, מחסני יבוא ושיווק, רשתות השיווק וחנויות. נלקחו לבדיקת התאמתם לדרישות התקן 309 דוגמאות המוצרים. במקרים בהם נמצאו אי-התאמות לדרישות התקנים הרשמיים, נפתחו תיקי חקירה.
- נבדקו 238 מגרשים למשחקי ילדים בשטחי הרשויות המקומיות בארץ.
- פרסמו בעיתונות 40 הודעות לציבור המזהירות את הציבור משימוש במוצרים מסוכנים.
- נבדקו וניתנו המלצות מקצועיות ל-12,800 בקשות לפטור מאישורי תקן רשמי (פטורים לפי סעיף 2(ג) בצו יבוא חופשי) עבור טובין מיובאים.

אישור מעבדות

- מעבדות שמחזיקות באישור הניתן ע"י הממונה על התקינה עפ"י סעיף 12(א) לחוק התקנים-1953, רשאיות להמציא תעודות בדיקה שממשות ראיה בבית המשפט כי נתמלאו תנאי התקן.
- בשנת 2016 חודשו אישורים של 28 מעבדות בתחומים שונים, שהוכיחו את עמידתן באמות המידה לאישור מעבדות ע"י הממונה על התקינה.
- בשנת 2016 ניתנו אישורים ל-4 מעבדות חדשות שהגישו בקשות לקבלת אישור על-פי סעיף 12(א) בחוק התקנים.
- בשנת 2016 בוטל ע"י הממונה על התקינה אישור של מעבדה אחת.

מרכז מידע

הפעלת מרכז המידע הלאומי ל-WTO-TBT ואבטחת שקיפות בחקיקה טכנית מול WTO.

הפעילות בשנת 2016

קביעת מדיניות פיקוח על התקינה הלאומית

מדיניות התקינה נקבעת ע"י הממונה על התקינה בכפוף להחלטות הממשלה והנהלת המשרד ונועדת להבטיח את בטיחות המצרכים והגנה על איכות הסביבה באמצעות אכיפת חוק התקנים, זאת בשילוב המטרה להקל על הנטל הכלכלי המוטל על אזרחי מדינת ישראל, באמצעות עידוד התחרות, לרבות ממקורות יבוא, הפחתת הבירוקרטיה והגברת הסחר בין ישראל לבין העולם. במסגרת המדיניות הזאת, פועל מינהל התקינה להקלות ביבוא טובין דרך הסכמי הכרה הדדית ודרך בחינה מחדש של סטאטוס התקנים הרשמיים לצורך גילוי וסילוק כפל רגולציה במשק הישראלי. במקביל להנהגת ההקלות בכניסת המוצרים השונים לשוק הוחלט להגביר אכיפת תקנים רשמיים בשלב השיווק ולחזק את מינהל התקינה בכוח אדם נוסף. המינהל עובר בשנים האחרונות שינוי ארגוני והתרחבות הצוות.

בין התפקידים של מינהל התקינה – קביעת עדיפויות בתקינה, הכרזה על תקנים כתקנים רשמיים, או הסרת הרשמיות, מדיניות אימוץ תקינה בינלאומית, ייזום וביקורת של שינויים בתקנים קיימים, תיאום בין-משרדי בנושא התקינה.

- במטרה להגן על הציבור מפני מוצרים שעלולים לפגוע בבריאותו ובבטיחותו או באיכות הסביבה, המשיך המינהל בפעולות התקינה – רביזיות והחלפות לתקנים קיימים, אכרזות רשמיות והסרת רשמיות מתקנים. במהלך שנת 2016 הוכנסו לתהליך 148 תקנים. פורסמו בחתימת השר רביזיות ושינויים ב-12 תקנים ישראליים רשמיים.
- עדכון התוספת השנייה לצו ייבוא חופשי המסדירה תנאים לעמידה בדרישות התקנים והתקנות הטכניות של הייבוא.
- יעוץ והמלצות למינהלים במשרד הכלכלה ולוועדת הייבוא הבין-משרדית לגבי מתן פטורים מאישור מכון התקנים למוצרי הייבוא.
- ייצוג עמדות המשרד ע"י מהנדסי מינהל התקינה בוועדות התקינה במכון התקנים הישראלי.

אכיפת חוק התקנים

מטרת האכיפה היא למנוע הימצאותם בשוק של מוצרים שאינם

משרד החקלאות ופיתוח הכפר והמשרד לאיכות הסביבה, יצרני מזון מקומיים, יצואני מזון, ארגונים חקלאיים וארגונים תעשייתיים. במהלך שנת 2016 ניתבה הלשכה הישראלית כ-1048 הודעות קודקס שונות אל גורמים בעלי עניין בתוך ישראל. בנוסף טיפלה הלשכה בכ-15 פניות מגורמים ישראלים שונים לאיתור מידע בקודקס ובוועדותיו השונות.

אישור טובין מיובאים

המינהל אמון על קביעת משטר בדיקות לטובין מיובאים עליהם חל תקן רשמי.

במסגרת תפקידו זה השאיפה הינה למצוא את האיזון הנכון בין הרצון להקל על עשיית העסקים/יבואנים לבין החובה להבטיח את בטיחות ובריאות צרכני הקצה. ברוח זו פועל המינהל לפיתוח מודלים לניהול והערכת סיכונים הקשורים למשטר הבדיקות של מוצרי צריכה.

- מינהל התקינה מפעיל מרכז מידע ל-WTO-TBT. המרכז משמש נקודת קשר בין מדינת ישראל לארגון ה-WTO במסגרת הסכם ה-TBT (מחסומים טכניים לסחר בינלאומי), בכל הקשור להעברת מידע על שינויים עתידיים בחקיקה טכנית בישראל. מרבית מטלות המרכז מחויבות מכוח היות ישראל חברה בארגון ה-WTO. במהלך שנת 2016 פרסם המרכז וטיפל ב-127 הודעות על שינויים עתידיים בתקנים רשמיים וברגולציה טכנית אחרת בישראל; 3 תוספות להודעות קודמות; 2173 הודעות מהעולם על שינויים צפויים בחקיקה טכנית במדינות החברות בארגון; 267 שאילתות יצואנים מחו"ל לגבי הדרישות הטכניות בישראל ומתן מידע ליצואנים ישראליים לגבי דרישות טכניות בחו"ל.

- הפעלת לשכת קודקס אלימנטריוס ישראלית. מינהל התקינה מפעיל לשכה ישראלית המקשרת בין ארגון ה-Codex Alimentarius, העוסק בתקינת מזון, לבין גורמים בעלי עניין בתוך ישראל. בין גורמים אלו ניתן למצוא משרדי ממשלה כמו משרד הבריאות,

רשם האגודות השיתופיות

בע"מ. בהתאם לכך, לאגודה שיתופית יכולות להיות מטרות נוספות המתמקדות בהיבטים אחרים ונוספים של רווחת החברים באגודה, כגון איכות החיים ואיכות הסביבה שלהם, קיום מסגרת קהילתית, הבטחת רשת בטחון כלכלית, או סיוע בהתמודדות עם יוקר המחיה באמצעות יצירת אפשרות לחברים לקנות או למכור תשומות או מצרכים במחירים טובים יותר.

האגודות השיתופיות מילאו תפקיד חשוב בביסוס התשתית הכלכלית והחקלאית של ישראל. חלק ניכר מהפעילות הכלכלית וההתיישבותית ביישוב היהודי לפני קום המדינה ובשנותיה הראשונות, התנהל באמצעות אגודות שיתופיות. אולם, בעקבות שינויים ומשברים כלכליים שפקדו את המשק בישראל ואת ההתיישבות העובדת בארבעת העשורים האחרונים, נחלשה התנועה הקואופרטיבית בארץ. בשנים האחרונות ובין היתר, בעקבות המחאה החברתית, קיימת התעוררות מחודשת המתבטאת ביוזמות שונות להתארגנות קואופרטיבית כדרך נוספת להתמודדות עם בעיות הנמצאות על סדר היום הכלכלי בארץ, כגון יוקר המחיה והריכוזיות הגבוהה במשק הישראלי.

אוכלוסיות היעד של האגף

אגודות התיישבות – קבוצה זו של אגודות שיתופיות מורכבת מרובם המכריע של היישובים הכפריים בארץ – למעלה מ-1000 יישובים המאוגדים כאגודות שיתופיות מסוגים שונים כגון: קיבוץ, מושב שיתופי, מושב עובדים או יישוב קהילתי.

אגודות שיתופיות עסקיות – בתחומי תעשייה או ייצור החקלאי, קמעונאות, תחבורה, דיור ופיננסים.

יוזמות להתאגדות חברתית-כלכלית – התארגנויות קואופרטיביות חדשות שמטרתן ליצור באמצעות שיתוף כח כלכלי או יתרון לגודל, לצורך רכישה, מכירה, ייצור או אספקת שירותים, תוצרת או תשומות, כחלק מהמאבק להפחתת יוקר המחיה ולהקטנת הפערים הכלכליים בין קבוצות שונות בחברה הישראלית, באמצעות יצירת תחרות בענפים הריכוזיים במשק הישראלי וחיזוק כוחם של הצרכנים.

יעדי האגף ותפקידיו

טיפול בכל שלבי מעגל החיים של אגודות שיתופיות:

- פיקוח ובקרה שוטפים על ההתנהלות הכלכלית, החברתית והדמוקרטית באגודות;
- טיפול בתלונות על התנהלות האגודות, לרבות ביצוע חקירות ומינוי ועדים ממונים במקרה הצורך.
- אישור התקנונים המסדירים את התנהלותן של האגודות, וזכויות החברים בהן.
- טיפול בבקשות למינוי בוררים בסכסוכים בין חברים לאגודות;
- ניהול ופיקוח על הליכי הפירוק של אגודות חדלות פירעון או שהגיעו לסוף דרכן.
- גיבוש והפעלת מדיניות משרד הכלכלה בשיתוף משרדי ממשלה אחרים, כגון משרדי החקלאות, הפנים והמשפטים ורשויות ציבוריות

רשם האגודות השיתופיות - תיאור היחידה

רשם האגודות השיתופיות משמש כרגולטור של האגודות השיתופיות, ועומד בראש האגף לאיגוד שיתופי במשרד הכלכלה. הרשם פועל מכוח פקודת האגודות השיתופיות ותקנותיה, אשר מקנות לו סמכויות מסוגים שונים, לרבות סמכויות שיפוטיות ורגולטוריות. לחלק מהצווים וההחלטות המוצאים על ידי הרשם במסגרת הסמכות השיפוטית שלו תוקף של החלטות בית משפט מחוזי. בנוסף לחקיקה כוללים דיני האגודות השיתופיות גם פסיקה מגוונת של בתי המשפט ושל הרשם, שהצטברה עם השנים ומנחה את האגף בהפעלת סמכויותיו ושירותיו.

רשם האגודות השיתופיות פועל מכוח פקודת האגודות השיתופיות ותקנותיה, אשר מקנות לו סמכויות מסוגים שונים, לרבות סמכויות שיפוטיות ורגולטוריות. בנוסף לחקיקה כוללים דיני האגודות השיתופיות גם פסיקה מגוונת של בתי המשפט ושל הרשם, שהצטברה עם השנים ומנחה את האגף בהפעלת סמכויותיו ושירותיו.

חלק ניכר מתפקידיו של האגף מתמקד בטיפול ובהסדרה של האירגון וההתנהלות של היישובים הכפריים בכל רחבי הארץ – לרבות הגליל והגולן, הנגב ויהודה ושומרון, אשר רובם ככולם מאוגדים כאגודות שיתופיות. במסגרת תפקידיו במגזר הכפרי וההתיישבותי מפקח האגף, בין היתר, על הליכי הבחירות לוועדים המנהלים את האגודות והיישובים, ועל התנהלותם הכלכלית.

ההיכרות וההתמחות המעמיקה של הרשם ועובדי האגף בבעיות ובמאפיינים הייחודיים של מגזר האגודות השיתופיות מאפשרים להם גם לתרום ולהיות שותפים בגיבוש מדיניות בתחומים הנוגעים לאגודות שיתופיות במשרדי ממשלה שונים, כגון משרדי החקלאות, הפנים האוצר והמשפטים, וברשויות ציבוריות שונות, כגון מועצות אזוריות, רשות מקרקעי ישראל ורשות המים.

כוח האדם ביחידה

באגף כ-40 עובדים, המשתייכים ברובם לצוותים ולמחלקות הבאות: פיקוח, בורות, פירוקים, מחלקה משפטית, רו"ח וחקיקה ופיתוח. כל המחלקות הללו כפופות לרשם האגודות.

העובדים באגף הינם בעלי רקע מגוון ומגיעים מכל קבוצות האוכלוסייה, לרבות כאלו המיוצגות בחסר בשוק העבודה בישראל ובמגזר הציבורי, שבאגף יש להן ייצוג נכבד. מעבר לכך, כ-20% מהעובדים באגף הינם אנשים עם מוגבלות המשולבים באופן מלא בעבודת באגף ותורמים לה באופן ניכר. האווירה המכילה הקיימת באגף מאפשרת לעובדיו לפעול יחד, בהרמוניה ובכבוד הדדי.

מהי אגודה שיתופית?

הרעיון העומד בבסיס האגודות השיתופיות הוא איגום כוחות, משאבים ויכולות של בודדים באמצעות יצירת מסגרת המסדירה את יחסי השיתוף וקבלת ההחלטות ביניהם, במטרה לשפר, כאמור, את רווחתם הכלכלית והיבטים אחרים הנוגעים לחייהם.

מאחר שמטרת ההתאגדות היא קידום רווחת החברים, השאת הרווח הכספי אינה המטרה היחידה לפעילותה, כמו בחברות

לא ניתנו בהליך של חשיבה כוללת והגדרת תפקידים ומטרות של האגף, אלא בוצעו בשיטת טלאי על טלאי, כמענה לבעיות נקודתיות אשר נבעו משינוי חקיקה או צרכים מהשטח. כתוצאה מכך, המבנה הארגוני של האגף אינו תומך במטלות ובתפקידים אותם נדרש האגף לבצע. על מנת לשפר מצב זה, הכין האגף, בשיתוף עם חברת ייעוץ, תכנית מפורטת לשינוי ארגוני ומבני של האגף.

יצירת תשתית משפטית להקמה והפעלה של אגודות שיתופיות לבנייה ודיור

בעקבות הכרעת היועץ המשפטי לממשלה כי מכרזי המקרקעין של רשות מקרקעי ישראל (רמ"י) המיועדים לבנייה עצמית של קבוצות, אינם צריכים להתנהל באמצעות עמותות שעל פי מהותן אינן למטרת רווח, אלא באמצעות אגודות שיתופיות, גיבש צוות משותף של עורכי דין מהאגף, ממשד השיכון וממשד המשפטים כללים ותקנות המיועדים לאפשר לרוכשים שהתארגנו במסגרת אגודות שיתופיות להתמודד על מכרזים לרכישת קרקע לבנייה משותפת, ולהבטיח מערכת ממשל תאגידי שבה מוסדרים היחסים המשפטיים ומערכת הזכויות והחובות שבין חברי האגודה לבין עצמם ולבין האגודה.

תיקוני חקיקה והתאמתה לסביבת פעילות מודרנית

עדכון החקיקה והתאמתה לסוגי האגודות השונים ופעילותן מבחינת הממשל התאגידי שלהן, הגברת השקיפות, הנגישות למידע ולהשתתפותם של חברי האגודה בכל הקשור לניהולה השוטף והתנהלותה של האגודה.

שיפור השירות - הנגשת המידע לציבור על האגף, שירותיו ופעילותו

בשנה האחרונה עודכן והועלה לאור אתר האינטרנט החדש של האגף. האתר מכיל מידע המוגש באופן ידידותי ותמציתי בכל הקשור לאגף, לשירותים הניתנים על ידיו ולהיבטים השונים הכרוכים בהקמת קואופרטיבים חדשים, לרבות הסברים והדרכה נחוצים. בהמשך השנה וכחלק ממגמתנו לשפר ולהרחיב את המידע והנגישות גם למסמכים משפטיים, בכוונתנו לצרף לאתר מדריכים נוספים, קבצי חקיקה לרלוונטיות ותקנונים לדוגמא.

יצירת תשתית לקבלת שירותים מקוונים

קידום והסדרה של תהליכי עבודה מקוונים מול הציבור, לרבות ביצוע תשלומים, קבלת מידע והגשה מקוונת של הדו"חות השנתיים שהאגודות השיתופיות נדרשות להגיש לרשם האגודות.

ייעול תהליכים: האחדת תקנונים ויצירת מסלול מהיר לרישום אגודות

על מנת לשפר את היעילות והמהירות של ההליכים הכרוכים ברישום אגודות חדשות, האגף פועל ליצור תקנונים אחידים או תקנונים לדוגמא, שנוסחם מאושר על ידינו מראש, אשר יאפשרו לציבור להאיץ את פעולות ההתאגדות והרישום של אגודות חדשות באמצעות אימוץ של אותם תקנונים וייתור הצורך בבדיקתם הפרטנית. אגודות שיאמצו את התקנון האחיד ויעמדו בכל יתר הדרישות לרישום אגודה שיתופית, הקבועות בדן, יוכלו לקבל אישור מידי לרישום האגודה. בעקבות התהליך שנערך באגף בתחום זה, נבחר הצוות שביצע אותו לייצג את משרד הכלכלה והתעשייה בתחרות צוותי השיפור של נציבות שירות המדינה.

שונות, כגון רשות המים, רשות מקרקעי ישראל והמועצות האזוריות, בהיבטים הנוגעים להתנהלותן וניהולן של אגודות שיתופיות.

עיקרי הפעילות בשנה האחרונה

עידוד וסיוע ליזמות קואופרטיבית כלכלית-חברתית

העיסוק הגובר בסוגיות יוקר המחיה בארץ, הפער הכלכלי ההולך וגדל בין קבוצות שונות באוכלוסייה הישראלית שהתעורר בשנים האחרונות בעקבות תנועת המחאה החברתית הביא להתעניינות מחודשת במודל העסקים הקואופרטיביים וליזמות שונות להקמת קואופרטיבים. הקואופרטיבים החדשים פועלים בתחומים שונים כמו צרכנות ותעסוקה במטרה להפחית את יוקר המחיה, להקים עסקים קטנים, להבטיח תעסוקה הוגנת, לגרום להקטנת הריכוזיות במשק, ועוד. במטרה לתמוך ביוזמות אלה ולהסיר חסמים שונים העומדים בדרכן, הוקם באגף צוות פיתוח שמטרתו לשפר את השירות הניתן ליזמים ולייצר תשתית וכלים שיתרמו להצלחתם והתפתחותם.

אגודות שיתופיות לאשראי - אחת היוזמות של האגף שהבשילה לאחרונה היא יצירת תשתית חוקית ורגולטורית להקמה והפעלה של אגודות שיתופיות לאשראי, שיתרמו לצד צעדים וכלים אחרים, להקטנת הריכוזיות בשוק האשראי הצרכני ויגדילו את הנגישות לאשראי של משקי בית ועסקים קטנים. במסגרת יזמה זו שהחלה על ידי האגף לפני כשלוש שנים, יזם רשם האגודות צוות משותף לאגף ולמשרד המפקח על הבנקים בבנק ישראל, אשר התאים ויצר תשתית רגולטורית לפיקוח משותף של שני הרגולטורים על אגודות האשראי. בהמשך, כאשר הוחלט שהרגולטור שיופקד על הפיקוח הפיננסי של הפעילות תהיה רשות ההון החדשה, נטל משרד רשם האגודות השיתופיות חלק פעיל בצוות שהוקם לצורך גיבוש וקידום חקיקה בנושא. חקיקה זו עברה לאחרונה בכנסת במסגרת חוק ההסדרים במשק המדינה לשנים 2017-2018. בהתאם לחוק החדש, הפיקוח הרגולטורי על פעילות אגודות האשראי יחולק בין רשות הפיקוח על שוק ההון ומשרד רשם אגודות השיתופיות.

שיקום וחיזוק כלכלי וחברתי של ישובים בפריפריה

פעילות המיועדת לסייע ליישובים המתקשים להגיע להסכמה חברתית הדרושה לשינוי אורחות חייהם, וכן לשקם ישובים הסובלים מחולשה ניהולית, חברתית או כלכלית, שחלק ניכר מהם נמצא בפריפריה ובקווי העימות, באמצעות מינוי ועד ממונה לאגודה המנהלת את היישוב. הוועדים הממונים מחליפים באופן זמני את הוועד הנבחר, ופועלים לייצב את מצבם הכלכלי או החברתי של אותם יישובים, לשקם את הממשל התאגידי שלהם ולשפר את התנהלות הרשויות המנהלות אותם.

ה-אירגון של המבנה הארגוני ושל כח האדם באגף

למרות התמורות המשמעותיות שחלו במהלך השנים באגודות השיתופיות אותן נועד האגף לשרת (במיוחד ההתיישבות הכפרית על מרכיביה - יישובים קהילתיים, קיבוצים ומושבאים), המבנה הארגוני שלו נותר כשהיה. במהלך 25 השנים האחרונות, הפתרונות לצרכים שהתעוררו

היטלי סחר ומינהל יבוא

מעורבות בשחרור סחורה מהנמלים, ומאידיך, סיפוק מידע שאינו נגיש בשלב זה לכלל הציבור.

2. גיבוש שינויים מבניים בתחומי היבוא השונים שמטרתם הסרת חסמים בירוקרטים והגברת התחרות. ליווי וקידום שינויים מבניים ברשויות מוסמכות ליבוא במשרדי הממשלה השונים הכוללים בין היתר שינויי חקיקה, שינויי נהלים והפחתת בירוקרטיה. בשנת 2015, החל יישום התהליכים כאמור בתחומי המזון, התחבורה, התמרוקים, החקלאות, התקשורת ועוד.

3. גיבוש צעדים להנגשה של המידע בתחום היבוא לכלל הציבור. כיום, קיימת בעיה רוחבית בעניין הבנת הרגולציה והממשקים בין הרשויות המוסמכות. היחידה תפעל למיפוי כלל הרגולציות לרבות הרגולציות הנגזרות מצו יבוא חופשי, במטרה להפוך את הרגולציה בתחום היבוא לשקופה וברורה לציבור היבואנים.

ניהול ופיקוח היבוא

תחום זה עוסק בעבודה השוטפת של טיפול בפניות היבואנים לאישורים, רישיונות ופטורים (2ג2) לצורך יבוא בהתאם לתפקידי משרד הכלכלה על פי צו יבוא חופשי וחוקים אחרים שבסמכות המשרד (מלבד אישורי פטורים בעילת יבוא לשם יצוא ואישורי תקינה). היחידה לניהול ופיקוח היבוא מתנהלת בסינרגיה לפעילות ההסכמית הבינ"ל שתרוכז במינהל סחר חוץ.

יעול ושיפור תהליך מתן אישורים ורישיונות ליבוא הנו יעד ואמצעי חשוב בהפחתת הנטל הרגולטורי והוזלת היבוא לארץ.

קידום תחרות באמצעות קידום יבוא, הדרכה והסברה

המטרה - הקטנת הריכוזיות הענפית ויצירת משק תחרותי

תחום זה ממלא תפקיד חשוב ביישום הרפורמה. מטרתו להוביל את תחום היבוא לעידן של שקיפות בהעברת המידע מהרשויות לאזרחים ועידוד גיוון ערוצי היבוא. הפעילות ביחידה תוביל להנגשה של חוקיות היבוא הקיימת ושל השינויים שיתקבלו בעקבות פעילות האגף, יצירת מדריכים ליבואנים, ארגון כנסים וקורסים בנושא וקישור בין האגף לפעילות אגף מערכות מידע.

במסגרת זו פועל המינהל לגיוון מקורות היבוא, עידוד יבוא מקביל, עידוד חברות סחר ושיווק לפעול בישראל, סיוע בהנגשת תקינה בינלאומית, מדיניות ניהול סיכונים וכלים למדידת ערך הרפורמות למשק לגורמים המוסמכים ליבוא במשרדי הממשלה השונים ועוד.

היטלי סחר

היחידה להיטלי סחר מופקדת על ביצוע הוראותיו של חוק היטלי סחר ואמצעי הגנה, תשנ"א-1991. היחידה מטפלת בשלושה סוגי היטלים:

מינהל היבוא הוקם בשנת 2015 מתוך מטרה לקדם את התחרות ואת הפחתת יוקר המחיה באמצעות יבוא.

יעדי המינהל לשנים 2017-2018 הנם:

- ONE STOP SHOP - לכלל פניות היבואנים.
- קידום יבוא ככלי להגברת התחרות.
- ריכוז מדיניות חוקיות היבוא מול כל משרדי הממשלה, גיבוש צעדים להסרת חסמי יבוא ויישום מדיניות המשרד בתחום היבוא.
- ריכוז אישורי יבוא תחת קורת גג אחת.
- מניעת היצף וסחר לא הוגן.

המינהל פועל במגוון מישורים, משרדיים ובין-משרדיים הכוללים הורדת חסמים ביבוא, הפחתת רגולציה בהליכי היבוא ובמתן אישורי יבוא, פעילות יזומה לגיוון ערוצי היבוא, קידום רפורמות ביבוא במשרדי הממשלה האחרים ועוד, כל זאת מתוך ראיית הצרכן במרכז וטיפול ביוקר המחיה כיעד לפעילותו.

הקמת המינהל מאפשרת ריכוז הפעולות הרגולטוריות המשרדיות בתחום היבוא, פעולות שעד כה לא אוגדו תחת יחידה אחת. כמו כן, משמש המינהל כחוליה מקשרת בין היחידות השונות, במשרד הכלכלה והתעשייה ובמשרדים אחרים, שפעולותיהן משפיעות בצורה ישירה או עקיפה על תחום היבוא בישראל. משימות מינהל היבוא כוללות את ריכוז הטיפול בפניות היבואנים, הנפקת אישורים ורישיונות יבוא, תאום בין הרשויות המוסמכות ליבוא במשרדי הממשלה השונים, הנגשת ידע לציבור היבואנים והצרכנים, כל זאת מתוך מטרה להקל על יוקר המחיה באמצעות הורדת נטל הרגולציה ביבוא, הורדת חסמים ביבוא, גיוון מקורות היבוא ועידוד יבוא מקביל.

בנוסף, אמון המינהל על מניעת יבוא בהיצף על פי חוק היטלי סחר ואמצעי הגנה, תשנ"א-1991 להגנה מפני יבוא בהיצף, יבוא מסובסד וסחר לא הוגן.

מדיניות וחוקיות היבוא

תחום זה מהווה צומת לתאום בין-משרדי בכל הקשור לסוגיות הנוגעות לתחום חוקיות היבוא ומדיניות היבוא.

המצב הקיים מראה כי נטל הרגולציה והעומס הבירוקרטי בתחום היבוא בישראל גבוהים בהשוואה לשווקי יבוא משמעותיים בעולם. חסמי היבוא נוגעים לתהליכי יבוא מסחרי ולתהליכי יבוא אישי. בנוסף, זוהו חסמים בתחום נגישות מידע חיוני ליבואנים. ועדת לנג קבעה יסודות לתוכנית עבודה מקיפה שתטפל בחסמים בתחום היבוא ותביא להגברת התחרות.

הממונה על מדיניות חוקיות היבוא במינהל, מיישם תוכנית עבודה אשר כוללת תהליכים להסרת חסמים בתחום היבוא ולהגברת התחרות, הכל בהתבסס על המלצות הוועדה. הפעילות מחולקת ל-3 חלקים:

1. טיפול שוטף בהסרת חסמים נקודתיים, ומתן מענה לפניות יבואנים. המענה ליבואנים כולל מחד, מענה לפניות יבואנים המבקשים

על היטלי סחר תלונה כנגד יבוא במחירי היצף, יבוא במחיר נתמך או גידול ביבוא הגורם נזק לתעשייה המקומית.

על תלונה כאמור להיות מבוססת על ראיות לכאורה ולכלול מידע מתמשך ועכבי המבוסס על נתונים לגבי הנזק הנגרם לתעשייה המקומית.

הממונה, לאחר שחקר את התלונה, מעביר את ממצאי חקירתו בעניין היצף או יבוא במחיר נתמך, לוועדה המייעצת אשר שומעת את הצדדים ומעבירה לשר הכלכלה את מסקנותיה והמלצותיה. שר הכלכלה הוא אשר מחליט לבסוף אם להטיל היטל, באיזה שיעור ולאילו תקופת זמן.

את הממצאים בבדיקה בעניין אמצעי הגנה מעביר הממונה ישירות לשר הכלכלה. הממונה על היטלי סחר מושיט עזרה ליצרנים המקומיים בהגשת תלונה/ בקשה ומילוי הדרישות החלות עליהם לפי החוק.

החלטת שר הכלכלה להטיל היטל היצף, היטל משווה או בטחה נקיטת אמצעי הגנה טעונה הסכמת שר האוצר ואישור ועדת הכספים של הכנסת.

היטל היצף, היטל משווה והיטל ביטחה, ובאמצעי הגנה הכוללים היטל הגנה ומכסות יבוא. בראש היחידה עומד הממונה על היטלי סחר לו מוקנות בחוק סמכויות לניהול חקירות וקבלת החלטות.

היטל היצף מוטל על יבוא בהיצף, ככלל – יבוא שמחירי היצוא שלו נמוכים ממחירים בארץ המקור, הגורם נזק ממשי לענף היצרני בארץ; היטל משווה מוטל על יצוא לישראל המסובסד על-ידי הממשלה במדינת היצוא ואשר גורם נזק ממשי לענף היצרני בארץ; היטל בטחה מוטל במקרים שונים המתוארים בחוק; אמצעי הגנה ננקטים כאשר גידול ניכר של היבוא בענף מסוים גורם נזק חמור לענף היצרני בארץ, ובהתחשב בתועלת למשק הנובעת מהיבוא.

החוק הישראלי והליך נקיטת אמצעים אלו מעוגנים בהסכמים בינלאומיים במסגרת ארגון הסחר העולמי (WTO) וכן כפופים למגבלות ולתנאים הקבועים בהסכמים אלה.

המופקדים מכוח החוק על ביצועו הם מנהל מינהל היבוא המשמש כממונה על היטלי סחר במשרד הכלכלה, הוועדה המייעצת לשר הכלכלה בעניין היטלים אלו, והשר עצמו.

יצרנים מקומיים המייצגים ענף יצרני בארץ יכולים להגיש לממונה

משנה ומ"מ מנכ"ל וראש מטה כחול לבן

- תקנות "העדפת תוצרת הארץ" להעדפת יצרנים מיישובי עוטף עזה ברכש ממשלתי (מטה כחול-לבן)
- הגברת התחרות בתחום המלט (רשימות יבוא ופיקוח על המחירים, יישום מתווה להכנסת יצרן חדש לשוק המלט בשיתוף משרד האוצר, משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים והרשות להגבלים עסקיים)
- הקמת אגף אכיפה במסחר וליווי הקמת מנהל יבוא וסחר (לשעבר יחידת היטלי סחר)
- גיבוש מתווה לעידוד חדשנות בתחומים נבחרים ובתחום הבריאות בפרט (קידום השקעות ואסטרטגיה)
- שותפות בייזום ובגיבוש מתווה של קרנות הון צמיחה (סוכנות לעסקים קטנים ובינוניים)
- גיבוש מתווה להחשת והזלת תהליך הסבות הגז הטבעי במפעלים וליווי תיקון חוק הגז (בטיחות ורישוי) שהושלם בשנה החולפת בכנסת.

פרויקטים על הפרק

- הרחבת הפעילות לעידוד יצרנים קטנים ובינוניים להגברת תחרות בשווקים ריכוזיים
- הרחבת סמכויות הרשות להסמכת מעבדות באמצעות חקיקה
- הגברת האכיפה בתחום מידות ומשקולות וחקיקת חוק חדש
- מימוש מתווה לעידוד חדשנות בתחומים נבחרים ובתחומי הבריאות, החינוך והתחבורה החכמה בפרט (בשיתוף המטה לקידום השקעות).
- סביבה: מיכל האמוניה, פינוי תמלחות, בחינת התנאים לצמיחת התעשייה במרחב חיפה, גיבוש החלטות הממשלה בנושא הפחתת הפליטות.
- ניסוח כללים לקביעת ארץ מקור הטובין (בשיתוף המכס).
- הרחבת שיתוף הפעולה בין מטה כחול לבן למשרד החינוך בהטמעת חינוך ערכי כחול לבן לילדים ולנוער.
- עדכון המעטפת החוקית בעולמות התוכן של מידות ומשקולות, הסמכת מעבדות ויהלומים.

תפקידים מרכזיים

- תכלול פעילות של גופים ויחידות העוסקות בתחום התעשייה, המסחר והשירותים.
- גיבוש מדיניות ויישומה באמצעות גופים ויחידות העוסקות באסדרת המסחר ובאכיפה, בתחומים שבאחריות משרד הכלכלה והתעשייה, תוך הסרת חסמים ועל מנת לסייע בהפחתת יוקר המחיה.
- קידום סביבות מחוללות חדשנות במשק.
- עידוד רכש מקומי והטמעת ערכי יזמות במשק.
- הובלת פרויקטים ומשימות משרדיים ובין משרדיים על פי הצורך.

יחידות כפופות

- **מטה כחול לבן**
- **יחידות תעשייה**
  - מנהל תעשיות
  - מנהל סביבה ופיתוח בר קיימא
  - מנהל יהלומים, אבני חן ותכשיטים
- **יחידות תקינה ומידות**
  - פיקוח על מידות ומשקולות
  - המעבדה הלאומית לפיזיקה
  - הרשות להסמכת מעבדות (יחידת סמך בכפיפות לשר)
- **מסחר צרכנות ושירותים**
  - מנהל יבוא וסחר
  - אגף אכיפה במסחר

עיקרי העשייה בשנים האחרונות

- **חתימה למציאת שביל הזהב בין המאבק ביוקר המחיה והצורך לעודד רכש כחול לבן, צמיחה ותעסוקה:**
- יזום וגיבוש פיילוט של מסלול תחרות בתחום החלב (מרכז השקעות)
- קידום וליווי מתווה בין הממשלה למכון התקנים על הסרת חסמים והקלה על הסחר (תקינה)
- שינוי כללי חלוקת מכסות היבוא (מינהל תעשיות)
- הפחתת מס קניה על רכיבים בתעשיית האלקטרוניקה לעידוד יצרנים באזורי עדיפות (מינהל תעשיות)

מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא

מינהל סביבה ופיתוח בר קיימא הוקם במטרה לקדם תעשייה, צומחת, סביבתית ומשגשגת, מינוף ההזדמנות הכלכלית עבור התעשייה מדרישות סביבתיות, האצת החיבור התעשייה לגז הטבעי וקידום התעשייה הכימית והפטרוכימית בישראל.

המינהל מרכז את ההיבטים של איכות הסביבה בכל הקשור לתעשייה, מטפל באמנות סביבתיות בין-לאומיות, משתתף בחקיקה מקומית הנובעת מדרישות סביבתיות וכן מבטיח שזרועות הסיוע השונות של המשרד יתחשבו, בין השאר, בגורמי הסביבה.

סיוע לתעשייה להשגת יעילות סביבתית ואנרגטית

תכנית SWITCH MED

תוכנית Switch-Med הוקמה על ידי האו"ם במטרה לתמוך באמנת ברצלונה ובהחלטות ריו+20 העוסקות במעבר לצריכה וייצור ברי קיימא כחלק משמירה על הסביבה הימית ובכלל במדינות דרום הים התיכון.

פרויקט MED TEST

MED TEST הוא אחד הפרויקטים בתוכנית SWITCH MED, המתרכז בהטמעת מתודולוגיית (TEST – Transfer of Environmentally Sound Technology), במטרה לשפר את התחרותיות והביצועים הסביבתיים-כלכליים של המגזר התעשייתי ובכך להגן על משאבי הסביבה בד בבד עם פיתוח כלכלי.

המתודולוגיה עוסקת במעבר לטכנולוגיה ידידותית לסביבה תוך הטמעת כלים חיוניים בתעשייה האזורית, כגון:

- ניהול משאבים יעיל וייצור נקי – (RECP – Resource Efficiency and Cleaner Production)
- מערכות ניהול סביבתית – (EMS – Environmental Management System)
- חשבונאות זרימת חומר מול עלות – (MFCA – Material Flow Cost Accounting)

פרויקט MED TEST ISRAEL

MED TEST ISRAEL הוא פרויקט בינלאומי של United Nations Industrial Development Organization המטמיע כלים סביבתיים כלכליים במגזר התעשייתי.

הפרויקט בישראל יצא לדרך בינואר 2015 כחלק מפרויקט בין-לאומי סובב אגן הים התיכון. בפרויקט יזכו לקחת חלק 7-8 תעשיות ישראליות.

מסלול סיוע להשקעות בפרויקטים להפחתת פליטות גזי חממה והתייעלות אנרגטית

המינהל השתתף בצוות הבינמשרדי לגיבוש התוכנית להשקעות בפרויקטים להפחתת פליטות גזי חממה והתייעלות אנרגטית עם צוותים ממשרד האנרגיה, משרד האוצר ומשרד הגנת הסביבה.

במסגרת החלטת ממשלה 1403 להתייעלות אנרגטית והפחתת פליטות יוקצו 300 מיליון שקל כמענקים לפרויקטים להתייעלות אנרגטית שיובילו להתייעלות התעשייה, המגזר העסקי והמסחרי והרשויות המקומיות וינתן דגש לסיוע לעסקים קטנים ובינוניים ורשויות חלשות.

המנגנון מנוהל על ידי משרד האנרגיה, משרד הכלכלה, משרד האוצר ומשרד הגנת הסביבה.

תפקידי המינהל

- יצירת מנועי צמיחה לתעשייה כתוצאה מההזדמנות מדרישות סביבתיות
- סיוע לתעשייה לעמוד ברגולציה הסביבתית ולמנוע רגולציה לא מאוזנת ומכבידה
- קידום גז טבעי בתעשייה
- אחריות סקטוריאלית לתעשיית הפארמה, כימיה, פטרוכימית, זכוכית, ומיחזור בישראל
- אסדרת משאבי טבע עבור שימושי התעשייה
- פיקוח ורישוי של יצוא דו שימושי וייבוא עבור התעשייה
- להטמיע ערכי סביבה ופיתוח בר קיימא כלכלי בעבודת משרד הכלכלה.
- מתן חוות דעת והמלצות להנהלה וליחידות המשרד.
- גיבוש עמדות לנושא החקיקה הסביבתית
- קידום השימוש בטכנולוגיות סביבה בתעשייה.
- טיפול בבקשות לכלי הסיוע של משרד הכלכלה בתחומי האחריות הסקטוריאלית לרבות:
- א. הקמת והרחבת מפעלי תעשייה.
- ב. המלצה על הקצאות קרקע למפעלי תעשייה חדשים
- להלן תוכניות, אותן מוביל מינהל הסביבה בשיתוף עם יחידות המטה השונות במשרד הכלכלה ומשרדי ממשלה נוספים

סיוע לתעשייה לעמוד ברגולציה הסביבתית ולמנוע רגולציה לא מאוזנת ומכבידה

פעילות ליבה אשר המינהל מקדם עוסקת במעבר למקור מול קצה בהשקעות הסביבתיות בתעשייה - השקעות גבוהות שמכוונות לפתרונות קצה (במקום במקור). אנו עדים שבעשור האחרון הושקעו כ-3 מיליארד ש"ח מדי שנה לעמידה ברגולציה סביבתית בתעשייה בלבד, מתוכם מעל 85% מההשקעות הופנו לפתרונות קצה.

לשם קידום השקעות להפחתה במקור אשר יובילו גם לגידול בפרייה המינהל מקדם הקמת מרכז ידע ומסלול ייעודי שיכווין את התעשייה להשקעה במקור וייעול משאבים, כאשר מתוכנן גם שהמשרד להגנת הסביבה יהיה שותף ויגמיש את הדרישות לעמידה בלוחות זמנים ודרישות סף.

במקביל המינהל שותף לקידום חקיקה סביבתית מאוזנת באמצעות קידום חוק רישוי ירוק - הרישוי המשולב. חוק זה מהווה תוכנית לאסדרה משולבת מקודמת במסגרת צעדי הממשלה להפחתת הרגולציה. מטרת האסדרה הסביבתית המשולבת היא להשיג רמה גבוהה של הגנה על הסביבה ועל בריאות האדם תוך פישוט התהליכים מול המפעל.

- הקמת מרכז יידע לנושאי סביבה וקידום מהלך של "רישוי משולב" של המשרד להגנת הסביבה, לתעשייה כפי שפורט לעיל.
6. המינהל מקדם תחת ההחלטת ממשלה 529 של התוכנית הלאומית לצמצום זיהום אוויר בחיפה שני נושאים:
- תכנית לפיתוח בר קיימא של התעשייה בחיפה
  - הסבת דודי הקיטור באזור המפרץ לגזי טבעי
7. נציגי המינהל פעילים בוועדות בין-משרדיות בראשות המשרד להגנת הסביבה וביניהן: "היתרי הזרמה לים", "אמנת האקלים ומדיניות הפחתת פליטות גזי חממה", "מנחה לאומי לחומרים מסוכנים", "וועדות המעקב ליישום ההצטרפות ל-OECD" וכן שותף ליישום רישוי הכימיקלים כחלק מדרישות ההצטרפות.
8. נציגי המינהל חבר בקרן לשיקום מחצבות המנוהלת על ידי משרד התשתיות הלאומיות ומינהל מקרקעי ישראל, וכן במינהלת "תו ירוק" שבמכון התקנים, ובוועדה המקצועית של "בניה ירוקה".
9. המינהל מטפל בשיתוף המינהל לסחר חוץ ביישום אמנות בינלאומיות בתחום הסביבה.

ענפי התעשייה בתחומי אחריות המינהל

ענפי התעשייה שמטופלים במינהל: כימיקלים, צבעים וחומרי ביניים לתעשייה, כימיקלים להגנת הצומח, דשנים, מוצרי התעשייה הפטרו-כימית, פרמצבטיקה, ביוטכנולוגיה, קוסמטיקה וחומרי ניקוי, תשומות לבנייה, בניה מתועשת, בניה ירוקה, מוצרי אבן וזכוכית, מפעלי מיחזור למיניהם, ומתקני הדגמה לאנרגיות מתחדשות.

התוכנית להקמת מפעל אמוניה במישור רותם

צוותי עבודה משותפים עם הגורמים המקצועיים במשרד להגנת הסביבה סיכמו מתווה להקמת מפעל לייצור אמוניה מגז טבעי, באזור התעשייה במישור רותם, כפתרון לסגירת מיכל האחסון שבמפרץ חיפה.

במהלך שנת 2013 גובשה החלטת הממשלה להקמת המפעל, הכוללת לוחות הזמנים למכרזים. בשנת 2014 פורסם שלב ראשון למכרז, בו נבחרו 7 קבוצות הזכאיות לגשת לשלב השני של המכרז. בשנת 2015 גובש ופורסם השלב השני, המכרז הסופי בין הקבוצות הזכאיות, ובשנת 2017 נכשל המכרז ללא מועמדים. לאור האמור נבחנים פתרונות חליפיים שיגובשו במהלך 2017.

ריכוז נושאי רישוי - ייבוא וייצוא

הגברת הפיקוח על מעבר בין-גבולי של סחורות המתבטאת בין השאר בהכנסה לרישוי של מוצרים שיש לגביהם דרישות באמנות בינלאומיות או במשטרי פיקוח בינלאומיים.

עיקר הדגש היום עובר מפיקוח על הייבוא לרישוי ופיקוח על ייצוא הדורש בקרה מיוחדת והקפדה על זהות המשתמש הסופי. בין המוצרים החייבים רישוי ייבוא: חומרי מוצא לחומרי נפץ, חומרי מוצא לייצור סמים, כימיקלים החייבים ברישוי ייבוא וייצוא על פי אמנות סביבתיות כגון אמנת מונטריאול, באזל וכן כימיקלים החייבים ברישוי על פי חקיקה מקומית כמו חוק החומרים המסוכנים, וכן יבוא וייצוא למדינות שאין להם יחסים דיפלומטיים עם ישראל.

פיקוח יצוא דו שימושי

בייצוא קיים פיקוח ורישוי על מגוון מוצרים וטכנולוגיות "דו-שימושיים" בתחומי הנשק הקונבנציונאלי וכן על מוצרים וטכנולוגיות העשויים לשמש כנשק להשמדה המונית בתחומי הכימיה-הביולוגיה והגרעין.

פרטים לגבי אופן בקשת המענק בהוראת מנכ"ל משרד הכלכלה 4.41 באתר משרד הכלכלה קישור הבא:
<http://economy.gov.il/Legislation/CEOInstructions/Pages/04-41.aspx>
 במסגרת המסלול יינתן תיעודך לרשויות מקומיות חלשות ולעסקים קטנים ובינוניים.
 המענקים יהיו בשיעור של עד 20% מסך ההשקעה ולא יותר מ-3 מיליון עבור סך בקשות הסיוע שיוגשו בשנה קלנדרית

התוכנית להקצאת קרקע למתקני חלוץ והדגמה

המינהל ממליץ להקצאות קרקע למתקני חלוץ והדגמה. התוכנית מיועדת לחברות שבבעלותן טכנולוגיה חדשנית למערכת שלמה, או מוצר במערכת, המפיקה אנרגיה מתחדשת, וזקוקים לאתר כדי לבחון את מידת יעילותה או להדגים את יעילותה על מנת לשווקה ללקוחות בארץ או בחו"ל. התוכנית מאפשרת, בהליך מזורז ובעלות מזערית, לבצע את פעילות בחינת הטכנולוגיה או הדגמתה.

הסבה לגז טבעי

א. המינהל מוביל תכנית לאומית המבוססת על מיפוי לחיבור התעשייה לגז הטבעי בהתאם לסדר עדיפויות לאומי ובהתאם להתיכנות כלכלית המינהל משתתף בתוכנית הסיוע של מרכז ההשקעות למפעלים המתחברים אל רשת החלוקה של הגז הטבעי, נוכח התועלת הכלכלית והסביבתית הצפויה למשק הודות להחלפת הדלקים המזהמים והיקרים בגז הטבעי.

התוכנית, המפורטת בהוראת מנכ"ל 4.5, מסייעת לתעשייה במימון עלויות חיבור למערכת החלוקה של הגז הטבעי ובעלויות הסבת מערכות פנימיות של מתקני הלקוח לשימוש בגז טבעי. תקציב תוכנית הסיוע מגיע ל-120 מיליון ₪ לכלל אזורי חלוקת הגז הטבעי. בשנת 2016 אושרו בתוכנית הסיוע הנ"ל 15 בקשות מפעלי תעשייה.

ב. מינהל סביבה ריכז צוותי העבודה של יחידות המשרד השונות לבחינת והסרת חסמים בהערכות התעשייה והתשתיות למעבר ושימוש בגז טבעי.

ריכוז היבטי איכות הסביבה

התעשייה בישראל עוברת שינויים והתאמות לדרישות סביבתיות המוכתבות על ידי חקיקה מקומית ודרישות בינלאומיות מחייבות המחמירות עם הזמן כמו גם מודעות סביבתית ולחץ דעת הקהל. ההצטרפות ל-OECD החישה תהליכי חקיקה בתחום הסביבתי.

המינהל, בסיוע הייעוץ המשפטי, מוביל עם המשרד להגנת הסביבה והסקטור העסקי בגיבוש חקיקה מקומית.

במהלך השנים האחרונות התקיימה פעילות רבה בתחום החקיקה הסביבתית.

בין החוקים החדשים שטופלו:

1. חוק רישוי ירוק. (בתהליך)
2. חוק השקיות - צמצום השימוש בשקיות נשיאה חד פעמיות.
3. המינהל מרכז נושא תשתית סילוק תמלחות לים עבור תעשיית המזון בצפון.
4. המינהל מרכז צוות עבודה עם היחידה לאזורי פיתוח ועם המשרד להגנת הסביבה לגיבוש קריטריונים ונהלים של "אזורי תעשייה ירוקים".
5. המינהל מרכז עם הגורמים המקצועיים במשרד להגנת הסביבה קידום החלטת ממשלה לנושא צמיחה ירוקה הכוללת פעולות כמו

להוראת המנכ"ל 2.9, שנכנסה לתוקפה ב-1/1/2017 בה מצינים ליבואנים שהמכסה המותרת לישראל צומצמה ל-33 odt ton, ועל מנגנון חלוקת המכסות.

מאחר וגודל המכסה כה מצומצם, חלוקת המכסות הינה שיוויונית, לכלל 37 היבואנים שעסקו בחומרים המפוקחים בשנים האחרונות, במטרה להביא למירב התחרותיות ביניהם.

בנוסף המינהל מסייע ליבואני הכימיקלים, באישרור מדינה להיותם יצרנים בישראל או ליבואני הכימיקלים שהחומרים המיובאים מותרים ליבוא לישראל, בהתאם לדרישות בארצות השונות.

רישוי יצוא

הופקו 201 רישיונות על פי צו יצוא חופשי לגבי מוצרים הכלולים באמנות סביבתיות.

אישורי מכירה חופשית לתמרוקים (FREE SALE CERTIFICATE)

המינהל החל במתן שירות הוצאת אישורי מכירה חופשית לתמרוקים הנדרשים ליבואני התמרוקים בארצות שונות. האישור ניתן על בסיס הצגת אישורי התמרוק של משרד הבריאות, ונהליו מוסדרים בהוראת מנכ"ל 3.19.

במהלך 2016 ניתנו כ-600 אישורים, לכ-70 יבואנים, ולכ-3,050 תמרוקים.

מרכז השקעות

בשנת 2016 הומלצו במינהל 10 בקשות להקמת והרחבת מפעלים או שינויים בתוכניות ההשקעות, עפ"י החוק לעידוד השקעות הון. המינהל משתתף בדיוני מינהלת מרכז השקעות בהן נדונים בקשות מפעלי התעשייה שבתחומי הטיפול של המינהל.

הקצאות קרקע

בשנת 2016 נקלטו וטופלו במינהל 66 בקשות להקצאת קרקע, המיועדות להקמה והרחבת מפעלי תעשייה בעיקר בענפי התעשייה הכימית והתעשייה המסורתית לתשומות לבניה.

מומחים זרים:

טופלו בקשות למומחים בתחומי הטכנולוגיה שבקשתם אושרה לתקופה מוגבלת.

רישוי הייצוא הדו-שימושי מבוסס על שיתוף פעולה על פי חוק עם משרד הביטחון ומשרד החוץ.

הבסיס החוקי לרישוי ייצוא מתרכז בצו הייצוא תוספת ראשונה, צו היבוא והיצוא (פיקוח על ייצוא בתחום הכימי, ביולוגי והגרעיני), התשס"ד-2004, וצו היבוא והיצוא (פיקוח על ייצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים), התשס"ז-2006.

עיקר פעילות המינהל התרכזה סביב הטיפול בייצוא "דו-שימושי" בתחום הנשק הקונבנציונאלי (משטר ואסנאר), בשיתוף פעולה הדוק עם משרדי החוץ והביטחון המפקחים בנפרד על ייצוא בהיקף של מיליארדי דולר בתחום הנשק הקונבנציונאלי.

במהלך שנת 2016 הונפקו 486 רישיונות, ל-63 מדינות שונות, ובשווי כולל של כ-700 מיליון דולר. רוב הבקשות לצו ואסנאר הדו שימושי, והשאר עפ"י צו הכימי, ביולוגי, גרעיני.

רישוי יבוא

בתחום רישוי הייבוא קיים משטר רישוי מחייב על מוצרים הכלולים באמנות סביבתיות אך גם מוצרים ובעיקר כימיקלים העשויים לשמש כחומרי מוצא לייצור חומרי נפץ או סמים.

ניתנו רישיונות ניתן עבור יבוא חומרי גלם לתעשיית הפלסטיקה, ממדינות שלישיות איתן אין לישראל הסכמים או יחסים דיפלומטיים.

בשנת 2016 הופקו 1,786 רישיונות יבוא (ועדכוני רישיונות), בנוסף הופקו 107 אישורים מיוחדים לפטורים שונים מחוקיות הייבוא.

בנוסף מנפיק המינהל אישורים על פי דרישות צו יבוא חופשי וכן אישור משתמש סופי למוצרים הכלולים באמנה הכימית, המאפשר ליבואנים בתחמי הכימיה והאלקטרוניקה ומוסדות מחקר, לייבא לישראל טובין תחת פיקוח ובקרה ממדינות החתומות על האמנה הכימית או משטרי פיקוח בתחום הדו שימושי.

בשנת 2016 הוצאו אישורי משתמש סופי לכימיקלים ופרטי ציוד שונים, לתעשייה מוסדות מחקר, מעבדות, בכמויות הנעות בין גרמים בודדים עד עשרות טונות למשלוח.

יבוא חומרים הפוגעים באוזון: המינהל מנהל הקצבת יבוא החומרים המפוקחים במכסה המותרת למדינת ישראל (odp ton 82.25), עפ"י הוראת מנכ"ל 2.9 מעודכנת לשנת 2016. בסוף השנה הכנו עדכון

מינהל תעשיות

מינהל תעשיות פועל בתחומים הבאים:

- המלצות בנושאי מדיניות כלכלית הקשורים לעידוד התעשייה: בחינת השפעת השימוש בכלי סיוע ממשלתיים תקינה ורגולציה על התעשייה, על התחרות ועל רמת המחירים בשוק.
- הפעלת ועדת מכסות: חלוקת מכסות ליבוא מזון מעובד בפטור ממכס (עבור כ-150 פריטי מזון שונים).
- יישום מדיניות יבוא: רישוי ליבוא יין ומשקאות אלכוהוליים, אישור ליבוא מסמן לייזר, זיקוקין ומוצרי פירוטכניקה, יבוא בדים מבנגלדש ומפקיסטן, מתן אישורים לפטור ממכס ו/או מסימון ו/או מתקן לרכיבים מיובאים המיועדים להרכבה בציד המיועד ליצוא – לפי סעיף 2גג לצו היבוא החופשי, הענקת פטור מנכ"ל (מ"ב 381) ליבוא בשר.
- הפעלת תכניות לפיתוח הון אנושי טכנולוגי לתעשייה: תכנית "הטובים לתעשייה" ותכנית "עתידיים לתעשייה" המיועדות לתמוך בהכשרת מהנדסים ואנשי טכנולוגיה ושילובם בתעשייה בישראל, בייחוד תעשייה הממוקמת באזורי עדיפות לאומית.
- תמיכה בהפעלת כלי סיוע לתעשייה: מתן חוות דעת על בקשות לתמיכה המוגשות למרכז השקעות במשרד הכלכלה והתעשייה ועל בקשות להקצאת קרקע המוגשות למינהל אזורי פיתוח במשרד הכלכלה והתעשייה וכן מתן חוות דעת על בקשות לאישור עובדים זרים המוגשות לרשות לאוכלוסין.

קשורות. הגברת השקיפות בהליך התחרותי ותוצאותיו, הוספת סיבוב חלוקה שלישי במהלך השנה על מנת להגביר את ניצול המכסות.

פרסום "הליך תחרותי ליבוא גבינות קשות" בפטור ממכס ובהיקף של 20% מן השוק – במסגרת הליך זה נבחרו בשנת 2016 שמונה זוכים שכבר החלו לייבא גבינה צהובה לישראל במחירים הנמוכים מן המחיר המפוקח (4.55 ש"ח ל-100 גרם) ובכך תורמים להגברת התחרות בשוק זה שנשלט על ידי מותג דומיננטי ("העמק") אשר החזיק עד לא מכבר כ-80% מן השוק. בעקבות הפעלת ההליך התחרותי, "העמק" החלה לאבד נתחי שוק לטובת מותגים מיובאים חדשים (כגון "עלמה", והמותגים החדשים של שופרסל ורמי לוי).

הפעלה במהלך 2016 של מכסות וולונטריות פטורות ממכס ליבוא בשר טרי (מכח החלטת ממשלה בנושא) – כתוצאה מהפעלת תהליך זה נכנסו במחצית הראשונה של 2016 למעלה מ-2,000 טון בשר טרי מאירופה (בעיקר מפולין) ומאמ"ט. כתוצאה מכך מתחולל שינוי משמעותי בשוק הבשר הטרי בישראל שעיקריו: הגברת התחרות, היעלמות הבשר המיושן (בשר קפוא המופשר לפני שיווקו), הגברת הצריכה של בשר טרי והפחתת מחירים. כמו"כ פורסם בחודש נובמבר 2016 "הליך תחרותי ליבוא בשר טרי בשנת 2017" בפטור ממכס, ונבחרו 8 זוכים שיחלו לייבא בשר טרי במסגרת הוראות ההליך התחרותי כבר בתחילת שנת 2017.

הפעלה מחדשת במהלך 2016 של נוהל קוד יצרן – הנוהל מאפשר ליצרנים קטנים לחבור למשווקים גדולים ולייצר עבורם. הנוהל מאפשר לפלח את השוק ולהוריד מחירים של מוצרים ממותגים, כאשר הם משווקים לקהל יעד אחר באריזה שאינה ממותגת. במסגרת ההפעלה המחודשת של הנוהל נערך תהליך רישום מחדש תוך ניפוי חברות שאינן פעילות והגברת השקיפות לצרכן.

עדכון הוראת מנכ"ל 2.10 יבוא בדים מבנגלדש ופקיסטן, המאפשר מכסות יבוא של בדים (כחומר גלם) ומצעי מיטה (כמוצר סופי) לישראל במסגרת מכסות, זאת על מנת להגביר את התחרות בתחום זה בשוק המקומי ולהוזיל מחירים. בשנת 2016 הגישו 7 חברות בקשה לרשיון יבוא, בשנת 2015 הגישו 4 חברות.

עיקרי פעילות מינהל תעשיות בשנת 2016

המלצות לשינוי השיטה לקביעת "מקוריות של מוצר ישראלי" – בעולם של כלכלה גלובלית, התעשייה הישראלית, כמו תעשיות רבות ברחבי העולם, מתבססות על יבוא ח"ג וסחר ברכיבים תעשייתיים, ואולם במסגרת העדפות שניתנות לתעשייה הישראלית (תקנות העדפת תוצרת הארץ, רכש גומלין בחוק חובת המכרזים מרכזי משרד הביטחון וכו') עולה הצורך להבחין בין "מוצר מיובא" לבין "מוצר ישראלי" (היכול להכיל רכיבים מיובאים). השיטה הקיימת היא ישנה ואינה משרתת את המטרה. במהלך שנת 2016 הוביל מינהל תעשיות ועדה בין-משרדית (בשיתוף נציגים מרשות המסים, מינהל הרכש במשרד האוצר ומינהל סחר חוץ) שמטרתה להציע שיטה ופרמטרים חדשים. הועדה סיימה את כתיבת ההצעה לשיטה חדשה והיא מקיימת שימוע מול הציבור ומול משרדי ממשלה וארגונים המייצגים גופים שעשויים להיות מושפעים משינוי השיטה. בהינתן שהמתווה יאומץ ויאושר על יד הנהלת משרד הכלכלה והתעשייה ועל ידי השותפים, הכוונה היא להתאים ברוחו את תקנות חוק חובת המכרזים הרלוונטיות.

הפעלת ועדת מכסות של משרד הכלכלה והתעשייה, להקצאת מכסות ליבוא מזון בפטור ממכס (עבור כ-150 פריטי מזון שונים) בכפוף להוראת מנכ"ל 2.7, ע"פ הסכמי הסחר הבינ"ל של ישראל וע"פ מכסות וולונטריות. הפעלת הליכים תחרותיים לחלוקת מכסות מזון בפטור ממכס של גבינה קשה, חמאה, בשר טרי. בחינת חלוקת המכסות נערכת בשיתוף עם מינהל יבוא ומינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה והתעשייה, ובשיתוף עם משרד האוצר והרשות להגבלים עסקיים, תוך עריכת מעקב ובקרה אחר השלכות חלוקת המכסות על הקטנת הריכוזיות הענפית, הפחתת יוקר המחיה, והגברת התחרות במשק הישראלי.

עדכון הוראת מנכ"ל 2.7 לחלוקת מכסות פטורות ממכס ליבוא פריטי מזון – ההוראה המעודכנת שפורסמה במהלך 2016 כוללת דגשי מדיניות חדשים, בהם: הכנסת שיקול עידוד תחרות והפחתת יוקר המחיה כשיקול מרכזי בחלוקת המכסות, אמצעים להפחתה ומניעה של סחר ברישיונות יבוא ו/או הגשת בקשות ע"י חברות קש, או חברות

טיפול באישורים לפי סעיף 2ג2 לצו היבוא החופשי

מתן אישורים לפטור ממכס ו/או מסימון ו/או מתקן לרכיבים מיובאים המיועדים להרכבה בציוד המיועד ליצוא – לפי סעיף 2ג2 לצו היבוא החופשי.

- בשנת 2014 הונפקו 3,252 אישורים.
- בשנת 2015 הונפקו 3,420 אישורים.
- בשנת 2016 הונפקו 3,410 אישורים.

טיפול ברשיונות יבוא בתחום היין והמשקאות האלכוהוליים

- בשנת 2014 הונפקו 4,080 אישורים מיוחדים ליבוא של משקאות משכרים.
- בשנת 2015 הונפקו 4,633 אישורים מיוחדים ליבוא של משקאות משכרים.
- בשנת 2016 הונפקו 4,696 אישורים מיוחדים ליבוא של משקאות משכרים.

חלוקת מכסות ליבוא מזון מעובד בפטור ממכס (עבור כ-150 פריטי מזון שונים)

- בשנת 2014 טופלו במינהל 2,560 פניות לקבלת מכסות ליבוא בתחום המזון.
- בשנת 2015 טופלו במינהל 2,680 פניות לקבלת מכסות ליבוא בתחום המזון.
- בשנת 2016 טופלו במינהל 3,289 פניות לקבלת מכסות ליבוא בתחום המזון.

טיפול באישורי מנכ"ל לפטור ממיסים (מ"ב 381) ליבוא בשר

- בשנת 2014 הופקו 246 אישורי מנכ"ל לפטור ממיסים ביבוא.
- בשנת 2015 הופקו 240 אישורי מנכ"ל לפטור ממיסים ביבוא.
- בשנת 2016 הופקו 219 אישורי מנכ"ל לפטור ממיסים ביבוא.

טיפול באישורים ליבוא מסמן לייזר, זיקוקין, חץ וקשת ומוצרי פירוטכניקה

- בשנת 2014 הונפקו 703 רישיונות יבוא.
- בשנת 2015 הונפקו 760 רישיונות יבוא.
- בשנת 2016 הונפקו 874 רישיונות יבוא.

טיפול באישורים אחרים ליבוא חומרי גלם וטובין

- בשנים 2014-2016 מרבית הבקשות היו ליבוא ציוד רפואי מתכלה לרפואת חרום.
- בשנת 2014 הונפקו 202 רישיונות יבוא.
- בשנת 2015 הונפקו 144 רישיונות יבוא.
- בשנת 2016 הונפקו 64 רישיונות יבוא.

כתיבת סקירות וחוות דעת על ענפי תעשייה שונים (שמן זית, בשר טרי, גבינות קשות, ועוד), המשמשות כבסיס לקביעת מדיניות חדשה והפחתת מכסים ביבוא מוצרים אלו לישראל.

הפעלת תכנית "הטובים לתעשייה" שמטרתה לעודד סטודנטים בתחומי הנדסה לעבוד במפעלים באזורי עדיפות לאומית. התכנית מופעלת בשיתוף עם מרכז השקעות במשרד הכלכלה והתעשייה. התכנית מעניקה תמיכה כספית לסטודנטים הלומדים מקצועות הנדסה ועיצוב הנדרשים בתעשייה, וכן תמיכה כספית למפעלי תעשייה בפריפריה המעסיקים את בוגרי התכנית.

- בשנת 2014 אושרו 54 סטודנטים לקבלת תמיכה במסגרת התכנית (פנו 68 איש).
- בשנת 2015 אושרו 37 סטודנטים לקבלת תמיכה במסגרת התכנית (פנו 43 איש).
- בשנת 2016 אושרו 46 סטודנטים לקבלת תמיכה במסגרת התכנית (פנו 61 איש).

הפעלת תכנית "עתידים לתעשייה" לקידום סטודנטים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית לעבודה טכנולוגית בתעשייה. התכנית הינה מיזם משותף עם "עמותת עתידים" לתמיכה בסטודנטים המגיעים מרקע כלכלי-חברתי מאתגר, ומסייעת להם לרכוש השכלה ותואר אקדמי במקצועות הנדסה הנדרשים בתעשייה, וכן תומכת בהשמתם במפעלי תעשייה. בשנת 2016 קיבלו כ-180 סטודנטים תמיכה במסגרת התכנית, וכך גם בכל אחת מהשנים 2014-2015.

כתיבת חוות דעת לבקשות שמוגשות לצורך קבלת סיוע ממשרד הכלכלה והתעשייה: בקשות למענקים ממרכז השקעות ובקשות להמלצות להקצאת קרקע וסבסוד עלויות הפיתוח ממנהל אזורי תעשייה.

מתן חוות דעת על בקשות לרשות המיסים לשינויים במיסים ליבוא מארצות שלישיות. בשנת 2016 טופלו 13 בקשות, בשנת 2015 טופלו 15, ובשנת 2014 טופלו 6 בקשות.

פעילויות שונות

השתתפות בוועדות תקינה של מזון מעובד בשיתוף עם מכון התקנים. הערכות להעברת הסמכות לטיפול ופיקוח על יבוא יין ומשקאות אלכוהוליים, לשירות המזון במשרד הבריאות, בהתאם לחוק המזון החדש. השתתפות בדיוני מינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה והתעשייה, לבחינת הצטרפות להסכמי סחר בתחום מוצרי צריכה, עם מדינות או גושים כלכליים.

חברות בדירקטוריונים, מועצות ייצור, ופעילות בוועדות יבוא. קביעת מדיניות יבוא בשיתוף עם משרד החקלאות ומשרד הבריאות.

מינהל יהלומים, אבני חן ותכשיטים

מינהל יהלומים, אבני חן ותכשיטים הינו יחידה מקצועית במשרד הכלכלה המטפלת בנושאים הקשורים לענפי היהלומים, התכשיטים ואבני החן. המינהל משמש כחוליה מקשרת בין תעשיות היהלומים, אבני החן והתכשיטים לבין משרד הכלכלה בפרט, ומשרדי הממשלה בכלל.

תפישות – במהלך שנת 2016 הועברו למינהל היהלומים/תחנת המכס שבפיקוח, תפישות של יהלומים מאולם הנוסעים בנתב"ג, מגורמי משטרה שונים, ותחנות מכס נוספות, לצורך ביצוע הערכה מקצועית. תועדו כ-6 אירועים בשווי כולל של מעל \$265,000. כמו כן, תועדו כ-17 אירועי תפישות של תכשיטים ומוצרים אחרים בעת שיחרור חבילות יהלומים, בתחנת המכס שבפיקוח. תפישות אלו הועברו להמשך טיפול של הנהלת מכס נתב"ג.

תהליך קימברלי:

החל מתאריך 1.1.2003 נכנסו לתוקף ההוראות המחייבות של תהליך קימברלי, והופעלה שיטת התייעוד והפיקוח על הסחר ביהלומים גלם. ישראל הייתה המדינה הראשונה בעולם שהנפיקה תעודת קימברלי.

כ-80 מדינות חברות בהסכם קימברלי, כולן התחייבו להפעיל את שיטת התייעוד והפיקוח, ולסחור רק עם מדינות שהתקבלו כחברות וממלאות אחר התנאים והדרישות שהתקבלו בכנס המדינות החברות.

נציגי המינהל הינם חברים נבחרים בוועדות העבודה השונות של תהליך קימברלי ומשתתפים בדיונים ובתהליך קבלת ההחלטות. בשנת 2016 דובאי כינה כ"ר התהליך ובשנת 2017 תכהן אוסטרליה (ששימשה כסגן לשנת 2016).

בשנת 2016 הונפקו 4150 תעודות קימברלי ביצוא יהלומי גלם לחו"ל, והתקבלו כ-6123 תעודות קימברלי כיבוא/החזר יהלומי גלם לישראל, ממדינות שונות בעולם מהן: הודו, מדינות האיחוד האירופי, רוסיה, דרום אפריקה, תאילנד.

מתן שירותים ייחודיים לתעשיית התכשיטים

מפגש בין יהלומנים ותכשיטנים

- כמדי שנה, גם בשנת 2016 התקיימה תערוכת התכשיטים המקצועית במלון דיוויד אינטרקונטיננטל בת"א. בתערוכה השתתפו כ-80 מציגים מענף התכשיטים, היהלומנים ואבני החן, וזאת במסגרת שיתוף הפעולה בין יהלומנים לבין יצרני תכשיטים. תערוכה זו יועדה לשוק המקומי והבינלאומי והתבטאה בתנועה ערה של מבקרים וקניינים שהגיעו מחו"ל.

התערוכה אורגנה ע"י קבוצת "שטיר" בחסות משרד הכלכלה, מכון היצוא, מכון היהלומנים הישראלי ואיגוד תעשיית התכשיטים בישראל.

- התקיים יום עיון במתחם הבורסה לכ-100 יהלומנים העוסקים בתכשיטים משובצים מלווה במרצים אורחים, שהעבירו מידע עדכני לגבי התנהלות בסחר בתכשיטים.

- בשנת 2016 טופלו 24 בקשות לפטורים מסימון תקן זהב במכון התקנים ע"פ סעיף 2ג2 לצו יבוא חופשי. העילות לפטורים: ייצור נוסף ביבוא, תוספת לקולקציה קיימת, יבוא לצורך תצוגה בשוק מקומי ועוד.

מינהל היהלומים משמש גם כתחנת מכס בלעדית בארץ ליבוא ויצוא של יהלומי גלם, יהלומי תעשייה ויהלומים מלוטשים.

בשנת 2016 טופלו כ-32,000 משלוחי יבוא (גלם ומלוטש) בתחנת המכס שבמינהל, ונקלטו כ-65930 משלוחים ליצוא למדינות השונות בעולם.

המינהל אחראי על הפעלת "צו הפיקוח על היהלומים יבואם-יצואם 1979" ומתן רישיונות לעיסוק ביהלומים. כמו כן, עוסק המינהל במתן המלצות לוויזות לקניינים מחו"ל, וחיידושי וויזות למנהלי חברות (אזרחים זרים) בישראל, כמו גם וויזות לביקור בני משפחה של מנהלי חברות בארץ (אזרחים זרים).

המינהל בוחן תכניות השקעה למפעלים מאושרים וממליץ בפני מינהלת מרכז ההשקעות. במידת הצורך, המינהל אף בוחן בקשות של יצואנים לסיוע במסגרת כלי הסיוע השונים לחברות.

הנהלת המינהל מייצגת את מדינת ישראל בכנסים בינלאומיים בתחום עיסוקם ובכנסים שנתיים של תהליך קימברלי לסחר ביהלומי גלם.

להלן פעילויות שביצע המינהל במהלך שנת 2016:

רגולציה של תעשיות היהלומים

רישיונות עיסוק ביהלומים

- מתן רישיונות מהמפקח על היהלומים, בהתאם לסוג הפעילות: יצרן, סוחר, צורף.
- בשנת 2016 חודשו רישיונות לכ-2500 בעלי רישיונות קיימים עפ"י החלוקה הבאה: סחר, יצרן, צורף.
- הופקו 220 רישיונות חדשים.

פעילות תחנת מכס יהלומים ואבני חן

- בשנת 2016 פעלה תחנת המכס ע"י 2 מערכי יהלומים, עובדי המינהל. כל משלוחי היבוא של יהלומים לישראל עוברים בדיקה פיזית ומשתחררים אך ורק בתחנת המכס המופעלת ע"י מינהל היהלומים. בסוף שנת 2016 פורסם מרכז לקליטת עובד מדינה במקום עובד שפרש בשנת 2015, כדי להגיע למצבת כ"א של 3 עובדי מדינה, שמסתייעים כבעבר, בעובדים במיקור חוץ.
- ע"פ הנחיית הנהלת מכס נתב"ג, משוחררים בתחנת המכס שבמינהל, גם משלוחים של אבנים יקרות וחצי יקרות (פטורות ממיסים ומכס).
- כל משלוחי היבוא והיצוא מוזנים ע"י המינהל, ונתונים סטטיסטיים מועברים למל"מ וללשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביקורות עומק

בשנת 2016 בוצעו ע"י מערכי היהלומים בתחנת המכס שבפיקוח, כ-130 ביקורות עומק בתחנת המכס וחברות השילוח, במשלוחים המיועדים ליצוא לחו"ל, בחינת המשלוחים באופן הדוק ומקיף יותר.

יו"ר התהליך בשנה זו: כנס ועדות עבודה של התהליך וכנס שנתי. הנהלת מינהל היהלומים חברה בכל ועדות העבודה כגון: קבלת מדינות חברות, סטטיסטיקה, נהלים והסדרים, מוניטוריג וכו'.

חוקים, צווים, תקנות ותקנים

חוק איסור הלבנת הון

מינהל היהלומים ישמש רגולטור מטעם הרשות להלבנת הון לצורך תהליך הבדיקות הדרושות מתוקף החוק לאיסור הלבנת הון, שפורסם בשנת 2014. מהלך זה כרוך בתוספת כוח אדם מקצועי - משרד רואה חשבון, שכפי הנראה ייעשה באמצעות מיקור חוץ, ובליווי ותמיכה של הרשות להלבנת הון.

צו הפיקוח על היהלומים

מינהל היהלומים בתיאום עם המחלקה המשפטית במשרד גיבש תהליך RIA לקראת תזכיר חוק היהלומים. עם סיום התהליך יועברו הערות לבעלי עניין, ויגובש חוק היהלומים.

ביקורת בחנויות

נציגת מינהל היהלומים מבצעת ביקורת בחנויות תכשיטים באזור ת"א, מתוקף חוק התקנים, תקן הזהב 299, מדי חודש.

במהלך שנת 2016 בוצעו ביקורות ב-35 חנויות באזור ת"א והסביבה בלוויית עובד מכון התקנים, שמשמש כגוף המקצועי של התקינה במסגרת הביקורת.

הסברה ונתונים סטטיסטיים

הסברה בארץ ובחו"ל לגבי ענפי היהלומים, אבני חן ותכשיטים

אחת לרבעון, מפרסם המינהל נתונים על התפתחויות הסחר ביהלומים לגבי אותו רבעון ונתוני יצוא התכשיטים למדינות העולם, כמו גם המדינות המובילות ביצוא יהלומים מישראל.

אחת לשנה מפרסם המינהל נתונים שנתיים לגבי היקף היבוא והיקף היצוא של ענפי היהלומים והתכשיטים, וכן את רשימת 20 היהלומנים המובילים ביצוא, לאותה שנה.

• הסדר מע"מ לתייר - בשנת 2016 הוסדר בשיתוף משרד התיירות, הסדר מע"מ לתייר בקרב חנויות למימכר תכשיטים משובצים של יהלומנים, בחנויות שממוקמות במתחם הבורסה. הוגשו 19 בקשות להיכלל במסגרת הסדר זה, מתוכם אושרו 17 בקשות.

• תחרות לעיצוב תכשיטים: ביוזמת המינהל יצאה לדרך תחרות לעיצוב תכשיטים "מתנגן לו תכשיט" בשיתוף מטה "כחול-לבן", התחרות נשאה פרסים כספיים וניגשו כ-52 מעצבים שמהם אושרו 32 עיצובים להיכלל בתחרות עצמה.

• ויזות לקנייני יהלומים מחו"ל:

במהלך 2016 נשלחו 225 המלצות למשרד הפנים ולחידת ההיתרים, רשות ההגירה ומעברי גבול במשרד הפנים, ושגרירויות ישראל במדינות השונות, בגין מתן ויזות לקנייני יהלומים המבקשים להגיע ארצה לצורך מסחר ביהלומים, והמלצות לאשרות שהייה ועבודה בארץ.

• ועדות ענפיות:

נציגי הנהלת המינהל השתתפו בשנת 2016, כבשנים קודמות, כחברים בוועדות הקשורות לענפי התכשיטים והיהלומים במוסדות כגון מכון היהלומים, התאחדות תעשיית היהלומים. נציגי הנהלת המינהל נמנים על חברי ועדות ביקורת, ועדת כספים, ועדת ביטחון, ועדה טכנולוגית, ועדת גלם ועוד, במסגרת קבוצת "מכון היהלומים הישראלי".

ארגונים והסכמים בינלאומיים

אמנת וינה למתכות יקרות

ישראל הצטרפה בשנת 2005 כמדינה חברה בארגון בינלאומי של כ-22 מדינות באירופה, המבצעות סחר הדדי במתכות יקרות, ומחתימות תכשיטים בסימון בינלאומי אחיד CCM.

ישראל משתתפת באופן קבוע בדיוני האמנה, המתקיימים פעמיים בשנה. גם במהלך שנת 2016 התקיימו שני כנסי עבודה לנושא האמנה, בראשות נציגת ישראל (נציגת מכון התקנים) בשוויץ וקפריסין.

תהליך קימברלי - תהליך זה מבקש למנוע סחר ביהלומי דמים לצורך מימון פעילות טרור בקרב תנועות מהפכניות של מורדים במדינות שונות. בשנת 2016 התקיימו 2 מפגשים שנתיים, כמדי שנה, בדובאי, ששימשה

מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית

מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית (לשעבר, אגף הפיקוח על העבודה) מופקד על קביעת מדיניות בנושא בטיחות בעבודה, בריאות העובדים וגיחות תעסוקתית ועל פיקוח ואכיפת הוראות החוקים והתקנות השונים בתחומים אלו במקומות העבודה. הפיקוח והאכיפה נעשים מכוח חוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954 ותקנותיו, וכן מכוח פקודת הבטיחות בעבודה, התש"ל - 1970 ותקנותיה. כמו כן אחראי המינהל על מתן היתרים לפעילויות שונות ועל הסמכות של גופים העוסקים בתחומי בטיחות ובריאות בתעסוקה. הפיקוח והאכיפה מתבצעים בכל ענפי המשק - בתעשייה, בבנייה, בחקלאות ובשירותים. הפיקוח כולל הנחיות לבטיחות, אכיפת חוקים ותקנות, דוחות פיקוח, צווים וחקירות תאונות עבודה ומחלות מקצוע.

מקומות עבודה נתונים לפיקוח - 71,068

מתקנים הנמצאים בפיקוח שאינם במקומות העבודה - 63,279

קידום תקנות וחקיקה

בשנת 2016 טופלו החוקים והתקנות הבאים:

- הושלם תיקון סעיף 173 בפקודת הבטיחות בעבודה
- תיקון חוק ארגון הפיקוח על העבודה במסגרת הצעת חוק פרטית
- תיקון פקודת הבטיחות בעבודה בנושא מעליות ומעלונים
- תיקון לצו מכוח החוק להגברת האכיפה בידי עבודה לצורך הכללת עיצומים כספיים
- תיקון חוק חומרי נפץ וחוק רישוי עסקים (בטיחות נפיצים)
- תיקון חוק איסור אלימות בספורט
- תיקון תקנות עגורני צריח ותקנות עגורנאים
- תיקון תקנות ניטור סביבתי וניטור ביולוגי של עובדים בגורמים מזיקים
- תקנות הבטיחות באסבסט וסיליקה
- הכנת טיוטת תקנות בטיחות בחומרי הדברה

הפעלת פיקוח במקומות עבודה

- ביקורי פיקוח בתעשייה, מלאכה ושירותים - 7,502
- ביקורי פיקוח בבניה ובבניה הנדסית - 5,890
- ביקורי פיקוח בחקלאות - 273

בירורים וחקירת תאונות עבודה ומחלות מקצוע

- בירורים וחקירת פעילים - 85
- בירורים וחקירות שהסתיימו - 49
- בירורים וחקירות שנסגרו/בוטלו - 8

הוצאת צווים

- צווי בטיחות (איסור המשך עבודה לצמיתות או עד לתיקון הליקוי) - 1,460
- צווי שיפור - 2,209

הוצאת אישורי מינויים לתפקידים שונים

על פי החוקים והתקנות, נדרש אישור מינוי לתפקידים שונים. המינהל מאשר את המינויים לאחר שנבדקת התאמת האדם לתפקיד המבוקש.

מספר מינויים במקומות עבודה שטופלו (אושרו/נדחו) על ידי מינהל הבטיחות בשנת 2016

נשים	כללי	
16	600	כשיר בבטיחות (ממונה על הבטיחות)
23	75	ממונה על בטיחות קרינה
1	47	ממונה על בטיחות לייזר
50	8,251	מנהל עבודה בבניה
0	64	מפעיל דוד קיטור ודוד הסקה
90	9,037	סה"כ

הסמכות שטופלו במינהל

המינהל מסמיך ומפקח על עשרות אלפי נתני שירותים בנושאים שונים, בתחומי הבטיחות והבריאות בתעסוקה. לצורך ביצוע ההסמכות מקיים המינהל בדיקות של מועמדים, קובע תכניות לימודים, מקיים בחינות וכן בודק באופן שוטף את כשירותם לעסוק בתפקיד לו הוסמכו.

מס' הסמכות תקפות ל-31.12.16		מס' הסמכות בטיפול המינהל (אישור/דחיה) בשנת 2016		
נשים	כללי	נשים	כללי	
83	3,504	47	1,567	כשיר בבטיחות (ממונה על הבטיחות)
63	1,161	27	130	ממונה על בטיחות קרינה
80	18,436	2	771	מנהל עבודה בבניה
26	3,705	0	92	מפעיל דוד קיטור ודוד הסקה
4	803	2	121	בודק מוסמך (כולל פנים מפעלי לאביזרי הרמה)
4	573	0	207	מפעיל זיקוקין דינור
0	198	0	116	מעליתן
17	1,141	3	300	בונה מקצועי לפיגומים
2	171	0	143	ממונה על פיצוצים
162	60,264	81	30,097	עגורנאי/אתת
12	493	6	269	גולש בניין
51	1,104	23	652	מטפס תרנים
28	2,543	12	1,454	מזרר עבודה בגובה
13	1,763	8	1,116	מנהל מקצועי
34	641	11	233	מרצה מאושר
15	77	15	77	בודק מוסמך לדיגום גורמים כימיים מזיקים
15	74	15	74	בודק מוסמך לביצוע מדידות רעש
609	96,651	205	34,738	סה"כ

של מקומות עבודה. לצורך מתן אישורנו, אנו בודקים את ההיבטים הבטיחותיים במקום העבודה וקובעים תנאים לרישיון העסק.

מס' הסמכות שטופלו על ידי המינהל בשנת 2016 לפי גופים

מספר ההיתרים שטופלו בשנת 2016

424	שימוש בחומרי נפץ
413	הפעלת זיקוקין דינור
2	ניקוי בהתזת חול
16	התקנת דודי קיטור
522	אחסון נפט
1,703	הטמנת גפ"מ
3,055	אישורים לרשיונות עסק
6,135	סה"כ

16	מעבדות דגימה מוסמכות
18	מעבדות אנליזה מוסמכות
14	מעבדות רעש
147	חברת מעליות, מעלונים ודרגנועים
136	רשות הסמכה
34	שירותים רפואיים מוסמכים
365	סה"כ

הוצאת היתרים ואישורים

מינהל הבטיחות מנפיק מדי שנה אלפי היתרים לנושאים שונים. כמו כן, המינהל הוא אחד מנותני האישור לצורך רישיון עסק בסוגים רבים

בריאות תעסוקתית

ואמצעים להפצת הידע ויצירת פעילויות מגוונות המקדמות את בטיחות ובריאות העובד במקום עבודתו. הידע הנוצר והנאסף באמצעות הפעולה המונעת מקיף נושאים רבים הנכללים בתחומי הבטיחות והבריאות בעבודה: גיהות תעסוקתית - איתור סיכונים ומציאת פתרונות למניעת פגיעתם בעובדים, פסיכולוגיה תעסוקתית, ארגונומיה והנדסת גורמי אנוש, ניהול בטיחות, שיטות הדרכה, העברת מידע ועוד.

נושאים נוספים שקודמו בשנת 2016

- המשך הידוק הפיקוח והאכיפה במפעלי עיבוד שיש לשם מניעה וצימצום חשיפה של העובדים לאבק סיליקה
- כתיבה ופירסום בספרי הדרכה לרתכים של גורמי הסיכון הבריאותיים בעבודת רתכים והאמצעים למניעתם/צימצומם
- פירסום חוות דעת המינהל לעניין חשיפה לבנזן בקרב טכנאים של חברות דלק
- פירסום המלצות לשימוש בתחליפים למסיר שומנים מסוג ברומופרפאן
- פעילות להחלפת שימוש בדבק עם מתילן כלוריד לדבק ללא מתילן כלוריד
- פעילות למציאת פתרונות הנדסיים לחשיפות עובדים לאבק קמח
- פעילות להטמעת ממשקי עבודה מוסדרים אל מול ביטוח לאומי בנושא הערכת חשיפת עובד לגורמים מסוכנים
- פיתוח תוכנה לדיווח ובקרה על דוחות סקרים וניטורים סביבתיים-תעסוקתיים
- הפעלת קורסי השתלמות בעבודה בטוחה בגובה למנהלי עבודה בבנייה
- בקרה על בודקים מוסמכים לקרינה ויעוץ בנושא הגנת העובדים מפני קרינה מייננת באמצעות ממ"ג, כולל פיתוח תוכנה לדיווח ובקרה על דוחות בדיקה של מקורות קרינה.
- התקשרות עם חברת חקירות למתן שרותי מעקב אחר בודקי מעליות מוסמכים
- המשך הפעלה וקידום 'רשם מחלות תעסוקתיות'
- הפעלת קורס בודקים מוסמכים לעגורני צריח
- קיום ימי עיון לבודקים מוסמכים וחברות שרות למעליות בנושא שדרוג מעליות מבוקרות
- ביצוע אכיפה מוגברת בבנייה
- השתתפות בהחלטות על תאום השימוש בחומרי הדברה: בחקלאות (הגנת הצומח וסביבת בעלי החיים) ובהדברה תברואית במסגרת וועדות בין משרדיות
- פרסום מכתב לחקלאי ישראל על מינהל הבטיחות ונושאים בבטיחות בענף
- פירסום הוראות עבודה עם חומרי הדברה שנמצאו לגביהם ממצאים בריאותיים בעייתיים: גליפוסט (להדברת עשבים), מלתיין (להדברת חרקים)
- ביור תלונות של עובדים בחקלאות נגד מעסיקיהם על הפרת תקנות בטיחות בחקלאות ואכיפת דרישות החוק
- סיום הכנה ואישור תקן ישראלי ת"י 1176 לבתי צמיחה עם נספח מחייב של בטיחות בבתי הצמיחה
- קידום נוהל בטיחות מחייב בעבודה עם מכונות לגיזום מטעים.

מטרת הפעילות המתבצעת על ידי המינהל בתחום הגיהות התעסוקתית, היא לקדם ולשפר את מצב הגיהות במקומות העבודה השונים, כדי למנוע ולצמצם חשיפות עובדים לגורמים מזיקים הכוללים גורמים כימיים, ביולוגיים, פיזיקאליים וארגונומיים כאחד, העלולות לגרום למחלות מקצוע. בין השאר על ידי ביצוע ניטורים תעסוקתיים אישיים ובסביבת העבודה לשם הערכה של מידת החשיפה לגורמים מזיקים שונים.

במשך השנים אף נבנה באגף (במעבדה הארצית לגיהות תעסוקתית) מאגר נתונים ארצי הכולל מאות אלפי תוצאות ניטורים כימיים ופיזיקאליים המסייע הן לקבלת תמונה מערכתית על היקף וחומרת החשיפה לגורמים מזיקים שונים לפי סוג תעשייה/תהליך והן לקבלת החלטות מושכלת באשר לקדימויות טיפול, מהות הטיפול הנדרש ועוד.

במהלך 2016 בוצעו על ידי מעבדת אגף הפיקוח 302 ביקורי פיקוח ב-271 מפעלים, שכללו 623 בדיקות סביבתיות ב-76 מפעלים לפי הפירוט הבא:

סוג הבדיקות שבוצעו ב-2016

סוג בדיקה	מספר בדיקות
אבק	24
ממסים	28
מתכות	249
רעש	219
בדיקות מיקרו אקלימיות	99
אחר	4
סה"כ	623

- חודשו הסמכות של 16 מעבדות דיגום, 18 מעבדות אנליזה (כולל הכרה של 3 מעבדות אנליזה מחו"ל), ו-14 מעבדות רעש,
- ננקטו צעדים מנהליים נגד 2 מעבדה מוסמכות,
- עמדו למבחן הסמכה 15 מועמדים לביצוע בדיקות סביבתיות של גורמים כימיים ו-16 מועמדים לביצוע בדיקות רעש,
- פורסמו נהלים חדשים לביצוע בדיקות תעסוקתיות של רעש,
- בוצע סקר חשיפה לבנזן בקרב טכנאים של חברות דלק,
- פרסמו המלצות לשימוש בתחליפים למסיר שומנים מסוג ברומופרפאן,
- ניתן מענה ל-53 פניות מחלקת תביעה של ביטוח לאומי על ביצוע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות במפעלים

מחקר ופיתוח - הפעולה המונעת

הפעולה המונעת והמחקר בבטיחות ובריאות בעבודה הוקמה לצורך סיוע בהגנה ובשמירה על העובד ובריאותו במקום העבודה. מטרת הפעולה המונעת לתרום לבטיחות העובד ובריאותו באמצעות מניעה, במישרין או בעקיפין, של הפגיעות עובדים בתאונות עבודה ובמחלות מקצוע.

כדי לקדם את מטרותיה היא פועלת להגדלת הידע הקיים בתחומי הבטיחות והבריאות בעבודה וליישומו במקומות עבודה, ליצירת כלים

נציבות שוויון ההזדמנויות בעבודה

רקע

נציבות שוויון ההזדמנויות בעבודה (להלן: "נציבות השוויון") הינה גוף סטטוטורי אשר הוקם במשרד הכלכלה והתעשייה (התמ"ת דאז) בשנת 2008, מכוח תיקון סעיף 18א לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988 (להלן "חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה" או "החוק").

נציבות השוויון פועלת למיגור האפליה והטמעת ערכי השוויון בשוק העבודה ומבקשת להתמודד עם קשיי האכיפה במישור האזרחי.

עבודתה של נציבות השוויון מבוססת על ארבעה ערכים מרכזיים:

שוויון - קידום שוויון בשוק העבודה, באופן שישקף את הצורך בפעולות של העדפה מתקנת ושל הכלת אוכלוסיות מגוונות.

גיוון - הטמעת גיוון במקומות עבודה, תוך התמקדות בצורך שבשינוי מדיניות, נהלים ופרקטיקות, ובאמצעות שימת דגש על הכדאיות הכלכלית של גיוון תעסוקתי.

שוותפות - בניית קשרי עבודה פוריים והדדיים עם ארגונים ומוסדות, באופן שיאפשר לנציבות השוויון להשיג את מטרותיה.

מקצועיות - ביצוע עבודת הנציבות ביעילות ובאדיבות, תוך שימוש במומחיות המקצועית שנצברה במהלך שנות קיומה.

התכנית האסטרטגית

בימים אלו שוקד צוות הנציבות על הכנת תכנית אסטרטגית חדשה לשנים 2017-2019, הכוללת כתיבת חזון, יעדים ומטרות בשילוב צעדים אופרטיביים.

החוק העיקרי שמכוחו פועלת נציבות השוויון הוא חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (להלן: "חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה" או "החוק"). החוק מתייחס למספר קבוצות החשופות תדירות לאפליה ואוסר את אפלייתן, ולנציבות השוויון הסמכות לאכוף הפרה של חוק זה. להלן עילות האפליה, כמפורט בחוק: מין, נטייה מינית, מעמד אישי, היריון, טיפולי פוריות, טיפולי הפריה חוץ גופית, הורות, גיל, גזע, דת, לאום, ארץ מוצא, השקפה, מפלגה ושירות מילואים, מקום מגורים (תיקון מס' 22 לחוק), תנאים שלא ממין העניין.

כמו כן, החוק קובע כי אפליה יכולה להתקיים החל משלב כניסת העובד/ת לשוק העבודה ועד לצאתו/ה ממנו: בקבלה לעבודה, בתנאי העבודה, בקידום בעבודה, ביחס להכשרה או השתלמות מקצועית, בפיטורין או בפיצויי פיטורין, בהטבות בקשר לפרישה.

בנוסף לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, קיימים חוקים המרכיבים את "חקיקת השוויון" ונמצאים בסמכותה של נציבות השוויון. חוקים אלו מנויים בתוספת לחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה ומפורטים להלן:

1. חוק שכר שווה לעובדת ולעובד, התשנ"ו - 1996; בחוק זה נחקקו כמה תיקוני חקיקה בשנים האחרונות:

- **תיקון מס' 2 לחוק (2012)** מאריך את תקופת ההתיישנות משנתיים לחמש שנים;

- **תיקון מס' 3 באמצעות הוספת סעיף 6א (2014)** מתייחס לפרסום מידע מגדרי ומרחיב את חבות פרסום המידע, כך שגופים

המחויבים על פי חוק לפרסם מידע או דיווח על שכר העובדים, יכללו פילוח מגדרי רלוונטי;

- **תיקון מס' 4 (2014)** - החלפת המונח 'מעביד' ב'מעסיק'.
- **תיקון מס' 5 (2014)** קובע הוספת סעד של פיצויים ללא גרמת נזק, בגין תובענה מכוח חוק שכר שווה.

2. חוק עבודת נשים, התשי"ד - 1954;

- **תיקון מס' 54 (2016)**: במסגרת התיקון תינתן לאב חופשת אבהות למשך חמישה ימים לאחר הלידה (לא כולל יום הלידה) כאשר שלושת הימים הראשונים - הם ימי חופשה, ואם אין לעובד מכסת ימי חופשה - אז חופשה ללא תשלום. שני הימים הנותרים - ימי מחלה, מתוך מכסת ימי המחלה הקיימים היום מכוח חוק דמי מחלה (היעדרות עקב היריון ולידה של בת זוג).

- **תיקון מס' 55 (2016)**: במסגרת התיקון שונה המונח "חופשת לידה" ל"תקופת לידה והורות", כמו כן, גם בן הזוג של מי שילדה וזכאית לשעת הורות (= "שעת הנקה") יוכל לממש את שעת הורות לבד או לסירוגין עם בת הזוג, וזאת רק אם נתנה הסכמתה לכך ובהתאם לכללים שנקבעו וביניהם - מתן הודעה של 21 יום מראש למעסיק על חלוקת שעת הורות וחתימת שני העובדים על ההצהרה.

3. החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח - 1998 (תביעה אזרחית שבית הדין לעבודה מוסמך לדון בה). גם בחוק זה התקבלו כמה תיקוני חקיקה בשנים האחרונות:

- **תיקון מס' 8 משנת 2013** מגדיל את גובה הפיצוי ללא הוכחת נזק ל-120,000 ₪;

- **תיקון מס' 10 משנת 2014** לסעיף 3א מוסיף להגדרה של הטרדה מינית פרסום תצלום, סרט או הקלטה המתמקדים במיניותו של אדם;

- **תיקון מס' 11 משנת 2014** - החלפת המונח מעביד במעסיק;

- **תיקון מס' 12 לסעיף 6א** לחוק מעביר למעסיק את נטל ההוכחה בתובענה של עובד או של דורש עבודה, עקב פגיעה על רקע הטרדה מינית במסגרת יחסי עבודה.

- **תיקון מס' 13 לסעיפים 2, 3 ו-7 לחוק** - הקביעה שאדם עם מוגבלות המועסק במפעל מוגן לא יידרש להראות למטריד שאינו מעוניין בהצעות או בהתייחסויות מיניות חוזרות המופנות אליו, על מנת שאלו ייחשבו הטרדה מינית אסורה. עוד נקבע מפורשות בחוק, שחובות המעסיק למניעה ולטיפול במקרים של הטרדות מיניות חלות גם על הבעלים והמפעיל של מפעל מוגן.

4. סעיפים 9ג' ועד 9ז' לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א - 1951;

5. סעיפים 41, 41א' ו-41ב' לחוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה), התשי"ט - 1949;

6. סעיף 15 א' לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט - 1959;

7. סעיף 6ג' לחוק שווי זכויות האישה, התשי"א - 1951;

- **תיקון מס' 10 לסעיף 3ג3ג** - הוספת חברה ממשלתית להגדרה של 'גוף ציבורי'.

8. סעיפים 42, 42א', 64א' לחוק שירות התעסוקה, התשי"ט - 1959 (להלן - חוק שירות התעסוקה);

- הסמכות להגיש תביעות משפטיות בבתי הדין לעבודה, הן בשם הפונים/ות והן בשם נציבות השוויון עצמה;
- הסמכות להגיש בקשה לבית הדין לעבודה, לצורך קבלת צו כללי המורה למעסיק/ה לנקוט פעולות כלליות הנוגעות לעובדים/ות שלו/ה;
- הסמכות לנקוט בפעולות הסברה והדרכה להעלאת המודעות הציבורית, בנוגע לשוויון ולאפליה בשוק התעסוקה, על כל המשתמע מכך.

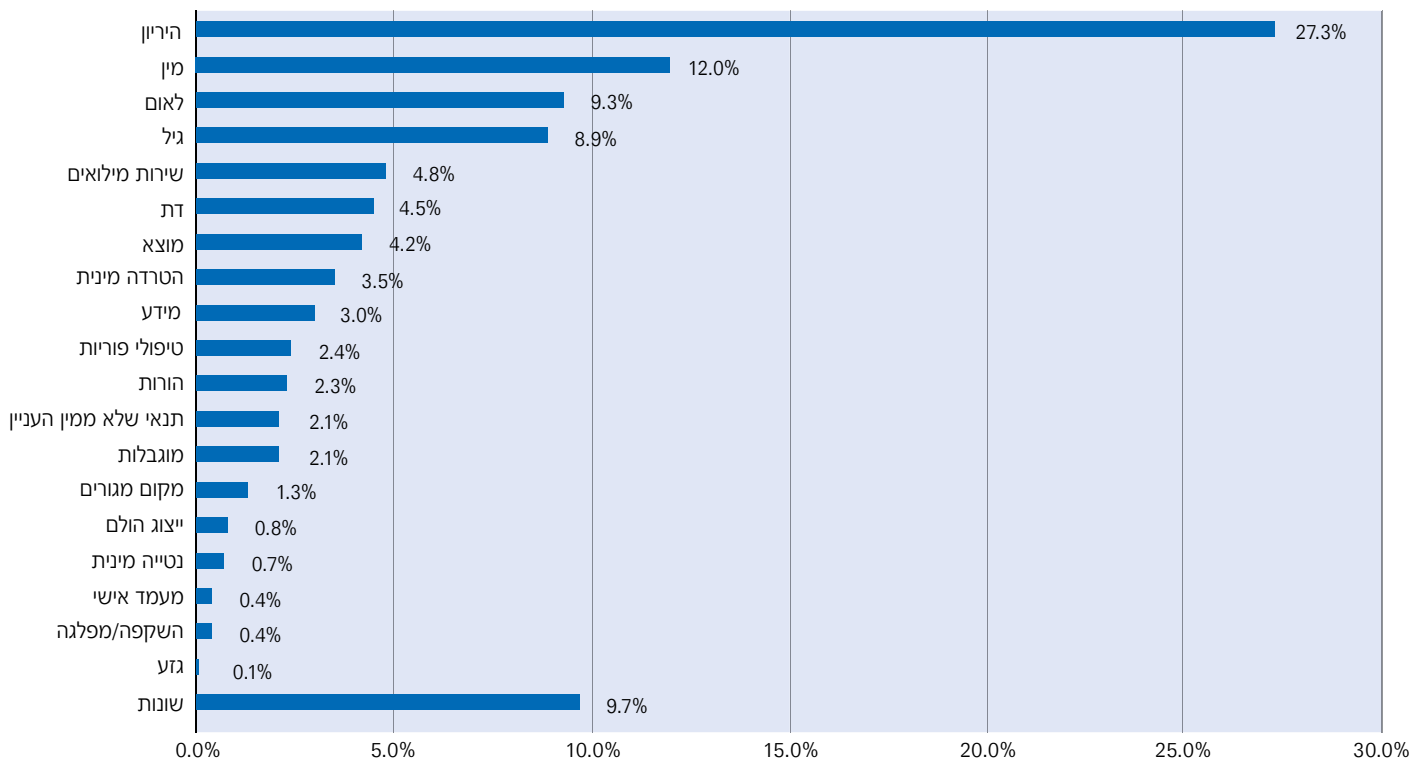
תמצית פעילות היחידה בשנת 2016

דו"ח פניות הציבור לשנת 2016

בשנת 2016, התקבלו בנציבות השוויון 708 פניות. בהשוואה לשנת 2015, חלה ירידה של 2.9% במספר הפניות לנציבות. מאז הקמתה בספטמבר 2008 ועד סוף דצמבר 2016 התקבלו בנציבות 6,053 פניות בסה"כ.

בדומה לשנים קודמות, גם בשנת 2016 שיעור הפניות בנושא אפליה על רקע הריון גבוה מאד, ומהווה מעט יותר מרבע מהפניות. כפי שניתן ללמוד מתרשים 1, כשליש מהפניות לנציבות בתקופה זו (32.0%) היו בנושא אפליה על רקע הריון, טיפולי פוריות והורות.

תרשים 1: פניות לנציבות השוויון לפי נושא הפנייה, 2016

של כ-20% (ירידה של כ-14% במספר הפניות), שירות מילואים וגיל (ירידה של כ-20% במספר הפניות בכל אחד מהנושאים), טיפולי פוריות והורות (מספר הפניות קטן בחצי בקירוב), ולעומת זאת עליה מאד משמעותית במספר הפניות על רקע הטרדה מינית – מ-3 פניות ב-2015 ל-25 פניות ב-2016, כמו גם עליה במספר הפניות על רקע מין (37.1%), דת (18.5%) ולאום (11.9%). כמעט ולא נרשם שינוי במספר הפניות על רקע מוצא, בקשות מידע ונתונים, מוגבלות ומקום מגורים.

9. חוק הגנה על עובדים (חשיפת עבירות ופגיעה בטוהר המידות או במינהל התקין), התשנ"ז – 1997, לעניין תלונה לפי החוק האמור, שעניינה הפרת הוראה לפי חקיקת השוויון בעבודה;
10. סעיף 173ב' לפקודת העיריות [נוסח חדש];
11. סעיפים 50א' ו-50ב' לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה – 1975.

הסמכויות המוקנות לנציבות על פי חוק

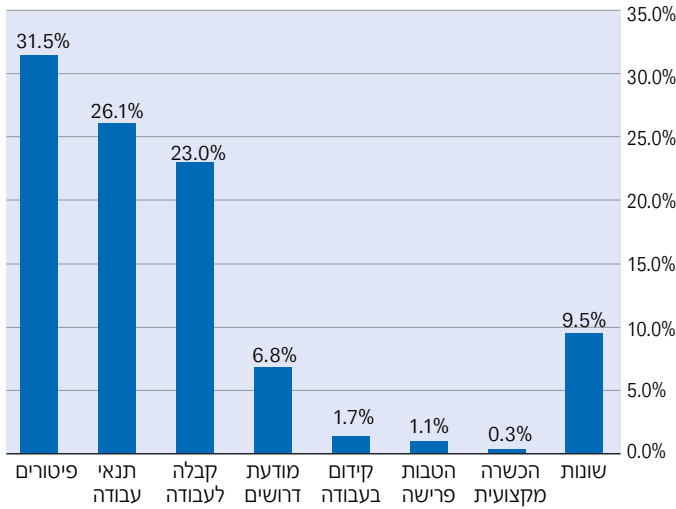
נציבות השוויון אמונה על אכיפת חוקי השוויון בעבודה במישור האזרחי (וזאת להבדיל ממינהל ההסדרה והאכיפה במשרד הכלכלה, העוסק באכיפת חוקי העבודה במישור הפלילי).

לנציבות סמכויות אכיפה משפטיות והסברתיות מגוונות, ובהן:

- הסמכות לטפל בפניות של עובדים/ות בגין אפליה בעבודה, לרבות קיום בירור והחלטה על דרך הפעולה המתאימה במקרה הנדון;
- הסמכות להורות בצו למעסיק/ה להעביר לה נתונים באשר לקיום חובה מחובותיו, על פי חקיקת השוויון בעבודה;
- הסמכות לדרוש מגוף מבוקר מידע הנחוץ לנציבות לצורך ביצוע תפקידה;

נושאי האפליה והשלבים בתעסוקה

שיעור הפניות על רקע מין, הכולל בין היתר גם פניות בנושא פערי שכר מגדריים, מהווה בשנת 2016 כשמינית מהפניות לנציבות. מתוך כלל רקעי האפליה עליהם אמונה נציבות השוויון הזדמנויות בעבודה ארבעה נושאים מהווים כ-57% מהפניות: אפליה על רקע הריון, מין, לאום וגיל. בהשוואה לשנת 2015, ניתן לראות ירידה בפניות על רקע הריון (ירידה

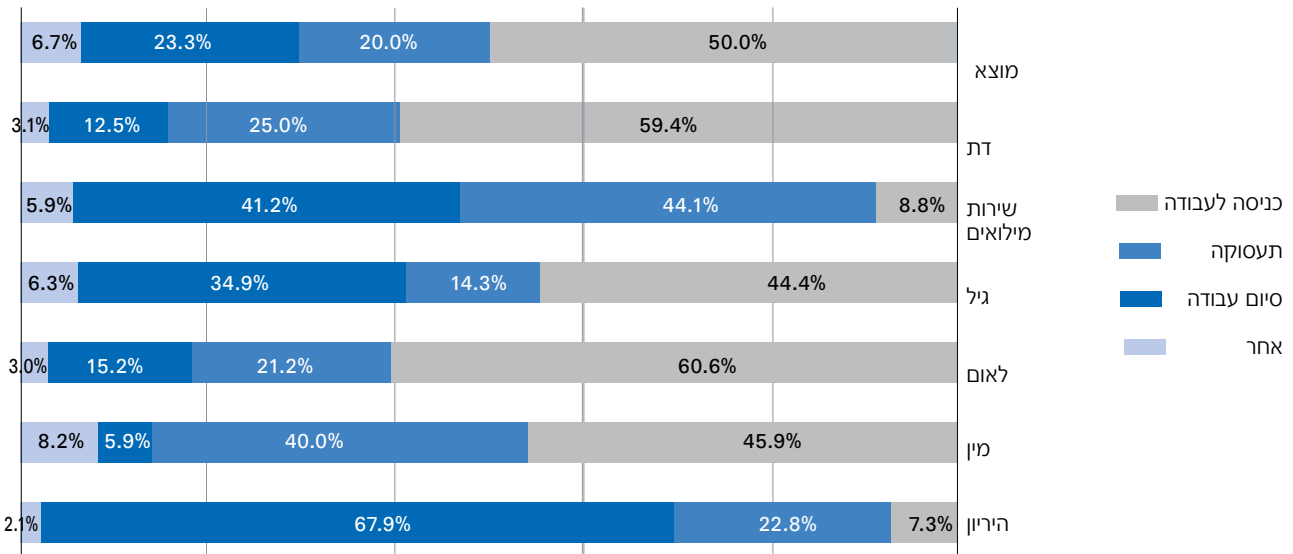
בפניות שנעשו בנושאי אפליה על רקע שירות מילואים ומין שיעור הפניות הנוגעות למצב של תעסוקה - תנאי עבודה, קידום בעבודה, הכשרות וכדומה - עומד על 44.1% ו-40.0% בהתאמה.

תרשים 2: פניות לנציבות השוויון לפי השלב בתעסוקה, 2016

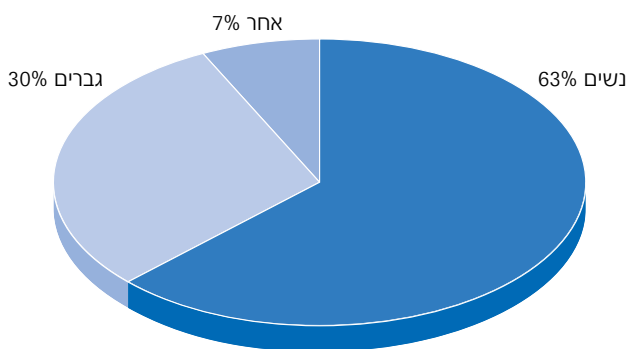
כפי שניתן לראות בתרשים 2, מירב הפניות לנציבות נוגעות לפיטורים, שיעור העומד על כמעט שליש מהפניות. בבחינת שלושת שלבי התעסוקה העיקריים - הכניסה לעבודה, תעסוקה ושלב סיום עבודה, פניות בנושא קבלה לעבודה או מודעות דרושים מהוות 29.8% מהפניות, פניות בנושאי תנאי עבודה, קידום בעבודה והכשרה מקצועית מהוות 28.1% מהפניות ואילו פניות הנוגעות לשלבי פיטורים והטבות פרישה מהוות 32.6% מהפניות.

מתרשים מספר 3 ניתן ללמוד על שלבי התעסוקה הבולטים בפניות לנציבות בנושאי האפליה המרכזיים. כפי שניתן לראות, ישנה שונות בין נושאי האפליה בנוגע לשלב התעסוקתי הדומיננטי לגבינו נעשו הפניות לנציבות. כשני שלישים מהפניות בנושא הריון נוגעים לשלב סיום עבודה, לעומת כ-40% בפניות בנושא שירות מילואים וגיל וכמעט רבע מהפניות בנושא אפליה על רקע מוצא. לעומת זאת, כ-60% מהפניות בנושאי אפליה על רקע דת ולאום וכמחצית מהפניות בנושאי אפליה על רקע מוצא, מין וגיל נגעו לשלב הכניסה לעבודה.

תרשים 3: פניות לנציבות השוויון לפי השלב בתעסוקה ונושא הפניה, 2016

תרשים 4: פניות לנציבות השוויון לפי מין, 2016

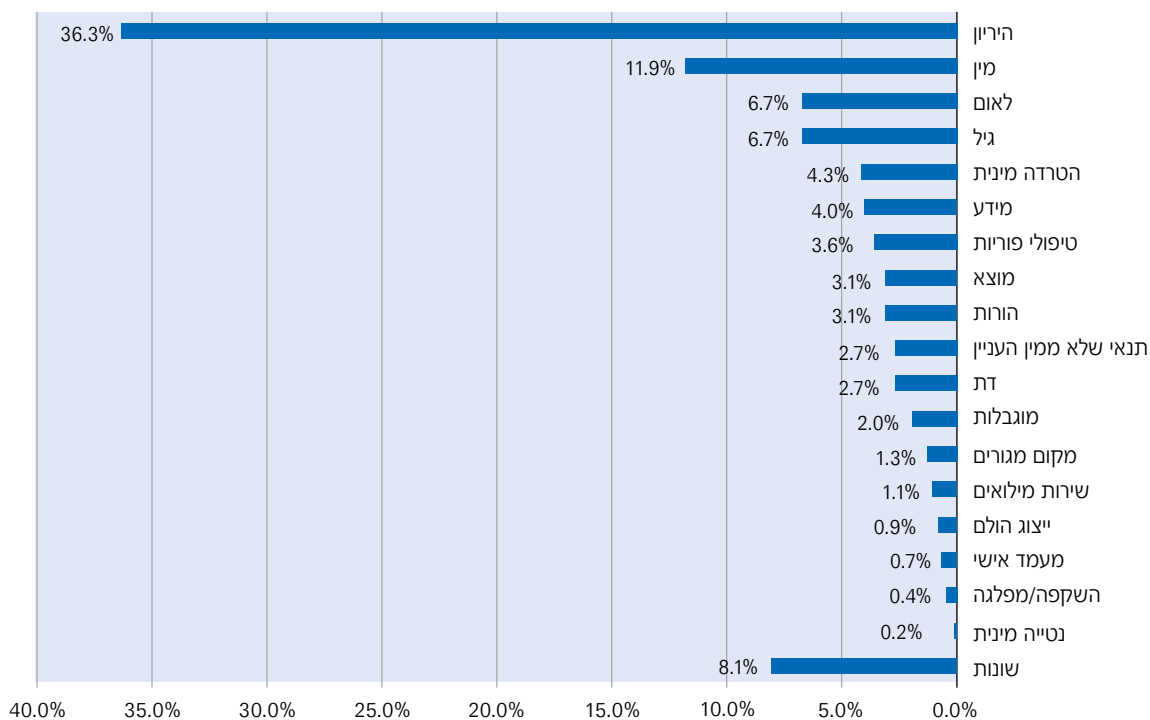

פניות לפי מאפייני הפונים

שיעור הנשים הפונות לנציבות גבוה מפניות הגברים פי שניים (תרשים 4), והדבר נכון הן בקרב יהודים הן בקרב ערבים.

עיון בנושאי האפליה ובשלבם בתעסוקה לפי מין מלמד על שונות בין גברים לנשים הן בנושאים והן בשלבי התעסוקה.

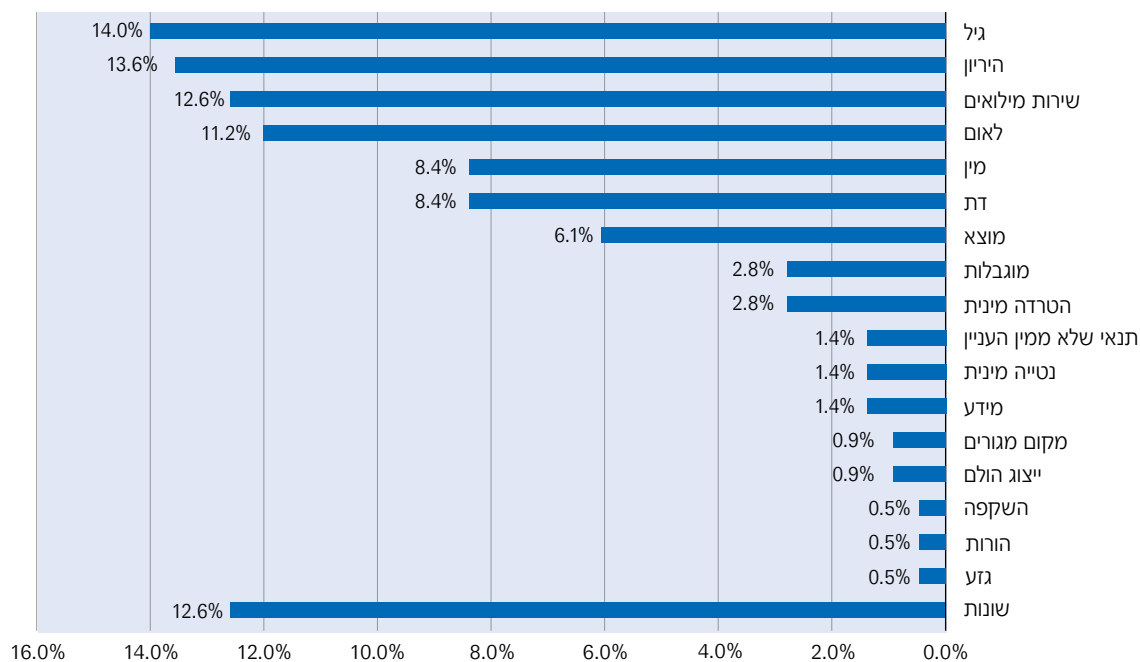
תרשים 5: פניות נשים לפי עילות אפליה, 2016

בתרשים 5 ניתן לראות שכמחצית (48.2%) מפניות הנשים היו בנושאי אפליה על רקע היריון ומין. מתוך פניות הנשים ישנו נושא אפליה מרכזי ובלוט – אפליה על רקע היריון, ששיעורו מכלל הפניות עומד על 36.3% מהפניות, כאשר שיעור נושא הפניה השני בשכיחותו נמוך פי שלושה ויותר מנושא האפליה המרכזי – 11.9% פניות בנושא אפליה על רקע מין. נושאי הפניה השלישי והרביעי הם אפליה על רקע לאום וגיל – 6.7% מהפניות בכל אחד מהנושאים, ובמקום החמישי – 4.3% מהפניות הן בנושא אפליה על רקע הטרדה מינית.

לעומת זאת, כפי שניתן לראות בתרשים 6, 51.4% מפניות הגברים מתפרסות על פני ארבעה נושאים עיקריים – אפליה על רקע גיל (14.0% מפניות הגברים), היריון (13.6%), שירות מילואים (12.6%) ולאום (11.2%). במקום החמישי פניות בנושאי אפליה על רקע מין ודת (8.4% מפניות הגברים בכל אחד מהנושאים) ומוצא (6.1%).

תרשים 6: פניות גברים לפי עילות אפליה, 2016

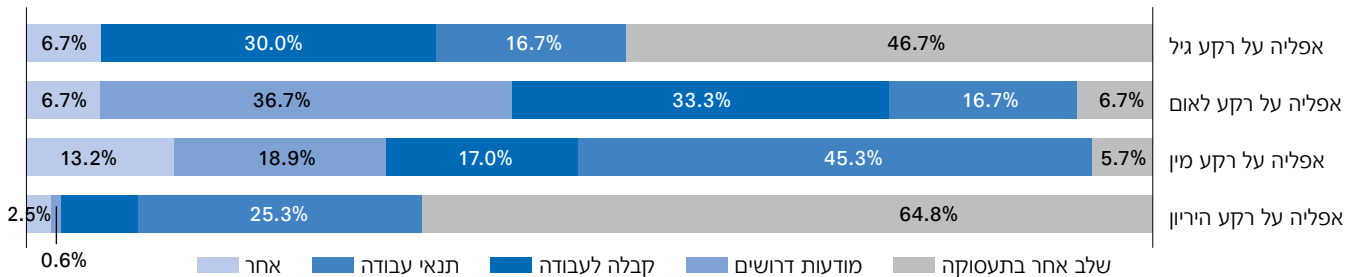

באופן דומה, פניות בנושא אפליה על רקע מין של נשים מתרכזות בתנאי עבודה (45.0% מהפניות בנושא זה), בעוד פניות בנושא מין של גברים מתרכזות בנושא קבלה לעבודה (50.0% מהפניות בנושא זה).

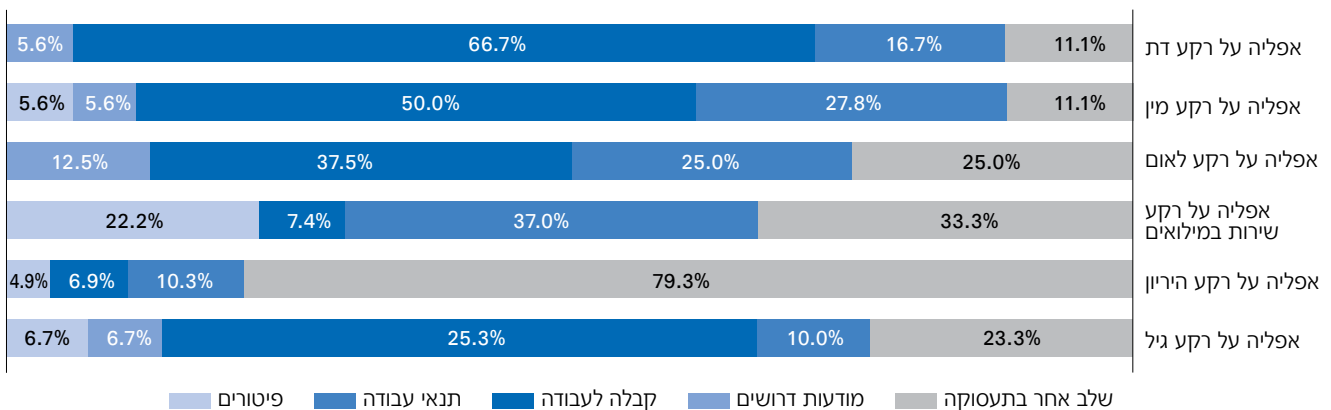
ועם זאת, פניות בנושא הריון בקרב שני המינים מתרכזות בשלב הפיטורים, אם כי בשיעור גבוה יותר בקרב גברים (79.3% לעומת 64.8% בקרב נשים).

גם בחינה של שלבי התעסוקה בכל אחד מנושאי האפליה של נשים וגברים (תרשימים 7 - 8) מלמדת על שונות בין פניות הנשים לפניות הגברים. כך, פניות של נשים על רקע גיל נוגעות בעיקר לפיטורים מהוות 46.7% מהפניות של נשים בנושא אפליה על רקע גיל ורק 30.0% מפניותיהן בנושא זה נוגעות לקבלה לעבודה, בעוד אצל הגברים המצב הפוך - 53.3% מפניות הגברים בנושא אפליה על רקע גיל נוגעות לקבלה לעבודה, ואילו רק 23.3% מפניותיהם נוגעות לפיטורים.

תרשים 7: פניות נשים לפי עילות אפליה עיקריות ושלבים בתעסוקה, 2016

תרשים 8: פניות גברים לפי עילות אפליה עיקריות ושלבים בתעסוקה, 2016

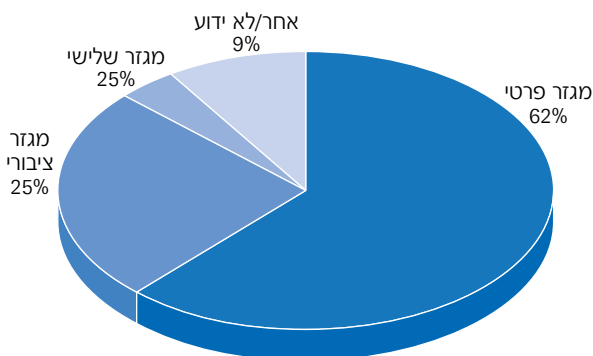

62% מהפניות לנציבות מגיעות מהמגזר הפרטי, ואילו רבע מהפניות מגיעות מהמגזר הציבורי (תרשים 10)

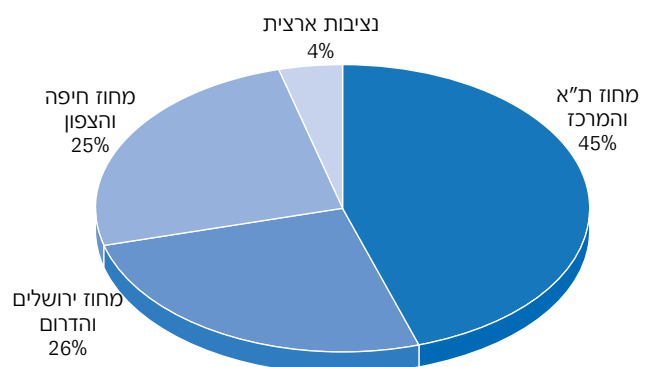
פניות לפי איזור ומגזר תעסוקתי

כמעט מחצית מהפניות לנציבות מגיעות ממחוזות ת"א והמרכז (45%), בעוד כרבע מהפניות מגיעות ממחוז חיפה והצפון ועוד כרבע ממחוז ירושלים והדרום, כפי שניתן לראות בתרשים 9.

תרשים 10: פניות לנציבות לפי מגזר תעסוקתי, 2016

תרשים 9: פניות לנציבות לפי איזור, 2016

סך כל הפניות מהמגזר הפרטי עמד בתקופה זו על 441, ואילו מהמגזר הציבורי - 175 פניות, המהוות 25% מהפניות בתקופה זו. מספר הפניות מהמגזר השלישי עמד על 25, המהוות 4% מהפניות בתקופה זו.

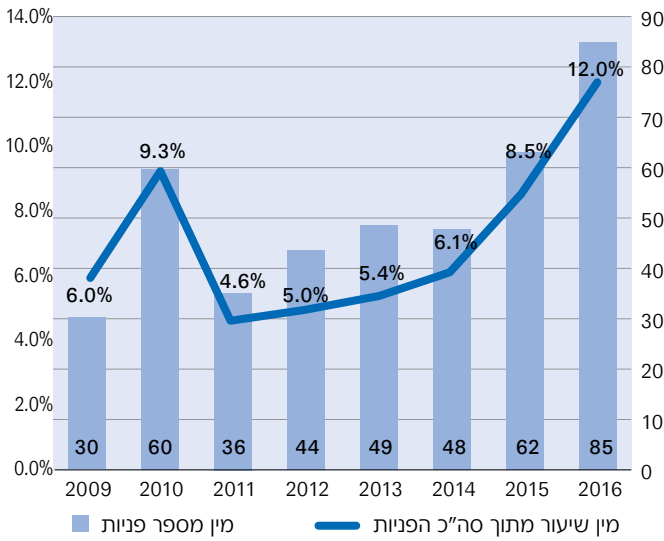
השוואה רב שנתית 2009-2016

בתרשימים שלהלן מוצגים נתונים רב שנתיים המתייחסים לשנים 2009-2016 – שמונה השנים המלאות בהן פעלה הנציבות – ובהם מספרי ושיעורי הפניות ונושאייהן העיקריים, המוצגים לפי שכוחות הפניות בשנת 2016, בסדר יורד.

עד שנת 2013 נרשמה עליה הדרגתית במספר הפניות לנציבות שוויון, ואילו מאז 2013 חלה ירידה הדרגתית במספר הפניות (תרשים 11), מ-903 פניות בשנת 2013 ל-708 פניות בשנת 2016 – ירידה של 21.6%.

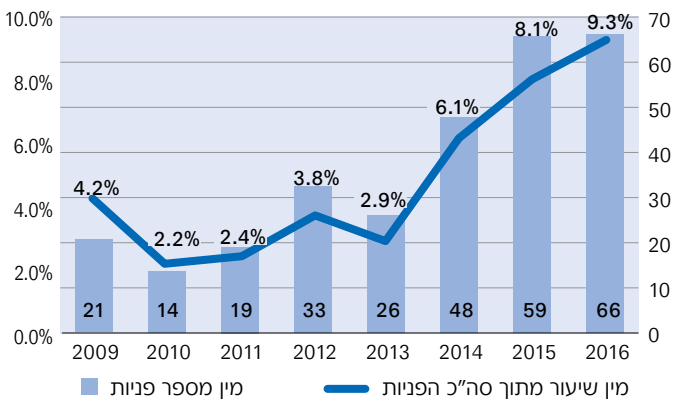
בשנת 2016 נושא האפליה על רקע מין היה שני בשכיחותו מקרב הפניות, ושיעורו מתוך סך הפניות עמד על 12.0%. זהו השיעור הגבוה ביותר של פניות בנושא זה מאז הקמת הנציבות, וגם מספר הפניות בנושא זה ב-2016 הוא הגבוה ביותר מאז הקמת הנציבות (תרשים 13). כפי שניתן לראות בתרשים, מאז 2011 נרשמת מגמת עליה בשיעור ובמספר הפניות לנציבות בנושא זה.

תרשים 13: פניות לנציבות שוויון בנושא אפליה על רקע מין, 2009-2016

שיעור הפניות לנציבות בנושא אפליה על רקע לאום אף הוא, כמו שיעור הפניות בנושא אפליה על רקע מין, גבוה בשנת 2016 יותר מאשר בעבר. כפי שניתן לראות בתרשים 14, מאז 2013 שיעור הפניות בנושא אפליה על רקע לאום נמצא בעליה חדה, כמו גם מספרן.

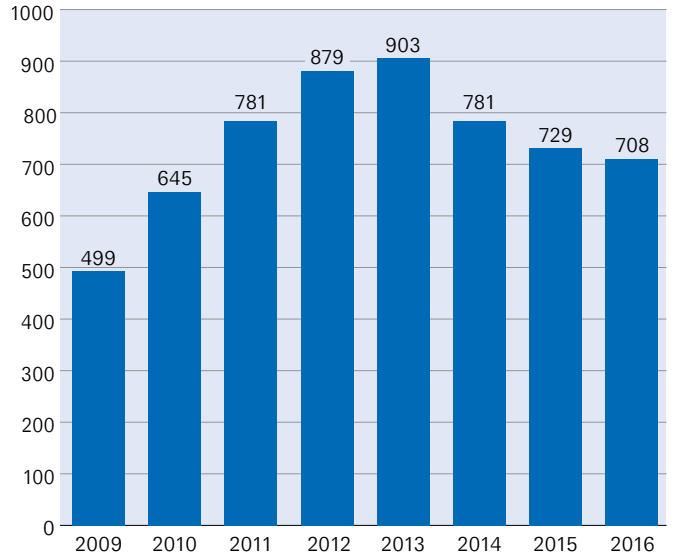
תרשים 14: פניות לנציבות שוויון בנושא אפליה על רקע לאום, 2009-2016

תיקים משפטיים

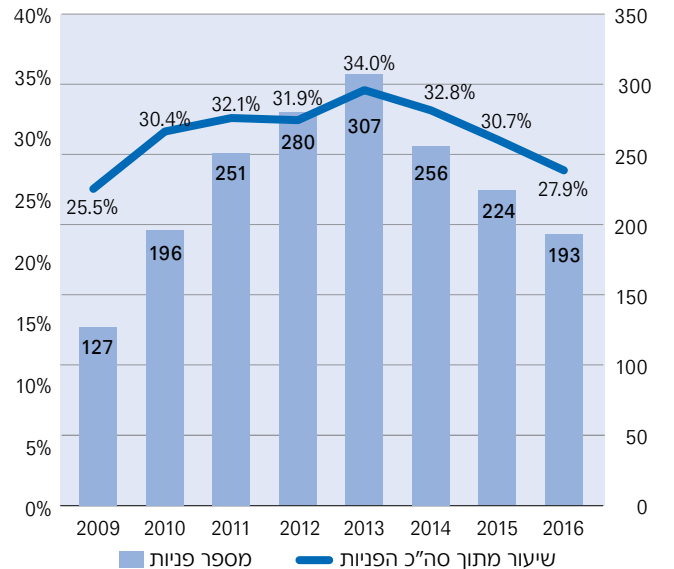
בשנת 2016 טיפלה נציבות השוויון בכ-20 תיקים והליכים משפטיים שחלקם עדיין תלויים ועומדים. הנציבות התייצבה באחת מהדרכים הבאות: באמצעות ייצוג אחד הצדדים, כתובעת עצמאית או במעמד ידיד בית הדין (Amicus Curiae), וכן בהתדיינויות פנים ממשלתיות. להלן פירוט התיקים העיקריים משנה זו:

תרשים 11: פניות לנציבות שוויון, 2009-2016

מאז הקמת הנציבות שיעור הפניות בנושא אפליה על רקע הריון נע בין רבע לכשליש מהפניות (תרשים 12). בשלוש השנים האחרונות נרשמת מגמת ירידה משמעותית במספר הפניות בנושא זה (מ-307 פניות על רקע זה ב-2013 ל-193 פניות ב-2016 ירידה של 37.1%), שיכולה להסביר את הירידה במספר הפניות הכללי בתקופה זו.

תרשים 12: פניות לנציבות שוויון בנושא אפליה על רקע הריון, 2009-2016

אפליה מחמת מגדר

ס"ק - (דרום) 16-03-7792 הסתדרות העובדים הכללית החדשה - האגף לאיגוד מקצועי וקטי קרקלוב נג' חברת מכלוף בכור ובניו בע"מ.

ההסתדרות פתחה בסכסוך קיבוצי על רקע פיטוריה של מנופאית שהועסקה בחברת בניה פרטית, מחמת סירובה, כטענתה, לעלות על המנוף בתנאי מזג האוויר הקשים ששררו בזמנו באחת הסופות שאירעו בחורף האחרון. תוך סיכון חייה בניגוד לחוקי העובדים המגנים עליה בנוסף כל אלה פוטרה גם בשל היותה אם והורה.

הנציבות הגישה לפרקליטות את עמדתה, לפיה מעובדות המקרה עולה אפליה לפי מודל ההכתמה, הקובע כי בהתקיים שיקול פסול בהחלטה על פיטורין הוא מכתים את ההחלטה כולה. כמו כן, הדגישה העמדה את חשיבות התאמת מקומות עבודה לשילוב נשים ואמהות, בייחוד במקומות עבודה כגון ענף הבנייה אליהם כמעט ולא מגיעות נשים מלכתחילה. עמדה זו תוגש לבית הדין יחד עם עמדת היועץ המשפטי לממשלה בעניין שאלות משפטיות הנוגעות לסוגיה של אפליה על רקע מגדר, מעמד אישי והורות שהן בעלות משמעות משפטית וחברתית רחבה במסגרת השיח הנוגע לזכויות עובדים ועובדות. ההליך טרם הסתיים ונמצא בשלב הגשת עמדה של המדינה.

סע"ש - 14-03-148129-03-49329-03 (י-ם) אלכסנדרה גנדל ולירון אבטובול נג' המוסד לביטוח לאומי - היחידה הארצית לחקירות הונאה (בית דין האזורי)

מדובר בתיק בו חוקרות בביטוח לאומי תבעו את המוסד בטענת אפליה על רקע מין, שהתבטאה באמירות פוגעניות מאת החוקרים ביחידה לתובעות, ובסירובם לעבוד עימן (אחד החוקרים למשל טען כי הוא חושש לעבוד עם התובעת מחשש שתאשימו בהטרדה מינית).

הנתבעים הכחישו את טענת האפליה, וטענו כי מדובר בסכסוכים אישיים שאינם קשורים למין. הנתבעים ביקשו שלא להשתבץ עם התובעות, והיחידה הוציאה נוהל שמאפשר התחשבות במגדר בשיבוץ.

לעמדת הנציבות, כבר מרגע כניסתן לעבודה התקיימה אפליה כלפי הנשים ביחידה. כניסתן ליחידה עוררה התנגדות ונמנעה השתלבותן. הפתרון של המעסיקים הגביל את העובדות על סמך מגדרן, שאינו רלבנטי לאופי ומהות התפקיד. הפרדה מגדרית כפתרון לסירוב עובדים לעבוד עם נשים אינה מידתית, סבירה וחוקית, במיוחד לאור היותו מעסיק ציבורי. עמדת הנציבות התקבלה במלואה בפסק הדין. השופטת פרוז'נין אימצה את עמדת הנציבות בפס"ד, ונפסקו פיצויים - מכח חוק שוויון הזדמנויות בעבודה בסך 80,000 ₪ לתובעת הראשונה, ו-90,000 ₪ לתובעת השנייה בגין הפרת חוק שוויון הזדמנויות בעבודה.

ייצוג הולם

ס"ק (ת"א) 15-11-17954 אווקה זנה נ' נציבות שירות המדינה

נציבות השוויון פנתה באופן תקדימי בבקשה לקבלת סעד זמני לפיו תבטל החלטת הבוחנים במכרז לתפקיד פרקליט בכיר, וזאת כנגד נציבות שירות המדינה. נציבות השוויון טענה, שבמסגרת ההליך המכרזי אליו ניגש המבקש, יוצא אתיופיה, לא יושמה חובת המדינה לייצוג הולם של מועמדים יוצאי אתיופיה. עוד טענה הנציבות, כי ועדת הבוחנים נמנעה מלבצע דיון מובנה, ענייני, סדור ומעמיק בנושא העדפה מתקנת, כדרישת החוק, ובחרה למלא את השורות הרלוונטיות לדיון זה

באופן שטחי, המהווה פגם היורד לשורשו של עניין. טענות אלו, אשר הועלו על ידי הנציבות בהשגה שהגישה כנגד החלטת ועדת הבוחנים, נדחו ע"י נציבות שירות המדינה, ולכן החליטה נציבות השוויון לפנות לבית הדין בבקשה למתן סעד זמני. עוד הוסיפה נציבות השוויון, כי מדו"ח ייצוג הולם ליוצאי אתיופיה בשירות המדינה לשנת 2014 עולה, ששיעור העובדים יוצאי אתיופיה במשרד המשפטים עומד על 0.6% (23 מתוך 3,818), כאשר מספר הפרקליטים יוצאי אתיופיה הינו 3 מתוך כ-1,000 פרקליטים המועסקים בשירות המדינה (0.3%). לדידה של הנציבות, נתון עגום זה מעיד על הצורך והחובה ליישם העדפה מתקנת במכרזי נש"מ, לרבות במכרז נשוא בקשה זו. נוכח בקשת התובע, התביעה נמחקה.

פערי שכר

שירלי זלצמן נ' לוג'יק אינדוסטריס, סע"ש 15-08-969

התובעת עבדה בחברת "לוג'יק אינדוסטריס" במשך כשנתיים וחצי במספר תפקידים שהשתנו מעת לעת.

במסגרת התביעה טוענת התובעת להפרת חוק שכר שווה לעובדת ולעובד התשנ"ו-1996, ולהפרת הוראות סעיף 2 (א) לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה התשמ"ח-1988. זאת בין היתר בשל פערי שכר משמעותיים בינה לבין עובדים אחרים בחברה, כולם גברים, באותו תפקיד, וכמו כן בתפקידים שווים בעיקרם או שווים בערכם, פערים אשר לטענת התובעת עומדים על 83%-55% בשכר החודשי.

עוד טוענת התובעת, כי לפערי שכר אלו היו אף השלכות רציניות על ההפרשות הסוציאליות של שכרה ולכך השלכות כלכליות עתידיות משמעותיות.

כמו כן, במסגרת כתב התביעה עולות טענות לפיהן הפרה התובעת את סעיף 7 לחוק שכר שווה לעובדת ולעובד התשנ"ו-1996, עת נמנעה מהמצאת נתונים ומסמכים אודות רמות השכר של עובדיה אשר מאיישים את התפקידים אליהם מבוקש להשוות את שכרה של המשיבה, וזאת למרות דרישותיה החוזרות ונשנות של המשיבה בהסתמך על הוראות החוק הברורות בעניין זה.

על רקע הדיון בסוגיות מהותיות בנוגע לשאלת קיומם של פערי שכר מגדריים, צורפה נציבות השוויון לתיק כידיד בית המשפט, ונתנה חוות דעת ראשונית במסגרת דיון קדם, שם הפנתה לחוות הדעת שנתנה בעניין אורלי חביב נ' שטראוס גרופ בע"מ, סע"ש 14-07-52538.

עמדת נציבות השוויון תוגש לאחר הגשת תצהירי הנתבעת. נכון להיום ההליך בדיון.

ע"ע 14-05-1842 גלית קידר ודפנה אילוז נ' עיריית ירושלים

תביעה של עובדות עיריית ירושלים על פערי שכר בניגוד לחוק שכר שווה ולחוק שוויון ההזדמנויות בעבודה

לטענת העותרות, עבודתן זהה לזו של העובדים הגברים המכהנים באותו התפקיד לצידין, ואחריותן אף רחבה יותר, ולמרות זאת, שכרם ודרגותיהם של שני העובדים הגברים גבוהים משכרן שלהן, ומשל כל הנשים העובדות באגף.

בפס"ד נקבע כי התקיימו פערי שכר פערי מגדריים שנבעו, בין היתר, מהסכם קיבוצי המכונה "הסכם 99". בפסק הדין נקבע כי לא ניתן

עקב צמצומים בכוח האדם. התובע טוען שהחברה ייחסה לו סיוע לגניבות רכב (בחברה התרחשה סדרת מקרים של גניבות כלי רכב ובהם גניבת רכבה של סמנכ"לית הכספים) בשל מוצאו ומתוך דעות קדומות. על רקע זה פנה התובע לגורמים בכירים בחברה על מנת למנוע את הפיטורים, והוצע לו לעבוד בסניף אחר, אם ירצה להמשיך את העסקתו בחברה. התובע סירב בשל המרחק הרב מביתו לסניף החדש, וכי לטענתו הצעת החברה הייתה דרך "להכשיר את השרץ". יודגש שאין מחלוקת בין הצדדים על היות התובע עובד מוערך על ידי מנהליו האישיים ועמיתיו לעבודה.

עמדתה של נציבות השוויון אשר הצטרפה להליך במעמד של ידיו בית הדין, היא כי לאור טענות הצדדים, כפי שפורטו בכתבי הטענות והתצהירים, התובע הרים את הנטל הראשוני המעביר את נטל ההוכחה לנתבעת כי לא התקיימה אפליה בסיום העסקתו. הנציבות הדגישה בעמדתה שבכל הנוגע לטענת אפליה נקודתית, קרי, באחד מסניפי החברה, הרי המעבר לסניף אחר לאו דווקא ישמש מזרז לאפליה, ויש להיזהר מליתן תוקף חוקי לסיטואציה שבה הפתרון לאפליה הוא העברת המופלה מתפקידו על פני שינוי הנסיבות המפלות. בראשית שנת 2016 התקבל פסק דין הקובע כי פיטורי העובד מהווים אפליה על פי חוק שוויון הזדמנויות בעבודה, ונפסק לתובע פיצוי בסך 80,000 ש"ח. במאי 2016 הגישה חברת אלבר ערעור על פסק הדין לבית הדין הארצי, וההליך מצוי בשלב הסיכומים.

אפליה מחמת גיל

סעי' 14-01-42256 טבח לוי נ בנק לאומי

תביעה בבית הדין לעבודה בתל אביב שעניינה "הסכם קשישים" – הסכם בדבר תנאי עבודה לעובדים שהתקבלו לעבודה בבנק בגיל 55 ומעלה, הקובע תנאי העסקה פחותים בהשוואה לשאר עובדי הבנק הכפופים לחוקת העבודה החלה בו. נציבות השוויון הגישה את עמדתה בתיק ועמדה על חומרתה של תופעת הגילנות, בטענה שהגבלת הגיל בהסכם הקשישים אינה מתחייבת מאופיו וממהותו של התפקיד. ההליך נסגר לאחר שהצדדים הסמיכו את בית הדין לפסוק לפשרה בגבולות שבין 95,000 ש"ל ל-120,000 ש"ל לפי סעיף 79א. לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984. לתובע פיצוי על סך 115,000 ש"ח ברוטו.

סעי' 13-11-36973 רבקה רוזנבאום נ' חברת דובק בע"מ

תביעה שהוגשה בטענה לאפליה פסולה אשר נהגה חברת דובק בע"מ כלפי התובעת בפיטוריה בשל גילה לכאורה. לטענת התובעת, פיטוריה נעשו באופן מפתיע ושרירותי, מבלי שעלתה כל טענה בדבר תפקודה ובניגוד לעמדת מנהלה הישיר, שביקש להשאירה בתפקיד. הנתבעת התנגדה לצירופה של נציבות שוויון להליך במעמד של ידיו בית הדין, אולם בית הדין החליט בהחלטתו המנומקת, כי יש חשיבות בצירופה של הנציבות להליך. בתיק טרם הוגשו סיכומי הנתבעת, לאחר שהתובעת הגישה את סיכומיה. נציבות השוויון הגישה עמדתה בתיק ביום 10.01.2017, לפיה בהינתן הסכמה בדבר תפקודה משביע הרצון של התובעת, וככל שהנתבעת נדרשה לצמצם במערך כוח האדם, התפיסה לפיה יש להפריש תחילה את ה"פנסיונרים" מעצם מעמדם ככאלו, הינה תפיסה שרירותית, שגויה ואף עלולה לעמוד בניגוד לחוק שוויון. דברים אלו מקבלים משנה תוקף עת המדובר בפרישת נשים

להנציח פערי שכר מגדריים במסגרת הסכמים מקומיים. בית הדין קיבל במלואה את עמדתה של נציבות השוויון.

השופטת הסבירה כי החוק מקל על תובעות הטוענות לאפליה על מנת להתמודד עם המצב הרווח של אפליה מגדרית בשוק העבודה במטרה לערוך שינוי חברתי רחב, וקבעה כי התקיימו פערי שכר הן לפי חוק שכר שווה והן לפי חוק שוויון הזדמנויות בעבודה. לעובדות נפסקו פיצויים בסכום של 200,000 ש"ח מכוח חוק שוויון הזדמנויות בעבודה על פערי שכר מגדריים בנוסף להשוואת שכרן לפי חוק שכר שווה.

אפליה מחמת מגדר (מראה חיצוני)

סעי' 16-05-1103 ליטל אלפרין נ' פיליפ מוריס בע"מ ובלוסטון גרופ הפקות בע"מ

התובעת נענתה למודעת "דרושים" אשר גייסה לתפקיד של דיילות מכירות, וזומנה ליום הכשרה. לטענת התובעת, המודעה עצמה הייתה מפלה מיסודה, ולא עמדה בהוראות סעיף 8 לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה, שכן דרשה עובדות "חייכניות", וכל לשונה היה לשון נקבה, גם אם הופיעו בתחתית המודעה באותיות קטנות יותר כי המודעה רלוונטית גם לגברים. התובעת שהגישה מועמדותה, זומנה ליום הכשרה, אך כעבור כ-10 דקות בלבד מתחילתו הוצאה מן הכשרה, יחד עם שבע נוספות, בהסבר כי הן אינן מתאימות למראה המבוקש. התובעת ניגשה כעבור ימים אחדים לברר במשרדי חברת "פיליפ מוריס" מדוע לא התקבלה לעבודה, ובתשובה הובהר לה כי אינה עונה לדרישות המראה של החברה, אשר מעוניינת בעובדות בלונדיניות ועם עיניים כחולות בלבד. לטענת התובעת, הנתבעות קבעו כעניין של מדיניות קריטריונים של מראה חיצוני לנשים המעוניינות להיות מועסקות אצלן, ללא תלות בכישוריהן וביכולותיהן, ובכך הופלו למעשה על בסיס מראה ומגדר, אפליה אסורה על פי חוק השוויון.

היות ובתיק זה עולות שאלות שעניינן הפליה על רקע מגדר, הפליה על רקע מראה חיצוני, והטרדה מינית במקום העבודה, התבקשה הנציבות על ידי התובעת להצטרף לתיק כידיו בית הדין. התיק קבוע לדיון קדם. טרם התקבלה החלטה בדבר הצטרפות הנציבות.

אפליה מחמת לאום

ת"א 14-10-9532 (י-י) - המרכז הרפורמי לדת ומדינה תנועה יהודות מתקדמת בישראל ומרכז מוסאוא לזכויות האזרחים הערבים בישראל ע"ר נ' ארז ליברמן

הנציבות הצטרפה כידידת בית הדין לתביעה בעניין אתר אנטרנט המציע שירותי פרסום ומשרות פנויות ליהודים בלבד ולעסקים שבבעלות יהודים בלבד, המעסיקים יהודים בלבד. התביעה מבוססת על הפרת חוק איסור אפליה בשירותים ומוצרים. הנציבות הצטרפה בעמדה לפיה פרסום לוח מפלה זה מעניק פלטפורמה המאפשרת למעסיקים להמשיך ולקיים מדיניות גזענית העומדת בניגוד לחוק, ומעודד בבירור אפליה בשוק התעסוקה. ההליך מעלה סוגיות מהותיות לשאלת השוויון של בני האוכלוסיה הערבית בתעסוקה. ההליך מצוי כרגע בדיונים בבימ"ש השלום בי-ם, וממתין לשלב ההוכחות.

סעי' 14-03-40543 איהב נופל נ' אלבר ציי רכב בע"מ

עניינו של הליך זה בפיטורים על רקע לאום. לטענת התובע, הוא פוטר על ידי החברה מחמת היותו ערבי, בעוד החברה טוענת כי פוטר

בפרט, זאת בדגש על שאלת העברת הנטל בהתאם לסעיף 9 לחוק השוויון, צורפה נציבות השוויון להליך כ"ידיד בית הדין". עמדת הנציבות תוגש לאחר הגשת תצהירי הנתבעת. נקבע דיון הוכחות.

אפליה מחמת נטייה מינית וזהות מגדרית

דר (לי) אביבי נ' אופיר שי רובין בע"מ, סע"ש 60249-01-16

התובעת הועסקה כקופאית בסניף של הנתבעת שהינה זכיינית של חברת "סופרפארם" במשך כשלושה חודשים בסך הכל. התובעת, טרנסג'נדרית, אשר בתחילת עבודתה בנתבעת הזדהתה כגבר והשתמשה בשם "דר", אולם כחודש לאחר תחילת עבודתה סיפרה התובעת למנהליה ולעמיתיה לעבודה בנתבעת, כי היא עוברת תהליך של התאמה מגדרית, דהיינו תהליך לשינוי מין. מאותו מועד ואילך, התובעת החלה להגיע לעבודה בלבוש נקי וביקשה שיפנו אליה בלשון נקבה ובשם "לי".

לטענת התובעת, המנהל המסחרי של החנות לא היטיב לקבל את השינוי, ומרגע זה ואילך שינה לרעה את יחסו כלפיה, ואף העמיס עליה מטלות נוספות. לבסוף פוטרה התובעת, באקט של פיטורים אשר נעשו לטענתה שלא כדין, בחוסר תום לב ומשיקולים בלתי ענייניים, תוך נקיטת אפליה בשל זהות מגדרית ותוך שנערך לה שימוע שלא היה אלא "טקס" מיותר ומשפיל שלא עמדה מאחוריו כוונה כנה ואמיתית לבחון את טענותיה של התובעת או לבדוק אותן, ותוך שהנתבעת כבר גמרה אומר להיפטר מהתובעת עוד טרם קיום השימוע.

על רקע הדיון בשאלות מהותיות בנוגע לאפליית א/נשים טרנסקסואלים במקום העבודה, ושאלת יכולת הוכחת האפליה בכלים הקיימים בידיהם של אותם א/נשים, צורפה נציבות השוויון לתיק כידיד בית המשפט. התיק קבוע להוכחות. נציבות השוויון תגיש עמדתה לאחר הגשת תצהירי הנתבעת.

אפליה מחמת הריון והורות

הודיה לגאמי נ' בנק מזרחי-טפחות בע"מ - ע"ע 13627-05-16

עניינו של הליך זה בערעור על גובה הפיצוי שנקבע לתובעת בתביעתה כלפי הבנק בו הועסקה מספר שנים, על כך שחלק מהשיקולים שהובילו להחלטה בדבר הפסקת עבודתה, היו שיקולים זרים הנוגעים באפליה על בסיס היותה בהריון והיותה לאם לארבעה ילדים קטנים, אשר היה בהם כדי להכתים את החלטת הפיטורין כולה. הוחלט על צירוף הנציבות לעניין גובה הפיצוי ללא הוכחת נזק שנפסק למערערת בפסק דינו של בית הדין. הנציבות טרם הגישה עמדתה.

העלאת המודעות הציבורית ושיתופי פעולה

- השקת אתר האינטרנט החדש של נציבות שוויון;
- עדכון שוטף של דף הפייסבוק וקידומו בקרב קהלי היעד - למעלה מ-8,000 לייקים בסוף השנה;
- הכשרות למעסיקים בנושא שוויון וגיוון תעסוקתי;
- המשך הפעלת הפורום להגברת האכיפה עבור מועסקים מהחברה הערבית;

אשר זכות הפרישה המוקדמת ניתנת לבחירתן ובהתאם לשיקוליהן ואיננה נתונה לשיקולו של המעסיק, וביתר שאת כאשר ידוע למעסיק כי פרישה כפויה מוקדמת של העובדת מהווה פגיעה כלכלית עבור האחרונה. עוד טוענת הנציבות, כי ככל שהיה מקום לבחון את גיל התובעת בשאלת סיום ההעסקה, הרי שגילה היה צריך לפעול לטובתה ולא לרעתה, והבחינה צריכה להיעשות על פי אמות מידה שונות בהתאם לסיטואציה. עוד מדגישה הנציבות בעמדתה, כי אין בעצם ההתייחסות לגיל העובד לטעון לקיומה של אפליה, אולם יש בה כדי לחייב את המעסיק להצדיק את ההתייחסות ולהוכיח כי ככל שהייתה השפעה לגיל- הרי שזו עמדה לזכות העובד, וההחלטה הייתה סבירה ומידתית לאחר בחינת כל השיקולים הרלוונטיים. ההליך ממתין לפסק דין.

בת שבע שמחי נגד מוצרי מעברות בע"מ, סע"ש 34536-02-16

עניינו של ההליך בשאלת קיומה של אפליה, לכאורה, בפיטוריה של התובעת, אשר עבדה שנים רבות בנתבעת, על רקע גילה. תפקודה המשביע רצון של התובעת אל מול רצונה של הנתבעת לצמצם במערך כח האדם מטעמים כלכליים, כאשר ברקע של הדברים עומדת התייחסותה של נציגת הנתבעת לגילה של התובעת. על רקע הדיון בסוגיות מהותיות בצורך למשנה סדורה בשאלת קיומה של ראשית ראייה המצדיקה היפוך נטל בבחינת קיומה של אפליה בנסיבות המקרה, צורפה נציבות השוויון לתיק כידיד בית המשפט. נציבות השוויון הגישה עמדתה בתיק, לפיה גם החופש המוענק למעסיק אינו בלתי מוגבל - זכותו של המעסיק לשיקול שיקולים ככל שיהיו, חייבת להיות סבירה ומידתית ואינה יכולה להפר את השוויון. מעסיק נדרש לקיים איזון בין האוטונומיה שלו לבין זכות העובדים לשוויון, ועל כן גם בפיטורי צמצום, השונים מפיטורים רגילים או מפיטורי משמעת - כוחו של המעביד אינו בלתי מוגבל ועליו לפעול בהגנות, בסבירות ובתום לב. לשון אחרת, כאן הנטל הוא על הנתבעת להוכיח כי בעצם בפיטורי התובעת השיגה היא את התועלת המרבית שלא ניתן היה להשיג אותה בדרכים אחרות, זאת תוך גרימת פגיעה מינימאלית בתובעת. התקבל פסק דין המקבל את עמדת הנציבות, לפיה היעדר התייחסות לתרומת העובדת למקום העבודה, לרבות הוותק שצברה ומידת הצלחתה בתפקיד עלול להוות הפליה על רקע גיל, כאשר גילה היה צריך להיחשב שיקול חיובי בעת קבלת ההחלטה אם יש הצדקה לפטורה. העובדה שמדובר בפיטורי צמצום לא פוטרת את הנתבעת מלעשות כן. נפסק לתובעת פיצוי ממוני על סך 109,877 ₪, פיצוי לפי חוק שוויון הזדמנויות בעבודה על סך 50,000 ₪, והוצאות משפט ושכר טרחה על סך 20,000 ₪.

אבי לנט נגד ג'י.סי.דקו ישראל בע"מ- סע"ש 23009-03-15

התובע הגיש תביעה כנגד הנתבעת, שעילתה, בין היתר, פיטוריו תוך אפלייתו מחמת גילו, בניגוד להוראות סעיף 2(א) לחוק השוויון. התובע, שהיה ממייסדי הנתבעת וכיהן בה במספר תפקידים במשך 17 שנים, טוען כי פוטר על ידי המנכ"ל מחמת גילו. לטענתו, מנכ"ל החברה הודיע כי מחליפו, שהינו צעיר יותר, יוכל לדבר עם האנשים הצעירים שאיתם הוא צריך להיות בקשר, וכי גם לצעירים העובדים בנתבעת כבר 6 שנים צריך לתת אפשרות להתקדם. כל זאת, למרות התשבחות להן טוען התובע כי זכה במהלך שנות עבודתו.

על רקע הדיון בשאלות מהותיות בכל הנוגע לאופן בו יש לבחון קיומה של אפליה בכלל, ובנוגע לסוגיית האפליה מחמת גיל בסיום העסקה

דתיות, כך שניתן יהיה לבחון את מצב הייצוג והשוויון בשכר עבור ערבים, יוצאי אתיופיה וחרדים, אל מול האוכלוסייה הכללית, כל אלו בפילוח לפי מגדר וקבוצות גיל. הממצאים מוצגים בפילוח לפי ענפים ותתי ענפים כלכליים של הלמ"ס וכן לפי קטגוריות גודל של חברות. המיפוי והמדד מבוססים על קובץ של מס הכנסה שמזווג עם קובץ מרשם האוכלוסין, שבאמצעותם ניתן יהיה לזהות את הבעיות בייצוג ובשכר בשוק העבודה הישראלי. מיסוד של מדד הגיוון ופרסומו אחת לשנה יאפשר לנציבות למצב את עצמה כגוף שקובע את הסטנדרט בתחום הגיוון התעסוקתי. יתרה מזאת, הוא יאפשר לנציבות לזהות אילו בעיות בייצוג ובשכר קיימות בענפי כלכלה שונים, ובהתאם לכך לבצע איסוף נתונים ממעסיקים, שמשמעו פנייה יזומה למעסיקים, ואיסוף נתוני ייצוג ושכר של עובדי הארגון, לפי פילוחים שונים. מיסוד של מדד הגיוון ופרסומו אחת לשנה יאפשר לנציבות למצב את עצמה כגוף שקובע את הסטנדרט בתחום הגיוון התעסוקתי.

- הקמת הפורום לקידום יוצאי אתיופיה בשוק העבודה;
- מתן ייעוץ משפטי וליווי בבניית תכניות להטמעת שוויון;
- השתתפות בפאנלים והעברת הרצאות בנושא שוויון הזדמנויות, הטמעת גיוון ומניעת אפליה, בלמעלה מ-100 ימי עיון, כנסים ופורומים בארץ ובחו"ל;
- המשך שיתוף פעולה עם משרדי ממשלה וגופים ציבוריים נוספים, לרבות השתתפות בוועדות הבין משרדית לקידום נשים ברשויות המקומיות והוועדה והצוות הבין משרדי למיגור הגזענות כנגד יוצאי אתיופיה;
- השקת מדד הגיוון - פרויקט משותף לנציבות השוויון וללמ"ס, שמבוסס על מיפוי של קובץ מנהלי מפקדי של מצב הגיוון התעסוקתי בארגונים בגדלים שונים והמשתייכים לענפי כלכלה מגוונים, לפי כמה משתנים עיקריים: מגדר, לאום, גיל, מוצא ורמת

ממונה על התעסוקה

אודות

מטה הממונה על התעסוקה במשק, בראשותה של המשנה למנכ"ל, הוקם במשרד הכלכלה בפברואר 2012 בעקבות החלטת ממשלה מס' 1995 מיום ה-15.7.2010 בדבר "שינוי מבנה הרגולציה בתחום התעסוקה במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה".

החלטת הממשלה אימצה את עיקרי המלצות הוועדה לבחינת מדיניות התעסוקה בישראל, בראשותו של פרופ' צבי אקשטיין (דו"ח אקשטיין). בהתאם להחלטת ממשלה זו:

- **רישום ורישוי עיסוקים**
רשם המהנדסים והאדריכלים, רשם החשמלאים, רשם ההנדסאים וכו'.
- **תיאום עם יחידות אחרות במשרד על מנת להבטיח כי פעילות מסונכרנת עם מדיניות הממשלה בתחום התעסוקה**
עד למעבר, היה תיאום עם יחידות משרד הכלכלה והתעשייה (מסלולי תעסוקה, קידום השקעות זרות, הסוכנות לעסקים זרים וכו'), ומהמעבר – תהליך גיבוש ממשקי העבודה עם היחידות הרלוונטיות במשרד הרווחה.
- **פעילות בשיתוף שירות התעסוקה להבטחת התיאום בינם לבין כלל פעילות הממונה על התעסוקה וההלימה בין הפעולות לבין המדיניות הממשלתית.**
- **קידום ופיתוח תכניות תעסוקה בשיתוף גופים חיצוניים**
הפעלת מיזמים משותפים עם תב"ת (תנופה בתעסוקה) וג'וינט ישראל.
- **תיאום מדיניות תעסוקה עם משרדי ממשלה אחרים**
משרד הכלכלה והתעשייה, המשרד לפיתוח הנגב והגליל, משרד ה"מ, ביטוח לאומי, משרד האוצר, משרד הקליטה, המשרד לאזרחים ותיקים, משרד הבריאות, משרד החינוך, משרד התיירות ועוד.

להלן שיעורי התעסוקה לפי יעדי הממשלה לשנת 2020:

קבוצת אוכלוסייה	2010	*2016	יעד ל-2020
גברים ערבים בגילאי 25-64	71.6%	78.6%	78%
גברים חרדים בגילאי 25-64	42.6%	52.5%	63%
נשים ערביות בגילאי 25-64	27.1%	32.4%	41%
נשים חרדיות בגילאי 25-64	61.5%	73.4%	63%
כלל האוכלוסייה בגילאי 25-64	71.7%	77.3%	76.5%

* מחושב ע"ב ממוצע נתוני שלושת הרבעונים הראשונים לאותה שנה

ברמת המאקרו, ניתן לראות כי הגידול בשיעורי התעסוקה של כלל האוכלוסייה בגילאי העבודה העיקריים בשנת 2016 עברו במעט את היעד שהציבה הממשלה לשנת 2020. כמו כן, שיעורי התעסוקה בקרב נשים חרדיות נמצאים מעבר ליעדים שנקבעו מזה מספר שנים לשנת 2020. עם זאת, ועל אף הגידול שחל בשיעורי התעסוקה בקרב נשים ערביות וגברים חרדים, נותר פער משמעותי בין המצב הנוכחי ויעדי הממשלה לשנת 2020 עבור קבוצות אוכלוסייה אלה. בחינת ההתפתחויות בקרב אוכלוסיות אלה בחמש השנים האחרונות מעלה כי בשנים הקרובות תידרש האצה בקצב הגידול בשיעורי התעסוקה על מנת לעמוד ביעדי התעסוקה הממשלתיים לשנת 2020. חשוב לציין כי ההתפתחויות העתידיות בשיעור התעסוקה הכללי במשק תלוי במידה רבה בהתפתחות התעסוקה בקרב האוכלוסייה הערבית והחרדית, שכן משקלן של קבוצות אלה צפוי לגדול בשנים הקרובות ומחייב המשך השקעת משאבים בתכניות התעסוקה השונות ואף הרחבתם, זאת במקביל לקיומם של תנאים מקור-כלכליים התומכים בגידול בתעסוקה.

- הוכפפו תחת הממונה על התעסוקה כל היחידות, הפעילויות והגופים בתחום התעסוקה שבמשרד הכלכלה, או שכפופות לשר הכלכלה, ובכלל זה: כל היחידות, הפעילויות והגופים העוסקים בנושאי רגולציה של שוק העבודה, אכיפה בשוק העבודה ובסיוע לתעסוקה, לרבות סיוע לאוכלוסיות מיוחדות, האגף למעונות יום והאגף להכשרה מקצועית.
- סמכויותיהן של יתר היחידות, הפעילויות והגופים שבמשרד או הכפופים לשר, אשר פעילותם הינה בעלת השלכות על תחום התעסוקה, יופעלו בתיאום עם הממונה, וזאת לשם יישום מדיניות הממשלה בתחום התעסוקה.
- מדיניות שירות התעסוקה תתאם את מדיניות הממשלה בתחום התעסוקה, ולשם יישומה יפעל מנכ"ל שירות התעסוקה בתיאום עם הממונה על התעסוקה.
- על הממונה לדווח על פעולותיה בתחום התעסוקה, ובכלל זה על יישום תכניות העבודה, לשר הכלכלה ולפורום האג'נדה חברתית-כלכלית הפועל מכוח החלטה מס' 1586 מיום 22 באפריל 2007, שעניינה אג'נדה כלכלית חברתית למדינת ישראל.

התחומים הנמצאים באחריות הממונה על התעסוקה

- **תעסוקת אוכלוסיות מגוונות**
שילוב בתעסוקה של חרדים, מיעוטים, אנשים עם מוגבלות, הורים יחידים, +45, יוצאי אתיופיה, צעירים בסיכון.
- **היבטי קידום הון אנושי בשוק העבודה**
  - חינוך מקצועי לנוער
  - הכשרה מקצועית למבוגרים
  - הכשרת מהנדסים והנדסאים
  - פיתוח הון אנושי מיומן להיי-טק
- **שילוב אימהות בשוק העבודה**
מעונות יום, משפחתונים וצהרונים.
- **זכויות עובדים**
  - אכיפת זכויות עובדים
  - הסדרה של חוקי העבודה
  - יחסי עבודה במשק
  - זכויות עובדים זרים

בינואר 2016 וביוני האחרון הציג את פעילותו בפני הממשלה, כחלק מעדכונה בנוגע לקידום הסוגיה האסטרטגית הנוגעת לטיפול ומיצוי ההון האנושי בישראל.

בין התכניות הממשלתיות הפועלות כיום אשר מטרתן להגדיל את מספר הפונים ללימודים טכנולוגיים ומדעיים גבוהים הנדרשים לתעשייה, לעודד שילוב אוכלוסיות בעלות ייצוג נמוך בתעשיית ההייטק וככלל להגדיל את היצע כוח האדם עתיר הידע ניתן למנות: התכנית הרב שנתית של ות"ת שבמסגרתה מוקצים 750 מלש"ח לשם הגדלה ב-40% של מספר בעלי התארים במקצועות ההייטק; תכנית משרד העבודה והרווחה לשילוב אקדמאים בני החברה הערבית בתעשיית ההייטק אשר החלה לפעול בתחילת שנת 2015 ויעדה הוא 1,150 השמות בתוך שלוש שנים; תכנית "הישגים להייטק" המיועדת לאפשר נגישות להשכלה טכנולוגית גבוהה לצעירים מהפריפריה שאינם עומדים בתנאי קבלה לאוניברסיטאות אך בעלי פוטנציאל ללימודים גבוהים ויעדה הוא 450 בוגרי לימודי הנדסה באוניברסיטאות בתוך חמש שנים; וכן הפעילות להקלת הבאתם של עובדים מומחים מחו"ל בשכר גבוה (מעל פעמיים השכר הממוצע במשק) לתעשייה, המובלת על-ידי מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה ומטרתה להסיר חסמים בירוקרטיים הקיימים בנוהל וליצור מסלולים מהירים להבאת עובדים שיוכלו לספק פתרון זמני מהיר למחסור בתעשיית ההייטק.

בה בעת, צוות ההיגוי עובד בימים אלו על גיבוש ופיתוח כלי מדיניות נוספים לשם הגדלת היצע כוח האדם עתיר הידע הנדרש לתעשיית ההייטק. בין כיווני הפעילות ניתן לציין פרסומו של קול קורא למיזמים משותפים שמטרתם פיתוח כלים לעידוד נשים להרשמה למקצועות טכנולוגיים בהשכלה הגבוהה ולהגברת שילובן בתעשייה; פרסום קול קורא למיזמים משותפים ייעודיים לשילוב חרדים וחרדיות בתפקידים איכותיים בהייטק; תכניות לשילוב מחדש בתעשייה של מהנדסים ותיקים וכן מסלולי הכשרות מרוכזות להסבת אקדמאים למקצועות הנדרשים בהייטק.

לבסוף, ב-15.1.2017 התקבלה החלטת ממשלה 2292 בנושא תכנית לאומית להגדלת כוח אדם מיומן לתעשיית ההייטק. החלטה זו, המאגדת ומקדמת פעילויות בין משרדיות שונות לקידום הנושא, מטילה על הממונה על התעסוקה להוציא לפועל תכניות לקידום שילובן של אוכלוסיות יעד (נשים, חרדים ובני מיעוטים) בתעשיית ההייטק, בהמשך לגיבושן בצוות ההיגוי. בנוסף, ההחלטה הקימה צוות שרים המוקדש לנושא בראשות ראש הממשלה ושר העבודה והרווחה הוא ממלא מקומו, וכן הרחיבה את צוות ההיגוי כך שראש המועצה הלאומית לכלכלה הצטרף לעומדים בראשו ומשרדים נוספים הפכו חברים בצוות.

תעסוקת אוכלוסיות מגוונות

כאמור, החלטת הממשלה מס' 1994 מיום 15.7.2010 קבעה יעדים להעלאת שיעור התעסוקה לשנת 2020, זאת תוך צמצום פערי התעסוקה בין קבוצות האוכלוסייה השונות. להלן יוצגו התכניות העיקריות המופעלות כחלק מיישום החלטה זו, ועוסקות בקידום תעסוקת אותן אוכלוסיות הניצבות בפני חסמים ייחודיים בדרך לשילובן בשוק העבודה.

לטובת פיתוח תכניות לקידום תעסוקת אוכלוסיות מגוונות מסייע המשרד בתב"ת (תנופה בתעסוקה) - שותפות של ממשלת ישראל והג'וינט המתמקדת בתכנון ופיתוח תכניות לשילוב אוכלוסיות מגוונות בשוק העבודה ובקידום ועידוד מוביליות חברתית.

חשוב לציין כי ההתפתחויות העתידיות בשיעור התעסוקה הכללי במשק תלוי במידה רבה בהתפתחות התעסוקה בקרב האוכלוסייה הערבית והחרדית, שכן משקלן של קבוצות אלה צפוי לגדול בשנים הקרובות ומחייב המשך השקעת משאבים בתכניות התעסוקה השונות ואף הרחבתם, זאת במקביל לקיומם של תנאים מקור-כלכליים התומכים בגידול בתעסוקה.

כאמור, חלק מתפקידי הממונה הנם תיאום מדיניות תעסוקה בהיבט הממשלתי. בהקשר זה פועלת הממונה -

הגדלת היצע כוח האדם המיומן לתעשייה עתירת הידע - ועדת היגוי בין משרדית בראשות הממונה על התעסוקה

תעשיית ההייטק מהווה מנוע צמיחה משמעותי של המשק הישראלי, ומביאה לידי ביטוי את יתרונה היחסי, מתוקף היותה מבוססת על כוח אדם מיומן וחדשני. בשנים האחרונות, עלו אינדקסיות רבות למחסור בכוח אדם מיומן בתעשייה, בדגש על מהנדסים ואנשי מחקר ופיתוח, מחסור אשר לו עלולות להיות השלכות חריפות על המשק הישראלי. לאחר שממשלת ישראל אימצה את עיקרי מסקנותיו של צוות בראשות המועצה הלאומית לכלכלה אשר עסק במחסור זה, מונתה ועדת היגוי בין-משרדית בראשות הממונה על התעסוקה לצורך גיבוש כלי מדיניות פרטניים להגדלת היצע כוח האדם עתיר הידע בישראל.

ועדה זו הגישה המלצותיה לשר הכלכלה באוגוסט 2014, ובהמשך לה התקבלה החלטת ממשלה מס' 147 מיום 28.6.2015 בנושא "קידום הסוגיה האסטרטגית לטיפול ומיצוי ההון האנושי" כנגזרת מהערכת המצב האסטרטגית כלכלית-חברתית לממשלה". ההחלטה קבעה כי לשם הטיפול במחסור בטווח הארוך, על שר החינוך לגבש תכנית להגדלת מספר הבוגרים בעלי תעודת בגרות "איכותית", תוך מתן דגש על בוגרים בעלי 5 יח"ל במתמטיקה. במקביל, קבעה החלטת הממשלה כי יש להקים צוות היגוי בראשות הממונה על התעסוקה והמדען הראשי במשרד הכלכלה והתעשייה, ובשותפות נציגי משרד האוצר, מל"ג-ות"ת והמועצה הלאומית לכלכלה (להלן: "צוות ההיגוי") אשר יפעל ליישום תכניות ופעולות בטווח הבינוני-קצר לשם הגדלת היצע כוח האדם עתיר הידע הנדרש לתעשיית ההייטק. כמו כן, לפי ההחלטה על הצוות לדווח אחת לחצי שנה לצוות ניהול אסטרטגיה (מנכ"ל משרד ראה"מ, מנכ"ל משרד האוצר, ראש אגף תקציבים באוצר וראש המועצה הלאומית לכלכלה) וכן נקבע כי על שר הכלכלה והתעשייה להקים פורום היועצות עם מעסיקים וגורמים רלוונטיים נוספים בתחום התעשייה עתירת הידע, במטרה לקדם טיפול רב מערכתי במחסור הקיים והעתיד בכוח אדם הנדרש לתעשייה.

בעקבות החלטה זו, צוות ההיגוי, לו מונתה רכזת ייעודית - מנהלת תחום תעסוקה עתירת ידע הפועלת לקידום ופיתוח העשייה הממשלתית בתחום זה - פועל ומקדם כלי מדיניות שונים להגדלת היצע כוח האדם עתיר הידע לתעשיית ההייטק. במקביל הוקם פורום המעסיקים מתעשיית ההייטק, אשר כולל 23 מנהלים בכירים מחברות הייטק ישראליות ובין לאומיות, גדולות וקטנות, מנהלי קרנות הון סיכון וגורמים מובילים מעמותות רלוונטיות. מטרת הפורום, שהתכנס כבר פעמיים, האחרונה שבהן לפני כשבועיים, הינה לייעץ לשר ולצוות ההיגוי, לייצר קשר ישיר בין התעשייה למשרד הממשלה לשם הצפת צרכים ובעיות וכן ללוות את התכניות השונות להגדלת היצע כוח האדם עתיר הידע. כמו כן, ובהתאם להחלטת הממשלה, דיווח צוות ההיגוי על פעולותיו והציג את תכניותיו לצוות לניהול אסטרטגיה

כחלק מיישום החלטות הממשלה והפעילות השוטפת של היחידה, מופעלות התכניות הבאות:

מרכזי הכוון תעסוקתי

במסגרת שילוב האוכלוסייה הערבית בתעסוקה הוקמו כ-22 מרכזי תעסוקה ייעודיים לאוכלוסיית המיעוטים "ריאן" המופעלים בפריסה ארצית בשותפות עם ג'וינט ישראל. המרכזים מהווים "One Stop Shop" לבלתי מועסקים הנמצאים מחוץ לעולם העבודה להשתלבות והכוונה לתעסוקה הולמת. המרכזים מעניקים שירותי הכוונה ויעוץ תעסוקתי, הכשרה והכוונה להשלמת השכלה ולהשכלה גבוהה, הכנה לעולם העבודה, השמה הולמת וליווי תעסוקתי לאורך זמן. ההשמות מתבצעות ע"י פיתוח קשרי מעסיקים וסיוע בהסעות עובדים מיישובים ערביים למקומות התעסוקה. התקציב הרב שנתי להפעלת תכנית מרכזי התעסוקה לחברה הערבית הינו כ-200 מל"ח בשותפות עם ג'וינט ישראל.

עד כה הוקמו 21 מרכזי הכוון תעסוקתי ועד סוף שנת 2017 צפויים לפעול 22 מרכזים.

פריסת המרכזים

- המגזר הבדואי בדרום - 8 יישובים (+1 אזורי): מרכזי תעסוקה למגזר הבדואי בנגב (במסגרת ה"מ 3708);
- 13 יישובי מיעוטים - 5 מרכזי הכוון תעסוקתי למגזר המיעוטים (במסגרת ה"מ 1539, במסגרת ה"מ 4193 והארכתם בה"מ 2365);
- מגזר דרוזי וצ'רקסי - 4 מוקדי תעסוקה (אשכוליים) למגזר הדרוזי והצ'רקסי בגליל (במסגרת ה"מ 2861);
- מגזר בדואי בצפון - 4 מרכזים (אשכוליים) למגזר הבדואי בגליל (במסגרת ה"מ 3211);
- מזרח ירושלים - מרכז פיילוט מופעל בשכונות בית חנינא - שועפט, בחודשים הקרובים יוקם מרכז הכוון גדול במרכז מז' העיר.

המרכזים משרתים אלפי פונים, אשר מתוכם רבים נקלטים בהצלחה בשוק העבודה. שיעורי הפונים והמושגים בתעסוקה ממשיכים לעלות משנה לשנה:

בשנת 2012

7 מרכזים שירתו כ-2040 פונים חדשים.
כ-40% מהפונים הושגו בעבודה.
שיעור הנשים שפנו למרכזים באותה שנה עמד על כ-60%.

בשנת 2013

13 מרכזים שירתו כ-4800 פונים חדשים.
כ-49% מהפונים הושגו בעבודה.
שיעור הנשים שפנו למרכזים באותה שנה עמד על כ-69%.

בשנת 2014

19 המרכזים שירתו כ-7700 פונים חדשים.
כ-64% מהפונים הושגו בעבודה.
שיעור הנשים שפנו למרכזים באותה שנה עמד על כ-60%.

בשנת 2015

20 המרכזים שירתו כ-8080 פונים חדשים.
כ-68% מהפונים הושגו בעבודה.
שיעור הנשים שפנו למרכזים באותה שנה עמד על כ-60%.

מטה לקידום תעסוקה בקרב האוכלוסייה הערבית, הדרוזית והצ'רקסית

בין השנים 2010-2016 התקבלו מספר החלטות ממשלה רב שנתיות אשר נועדו לקדם את החברה הערבית, הבדואית הדרוזית והצ'רקסית בסך כולל של למעלה מ-5 מיליארד ₪, מתוכם הוקצו כ-1.4 מיליארד למשרד הכלכלה והתעשייה. במטרה להגיע למימוש מלא פוטנציאל הצמיחה של המשק הישראלי, יזם משרד הכלכלה תכניות רבות שמטרתן שילוב המגזר הערבי, הדרוזי והצ'רקסי בשוק העבודה, כמו גם כניסה לענפי תעסוקה חדשים ועידוד השכלה גבוהה - זאת תוך התמודדות יומיומית עם האתגרים הייחודיים לאוכלוסייה זו.

החסמים המרכזיים הניצבים בפני האוכלוסייה הערבית לכניסה לשוק העבודה הינם: היצע מצומצם של עבודות במגזר הערבי ומגורים ביישובים פריריאליים בהם היצע העבודות נמוך, חוסר בכישורים מקצועיים והשכלה מתאימה לדרישות שוק העבודה, אורח חיים מסורתי במסגרתו נאלצות נשים להישאר בבית ולעסוק בענייני המשפחה, מחסור ברישות חברתי רלוונטי (Networking) אשר יכול לסייע בחיפוש ומציאת משרות ועוד.

לשם קידום התעסוקה בקרב אוכלוסיית המיעוטים, מפעיל המשרד מגוון רחב של תכניות: תמיכה בהכשרות מקצועיות, תכניות לעידוד יזמות עסקית נשית, הפעלת תכניות לעידוד התעסוקה ברמה המקומית בשיתוף ותיאום עם הרשויות המקומיות הערביות, תמיכה בפתיחתם והרחבתם של מעונות יום וצהרונים לעידוד תעסוקת נשות המגזר, פיתוח אזורי תעשייה, הפעלת מרכזי הכוון, תכנית לקידום מיעוטים בהייטק ועוד מגוון פרויקטים. לצד הגדלת שיעור התעסוקה בחברה הערבית, מהווים הקידום התעסוקתי והגדלת כושר ההשתכרות בקרב עובדים מהאוכלוסייה הערבית מטרה נוספת.

אתגרי המטה העיקריים לשנת 2017

ההצלחות הרבות שנעשו בתחום תעסוקת חברה ערבית בשנים האחרונות מאפשרות, לנו כממשלה ולשותפים העובדים עמנו, להתמודד עם אתגרים גדולים ומוורכבים יותר בתעסוקת החברה הערבית בעתיד הקרוב, וביניהם:

- קידום השילוב בתעסוקה של החברה הערבית, בהתאם להחלטות הממשלה.
- הגדלת מספר האקדמאים המושגים מהחברה הערבית במגזר הפרטי, הציבורי ובתעשייה עתירת הידע בפרט. חלק מההתמודדות עם אתגר זה טמונה בהגדלת וטיוב רשת קשרי המעסיקים במגזר הפרטי אשר יאפשרו, בטווח הארוך, אספקה של השמות מקצועיות ואיכותיות לחברה הערבית.
- קידום תעסוקתי של תושבי מזרח ירושלים - אוכלוסייה בה החל משרד הכלכלה להתמקד בשנתיים האחרונות בעקבות החלטת ממשלה 1775, להגברת הביטחון האישי ולפיתוח כלכלי חברתי בירושלים לטובת כלל תושביה. בין השאר הוביל המטה לתעסוקת האוכלוסייה ערבית אישור והתנעת תכנית עבודה תעסוקתית אשר תתמודד עם האתגרים והחסמים העמוקים הקיימים מצד הביקוש וההיצע באופן שיאפשר קידום תעסוקתי באזור. הפעילות בתחום זה בשנה הקרובה תכלול הקמת מרכז הכוון תעסוקתי גדול במע"ר (מרכז עירוני) המזרח ירושלמי.

בשנת 2016

21 המרכזים כ-9861 פונים חדשים.
 כ-7882 מהפונים הוותיקים והחדשים (גברים ונשים) בשנת 2016 הושמו בעבודה.
 שיעור הנשים שפנו למרכזים באותה שנה עמד על כ-60.25%.

בסה"כ מתחילת תהליך הקמת המרכזים באמצע שנת 2012 ועד סוף שנת 2016 שירתו המרכזים כ-33 אלף פונים, ומהם הושמו כ-21,482 פונים המהווים 65% מכלל הפונים.

השנים בהן היא פועלת התוכנית הכשירה ומכשירה כ-170 הנדסאים בתחומים שונים ומתעתדת לפתוח את המחזור הרביעי והאחרון כרגע באוקטובר הקרוב.

פרויקט חשוב נוסף שהמטה שותף לו הינו הקמת בתי ספר מקצועיים לבנות ולבנים במזרח ירושלים (שכונת בית-חנינא), במסגרת ה"מ 4193 וה"מ 1775 בתי הספר מיועדים להוסיף כ-1000 תלמידות ותלמידים לחינוך הטכנולוגי של משרד הכלכלה והתעשייה, בתקצוב ארבע שנותי של כ-36 מלש"ח.

מעונות יום, משפחתונים וצהרונים

בסוד: התאם להחלטת הממשלה 4193, נקבע כי בסוד מסגרות לילדים לנשים ערביות העובדות בחלקיות משרה בלבד יהיה עבור 24 שעות עבודה שבועיות בלבד לעומת 36 שעות הנדרשות מכלל האוכלוסייה.

בינו: בשנת 2014 שונתה שיטת הסיוע לבינו ושיפוץ מעונות יום ונפתחו שני מסלולים: תקצוב שלב התכנון ותקצוב שלב הבינו על בסיס פנייתן של הרשויות המקומיות. בשני המסלולים ניתנת העדפה למגזר הערבי, כך ש 25% מהתקצוב לבינו מיועד לו.

במסגרת שיטת ההקצאה החדשה לתכנון ובינו מעונות יום הוקצו לרשויות הערביות בשנים 2014-2016 תקציבים כדלקמן:

- מסלול תכנון: 260 כיתות (כ-80 מעונות), בעלות של כ-10.3 מלש"ח.
- מסלול מעבר: 42 מעונות, בעלות נוספת של כ-21.5 מלש"ח.
- מסלול בינו: הוקצו 5 מעונות (16 כיתות), בעלות של כ-24 מלש"ח.

דגש על הסדרת ואכיפת חוקי העבודה במקרים של העסקה פוגענית במגזר המיעוטים.

המטה פועל בשיתוף עם יחידות המשרד השונות לקידום תעסוקת מיעוטים, ובכלל זה עם מסלול תעסוקה במרכז ההשקעות, עם הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים, עם המטה לקידום השקעות ועם מינהל אזורי פיתוח.

מטה לקידום תעסוקת חרדים

הממונה על תעסוקת החרדים בלשכת הממונה על התעסוקה פועלת לקידום יעדי הממשלה בנושא באמצעות מספר תכניות ייעודיות וזאת בהתבסס על מספר החלטות ממשלה, העיקריות בהן:

- החלטה ממשלה מספר 638 שילוב חרדים ובני מיעוטים בשירות צבאי ואזרחי לצורך שילובם בשוק העבודה וליצירת שוויון בנטל הביטחוני והכלכלי
- החלטת ממשלה מספר 1994 הצבת יעדי תעסוקה לשנים 2010 - 2020, בה הוצב יעד זהה לשילוב נשים וגברים חרדים בתעסוקה לשנת 2020, העומד על 63%.

כחלק מיישום החלטות ממשלה אלו ולאור האתגרים, מופעלות התכניות הבאות:

מרכזי הכוון תעסוקתי - בשנת 2017 המשרד עתיד להפעיל 12 מרכזי הכוון: **שני מרכזים עירוניים** בריכוזים החרדיים הגדולים פועלים בשיתוף עם עיריית ירושלים ועיריית בני ברק. המרכז הראשון נפתח בבני ברק בספטמבר 2013 בתקציב כולל של כ-24 מיליון ₪ לשלוש שנות הפעלה, ומיועד לקלוט כ-2,000 פונים חדשים מדי שנה. המרכז השני

בסוף 2014 החל מחקר מלווה רחב היקף לתכנית מרכזי ההכוון על-ידי מכון ברוקדייל. מטרת המחקר הן בדיקת יישום מודל הפעולה של התכנית; בחינת השינויים במצב התעסוקתי של המשתתפים; בחינת ייחוס השינויים במצב התעסוקה לתכנית ובחינת השפעת פעילות המרכזים על המעסיקים. דו"ח הביניים של המחקר פורסם בינואר 2016.

לטובת המשכיות התכנית בשנים 2017-2020, סוכם כי המשרד יתקצב ב-200 מלש"ח, עם זאת, לאור הפערים אותם אנו צופים בהגעה ליעדי הממשלה לשנת 2020 בהקשר של נשים ערביות, יידרש תקציב נוסף לפתיחת שני מרכזים נוספים.

במסגרת החלטת הממשלה 4193 הוקצו 10 מלש"ח לתכנית תלת-שנתית להשמת אקדמאים מהמגזר הערבי בתעשייה עתירת הידע, בה אחוז העובדים מקרב המגזר נמוך באופן משמעותי.

המטה מפעיל תכנית להכשרת והשמת אקדמאים בתעשייה עתירת הידע בעלות של 10 מלש"ח לשנים 2015-2017 שמטרתה שילוב 1,000 אקדמאים ערבים בתחום. במסגרת מימוש התכנית נבחרו שני מפעילים אשר כבר בשנת ההפעלה הראשונה (2015) השימו 263 משתתפים. ובשנת (2016) הושמו 335 משתתפים במשרות איכותיות בתעשיית ההייטק.

במסגרת החלטת הממשלה 4193 הוקצה סכום של כ-48.5 מלש"ח לעידוד ביקושים ושיפור מערך התחבורה הציבורית במגזר הערבי. המטה, בשיתוף משרד התחבורה אישר תכנית במסגרתה יופעלו 9 קווים "תעסוקתיים" חדשים לטובת עידוד הביקוש לתעסוקה.

הכשרה מקצועית והנדסאים

בשנת 2015 התבצעה הכשרה מקצועית למאות פונים מהאוכלוסייה הערבית במסגרת קורסי בוקר וערב. ההכשרות מתבצעות במגוון תחומים כחשמל ואלקטרוניקה, אופטיקה, ומגוון מקצועות נדרשים הנבחרים על פי בחינת צרכי השוק ובהתאם לתכניות האגף להכשרה מקצועית.

במקביל מופעלת תכנית השוברים המאפשרת למרכזי ההכוון ולגופים מפנים נוספים, להפנות מועמדים לתכניות הכשרה באופן גמיש יותר ובמגוון תחומים רחב יותר. בתכנית השוברים לבדה אושרו בשנת 2015 1,600 שוברים בעלות של כ-12 מלש"ח למימון קורסי הכשרה מתוכם כ-60% לנשים ערביות. השוברים הינם כלי מרכזי בסל כלי ההכשרה המוקצים לחברה הערבית.

פרויקט תמיכה בהנדסאים בדואים - הכולל מימון מלא של לימודי הנדסאים וליווי אינטנסיבי עד לדיפלומה והשמה. התכנית מתוקצבת בכ-33 מלש"ח בפרישה על פני 5 שנים, החל משנת 2012. בשלוש

שנת 2016 מתוכנן פרויקט במסגרתו יגונו מקצועות הלימוד בתוך הסמינרים, וזאת באמצעות מתן מימון להכשרות מקצועיות שונות מלבד לימודי ההנדסאות. התכנית מקודמת בשיתוף עם משרד החינוך, התומך ומעודד מעבר להכשרה חלופית. במקביל, במסגרת תכנית ח"ן המופעלת על ידי תב"ת, ניתן ייעוץ תעסוקתי בתוך הסמינרים הכולל מענה קבוצתי ופרטני לתלמידות, וכן סיוע לאנשי הסמינר עצמו בהקניית ערכים תעסוקתיים. הפרויקט עתיד לעבור להפעלת המשרד במהלך שנת 2017.

- **סיוע לעסקים קטנים ויזמות** – הסוכנות לעסקים קטנים ובינוניים במשרד הכלכלה מספקת שירותי ייעוץ, אבחון, ליווי והכוונה להקמת עסק ו/או שדרוגו באמצעות מוקדי שטח. נוסף לפעילות זו, הפרוסה ברחבי הארץ, הקצתה הממונה על התעסוקה 20 מיליון ₪ בפריסה על פני ארבע שנים לתכנית ייעודית לעידוד יזמות בקרב חרדים. במסגרת תכנית זו, יינתנו ברחבי הארץ כלי סיוע במוקדי השטח השונים לאוכלוסייה החרדית לטובת הקמת עסק או לצרכים יזמיים נוספים. חלק נוסף של תכנית זו הינו הקמה של שני מרכזי עסקים בבני ברק ובירושלים, המיועדים לסייע לבעלי עסקים צעירים בבניית העסק. במהלך שנת 2015 נפתח המרכז בבני ברק, ובימים אלו מקודם שיתוף פעולה עם קמ"ח ועם הרשות לפיתוח ירושלים לפתיחת המרכז השני בירושלים. המרכז יספק שכירות במחיר מסובסד, שירותי מזכירות וטלפניה, חדר ישיבות, בניית תכנית עסקית ומפגש עם בעלי עסקים נוספים.

- **פיתוח תכנית לשילוב חרדים בענף ההייטק** – במהלך שנת 2016 יצא המשרד ב-RFI לקבלת הצעות לתכניות לשילוב חרדים בענף ההייטק, בחודשים הקרובים צפוי המשרד לצאת במיזם משותף (אחד או יותר) עם גורמים חיצוניים במטרה לשלב חרדים – אקדמאים ושיאנים אקדמאים – בענף ההייטק, לרבות תוך עידוד יזמות.

- **שירות המדינה** – הממונה על התעסוקה לוקחת חלק ביישום החלטת הממשלה בעניין שילוב חרדים בשירות המדינה. במסגרת ההחלטה, הוציא המשרד RFI לבחינת שיתופי פעולה עם גורמים חיצוניים לשילוב חרדים בשירות המדינה, הן בתכנית מצטיינים, בתכנית סטודנטים, בחשיפת משרות ועוד.

תחבורה ציבורית

במהלך 2015 פעל המשרד לפישוט ההליכים בקבלת אישור לימודים לנהיגה לרכב ציבורי, בשיתוף משרד התחבורה. כתוצאה ממאמצים אלו, במהלך שנת 2015 החלו כ-68 חרדים לימודים בענף זה, וזאת במימון המשרד, בליווי מרכזי ההכוון ובשיתוף עם חברות התחבורה הציבורית.

- **מדען ראשי** – במסגרת המאמצים לקידום המגזר החרדי בתעשיות עתירות ידע מקיים המטה שיתוף פעולה עם המדען הראשי על מנת לחשוף את כלי המדען לאוכלוסייה החרדית. בנוסף מקודם מסלול חברות מתחילות לחרדים, שבו ניתן לקבל תמיכה מוגברת עבור חברות בבעלות חרדית. במקביל, במהלך השנה החל אגף המדען הראשי להעניק מכינות מו"פ ותמיכה מוגברת לציבור החרדי המעוניין להשתלב בעולם היזמות והחדשנות בהייטק, כאשר הפעילות מתבצעת על ידי המדען הראשי ובמימונו.

- **בניית תכנית "הכשרה לכל משרת"** – המשרד השתתף בצוות הבינמשרדי לעידוד הגיוס בקרב החרדים, אשר הוקם במסגרת התיקון לחוק ה"שוויין בנטל" משנת 2015. אחת מן ההמלצות המרכזיות בדו"ח הצוות, עליה אמון המשרד, הינה בניית תכנית "הכשרה לכל

נפתח בירושלים בחודש מרץ 2014 בתקציב כולל של כ-50 מיליון ₪ שלוש שנות הפעלה, ומיועד לקלוט כ-4,000 פונים חדשים מדי שנה.

10 מרכזים נוספים על ידי שני מפעילים פרטיים ("מטרה טובה לתעסוקה חרדית בע"מ" ו"מיזם למעשה") בתקציב כולל של כ-80 מלש"ח ל-3 שנים. מרכזים אלו הועברו במהלך שנת 2015 מהפעלה באמצעות ג'וינט ישראל. המרכזים ערוכים לקלוט כ-6,000 משתתפים חדשים מדי שנה.

תחילת פעילות	מיקום התשתית	תכנית	סימון
ינואר 2014*	צפת, חיפה, אלעד, ביתר עילית, בית שמש, אשדוד, מודיעין עילית, נתיבות, באר שבע ופתח תקווה.	מרכזי מפת"ח	
מרץ 2014	ירושלים	מרכז הכוון תעסוקתי	
ספטמבר 2013	בני ברק	מרכז הכוון תעסוקתי	

חשוב להדגיש, כי קיים פער מגדרי ברור בשיעורי התעסוקה בציבור החרדי. כך ניתן לראות כי בעוד ששיעור התעסוקה בקרב נשים חרדיות עבר את היעד הממשלתי לשנת 2020 כבר בשנת 2013, שיעור התעסוקה של גברים חרדים עדיין נמוך משמעותית ביחס לשאר האוכלוסייה וליעד שקבעה הממשלה, אך עלה במהלך שנת 2015 לראשונה לרמה של 51.2%.

- **נוער חרדי** – כיום ישנם כ-415 תלמידים, בעיקר בנים, בבתי ספר לחניכות נוער.

- **הרחבת ההכשרה המקצועית לאוכלוסייה החרדית** – בהכשרה מקצועית הפעלנו כיתות מיוחדות לגברים ולנשים בנוסף להשתלבות החרדים במסלולים הרגילים. מאות לומדים, בעיקר גברים בתחומי מחשבים, אלקטרוניקה, חשמל ועוד. במקביל, קיימים נהלים למתן דמי קיום ומענקי התמדה לחרדים הלומדים במקצועות הטכנולוגיה, כחלק מכלי הסיוע הניתנים להכשרת חרדים לקראת שילוב תעסוקתי הממצה את הפוטנציאל של כל אחד. כמו כן ישנם מספר רב של קורסים המתקיימים בתוך מרכזי ההכוון ובמימונם.

- **תכנית השוברים להכשרה מקצועית** – במטרה לקדם את שילובם בעבודה של אנשים מאוכלוסיות יעד מגוונות, מפעיל האגף להכשרה מקצועית מסלול להכשרה מקצועית באמצעות שוברים הממומנים על ידו. המסלול מהווה כלי יעיל, גמיש ונגיש, המאפשר לאנשים הזקוקים לרכישת מקצוע כדי להיקלט בעבודה הולמת, לבחור קורס להכשרה מקצועית המתאים לכישוריהם, כאשר שכר הלימוד ממומן חלקית ע"י השובר. במסגרת המסלול מקבלים בוגרי הקורסים אשר משתלבים בעבודה בתחום המקצוע הנלמד, מענק השמה. בשנת 2015 הוציאו מרכזי ההכוון מעל 450 שוברים לנשים וגברים.

- **הכשרת הנדסאים חרדים** – בשנה"ל תשע"ד למדו 577 גברים חרדים דרך תכנית "הנדסאים חרדים לתעשייה".

- **הכשרה חלופית ותכנית "חן"** – במסגרת התכנית לומדות כ-700 בנות סמינר את מקצועות ההנדסה בתוך כתלי הסמינר, וזאת במקום תעודת הוראה, וזאת באמצעות מכללות מוכרות של מה"ט. במהלך

- איתור חסמים העומדים בפני אנשים עם מוגבלות מקבוצות שונות בהשתלבותם בשוק העבודה ופיתוח מענים להם על ידי חקיקה, הסברה ופיתוח תכניות.

עיקרי פעולות המטה

- **השתתפות המדינה במימון התאמות במקום העבודה לעובד עם מוגבלות**
המטה מפעיל החל מאוקטובר 2007 את תקנות השתתפות המדינה במימון התאמות סביבת העבודה לעובדים עם מוגבלות, מתוקף חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות התשנ"ח-1998. במסגרת מסלול ההשתתפות במימון ההתאמות במקום העבודה המדינה מסייעת למעסיק, הנדרש להתאים את סביבת העבודה לעובד עם מוגבלות, על מנת שזה יוכל לבצע את תפקידו ולהתנהל במקום העבודה ככלל העובדים.
- **ההשתתפות במימון ההתאמות ניתנת למעסיקים במגזר הפרטי בלבד. בשנת 2016 ניתנו התאמות על סך כ-3 מל"ח.**
לפני למעלה מ-6 שנים הסתיימו דיוני ועדה מקצועית לעניין שינוי התקנות לאחר הפקת לקחים משנות הפעלת התקנות. בתקופה האחרונה אנו בדיון לקראת הסכמות עם משרד האוצר מתוך כוונה כי כבר במושב הבא יונחו התיקונים על שולחנה של ועדת עבודה ורווחה.
- **תקנות שכר מינימום מותאם לעובד עם מוגבלות בעל יכולת עבודה מופחתת**
המטה מטפל בבקשות לקביעת שכר מינימום מותאם לעובד עם מוגבלות בעל יכולת עבודה מופחתת, בהתאם לתקנות שכר מינימום מותאם התשס"ב-2002 וחוק זכויות אנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים התשס"ז-2007.
- **החוק והתקנות מאפשרים לקבוע לעובד עם מוגבלות בעל יכולת עבודה מופחתת, שכר נמוך משכר המינימום הקבוע בחוק. גובה השכר המותאם נקבע באמצעות אבחון לקביעת יכולת העבודה של העובד, בהשוואה לעובד ללא מוגבלות בתפקיד דומה. היכולת להגיש בקשה כאמור שמורה לעובד בלבד.**

מרכז תמיכה למעסיקים

- החל מנובמבר 2012, המטה מפעיל שלושה מרכזי תמיכה למעסיקים בפריסה ארצית, אשר תפקידם להרחיב את מספר המעסיקים המעסיקים אנשים עם מוגבלות וכן את היצע המשרות לאוכלוסייה זו במנעד רחב של תפקידים.
המרכזים מספקים סיוע נקודתי, טיפול קצר מועד - ייעוץ או תמיכה מקצועיים, לרבות סיוע במימון זכאות למעסיק ומתן הסבר על כלי הסיוע השונים של המשרד וכן בניית תכנית ארוכת טווח - מותאמת עסק, אשר כוללת ניתוח של מאפייני העסק וצרכיו, איתור משרות מתאימות לאיוש על ידי עובדים עם מוגבלות, בניית תכנית עבודה מותאמת לעסק לקליטת עובדים, ליווי המעסיק באיתור עובדים וכן ליווי ותמיכה למעסיק במהלך תקופת ההעסקה.
- **בשנת 2016 נעשו כ-700 איזושים של אנשים עם מוגבלות בעבודה בסיוע מרכזי התמיכה.**

- **מרכז הכוון תעסוקתי לאנשים עם מוגבלות (one stop center)**
בשנת 2012 החליטה הממשלה במסגרת דו"ח טרכטנברג על הקמת מרכז הכוון כאמור. בתחילה תוכנן המרכז לקום על ידי המוסד לביטוח לאומי. הביטוח הלאומי ביקש ממשרד הכלכלה להיות אחראי לכך, והסכמה זו באה לידי ביטוי בהחלטת ממשלה. ב-1/5/16, החל המרכז לפעול בתל אביב ונתן שירות לכל איזור גוש דן רבתי. המרכז

משרת" שבמסגרתה צפוי לקבל כל חרדי המתגייס לשירות צבאי או אזרחי מעטפת תעסוקתית אשר תאפשר לו לצאת לעולם העבודה לאחר השירות. במסגרת התכנית צפוי עיבוי של ההכשרות המקצועיות הניתנות כיום לחיילים, סדנאות שונות, השלמת בגרויות ועוד.

- **עידוד מעסיקים להעסקת חרדים** - הן באמצעות סבסוד שכר והן באמצעות סיוע בהכשרות אצל המעסיק. בנוסף, מפעיל מרכז השקעות במשרד הכלכלה והתעשייה מסלול תעסוקה למגוון אוכלוסיות, בהן האוכלוסייה החרדית. בנוסף, המשרד יוצא בימים אלו בקמפיין ייחודי להעלאת המודעות להעסקת חרדים.

המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בעבודה

המטה פועל לשילוב של אנשים עם מוגבלות בעבודה, תוך דגש על מיצוי יכולותיהם האישיות והעלאת רמת חייהם, שכר עבודתם ותנאי עבודתם. המטה מספק שירותים על פי חוק וכן מפתח ומפעיל תכניות שונות מתוך התייחסות למאפייני ולצרכי השוק והמעסיקים כמו גם לצרכיהם של אנשים עם מוגבלות, וזאת תוך התייחסות ליכולות התפקודיות בעבודה.

בעבר עסק המטה בעיקר בצד המעסיקים - עידודם לקלוט עובדים עם מוגבלות ולשמר עובדים אלו, מיצוי הכלים הממשלתיים והעלאת המודעות. בשנה האחרונה החל המטה לפעול גם מול הפרט, בעיקר במקומות בהם ישנו מידע על קבוצות אשר "נופלות בין הכיסאות" במנגנונים הקיימים במשרדי הממשלה האמונים על הטיפול בפרט עם המוגבלות - רווחה, בריאות וביטוח לאומי.

בחודש ספטמבר 2014 נחתם צו הרחבה המחיל על כל המשק את ההסכם הקיבוצי שנחתם בין ההסתדרות למעסיקים ובו נקבע כי ייצוג הולם של אנשים עם מוגבלות בחברות וארגונים המעסיקים 100 עובדים ויותר יעמוד על 2% בשנה הראשונה, ו-3% מהשנה השנייה ואילך. בנוסף, ביולי 2016 עבר תיקון 15 לחוק שיוויון זכויות אנשים עם מוגבלות הקובע כי גופים ציבוריים יהיו מחוייבים בהעסקת 5% אנשים עם מוגבלות.

שני המהלכים הללו העלו את נושא העסקת אנשים עם מוגבלות על סדר היום הציבורי והשיח עם המעסיקים וגופים ציבוריים. כיום פונים מעסיקים רבים למטה בבקשה לסייע ביישום הצו והחקיקה.

המטה משתתף כנציג משרד הכלכלה בוועדת ההיגוי ליישום הצו (בוועדה שותפים ההסתדרות, התאחדות התעשיינים, נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים וארגון העצמאים) וכן בדיוני הכנסת בנוגע למגזר הציבורי.

תחומי הפעולה העיקריים של המטה

- עידוד מעסיקים לקליטת עובדים עם מוגבלות ותמיכה בהליכי הגיוס והקליטה;
- פיתוח מגוון תכניות להשתלבות בשוק העבודה עבור אנשים עם מוגבלות;
- פיתוח והפעלת פתרונות לטיפול בפרט אשר אינו מקבל מענה במסגרות הקיימות ומעוניין להשתלב בשוק העבודה (מרכז הכוון תעסוקתי ותכנית "רמפה");
- איגום הידע הקיים בארץ ובעולם בנושא שילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה;
- אפיון מקבלי השירות וניתוח צרכיהם בכדי לפתח כלים מעודדי תעסוקה מתאימים;

עם מוגבלות נותר בתוכנית מסוג זה. בימים אלו מתקיימים דיונים עם המשרדים האחרים לאחר שהטיטה הועברה להתייחסותם.

תכניות להעלאת שיעור התעסוקה בקרב אוכלוסיות נוספות

יוצאי אתיופיה

אוכלוסיית יוצאי אתיופיה מאופיינת בשיעורי תעסוקה גבוהים מחד, ובתחולת עוני גבוהה מאידך. לפיכך האתגר המרכזי הוא קידום תעסוקתו של האוכלוסייה תוך העלאת שכרם.

החלטת הממשלה האחרונה, "דרך חדשה" אשר התקבלה ביום 04.02.2016 קבעה מספר מטרות למשרד בהתאם למאפייני האוכלוסייה:

- הגדלת שיעורי התעסוקה של יוצאי אתיופיה וצמצום פערי רמת ההשתכרות ומאפייני התעסוקה הקיימים כיום בין יוצאי אתיופיה והאוכלוסייה הכללית. כמו גם, שילובה של האוכלוסייה בתעסוקה איכותית ההולמת השכלה וכישורים שיאפשר קידום תעסוקתי.
- פיתוח וקידום ההון האנושי בקרב יוצאי אתיופיה על פי צרכי התעשייה והמשק באמצעות מערך ההכשרה המקצועית ותוכניות מנהיגות ומצוינות לאקדמאים בשיתוף הדוק עם המעסיקים.
- העלאת שיעור היזמות העסקית וחיזוק העסקים הקיימים בקרב יוצאי אתיופיה, באמצעות מגוון כלי הסיוע בתחומי המימון והייעוץ לעסקים קטנים ובינוניים.
- כנגזרת מהחלטת הממשלה הזו והקודמת לה, נקבעה תכנית עבודה התואמת את המטרות המשרדיות ומפעילה מספר תכניות בתחום:
  - הפעלת יחידות הכוון לקידום תעסוקתי במסגרת תכנית "למרחק", המוקמות על בסיס תשתיות קיימות. יחידות הכוון מציעות ליווי פרטני-תעסוקתי, בניית תכנית אישית למסלול קריירה וסיוע במימון של קורסי הכשרה מקצועית, שיעורי עזר, קורסי פסיכומטרי, אנגלית, מחשבים, קורסי השכלה בסיסיים ועוד. לצד אלה, מופעלות במסגרת התכנית תכניות ייחודיות של הכשרה בשיתוף מעסיקים. כיום פועלת התכנית ב-9 ערים ומטפלת ב-450 משתתפים ברחבי הארץ. התכנית צפויה להתרחב ל-3 ערים נוספות במהלך השנה הקרובה. יעד המשתתפים בתכנית עומד על 4,000 משתתפים ב-4 שנים.
  - הכשרה מקצועית - מימון קורסים והכשרות במגוון תחומים. יעד המשתתפים בתחום זה עומד על 1,000 משתתפים ב-4 שנים.
  - תכניות ליווי לאקדמאים מצטיינים יוצאי אתיופיה - תכנית מנהיגות ומצוינות, הצפויה לצאת לפועל בשנת 2017. במסגרת התכנית יפעלו 5 מסלולים, המיועדים לאקדמאים בתחומי ובשילבי קריירה שונים ויכללו ליווי, חניכה ומנטורינג על-ידי בכירים בשוק העבודה, הכשרות והכנה לעולם העבודה, ושילוב הולם בתעסוקה איכותית תוך שימת דגש על הצרכים הייחודיים של קהל היעד. יעד המשתתפים בתכנית עומד על 350 משתתפים עד שנת 2019.

+45

העלייה בתחולת החיים, המוטיבציה של עובדים מבוגרים לשמור על מקום עבודתם והקושי בו נתקלים עובדים מבוגרים הנפלטים מעבודתם

נכתב על ידי ועדת מרכזים בין-משרדית הכוללת נציגים ממשרדי הרווחה, הבריאות, האוצר, הכלכלה וביטוח לאומי. כאמור, התקבל תקציב להרחבת הפרויקט לכל הארץ.

- תכנית 'רמפה' - המטה שותף בתכנית המופעלת על ידי תב"ת ועוסקת בטיפול בפרט עם מוגבלות על בסיס תשתיות תעסוקה שונות, כגון: מרכזי תכנית 'רשות מקדמת תעסוקה', מרכזי צעירים של הג'וינט, מרכזי התעסוקה לאוכלוסיות ייעודיות - חרדים ומיעוטים ומרכזי התעסוקה של משרד הרווחה. בשנת 2018 מיועדת התכנית להיקלט להטמעה במשרד.
- המסלול הממשלתי - רכישת שירותים על ידי הממשלה שמבוצעים על ידי אנשים עם מוגבלות

המטה יזם, בשיתוף מינהל הרכש בחשב הכללי שבאוצר, משרד הבריאות ומשרד הרווחה, תכנית כלל ממשלתית לשילוב עובדים עם מוגבלות במשרדי ממשלה, המיושמת באמצעות מרכז מרכזי לאספקת שירותים שיבוצעו על ידי אנשים עם מוגבלות חמורה עבור משרדי הממשלה, שפורסם על ידי מינהל הרכש הממשלתי.

באמצעות המרכז, ניתן לרכוש כל שירות הנדרש על ידי המשרד בתחום תפעול השוטף. השירות מתבצע על ידי אנשים עם מוגבלות, תוך כדי ליווי והדרכה מקצועיים על ידי הגופים שזכו במכרז. מדובר בגופים המתמחים במתן שירותים תומכי תעסוקה לאנשים עם מוגבלות ולמעסיקיהם.

בשלב זה הוקפאה קליטת אנשים לתכנית והמכרז הוארך עד סוף דצמבר 2018. סוכם על יציאה למכרז חדש כפיילוט על ידי משרד הכלכלה, מתוך כוונה לשכפל אותו לכל משרדי הממשלה.

בנוסף, התוכנית הורחבה לנתיב נוסף, אשר במסגרתו ניתן לאפשר לאנשים עם מוגבלות בעלי השכלה אקדמית תקופת התמחות קצובה זמן במשרדי הממשלה במקצועות שלמדו.
- מיזם עסק שווה - מיזם משותף עם מיטב דש, קרן רודרמן ותב"ת שמטרתו לגייס מנהלים בכירים ובעלים של חברות למחויבות להעסקת אנשים עם מוגבלות כמו גם לשמש בעצמם סוכני השינוי מול הרשת העסקית שלהם. הקושי לייצר משרות צווארון לבן המיועדות לאנשים עם מוגבלות בחברות המובילות במשק הביא לרצון לייצר פתרון שונה וזו מהותו של המיזם. את השירות המשלים נותן מרכז התמיכה למעסיקים.
- מרכז השאלת ציוד התאמות למעסיקים - המרכז מסיר חסם המקשה על קליטת עובדים עם מוגבלות, בעיקר מוגבלות חושית ופיזית. מעסיקים חוששים להיכנס למהלך של רכישת ציוד התאמות ולגלות שהעובד אינו מתאים לתפקיד או שהעובד עוזב לאחר תקופה קצרה. המרכז נותן מענה למעסיקים שאינם זכאים למימון התאמות כגון גופים ציבוריים לרבות משרדי ממשלה, מוסדות הכשרה מקצועית ועצמאיים עם מוגבלות מחד ומאידך, למעסיקים החוששים מההשקעה בציוד מותאם ויקר לתקופה לא ידועה.
- חוק תעסוקה מעברית

המטה ניסח הצעת חוק להסדרת התעסוקה המעברית בישראל (תכנית תעסוקה שנועדה לשמש שלב מעבר עברו אנשים עם מוגבלות מעבודה במסגרת תעסוקה מוגנת או ממצב של אי עבודה, אל מצב של עבודה בשוק החופשי), כך שיקבע בחוק מהם התנאים להפעלת תכניות תעסוקה מעברית, קביעת גמול תעסוקה למשתתף בתוכנית תעסוקה מעברית, הגדרת מעמדו החוקי של משתתף בתוכנית תעסוקה מעברית וקביעת משך הזמן בו אדם

- **עורף משפחתי:** ללא תמיכה או עורף משפחתי במישור הכלכלי ו/או הרגשי.
  - **מגורים:** מתגוררים ביישוב המדורג באשכול סוציו-אקונומי 1-6 של הלמ"ס (או בשכונה ביישוב המדורג גבוה יותר, המאופיינת כחלשה ביישובה).
  - **השכלה:** ללא 12 שנות לימוד או בעלי 12 שנות לימוד ללא תעודת בגרות מלאה או ללא תעודת מקצוע.
  - **מצב תעסוקתי:** צעירים שאינם לומדים ואינם עובדים / אינם מגויסים/ צעירים שעובדים אך משתכרים שכר מינימום ומטה/ צעירים אשר אינם מתמידים במקום עבודה מעל לחצי שנה.
  - **מיומנויות יסוד:** שליטה נמוכה במיומנויות יסוד וכישורים תעסוקתיים (כגון: שליטה מועטה או העדר שליטה במחשבים ובאנגלית).
- המיזם אמור לפעול עם ובאמצעות כלל הגופים הפועלים בתחום הצעירים בסיכון על מנת לטייב ולהרחיב את השירותים הניתנים לאוכלוסייה בתחום התעסוקתי. הפילוט צפוי להתחיל בתחילת 2017 באזור הנגב המערבי בתקציב של 12 מלש"ח וצפוי לתת שירותים לכ-1,000 צעירים.

הורים עצמאים

המשרד מפעיל תכניות המיועדות לאוכלוסיית ההורים העצמאים, אשר נתמכים על ידי המוסד לביטוח לאומי (מקבלי גמלת הבטחת הכנסה, השלמת הכנסה ודמי מזונות) המשתלבים בעבודה חדשה, מגדילים היקף משרה או היוצאים לקורסי הכשרה מקצועית. במסגרת תכניות אלה המשרד מסייע במימון שהיית הילד במעונות יום, משפחתונים וצהרונים. כמו כן, המשרד מציע סיוע במימון מסגרות הפועלות מחוץ לשעות החינוך הפורמליות, כגון שמרטפות, חוגים, שיעורי עזר וקייטנות הפסח והקיץ.

נוכח תנאי הזכאות המוגדרים בתכנית, אוכלוסיית היעד בתכנית מצומצמת למדי, וההגעה אליה מהווה אתגר מרכזי במיצוי התכנית. המשרד נוקט בצעדים שונים הן לשם הרחבת אוכלוסיית הזכאים (הגמשת קריטריונים) והן על מנת להגדיל את כמות הפונים למימוש הזכאות (פניות ממוקדות לקהל המטרה באמצעות דיוור ישיר - בשיתוף המוסד לביטוח לאומי, ופרסום באמצעות מגוון גורמים הפועלים בשטח עם קהל המטרה - תכניות שונות במשרד הרווחה, שירות התעסוקה, רשויות מקומיות ועוד).

בנוסף, המשרד מממן שוברים להכשרה מקצועית במסגרת תכנית השוברים להורים עצמאים (כהגדרתם בחוק משפחות חד הוריות, כך שאוכלוסיית היעד רחבה יותר), באמצעות שירות התעסוקה ומרכזי התעסוקה העירוניים של משרד הרווחה.

בחזרה לשוק העבודה מוביל את המשרד לפיתוח כלים ושירותים ייעודיים לאוכלוסיית היעד של גילאי +45. בין התכניות הנמצאות בפיתוח נמנות:

- **"תכנית אמצע הדרך"** - תכנית המיועדת לאוכלוסייה בגילאי 45-75 ומטרתה עידוד השתלבותם של מבוגרים בעולם העבודה, תוך שימור וחיזוק הכישורים, הידע והניסיון התעסוקתי המצטבר. מרכזי התעסוקה הפועלים במסגרת התכנית ממוקמים בתשתיות עירוניות קיימות - תעסוקתיות או אחרות. התכנית פועלת כיום בכפ"ס ובת"א וצפויה להתרחב במהלך שנת 2017 ליישוב שלישי. במסגרת התכנית ניתן לקבל את השירותים הבאים:
- **התערבות קצרת מועד** - השלמות, עדכונים, פיתוח מיומנויות רכות והשמה.
- **מסלול ארוך/ מודולארי** - הכשרה/ הסבה מקצועית, השלמות והשמה, בעיקר באמצעות כלי ותקציבי הכשרה של משרד הכלכלה והתעשייה.
- **פיתוח יזמות עסקית** - העסקה עצמית self-employment.
- **מיזם משותף של שירות התעסוקה עם עמותת AGE & WORK.** המיזם מיועד לבני 50+ המקבלים דמי אבטלה ומעוניינים להשתתף בסדנאות לפיתוח כישורים רכים התומכים בחזרה לעבודה. התכנית הינה וולונטרית.
- **תכניות הכשרה ליוצאי תעשיית ההייטק שמעוניינים לחזור לתעשייה** (בבנייה).

המשרד משתתף בצוות המשנה של "הוועדה לבחינת גיל הפרישה" אשר בוחן הפעלת כלים משלימים אשר יופעלו אם וכאשר יעלה גיל הפרישה. במידה וישונה גיל הפרישה לנשים אנו צופים כי התכניות המפורטות לעיל יורחבו ויתווספו אליהן תכניות ושירותים נוספים הייעודיים לאוכלוסייה זו.

צעירים בסיכון

בהמשך להחלטת ממשלה 2025 - תכנית רב שנתית לפיתוח הדרום, פועל המשרד להפעלת מיזם משותף חלוצי שיקדם שילוב של צעירים בסיכון בתעסוקה ביישובי הדרום. במסגרת המיזם יופעל גוף מתכלל לקידום שיתוף פעולה, תיאום ואיגום משאבים, הנגשת כלי תעסוקה ועוד עבור מגוון הגורמים הפועלים כיום עם צעירים בסיכון בתחומים שונים. זאת, תוך שימת דגש על רצף ליווי ארוך טווח של המשתתפים - משלב מיפוי הצרכים, האתגרים ותחומי העניין, דרך לימודים, הכשרות מקצועיות והכנה לעולם העבודה ועד ליווי להשמה.

מי נחשב צעיר/ה בסיכון?

צעירים בסיכון, הם צעירים בגילאי 18-25, שעונים על 2 ממאפייני הסיכון הבאים לפחות:

מינהל הסדרה ואכיפה

מטרות המינהל

- קידום העסקה הוגנת ושמירה על זכויות עובדים על ידי אכיפתם והסדרתם של חוקי העבודה שבסמכות המינהל.
- מיקוד הגנה בעובדים מוחלשים לפי מדיניות הממשלה ובכללם עובדים בשכר נמוך ובהעסקה קבלנית.
- קידום איזון ושותפות בין השחקנים השונים בשוק העבודה בישראל - המדינה, העובדים, המעסיקים והארגונים השונים.

תקציב 2016 באש"ח

סה"כ תקציב (כולל עודפים ולאחר קיצוץ לרזרבה) - 19,515

- 1. בשנת 2016 חולקה תמיכה לעמותות קו לעובד, ידיד, איתך מעכי.
- 2. מוסדות ציבור הפועלים לקידום קוד מרצון (קודים וולונטריים) בתחום דיני העבודה - תמיכה בסכום של עד 200,000 ₪ מטרת מבחן זה להעניק תמיכה למוסדות ציבור הפועלים לפתח קודים וולונטריים בתחום דיני העבודה, מטרתו של הקוד היא להוסיף על הקיים בחוק ולקבוע נורמות חדשות במטרה שיאומץ ע"י חברות וענפים מובילים במשק.

אגף הסדרה - רישיונות והיתרים סיכום שנת 2016

- אגף הסדרה עוסק בהנפקת רישיונות והיתרים בתחומים המחויבים בחמישה חוקי עבודה לציבור מבקשי הרישיונות/ההיתרים.
- חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כח אדם, התשנ"ו - 1996
  - חוק שירות התעסוקה (לשכות פרטיות), התשי"ט - 1959
  - חוק עבודת נשים, התשי"ד - 1954
  - חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א - 1951
  - חוק עבודת הנוער, התשי"ג - 1953

חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם

בשנת 2016 המשיך האגף בטיפול בבקשות חדשות לרישוי קבלני כ"א וקבלני שירות בתחום השמירה, האבטחה והניקיון, וכן בבקשות לחידושי רישיון עבור החברות המורשות. בשנה זו סירב האגף לבקשת הרישיון של 19 חברות וביטל את רישיון של 18 חברות.

- מינהל הסדרה ואכיפה הוא הגוף האמון על אכיפתם של עשרים ושניים חוקי עבודה וצו ההרחבה לפנסיה, והסדרתם של חמישה חוקי עבודה, במטרה לשמור על זכויות עובדים, צמצום פגיעה באוכלוסיות המוחלשות והסדרת שוק העבודה בישראל ע"י מתן רישיונות והיתרים בחוקים שבסמכות המינהל.
- המינהל כולל שלושה אגפים מקצועיים - אגף אכיפה מנהלית, אשר הוקם בשנת 2012 ופועל מכוח החוק להגברת האכיפה על דיני העבודה; אגף אכיפה פלילית שמטרתו אכיפת חוק העבודה בקרב מעסיקים המפרים את חוקי העבודה באפן סדרתי ובוטה; ואגף ההסדרה האחראי על הנפקת רישיונות והיתרים ב-5 חוקי עבודה ופיקוח על ביצוע תנאי ההיתר/הרישיון. בנוסף, מטה המינהל כולל תחומי תקציבים ומידע, מחקר, מודיעין, פניות, הסברה וניהול המטה.

תמיכות המינהל

- מינהל הסדרה ואכיפה תומך בעמותות בהתאם להוראות סעיף 3א לחוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985 באמצעות שני מבחני תמיכה:
1. מוסדות ציבור המעניקים מידע וסיוע לעובדים בדבר זכויות עובדים - תמיכה בסכום של עד 1,000,000 ₪. מטרת מבחן זה להעניק תמיכה למוסדות ציבור המעניקים מידע טלפוני או באמצעות המייל לפניות עובדים בדבר זכויותיהם, קיום מפגשי ייעוץ פרטניים עם עובדים בדבר זכויותיהם וסיוע בהגשת תביעה לביה"ד לעבודה.

חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו - 1996 חברות כ"א בלבד (לא כולל קבלני שירות בתחום שמירה, אבטחה וניקיון)

מספר חברות בהן התנהלה חקירה מנהלית	מספר חברות שנסגרו	מספר חברות חדשות	מספר חברות שרישיון חודש
8	6	43	109

חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996 - קבלני שירות (שמירה, אבטחה וניקיון)

מספר חברות בהן התנהלה חקירה מנהלית	מספר חברות שנסגרו	מספר חברות חדשות	מספר חברות שרישיון חודש
73	42	78	483

*הערה: נתונים אלו כוללים חברות המחזיקות בשני סוגי הרישיונות. רישיון שירות לניקיון ורישיון שירות לשמירה או שירות וכ"א.

חוק שירות התעסוקה (לשכות פרטיות), התשי"ט-1959

מספר חברות שרשיון חודש	מספר חברות חדשות	מספר החברות בהן התנהלה חקירה מנהלית
126	76	2

לשכות שסורבו - 2

חוק עבודת נשים

בשנת 2016 התקבלו 1589 פניות לפיטורי/פגיעה בהיקף משרה או בהכנסה של עובדת בהריון/טיפולי פוריות לעומת 1422 פניות שהתקבלו בשנת 2015. (לא כלל עובדי הוראה במשרד החינוך - פיטורים מנהליים - יורחב בהמשך).

ניתן לראות כי חלה עליה של 12% במספר הפניות בשנת 2016 לעומת שנת 2015. מבדיקת מספר הפניות שנסגרו עולה כי מתוך 368 פניות שנסגרו - 13 פניות נסגרו בגין אי השלמת מסמכים (לעומת 8 פניות בשנת 2015). 164 פניות נסגרו בגין אי תחולה (אין 6 חודשי העסקה)/ לא ניתן להתיר על פי חוק. לדוג' במועד חופשת הלידה, במועד 60 יום בתום חופשת הלידה. (לעומת 119 פניות בשנת 2015). 10 פניות נסגרו בשל קשר להריון (לעומת 4 פניות בשנת 2015). 181 פניות נסגרו בשל משיכת הפניה לאחר שיחה עם מפקחת חוק עבודת נשים (לעומת 96 בשנת 2015)

אגף ההסדרה מוצא כי העלייה במספר הפניות מקורה במודעות המעסיקים כי לא ניתן לפטר עובדת החוסה תחת חוק עבודת נשים ללא קבלת היתר מהממונה על חוק עבודת נשים. יחד עם זאת, לאחר הסברה של המפקחת למעביד על התכלית של חוק עבודת נשים וכי המעסיק חייב לגבות טענותיו באסמכתאות לטיעוניו, וכי יש ליתן לעובדת הזדמנות נוספת, מעסיקים רבים מושכים את פנייתם וממשיכים להעסיק את העובדת בתקופה בה היא מוגנת מפני פיטורים.

בשנת 2016 התקבלו 1182 החלטות לפי הפילוח הבא -

- 964 היתרים לסיום העסקה.
- 110 היתרים לצמצום היקף משרה או הכנסה.
- 108 סירובים לפיטורים.

להלן הפילוח של הסיבות להיתרים:

- 652 היתרים, שהם 60.8% מסך ההיתרים, ניתנו בגין מצב כלכלי מוכח: סגירת עסק או פרויקט, צמצום בכ"א, ירידה בהכנסות או מכירת פעילות כאשר הממונה שוכנעה שהרוכש אינו יכול להמשיך להעסיק את העובד/ת.
- 183 היתרים, שהם 17% מסך ההיתרים, ניתנו בגין אי שביעות רצון מתמשך מתפקוד העובד/ת, כאשר הממונה שוכנעה כי המשך העסקת העובדת יגרום נזק למעסיק.
- 43 היתרים, שהם 4% מסך ההיתרים, ניתנו בגין "משבר אמון, או "נסיבות חמורות" כגון - גניבה, דיווח שעות עבודה כוזב, רשלנות בטיפול בחסרי ישע ועוד.
- 110 היתרים, שהם 10.2% מסך ההיתרים, ניתנו בגין תום חוזה, כאשר הוכח שאין באפשרות המעסיק להמשיך בהעסקת העובד/ת.
- 86 היתרים, שהם 8% מסך ההיתרים, ניתנו בגין פניית העובדת לצמצום היקף משרתה או שכרה (במהלך ההריון או לאחר שובה מחופשת לידה).

סנקציות בשנת 2016 באכיפה המינהלית (מתוקף החוק להגברת האכיפה)

חוק	סעיף הפרה	התראות	עיצומים	בסכום
העסקת עובדי קבלני שרות בגופים ציבוריים	תשלומים בנושא המנוי בפרט 3 בתוספת לחוק - הפרשות לקופת גמל לקצבה	8		
חוק הגנת השכר, תשי"ח-1958	אי העברת סכומים שנוכו למי שלו יועדו או העביר באיחור	373	246	17,262,420
	אי מסירת תלוש שכר או מסירה לאחר המועד הקובע	206	3	183,780
	מעסיק אשר מסר לעובדו תלוש שכר שלא נכללים בו פרטי השכר ששולם לעובד, כולם או חלקם.	762	1	20,420
	מעסיק שלא שילם לעובדו שכר עד ליום הקובע (הלנת שכר)	204	4	536,100
	ניכוי סכומים משכרו של עובד בניגוד לחוק	64	3	224,620
חוק הגנת השכר, תשי"ח-1958 סה"כ				
חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), התשס"ב-2002	אי מסירת הודעה בכתב לעובד, בתוך 30 יום מתחילת העבודה או לעובד שעבד לפני 1.06.2002 מיום שדרש זאת בכתב ולנער לא יאחר מ-7 ימים מתחילת עבודתו.	436	2	40,840
	מסירת הודעה שלא מפורטים תנאי העבודה של העובד לפי הוראות חוק זה	266	4	163,360
חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), התשס"ב-2002 סה"כ				
חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001	אי מתן אישור העסקה בתום יחסי עבודה	93	1	40,840
חוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז-1957	אי תשלום שכר לפי הסכם קיבוצי כללי ענפי שהורחב	6		
	אי מתן חופשה שנתית	2		
	אי ניהול פנקס חופשה	5		
	אי תשלום פדיון חופשה / דמי חופשה בלי צידוק מספיק ותוך זמן מתקבל על הדעת	32		
חוק חופשה שנתית, תשי"א-1951 סה"כ				
חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953	העסקת ילד בהופעה ציבורית/אמנותית/לצרכי פרסום ללא היתר	1		
	העסקת ילד מתחת לגיל 15	1	2	71,480
	העסקת נער בלילה בלא היתר או בניגוד להיתר	48	2	107,220
	העסקת נער במנוחה השבועית	25	1	35,740
	העסקת נער יותר מ-8 שעות ביום ו-40 שעות בשבוע	21	3	607,580
	העסקת נער ללא ניהול פנקס לרישום נערים עובדים	20		
	העסקת נער ללא ת.ז. + אישור רפואי	82		
	העסקת צעיר או מי שמלאו לו 18 וחל עליו חוק לימוד חובה בשעות הלימודים	3		
חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953 סה"כ				
חוק עבודת נשים, תשי"ד-1954	איסור העסקה בידעו שהעובדת בחופשת לידה		1	20,420
	איסור פגיעה בהיקף משרה/הכנסה של עובדת/ת שחלה לגביהם הגבלת פיטורים, עפ"י סעיף 9, ללא היתר		4	142,960
	איסור פיטורי עובדת בהריון ללא היתר		9	321,660
	איסור פיטורי עובדת בחופשת לידה או בימי העדרה מהעבודה		2	71,480
חוק עבודת נשים, תשי"ד-1954 סה"כ				
556,520				

חוק	סעיף הפרה	התראות	עיצומים	בסכום
חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991	איסור ניכוי סכום העולה על השיעור המותר בתקנות בעד דמי ביטוח רפואי ע"י מעסיק	50		
	איסור ניכוי סכום העולה על השיעור המותר בתקנות בעד מגורים ע"י המעסיק	36		
	איסור ניכוי סכומים משכרו של עובד זר	24		
	התקשרות בחוזה העסקה ופירוט תנאי עבודה בחוזה ע"י מעסיק	171		
חוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 סה"כ				
חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988	פרסום מודעה מפלה בדבר הצעת עבודה	1		
חוק שכר מינימום, תשמ"ז-1987	אי תשלום שכר מינימום על-ידי מעסיק לנער / לעובד / לעובד עם מוגבלות	1	84	5,146,560
חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951	אי ניהול פנקס בדבר שעות עבודה ומנוחה	593	16	245,280
	אי תשלום גמול עבודה במנוחה שבועית	56	1	122,520
	אי תשלום גמול שעות נוספות	129	4	224,620
	העסקה אסורה במנוחה השבועית או בלא היתר או בניגוד להיתר	95	11	2,088,220
	העסקה אסורה בשעות נוספות או בלא היתר או בניגוד להיתר	168	2	398,240
	הפסקות	48		
	העסקת לילה במפעל עם משמרות יותר משבוע אחד בתוך 3 שבועות	36		
	חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951 סה"כ			
צו הרחבה (נוסח משולב) לפנסיה חובה לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957 סה"כ				
31,507,400				
431				
5,140				

אכיפה מינהלית - סנקציות במיקוד ענפי עיצומים והתראות בחלוקה לענפים בהם בוצע מיקוד בשנת 2016

תחום עיסוק	התראה	עיצומים	בסכום (₪)
מסעדות	1164	44	2,200,560
חקלאות	777	22	924,200
מסחר	475	51	4,314,320
חינוך, גני ילדים, מעונות, בתי ספר	278	45	2,961,340
שרותי אבטחה שמירה וניקיון	328	42	3,926,240
בנין	163	14	811,860
שרותי קטרינג	163	7	285,920
אולמות אירועים	143	10	505,460
בעלי מקצועות חופשיים	122	21	1,271,320
מכירה קמעונאית	127	15	1,072,200

אכיפה פלילית- הטלת סנקציות בחלוקה לחוקים לשנת 2016
בשנת 2016 התקבלו 34 גזרי דין

חוק	כתבי אישום שהוגשו ע"י לשכה משפטית	קנסות שהוטלו	סכום הקנסות
ארגון הפיקוח על העבודה	1		
חוק הגנת השכר, תשי"ח-1958	24		
חוק הודעה לעובד (תנאי עבודה), התשס"ב-2002	1	2	₪ 6,000
חוק הודעה מוקדמת לפיטורים ולהתפטרות, התשס"א-2001	1		
חוק חופשה שנתית, תשי"א-1951	3		
חוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998			
חוק עבודת הנוער, תשי"ג-1953	6	9	₪ 233,000
חוק שכר מינימום, תשמ"ז-1987	9	26	₪ 272,400
חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951	5		
חוק קבלני כ"א	38		
חוק עבודת נשים, תשי"ד-1954	1		
חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988			
הגנה על עובדים - חשיפת עבירות	1		
חוק שירות התעסוקה	1		
חוק עובדים זרים	1	7	₪ 172,000
חוק להגברת האכיפה	1		
סה"כ	94	44	₪ 683,400

יחסי עבודה

מניעת שביתות ויישובם בדרכי תיווך גישור ובוררות, רישום הסכמים קיבוציים וייזום צווי הרחבה. קידום מערכת יחסי עבודה על ידי יעוץ, הדרכה והסברה, מחקרים וסקרים.

תקציב 2016 באש"ח
נטו
6,154

התקציב כולל תקציב פעולות ונושאים מינהליים.

יישוב סכסוכי עבודה

- מניעת שביתות ויישוב סכסוכי עבודה בדרכי תיווך, גישור ובוררות על פי חוק יישוב סכסוכי עבודה התשי"ז 1957.
- קבלת הכרזות על סכסוכי עבודה ושביתות מכל מגזר המשק.

2016 הוכרזו סכסוכים כלל ארציים

02-6662792	מטה ראשי	166
02-6667975	ירושלים והדרום	77
03-5125356	ת"א והמרכז	102
04-8619322	חיפה והצפון	68

רישום הסכמים קיבוציים

- ב-2016 נרשמו כ-367 הסכמים קיבוציים קיבוציים לציבור הרחב על זכויות עובדים. כלליים ומיוחדים וכן הסדרים קיבוציים עפ"י חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957.
- 2016 - נרשמו 44 הסכמים קיבוציים כלליים (בין ארגון עובדים לבין ארגון מעבידים), 323 הסכמים קיבוצים מיוחדים (בין ארגון עובדים למעביד).
- ייזום והכנת צווי הרחבה של הוראות הסכמים קיבוציים כלליים על מנת להחיל את הוראות ההסכמים גם על עובדים ומעסיקים בלתי מאורגנים.
- ב-2016 פורסמו 3 צווי הרחבה.

תכנית שוברים אישיים

מסלול זה מאפשר ללומדים באחת מאוכלוסיות היעד של האגף במסלולים הלא מתוקצבים ומאפשר לקבל סיוע במימון קורס הכשרה מקצועית במקצוע אותו בחר ללמוד. מסלול זה מהווה כלי יעיל, גמיש ונגיש, המאפשר למשתתפים סיוע ברכישת מקצוע על מנת להיקלט בעבודה מקצועית. שיעורי המימון של השובר נועדו לתמוך את המשתתפים לסיים את הקורס בהצלחה ולהשתלב בשוק העבודה בתחום בו הוכשרו. בוגרי הקורסים אשר משתלבים בעבודה בתחום המקצוע הנלמד, זכאים בהתאם לקריטריונים שנקבעו לקבל מענק השמה. הכללים למתן השוברים מפורטים באתר בהוראת ממונה על התעסוקה במשרד שמספרה 1.6 "תכנית למתן שוברים להשתתפות בתשלום בקורסים להכשרה מקצועית לקראת השתלבות בעולם העבודה".

בשנת 2016 – אושרו 3833 שוברים אישיים.

הכשרה במוסדות הכשרה לעניין חוק חיילים משוחררים

האגף אחראי על אישור מוסדות כ"מוסדות הכשרה לעניין חוק חיילים משוחררים" לצורך מימוש כספי הפיקדון לחיילים משוחררים. האישור לביצוע קורסים ניתן על בסיס בדיקת התנאים המקצועיים שבמקום, הכוללת בדיקת מבנה, תשתיות הכשרה, צוותי הוראה, תכניות לימוד וכן פיקוח שוטף לוודא את תשומות ההכשרה כפי שאושרו.

היקף הפעילות לפי חוק חיילים משוחררים, במהלך שנת 2016 הוכרו 472 מוסדות עם 2363 אישורי קורסים.

ענף	סה"כ אישורי קורסים
אופנה וטקסטיל	118
בניין וסביבה	49
הארכה והסעדה	46
הצלה ומקצועות ימיים	31
חשמל ואלקט	292
טיפול חן	199
מטפלות	180
תחבורה	341
עיצוב פנים	14
חשמל	13
מקצוע יהדות	1
מחשבים	171
מינהל	503
מתכת/מכונות	67
פרה רפואי	8
רכב	100
שונות	58
דפוס וצילום	168
שיווק אקדמאים	1
מכינות	2
שרטוט	1
2363	

הקורס מתבצע אצל המעסיק או במוסד מוכר של המשרד, כאשר ההכשרה המעשית של הקורס תבוצע בכל מקרה אצל המעסיק. לאחר סיום ההכשרה המעסיק נדרש להעסיק בעבודה אצלו כ-60% לפחות מבוגרי הקורס לששה חודשים לפחות.

בשנת 2016 – הוכשרו במסלול כיתה במפעל 172 לומדים.

- **הכשרה פנים מפעלית** – (OJT - On the Job Training) הכשרת עובדים ישראלים תוך כדי עבודה בענפי התעשייה והשירותים. תקופת ההכשרה היא בין חודש לששה חודשים בהתאם למקצוע.
- **בשנת 2016 הוכשרו במסלול הכשרה פנים מפעלית 1,254 לומדים.**
- **תכנית הכשרה בחניכות (סטארטר) מסלול חדש שפותח בשיתוף תב"ת** – ג'וינט והחל לפעול בסוף 2015.
- המסלול מאפשר הכשרה מקצועית המשולבת הכשרה מקצועית עם השמה ועבודה בשכר אצל המעסיקים. תכנית הלימודים נבנית בהתאמה לצרכי המעסיקים ובסופה התלמידים עוברים בחינות וזכאים לתעודה מקצועית.
- בשנת 2016 נפתחו בפילוט 13 קורסים בענפים נדרשים במשק כגון: מתכת, מכונות, פלסטיק, הארחה, רכב ועוד בשיתוף עם כ-70 מעסיקים וכ-150 תלמידים.

פירוט על אודות המסלולים בפיקוח האגף אך לא מתוקצבים על ידו: קורסים בפיקוח האגף שאינם מתוקצבים

סה"כ קורסים שנלמדו במימון עצמי ובפיקוח האגף וכן סה"כ תלמידים (פעולות שנפתחו בין התאריכים 01.01.2016 – 31.12.2016)

שם ענף	סה"כ תלמידים	מהם נשים	קורסים
בניין וסביבה	316		17
מחשבים	2132	634	108
תחבורה	8095	168	422
דפוס צילום והפקה	1456	1160	105
טיפול חן	9248	8987	871
הצלה ומקצועות ימיים	843	98	80
מינהל	10236	9315	583
חינוך וטיפול	1340	1337	71
מערכות אנרגיה ומים	147		8
מתכת/מכונות	566	11	73
רכב	1085	2	61
הארכה	1203	414	69
חשמל ואלקטרוניקה	3197	56	194
אופנה וטקסטיל	225	223	17
פרה-רפואי	89	65	5
שונות	280	179	18
מקצועות יהדות			
מכינות	61	17	4
סה"כ	40519	22666	2706

תחום פדגוגיה

מפתח ומספק את התשתית המקצועית, שרותים פדגוגיים: תכניות לימודים, בחינות, פיתוח אמצעי הוראה והטמעה עבור כלל הפעילות בהכשרה כמו גם השתלמויות של האגף, במסלולים השונים, לנוער ומבוגרים וכן לנבחנים אקסטרנים.

ברוטו כולל עודפים 2016	ביצוע מזומנים 2016	יתרת התחייבויות 2016	*תקציב 2017 (באש"ח)
24,104	13,192	9,216	9,933

*לגבי תקציב 2016, אמנם אושר תקציב מדינה, ולפיכך ניתן יהיה להשלים הנתונים עם קבלת הקצאות נוספות.

תקציב הבחינות כולל הכנסות מדמי בחינה בגובה 7,500 אש"ח

שם המשימה	פירוט המשימה	סה"כ תפוקה
פקוח והנחייה מקצועית פדגוגית - מסלולי נוער	פיקוח והנחייה פדגוגיים מקצועיים בביה"ס, כולל צפייה במהלך השיעורים והנחייה למרכזי מגמות ולמנהל ביה"ס. אישור תשתיות וצוותי הוראה.	718 דוחות
פקוח והנחייה מקצועית פדגוגית - מסלולי מבוגרים: מתוקצב, בוקר, עסקי ופיקדון חיילים משוחררים	בדיקת תשתיות וצוותי הוראה. פיקוח והנחייה מקצועית פדגוגית שוטפת לצוותי הוראה והדרכה, רכזים מקצועיים ומנהלים (+50% מסלול עסקי)	1327 דוחות
השתלמויות מקצועיות פדגוגיות כולל ימי עיון ומידוע	ייזום השתלמויות מקצועיות ופדגוגיות וימי עיון לצוותי הדרכה, הוראה וניהול בבי"ס לנוער	11 השתלמויות
המשך מחשוב יחידת הפיקוח	הפקת דוחות על פלטפורמת האינטרנט בשילוב היחידה למערכות מידע במשרד	ממשיך ב-2016
הערכות והטמעת "עוז לתמורה"	הערכות והטמעת "עוז לתמורה" בביה"ס התעשייתיים לנוער בפקוח המקצועי פדגוגי	בוצעה התנעת התהליך
בדיקת תשתיות בבי"ס המגישים הצעות למכרז		לא היו מכרזים
כנס מפקחים		יבוצע 11/1/17
מתן אשורים לציוני מגן למוסדות לימוד בכפוף לנוהל ציוני מגן	סיוע ליחידה המקצועי.	בוצע
סיוע בכתיבה ותיקוף מבחנים ומאגרי בחינה	סיוע ליחידה המקצועית	בוצע
סיוע בכתיבת תכניות לימוד למגזר החרדי - נוער	סיוע ליחידה המקצועית	בוצע
סיוע בהפקת תכנית להכשרת מדריכים להוראה	סיוע ליחידה המקצועית	טרם הופק
סיוע ומעקב מקצועי ל-RFI לצורך הקמת בי"ס למלונאות בירושלים	סיוע ליחידה המקצועית	בוצע

תקציב

2012	1,017,413,000 ₪
2013	1,180,853,000 ₪
2014	1,371,118,000 ₪
2015	1,326,817,000 ₪
2016	1,588,545,000 ₪

תעריפי מעונות יום ומשפחתונים

- תעריפי מעונות היום לשנת לימודים תשע"ה עודכנו בחודש אוגוסט 2014.
- עלות אחזקת ילד/תינוק במעונות המופעלים ע"י חברות המסווגות כמלכ"ר או חברות שאינן מסווגות כמלכ"ר וגובות מע"מ, עלו החל מיום 01.09.2014 בשיעור של 2.8%. תעריפי המשפחתונים - התעדכנו במסגרת עדכוני שכר המינימום.

תמיכות לבינוי מעונות יום

- המשרד פעל להגדלת היצע מעונות היום באמצעות מבחני תמיכה לשנת 2013 בבניה/הסבה/הרחבת מבנים וחילק תמיכה כדלהלן:
- סך תמיכה מאושר (רשויות) 142,360,000 ₪
  - עבור 75 בקשות שכוללת כ-220 כיתות חדשות המיועדות לכניסה של כ-5,500 ילדים חדשים במערכת.
- בשנת 2014 פעל המשרד להגדלת היצע מעונות היום באמצעות נוהל תקצוב - הקצאה לרשויות המקומיות, וחילק תמיכות על פי החלוקה הבאה: התקציב לבינוי מעונות עומד על כ-1.2 מיליארד ₪ - מתקציב זה הוקצו כ-800 מלש"ח במסגרת מבחני התמיכה (600 מלש"ח) ונוהל תקצוב (200 מלש"ח).
- בשנת 2014 הוקצה תקציב עפ"י החלוקה להלן:
- תכנון: 25 מלש"ח, עבור 380 כיתות מעון.
  - בינוי: 85 מלש"ח, עבור 82 כיתות מעון.
  - מעבר מתמיכות (הנוהל הישן) לתקצוב (הנוהל החדש): 338 מלש"ח (94 מלש"ח מתוכם חדשים, והיתרה - מהתמיכות), עבור 360 כיתות מעון.
- בשנת 2015 הוקצה תקציב עפ"י החלוקה להלן:
- בינוי: 76.5 מלש"ח עבור 64 כיתות מעון
  - מעבר: 278 מלש"ח עבור 304 כיתות.
- בשנת 2016 הוקצה תקציב עפ"י החלוקה להלן:
- בינוי: כ-125 מלש"ח עבור כ-120 כיתות מעון.
- התקציבים במסלול המעבר כוללים הן את רכיב התקציב ששולם במסגרת הקצאות שבוצעו בשנים 2011-2013 והן תוספת תקציב המאפשרת בינוי בהתאם לנוהל החדש.

דו"ח בין חודשים 1/2016-12/2016 (שנת תשע"ו) על פעילות המחלקה לרישום המהדסים והאדריכלים

סה"כ	12/16	11/16	10/16	9/16	8/16	7/16	6/16	5/16	4/16	3/16	2/16	1/16	חודש
													סוג הטיפול
2361	185	267	130	141	133	214	161	238	118	239	213	322	מס' בקשות שהוגשו לרישום
2289	182	257	127	138	124	201	158	235	118	226	209	314	מס' מהנדסים ואדריכלים שנרשמו
88	7	10	2	7	5	8	8	11	8	9	6	7	מס' וועדות לרישום
866	80	72	4	71	31	85	78	89	82	95	74	105	מס' תיקים לוועדות לרישום
86	6	12	3	5	9	4	7	10	9	7	8	6	מספר וועדות רישוי
376	19	45	13	16	69	48	29	46	22	38	14	17	מספר בקשות לרישוי בפעם הראשונה
621	51	143	9	37	34	32	55	48	54	70	42	46	מספר תיקים לוועדות לרישוי

יחידות מקצועיות

מעונות יום	
34,203	מספר ילדים שנקלטו במעונות יום ובמשפחתונים
44	פתיחה/הסבה מעונות חדשים
20	פתיחת משפחתונים חדשים
311 צהרונים מעונות יום סה"כ 634	ביקורי פיקוח במעונות ובצהרונים
42	ועדות היגוי וערער
1363	מענה לפניות הציבור

יחסי עבודה	
107 סכסוכים+ 109 בורריות =	טיפול בסכסוכים ובורריות
76	מתן אישורים לפיצויי פיטורין (סעיף 28 לחוק)
797	מתן יעוץ ומידע בדיני עבודה ויחסי עבודה ומענה למפ"צ ביחד (כולל טלפוני)

בטיחות ובריאות תעסוקתית	
9033	ביקורי פיקוח על בטיחות בעבודה, בתעשייה/ בניה/ חקלאות
1772	בדיקות מעבדתיות
4720	חקירות / הודעות תאונות בעבודה
685	טיפול בפניות ציבור
886	אישור רישוי עסקים והיתרים
2456	הוצאת צווי בטיחות וצווי שיפור
0	עבודה בסנפלינג

כ"א בשעת חירום	
487	הכנת מערך המפעלים החיוניים לשע"ח
51	תרגול המערכת
38,256	עדכון מערך כ"א במפעלים החיוניים
142	טיפול במפעלים חיוניים חדשים
37	מפעלים חיוניים שנגרעו
35,305	רענון ומיון כ"א במאגרי המידע

מל"ח	
56	ביקורת במפעלים חיוניים למזון ולמשכ"ל

יחידות מקצועיות

משקולות ומידות	
3542	אימות מכשירי שקילה - להוסיף אמות מאזני דלפק
2702	אימות משאבות דלק
175	אימות מכשירים שונים - מאזני שטח, מכשירי שקילה מדויקים ומשקלות
60	אימות מאזני גשר
1376	ביקורות
לא שייך למחוז ת"א והמרכז	ערוצי הקניות - שם היחידה שונה ל"מחלקה ארצית למכר מרחוק והשיווק הישיר"
לא שייך למחוז ת"א והמרכז	ערוצי הקניות - ראו שם היחידה ששונה מעלה
לא שייך למחוז ת"א והמרכז	סה"כ תלונות שהטיפול בהן הסתיים

תעשייה ורישוי יחידה ארצית	
7785	מתן אישורים ליבואנים ועמילי מכס
1124	מעקב אחר סימון הטובין המיובאים
235	ביקורי הדרכה וסיוע במפעלי תעשייה (כחול לבן)
אז"פ	ביקורי הדרכה וסיוע במפעלי תעשייה
1779	הוצאת רישיונות יבוא / נשק
934	ביקורות במחסן היבואן לסימון טובין (מ"ב 72)
לא קיים יותר	ביקורות מפעלים למתן הנחות בארנונה
לא שייך למחוז	אימות זהב בעסקים
לא שייך למחוז	ישיבות ועדות לתיאום מילואים (ולת"מ)
לא שייך למחוז	טיפול בצעצועים מסוכנים ביקורות

הכשרה מקצועית		
תלמידים	כיתות	
2194	165	הכשרת מבוגרים
3000	160	הכשרת נוער
30629	2053	בתי ספר עסקיים
43,066		מספר מבחנים
15,419		מספר נבחנים

יחידות מקצועיות	
הלשכה המשפטית (צרכנות) נתוני הפעילות בנוגע לצרכנות הם באחריות הרשות להגנת הצרכן וסחר הוגן, מה שנשאר באחריות הלשכה המשפטית זה הפקעת מחירים וצעצועים מסוכנים	
150	תיקים משפטיים שנפתחו
3	עבירות שהסתיימו בהתראה
0	עבירות שהסתיימו בעבירות מנהליות
16	עבירות שהוגשו לבית משפט (כ"א)
12	עבירות שהסתיימו בבית המשפט (גז"ד)
1	עבירות שהסתיימו בכופר
33	גלי הוסיפה - תיקים שנסגרו

יחידות מקצועיות	
51	ביקורת כוננות והדרכה ובדיקות קשר לועדות מל"ח
43	תרגילי מל"ח בועדות מל"ח מקומיות
39	ישיבות תיאום עם מערך רפרנטים במשרדי ממשלה
8	איתור מפעלים חיוניים חדשים למזון ומשכ"ל
10	השתתפות בכנסים ימי עיון וסיוורים
11	הכנת מצגות אירועים, והזנת נתונים

יחידות מקצועיות	
הכשרה מקצועית	
תלמידים	כיתות
1196	159 פעולות מתוקצבות
11661	5656
	הכשרת מבוגרים - מתוקצבים, מס' דורשי עבודה
	הכשרת נוער - מס' תלמידים שיוכשרו בבתי ספר להכשרת נוער
	בתי ספר עסקיים - מס' רישומים לבחינות גמר עיוני ומעשי
	מספר מבחנים - מס' רישומים אקסטרני
82	מספר מבחנים - מספר מבחנים מותאמים

יחידות מקצועיות	
משקולות ומידות	
4435	אימות מכשירי שקילה
929	אימות משאבות דלק
55	אימות מכשירים שונים
130	אימות מאזני גשר
1016	ביקורת
	ערוצי הקניות
-	ערוצי הקניות
-	סה"כ תלונות שהטיפול בהן הסתיים

מעונות יום הנתונים מתייחסים לחודשים 9/2015 עד 8/2016 כולל עלפי שנת הלימודים באגף למעונות יום	
25634	מספר ילדים שנקלטו במעונות יום ובמשפחתונים
24	פתיחת מעונות חדשים
-	פתיחת משפחתונים חדשים
746	ביקורי פיקוח במעונות
162 ועדות היגוי ו 50 ועדות חריגים	ועדות היגוי וערער
469	מענה לפניית הציבור

תעשייה ורישוי	
10903	מתן אישורים ליבואנים ועמילי מכס (2ג2)
309	מעקב אחר סימון הטובין המיובאים מב72
403	ביקורי הדרכה וסיוע במפעלי תעשייה (כחול לבן)
1509	ביקורים במפעלי תעשייה
517	ביקורים במפעלים ברחבי המחוז בחשיפת כלי סיוע
	הוצאת רישיונות יבוא בשם ירושלים / נשק לא קיים בחיפה
	ביקורות מפעלים למתן הנחות בארנונה לא קיים בחיפה
	אימות זהב בעסקים לא קיים בחיפה
6	ישיבות ועדות לתיאום מילואים (ולת"מ) ישיבות
	טיפול בצעצועים מסוכנים הרשות לסחר הוגן

יחסי עבודה	
58	טיפול בסכסוכים ובורריות
	מתן אישורים לפיצויי פיטורין (סעיף 28 לחוק) לא קיים בחיפה
-	מתן יעוץ ומידע דיני עבודה ויחסי עבודה
2627	מענה לפניית הציבור (טלפוני)

יחידות מקצועיות

8579	עדכון מערך כ"א במפעלים החיוניים
73	טיפול במפעלים חיוניים חדשים
13	מפעלים חיוניים שנגרעו
11,415	רענון ומיון כ"א במאגרי המידע

מל"ח

81	ביקורת במפעלים חיוניים למזון ולמשכ"ל
66	ביקורת כוננות ובדיקות קשר לועדות מל"ח
21	תרגילי מל"ח בוועדות מל"ח מקומיות
50	ישיבות תיאום עם מערך רפרנטים במשרדי ממשלה
6	איתור מפעלים חיוניים חדשים למזון ומשכ"ל
13	השתתפות בכנסים ימי עיון וסיורים
13	הכנת מצגות אירועים, והזנת נתונים
98	ישיבות ועדות לתיאום מילואים (ולת"מ)

אזורי פיתוח

39	בקשות להקצאת קרקע
18	פגישות עם יזמים באזורי פיתוח
39	מתן חוות דעת
182	מיפוי תשתיות וביקור במפעלים

הלשכה המשפטית

120	תיקים משפטיים שנפתחו
16	עבירות שהסתיימו בהתראה

יחידות מקצועיות

מעונות יום

25,916	מספר ילדים שנקלטו במעונות יום ובמשפחתונים
21	פתיחת מעונות חדשים
62	פתיחת משפחתונים חדשים
90	ביקורי פיקוח במעונות
10	ביקורי פיקוח במשפחתונים
88	ועדות היגוי וערער
1097	מענה לפניית הציבור

יחסי עבודה

67	טיפול בסכסוכים ובורריות
26	מתן אישורים לפיצוי פיטורין (סעיף 28 לחוק)
2408	מענה לפניית הציבור (טלפוני) כולל מתן ייעוץ

בטיחות ובריאות תעסוקתית

1450	ביקורי פיקוח על בטיחות בעבודה, בתעשייה/ בנייה/ חקלאות
1667	בדיקות מעבדתיות
3322	בירורים / הודעות תאונות בעבודה
294	טיפול בפניות ציבור
638	אישור רישוי עסקים והיתרים
316	הוצאת צווי בטיחות וצווי שיפור

כ"א בשעת חירום

216	הכנת מערך המפעלים החיוניים לשע"ח
86	תרגול המערכת

